



ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

# ಸೀರಿ ಕನ್ನಡ

ಪ್ರಥಮಭಾಷಾ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ

(ಪರಿಷ್ಕಾರ 2022)

೦೫

ಎಂಟನೆಯ ತರಗತಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಖ್ಯ (ಇ.)

ನಂ. ೪, ೧೦೦ ಅಡಿ ವರ್ತುಲ ರಸ್ತೆ, ಬನಶಂಕರ ಜಿಲ್ಲೆ ಹಂತ,  
ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦೦೮೫

## ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ರಚನಾ ಸಮಿತಿ

### ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಡಾ. ಸಿ. ಎಸ್. ರಾಮಚಂದ್ರ, ಪ್ರಾಥ್ಮಾಪಕ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ತ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ತಿ, ಮೈಸೂರು - ೫೬೦ ೦೦೬.

### ಸದಸ್ಯರು

೧. ಡಾ. ಮುಖ್ಯಕುಮಂಟ ರಮೇಶ್, ಕನ್ನಡಭಾಷಾ ಅಧ್ಯಾಪಕ, ರಾಗಿಂಗಾಡ್ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಜಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦೦೬೯
೨. ಶ್ರೀ ವಿ. ರಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಹೊಳ್ಳಿ, ಕನ್ನಡಭಾಷಾ ಅಧ್ಯಾಪಕ (ನಿವೃತ್ತ), ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆ - ೫೬೩೨೧೫
೩. ಶ್ರೀ ಬಿ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣಯ್ಯ, ಕನ್ನಡಭಾಷಾ ಅಧ್ಯಾಪಕ, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಮೋಗಾದಿ, ಮೈಸೂರು - ೫೬೦೧೨೬
೪. ಶ್ರೀ ಸಿ. ಬಿ. ವೀರಭದ್ರಾಚಾರಿ, ಕನ್ನಡಭಾಷಾ ಅಧ್ಯಾಪಕ ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿಮಾವಣ ಕಾಲೇಜು ಮಾಲೂರು, ತಾ
೫. ಡಾ. ಸುಂದರ ಕೇನಾಚೆ, ಬಿ.ಆರ್.ಬಿ. ಬಿಂಗಾರ್ ಕಚೇರಿ. ಸುಳ್ಳ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ
೬. ಶ್ರೀ ವಿ. ಕೆ. ವಿಟ್ಟಿ, ಬಿತ್ತಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರು ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಗುರುವಾಯನಕೆರೆ ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ, ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆ.

### ಪರಿಶೀಲಕರು

ಮೈ. ಸಾ.ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ, ಸಾಹಿತಿಗಳು, 'ರಾಗಿಂ', ಹಂಪಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

- ### ಸಂಪಾದಕೀಯ ಮಂಡಳಿ ಸದಸ್ಯರು
೧. ಮೈ. ಸಾ.ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ, ಸಾಹಿತಿಗಳು, 'ರಾಗಿಂ', ಹಂಪಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.
  ೨. ಮೈ. ಅ.ರಾ.ಮಿತ್ರ, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಕೆ.ಎಚ್. ಬಿ. ಕಾಲೋನಿ, ಯಲಹಂಕ, ಬೆಂಗಳೂರು.
  ೩. ಡಾ. ವಿಷ್ಣು ಎಂ. ತಿಂದೆ, ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಥ್ಮಾಪಕರು, ಶಿಕ್ಷಣವಿಭಾಗ, ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಕಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ವಿಜಯಪುರ.

### ಮುಖ್ಯ ಸಂಯೋಜಕರು

ಮೈ. ಜಿ. ಎಸ್. ಮುದಂಬಡಿತ್ತಾಯ, ಪರ್ಯಾಪ್ತಮ ಪರಿಷ್ಠರಣೆ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ರಚನೆ. ಕನಾಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೬೫.

### ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ

೧. ಶ್ರೀ ನಾಗೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೬೫
೨. ಶ್ರೀಮತಿ ಸಿ. ನಾಗಮಣಿ, ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೬೫.

### ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರು

ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗ, ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೬೫.

## ಮುದ್ರೆ

೧೦೦ಂ ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮದ ಅಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಚಿತವಾದ ಕನಾಂಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತವಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕನಾಂಟಿಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಭಾವು ಅಂದಂತೆಯ ನಾಲಿನಿಂದ ಒಂದರಿಂದ ಹತ್ತನೆಯ ತರಗತಿವರೆಗಿನ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳ ರಚನಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಹನ್ನೆರಡು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಎಣ್ಣು ಮಾಡುವುದಾಗಳಲ್ಲಿ ಕೋರ್ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ನ ರಿಂದ ಜನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಇರಿಂದ ಇನ್ನೇ ತರಗತಿಯ ವರೆಗೆ ಬಳಿಕ ವಿಷಯಗಳಾದ ಗಣಿತ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಗೆಗ್ಗೆಯಾಗಿ.

೧೦೦ಂ ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

- ★ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಜೀವನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸುವುದು.
- ★ ಕಂಠವಾರ ವಿಧಾನದಿಂದ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದು.
- ★ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸುವುದು.
- ★ ಜ್ಞಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಲಿಕಾ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು.
- ★ ಭಾರತದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ನೀತಿಯನ್ನು ಮುಕ್ತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಷಣೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವುದು.
- ★ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವನ್ನು ಇಂದಿನ ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯದ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.
- ★ ವಿಷಯಗಳ ಮೇರೆಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಅವುಗಳ ಸಮಗ್ರದ್ವಿಷಯ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು.
- ★ ಶಾಲೆಯ ಹೊರಗಿನ ಬದುಕಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಸಂಯೋಜನೆ.
- ★ ಮತ್ತೊಂದೆಲೇ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು.

ನೂತನ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಮೂಲಭೂತ ವಿಧಾನಗಳ ಅಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಂತರ್ಗತ ವಿಧಾನ (Integrated Approach), ರಚನಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನ (Constructive Approach) ಹಾಗೂ ಸುರುಳಿಯಾಕಾರದ ವಿಧಾನ (Spiral Approach).

ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯ ಹಾಗೂ ಅಭಾಸಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಗಳೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕ ಭಾರತೀಯ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನೂತನ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳು ಪರೀಕ್ಷಾಮಾರಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅವುಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸರ್ವಾಂಗಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಕವಾಗಿವೆ. ತನ್ಮೂಲಕ ಅವರನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಸ್ವಸ್ಥನಾಯಕ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆ.

ಭಾಷಾಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಗಳಾದ ಆಲಿಸುವುದು, ಮಾತನಾಡುವುದು, ಓದುವುದು, ಬರೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ಆಕರ್ಗಂಥಗಳಿಂದ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಂತಹ ಕ್ಷೇತ್ರವಾರು ಸಾಮಾಜಿಕಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೌಶಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ವ್ಯಾಕರಣ, ಸೊಂದಯ್ಯಪ್ರಜ್ಞ, ಪ್ರಶಂಸಾ ಮನೋಭಾವ, ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಂಪರ್ಕನೆ ಹಾಗೂ

ಮುಕ್ತಜ ಅಭಿಯನ್ತ ಮುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತಜೀಂದ ಮಾಡಿಸಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಾಮಧ್ಯ ಸಂಪರ್ಧನೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಸಾಮಧ್ಯ ಮುಕ್ತಜಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ಅವರು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಳಿಗಾಗಿ ಕಂಠಪಾಠಕೆ ಶರಣು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಪರ್ಯಾಪ್ತಮನ್ತಕವು ಭಾಷಾ ಕೌಶಲಗಳ ಸಂಪರ್ಧನೆಗೆ ಒಂದು ಪೂರ್ಕವಸ್ತುವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲು, ಮುಕ್ತಜ ಮನೋವೈಶಾಲ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರ್ಯಾಪ್ತಮನ್ತಕದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಿಶ್ರರೋಂದಿಗೆ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯ ಮೂಲಕ ಅವರ ಅಭಿವೃತ್ತಿ ಹಾಗು ಸಂಪರ್ಹನ ಕೌಶಲಗಳ ಸಂಪರ್ಧನೆಯೇ ಕಲಿಕೆಯ ಗುರಿಯೆಂದು ಅಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮುಕ್ತಜಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವ ಕಲೆ (learning to learn) ಹಾಗೂ ಕಲಿತುದುದನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸುವ ಶ್ರದ್ಧೆ (learning to do) ಯನ್ನು ವ್ಯಾಧಿಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಫಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತಜೀ ಕಂಡುಹಿಡಿದು, ಚರ್ಚಿಸಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಅರಿವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಕನಾಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಮನ್ತಕ ಸಂಘವು ಈ ಮನ್ತಕದ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ, ಸದಸ್ಯರಿಗೆ, ಕಲಾಕಾರರಿಗೆ, ಪರಿಶೀಲಕರಿಗೆ, ಸಂಯೋಜಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಿ.ಟಿ.ಇ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ, ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಹೃತ್ಯೋವಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ. ಕವಿಗಳ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಈ ಪರ್ಯಾಪ್ತಮನ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿರುವ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಪ್ತಮನ್ತಕ ಸಂಘ ಆಭಾರಿಯಾಗಿದೆ.

**ಪ್ರೌ. ಜಿ.ಎನ್. ಮುಡಂಬಿತ್ತಾಯಿ**  
ಮುಖ್ಯ ಸಂಯೋಜಕರು  
ಪರ್ಯಾಪ್ತಮ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಹಾಗೂ  
ಪರ್ಯಾಪ್ತಮನ್ತಕ ರಚನೆ ಕ.ಪ.ಪು. ಸಂಘ ಬೆಂಗಳೂರು.

ನಾಗೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್  
ವ್ಯವಸಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು  
ಕನಾಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಮನ್ತಕ ಸಂಘ ಬೆಂಗಳೂರು

## ಪರ್ಯಾ ಒದು ಹಾಗೂ ಬೋಧನೆಗೆ ಮುನ್ನ ಬೋಧಕರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ-----

ನಾವಿಂದು ನಾಗರಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಾಗೂ ಜಾಗತಿಕ ಮೇಲಾಟದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭೌತಿಕ ಹಾಗೂ ಬೌದ್ಧಿಕ ಆಯಾಮದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶೋಧನೆ, ಚಿಂತನಾ ಆವಿಷ್ಕಾರ, ಕಲಿಕಾ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಜಾನಿಕ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸುವ ವಾಸ್ತವಿಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಾಡಿನ ಉದ್ದೇಶಗಳ್‍ನು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂದರ್ಭ, ಸ್ಮಿತಿಗಳಿಯನ್ನು ಮನಗಂಡ ಶಿಕ್ಷಣತಜ್ಞರು, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹಾಗೂ ಅಂತಾಶ್ರೀಯ ಮೇಧಾವಿಗಳು ಕಲೆತು ಆಯೋಜಿಸಿದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿಯೋಜನಾ ಪರ್ಯಾ ತಯಾರಿ ಹಾಗೂ ಅನುಷ್ಠಾನತ್ವ.

ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತಾಯ್ದೆಡಿಯ ಕಲಿಕೆ ಅದರ ಬಳಕೆ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸುವ ಬೋಧನಾ ಪರ್ಯಾ ಅಗತ್ಯ ಹಾಗೂ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಪರಿಸರದ ಮಾತು ನಿತ್ಯದ ಪರಸ್ಪರ ಸಂವಹನ ಸಂಪರ್ಕವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಕನೆಯ ಉದ್ದೇಶವೂ ಅದರದು. ಮಕ್ಕಳ ತಮ್ಮ ನುಡಿಯಲ್ಲೇ ಶಾಲಾಮಟ್ಟದ ಭಾಷಿಕ ಸಾಮಧ್ಯವನ್ನು ಆಜಿಂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಲಾ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾರ್ಥಕತೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಶಯದಿಂದ ಜೀವಚಾರಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಕಲಿಕಾ ಹಾಗೂ ಬೋಧನಾ ಪರ್ಯಾವಿದು. ಕಲಿಕೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಕೌಶಲಗಳ ವ್ಯಜಾನಿಕ ದೃಢತ್ವವೇ ಇವುಗಳ ಆಂತರ್ಯ ದನಿ.

ಕಲಿಕಾ ಹಾಗೂ ಕಲಿಸುವಿಕೆಯ ನಿರ್ಧಾರಿತ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕತೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೌಲೀಕರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಐಲೈರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ, ಅಂತರ್ಯೇ ೨೦೦೧ - ೨೦೦೨ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಕರಗಳು ಶೋಧವಾದವು. ಮಕ್ಕಳ ಮಾನಸಿಕ ವಲಯಕ್ಕೆ ಸರಿಮೊಂದುವಂತೆ ಸಾಮಧ್ಯಾರ್ಥಕಾರದಿಂದ ಪರಿಷ್ಣಾರವಾಗಿ ಕಾಲಧರ್ಮದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕತೆಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾದವು. ಹಾಗಾಗಿಯೂ ಇಂದಿನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಆಶೋತ್ತರ, ೨೦೦೫ - ಎನ್.ಸಿ.ಎಫ್. ನೆಲೆಯಾಧಾರಿತ ಅನ್ವಯಿಕ ಶೋಧನಾ ಜಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಗಮನಿಸುವುದು ಹಿತಕರ. ಇದು ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ.

ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಕರದಲ್ಲಿ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಬೋಧನಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಮಾನ ರೀತಾಗೆ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಯುಕ್ತ ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕತೆಯ ಮೂಲಕ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿ, ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಜಾನ್ಯ ಸಂಪರ್ಕನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಆ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿರಿ ಕನ್ಸುದ್ - ಲೆ ಸಮರ್ಪನೀಯ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಕಲಿಕೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಧಕ-ಬಾಧಕಗಳನ್ನು ತಾಕಿರು ರೀತಾಗೆ ಅಳವಡಿಸಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತರಗತಿವಾರು ಕಲಿಕೆಯ ಮೂಲವಿಷಯ ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರಿಸಿದ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ. ಭಾಷಾ ಸಾಮಧ್ಯಗಳನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗನುಗೊಂಡಿ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಸಮರ್ಪಕ ಕಲಿಕೆಗೆ ಅನುವಾಗುವಂತೆ ಪರ್ಯಾಪ್ತ ಗದ್ದ-ಪದ್ಧ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿಪೂ ಸ್ವಕಲಿಕೆ ಹಾಗೂ ಬೋಧನಾ ಕೌಶಲಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಉಲ್ಲಾಸವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರಚಿಸಿರುವ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯ ಉಂಟು.

ಯೋಜಿತ ಶ್ರೀಯಾತ್ಮಕತೆಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತ ಸಾರ್ಥಕತೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಬೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಕಲಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೌಲ್ಯಾಧಾರ ಹಾಗೂ ಇಂಬುಕೊಡುವ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಹಾಗೂ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಲ್ಲಿನದು. ಬೋಧನಾ ವಿಶೇಷತೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಯ್ದು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರಕಾರದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯ್ಯಾಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ವೀಕಾರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಶ್ರೀಯಾತ್ಮಕ ಭಾಷಿಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸಿದೆ. ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ, ವಾಸ್ತವಿಕತೆ ಮತ್ತು ತರ್ಕಬದ್ಧತೆಯನ್ನೂ ಜತನದಿಂದ ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸಿದೆ. ಕಲಿಕಾ ಮೂಲತತ್ವವನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕತೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಣರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೌಲೀಕರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪರ್ಯಾಪ್ತ ನಿಗದಿತ ಕಲಿಕಾ ಗದ್ದಪಾಠ ಮತ್ತು ಪದ್ಧಪಾಠಗಳ ಸ್ವಷ್ಟ ಅಧ್ಯ್ಯಾಸುವಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ವಸ್ತುವಿನಿಷ್ಠೆಗಳಿಗೆ ಬಹುವಿಧದ ನಮೂನಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ನಿದರ್ಶನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಕರದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕಲಿತ ಪಾಠದ ಸಾರನಿಷಾಯಕತೆಯನ್ನು ಬಹುವಿಧದಿಂದ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪರ್ಕನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಮಾದರಿಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ವಸಾಮಧ್ಯ, ಸ್ವಪ್ರಯೋಗಶೀಲ, ಸ್ವಸ್ವಜನಶೀಲ, ಸಸಂವಹನಶೀಲ ಗುಣಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿತವೆ. ಭಾಷಾ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೂಕ್ತ ಅಭ್ಯಾಸ, ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬೋಧಕರೆಡು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಭ್ಯಾಸ/ ಚಟುವಟಿಕೆತರ ನಮೂನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಶೀಕರ ಬೋಧನಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವಿವರವನ್ನು ಬೋಧಕರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸದೆ ಪರ್ಯಾದಲ್ಲೇ ಸಹಸಂಬಂಧಿ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ನೀಡಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ ಭಾಷಾ ಶೈಯಾತ್ಮಕ ವಿಚಾರ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಅವಸ್ಥೆ ಘಟಕಾಂಶ ಬೋಧನಾ ಆಶಯ ಸಂಬಂಧಿತ ಮಾಹಿತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೆ.

ನಿಗದಿತ ಮೂಲಪಾಠವನ್ನು ಅಧ್ಯೇತಸುವ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ ಇಂತಿದೆ. ಅಧ್ಯೇತಸಿ - ಓದಿ, ಕರ್ತೃ-ಭಾವ - ಆಕರ, ಪದ-ಗದ್ಯ/ಪದ್ಯ - ಅರ್ಥ, ಪರ್ಯಾಧಾರಟಪ್ಪಣಿ, ಕಲಿತಪರ್ಯಾದ ಅಭ್ಯಾಸ, ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ, ಪ್ರಯೋಗಿಕ ಅಭ್ಯಾಸ ಇತ್ಯಾದಿ ಪರ್ಯಾದ ಒಳಶೋಣಿಗಳು. ಪರ್ಯಾರವವನ್ನು ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಅಧ್ಯೇತಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿಗದಿತ ಪಾಠದ ಬೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಸ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಬೋಧನಾ ವಿಶೇಷಣಾ ವಿಧಾನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ. ಕಲಿಕೆಯ ಮುನ್ನ ಅಧ್ಯೇತಸಿ - ಓದಿ ಶೀಫೋಕೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ಯ/ಪದ್ಯದ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಪರಿಕಲ್ಪನಾ ಪದಗಳನ್ನು ಓದುವ ಸಲುವಾಗಿ ನೀಡಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಓದುವಿಕೆಯನ್ನು ಲಿಚಿತಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವೇ ಇದರದು. ಕಲಿತ ಪಾಠದ ಅಭ್ಯಾಸ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಧ್ಯ ಗಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಶ್ನಪತ್ರಿಕೆಯ ತಯಾರಿಕೆಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಳಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು/ರಾರ್ಡು/ಮೂರು/ನಾಲ್ಕು/ಬಹು...ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇದು ವಿಷಯ ಗ್ರಹಣದ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಮಾದರಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಅಂತಹೀ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ನಿರ್ಣಯಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಶೀಕರಿಕೆ ಸಾರೋದ್ದೇಶದ ಪ್ರಣಾಲಿಕೆ ಇದು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕ್ಯೊಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಕರಿಸಿದ ಪರ್ಯಾಪುಸ್ತಕ ರಚನಾಸಮಿತಿಯ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸದಸ್ಯರ್ಲಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕ ಸಲಹೆ, ಬೆಂಬಲ, ನೆರವು, ವಿಶ್ಲೇಷ ಮತ್ತು ಆದರತೆ ಮನನೀಯ. ಇಲಾಖೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯ ಸಂಯೋಜಕರಾದ ಹೊ, ಮುದಂಬಡಿತಾಯ ಅವರ ಸಮಯೋಚಿತ ಸಲಹೆ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಹತ್ವದ್ದು. ನಾಡಿನ ಶಾಶ್ವತಸಾಹಿತಿಗಳಾದ ಹೊ, ಸಾ.ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ ಅವರ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಶೀಲನೆ ಸಮ್ಮತ. ಸಂಯೋಜಕ ಶ್ರೀ. ಪಾಂಡುರಂಗ ಅವರ ಒತ್ತಾಸೆ, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಕಾಳಜಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷ ಮೂರ್ವಕ ಅಭಿಮಾನ ವಿಶೇಷ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಿತಿಯ ಪರವಾಗಿ ಆತ್ಮೀಯ ಗೌರವ ಮೂರ್ವಕ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಸಿರಿ ಕನ್ನಡ - ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಭಾಷಾ ಕನ್ನಡ ಪರ್ಯಾಪುಸ್ತಕದ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಹೊ, ಸಾ.ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಹೊ, ಅ.ರಾ. ಮಿತ್ರ, ಸಾಹಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಡಾ. ವಿಷ್ಣು ಎಂ. ಶಿಂದೆ, ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧಾರಪಕರು ಮಹಿಳಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಬಿಜಾಪುರ ಅವರ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಸಲಹೆ, ಸೂಚನೆಗಳು ಪರ್ಯಾಪುಸ್ತಕದ ಮೌಲಿಕತೆಗೆ ಹೊರಡಿಸಿದೆ. ಗಂಭೀರ ಚಿಂತನಾಯುಕ್ತ ಮಾತುಗಳು ಸೂಕ್ತ ಹಾಗೂ ಮೌಲಿಕ. ಅಂತಹೀ ಶಿಕ್ಷಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಗಳಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಹಿಮೂಹಿತಿ ಸೂಕ್ತ ಹಾಗೂ ಸಮಂಜಸ. ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತಯೆ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪರ್ಯಾಪುಸ್ತಕ ರಚನಾಸಮಿತಿಯ ಪರವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಗೌರವ ಮೂರ್ವಕ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಪ್ರತಿಕ್ಕ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಕನ್ನಾಟಕ ಪರ್ಯಾಪುಸ್ತಕ ಸಂಘದ ಆತ್ಮೀಯ ಸ್ವೇಹಿತರಿಗೂ ಸಂಯೋಜಕರಿಗೂ ಕಲಾವಿದರಿಗೂ ಆದರಮೂರ್ವಕ ವಂದನೆಗಳು. ಪರ್ಯಾಪ್ತ ಆಯ್ದು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಆಕರ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಟ್ಟಿಗೆ ನೀಡಿರುವ ಲೇಖಕ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕೃತಿ ಸ್ವಾಮ್ಯ ಹೊಂದಿದವರಿಗೂ ಅಭಿಮಾನ ಮೂರ್ವಕ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಸಿ. ಎಎಸ್. ರಾಮಚಂದ್ರ  
ಅಧ್ಯಕ್ಷ. ಸಿರಿ ಕನ್ನಡ - ಲಿ  
ಪರ್ಯಾಪುಸ್ತಕ ರಚನಾ ಸಮಿತಿ

## ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿಗಳ ವಿವರ

ಸಮಾಧ್ಯಕ್ಷರು :

ಮೌ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ, ರಾಜ್ಯಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಪರಿಷ್ಕರಣಸಮಿತಿ, ಕನಾರಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಸಂಘ(ರಿ) ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

### ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು :

ಡಾ. ರಾಜಪ್ಪ ದಳವಾಯಿ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಸಾರ್ಕೇರ್ಕೋಎತ್ತರ ಕೇಂದ್ರ, ಕೋಲಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.

ಸದಸ್ಯರು :

ಡಾ. ಜಗನ್ನಾಥ್ ಹೆಚ್.ಎ, ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನಾರಟಕ ಕಲಾ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಪ್ರಥಮದರ್ಜೆ ಕಾಲೀಜು, ಬೀದರ್

ಶ್ರೀ ಅಲ್ಲಿಮಹಿಷು ಬೆಟ್ಟಿದೂರು, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ಅವುರ ಜೀತನ, ತವಳಗೇರಿ ಕಾಲೀನಿ, ಕಲಾಣಿನಗರ, ಕೊಪ್ಪ

ಶ್ರೀ ವಿ.ರಂಗಪ್ಪಯ್ಯಹೊಳ್ಳಿ, ನಿವೃತ್ತ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬಿತ್ತಪಾಡಿ, ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಉಡುಪಿ ತಾ.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ರವೀಶಾಹುಮಾರ್. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಕೇರಳಜಿ, ಮೈಸೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು.

ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕದೇವೇಗೌಡ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಉತ್ತರವಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು-೯೮

ಶ್ರೀ ತಮ್ಮಣಿಗೌಡ ಹೆಚ್.ಎ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಹನುಮಂತಪುರ, ಹಾಸನ ತಾಲ್ಲೂಕು

ಶ್ರೀಮತಿ. ಸುತೀಲ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕ, (ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ವಿಭಾಗ), ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿಪೂರ್ವಕಾಲೀಜು, ಮದ್ರಾಸು ತಾಲ್ಲೂಕು

ಶ್ರೀ ಬಸವರಾಜಪ್ಪ, ಎಂ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು (ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ವಿಭಾಗ), ಸರ್ಕಾರಿಪದವಿಪೂರ್ವಕಾಲೀಜು, ಹೊಸನಗರ ತಾ.

ಶ್ರೀ ಎನ್.ಬಿ.ವೀರನಗೌಡ, ಬಿ.ಆರ್.ಎ, ಕ್ಷೇತ್ರಸಮನ್ವಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಳೆಗೇರಿ, ಶಿಕ್ಷಾಪಾಠಿ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಕಲಾವಿದರು:

ಶ್ರೀ ಹೆಂಕಟೇಶ್. ಬಿತ್ತಪಾಡಿಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಉರಮಾರ ಕಸಲಗೆರೆ, ಮಂಡ್ಯ ದಕ್ಷಿಣ ತಾಲ್ಲೂಕು,

### ಉನ್ನತ ಪರಿಶೀಲನ ಸಮಿತಿ

ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ನಂ.೨, ಱಿಬಿನೇ ಕಾಸ್, ಜೆ.ಪಿ.ನಗರ,ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮

ಡಾ. ಜಿ.ಆರ್.ತಿಪ್ಪೇಶ್ವಾಮಿ, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನಸಂಸ್ಥೆ, ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ತಿ, ಮೈಸೂರು-೮

ಡಾ. ಸ್ಯೇಯದ್ ಜಮೀರ್ ಉಲ್ಲಾಪರೀಷ್, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ಭಟ್ಟಳ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ

ಡಾ. ಯಲ್ಲಪ್ಪ ಹಿಮ್ಮಡಿ, ಎಸ್.ಪಿ.ಎಂ. ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಾಲೀಜು, ರಾಯಬಾಗ, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ

ಡಾ. ಕಲಾವತಿ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೀಜು, ಬಳಾಗಿ

ಡಾ. ಪ್ರಶಾಂತ ನಾಯಕ್, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ಭಾರತಿ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಶಂಕರಪಟ್ಟ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

ಡಾ. ಗೀತಾಪಂತ, ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ ತುಮಕೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ತುಮಕೂರು.

ಡಾ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ, ಎಚ್.ಎಸ್. ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಮೂರ್ವಕಾಲೀಜು, ಬಸವನಗುಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ :

ಶ್ರೀ ಎಂ.ಪಿ. ಮಾದೇಗೌಡ, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾರಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ(ರಿ) ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಜಿ. ರಂಗಯ್ಯ, ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾರಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ(ರಿ) ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರು :

ಶ್ರೀಮತಿ. ಎಂ.ಡಿ. ಉಪಾ, ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾರಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ(ರಿ), ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

## ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಕುರಿತು

ಒಂದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರೂ ಅಧ್ಯಾಸಚಿವರೂ ಆಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ೨೦೧೯-೨೦ ರ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವ ಫೋಂಷನ್ ಮಾಡಿದರು. ತಜ್ಞರು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಮೂಲ ಆಶಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು: “ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯ, ನೈತಿಕಮೌಲ್ಯಗಳು, ವೃತ್ತಿಶ್ವರಿಕಾರ್ಯ, ವೃಜಾನ್ನಿಕ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕ ಮನೋಭಾವ, ಜಾತ್ಯೀಯತೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬದ್ಧತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಷಾಸನವಂತೆ ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಮನರ್ ರಚಿಸಲಾಗುವುದು” ಇದು ಬಜೆಟ್ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಸಾದರಪಡಿಸಿದ ಆಶಯ.

ಆನಂತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ಒಂದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗಿನ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಾಗಿ ೨೨ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ದಿನಾಂಕ: ೨೪.೧೧.೨೦೧೮ ರಂದು ಆದೇಶಹೊರಡಿಸಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ವಿಷಯವಾರು ಮತ್ತು ತರಗತಿವಾರು ಮಾನದಂಡಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ರಚಿತವಾದವು. ವಿವಿಧ ಪಠ್ಯವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಜ್ಞರು, ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಈ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಲಿಖಿತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಅನೇಕ ಆಕ್ಷೇಪಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶೇಷಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಒಮ್ಮೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಹೊಳೆಹೊತ್ತ ಈ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ‘ಅಗತ್ಯವಿದ್ವಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯವಸ್ತುವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ನಂತರ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ’ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ೨೪.೧೧.೨೦೧೯ರ ಆದೇಶದಲ್ಲೇ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆನಂತರ ೧೯.೧೯.೨೦೧೯ ರಂದು ಹೊಸ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿ ‘ಅಗತ್ಯವಿದ್ವಲ್ಲಿ ಮನರ್ ರಚಿಸುವ’ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೊಂಡ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳನ್ನು ೨೦೧೯-೨೧ ರ ಬದಲು ೨೦೧೯-೨೦ ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದೆಂದು ಇದೇ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಅನೇಕ ವೃತ್ತಿಗಳೂ ಸಂಘಟನೆಗಳೂ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳ ಮಾಹಿತಿಯೊಂದು, ಆಶಯದೋಷಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವರಿಗೆ, ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಅವುಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಯಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಸಮಿತಿಗಳಾಚೆಗೆ ಅನೇಕ ಸಂವಾದಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಸಂಘಗಳ ಜೊತೆ ಚರ್ಚೆಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ನೀಡಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ವಿಷಯಪರಿವೀಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಡಯಟ್ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ವಿಶೇಷಣಾತ್ಮಕ ಅಭಿಮತಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ, ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಜ್ಞರಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಆನಂತರ ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ಚರ್ಚೆಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಅರಿವಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯವಿದ್ವಕಡೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಮ್ಮುಖ್ಯವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಕೇಂದ್ರಾಯ ಶಾಲೆ (ಎನ್.ಸಿ.ಇ.ಆರ್.ಟಿ) ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳ ಜೊತೆ ರಾಜ್ಯದ ಪಠ್ಯಮಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತೋಲನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಜ್ಞರ ಮೂರು

ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ನೀಡಿದ ತೊಲನಿಕ ವಿಶೇಷಣ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಕಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರೀಯ ಶಾಲಾ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಕಗಳಿಗಿಂತ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಕಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಡಿಮೆಯಾಗದಂತೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅಂಥ್ಯ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಕಗಳ ಜೊತೆ ನಮ್ಮ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಕಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ವಾಷಣೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಿತಿಗಳು ಮಾಡಿರುವುದು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯೇ ಹೊರತು ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಕಗಳ ಸಮಗ್ರ ರಚನೆಯಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಾಗಲೇ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಕಗಳ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಧಕ್ಕಿಯಂಟುಮಾಡಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗತ್ವ ಸಮಾನತೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮಗ್ರತೆ, ಸಮಾನತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಳು ನಡೆದಿದೆ. ಹೀಗೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವಾಗ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಏರಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಬಯಸುತ್ತೇವೆ, ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ಆರ್ಥಿಕಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಿತಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ವಿಷಯವಾರು ಉನ್ನತ ಪರಿಶೀಲನ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡೆದು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಸಂಪೂರ್ಣ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ೨೨ ಸಮಿತಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿಯ ಸಮಸ್ಯರನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ. ಅಂತಹೀ ಸಮಿತಿಗಳ ಕೆಲಸ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ದುಡಿದ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಕ ಸಂಘದ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೂ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ. ಸಹಕರಿಸಿದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳು. ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಸರ್ವ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ತಜ್ಞರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

(ಎಂ.ಪಿ. ಮಾದೇಗೌಡ)

ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು  
ಕನಾರ್ಕಿಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಕ ಸಂಘ (ಒ)  
ಚೆಂಗಳೂರು-೮೫

(ಮೌ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ)

ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷರು  
ರಾಜ್ಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಕ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿ  
ಕನಾರ್ಕಿಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಕ ಸಂಘ (ಒ)  
ಚೆಂಗಳೂರು-೮೫

## ಮನರ್ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಕುರಿತು

೧೦೧೬ರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಅದೇ ವರ್ಷ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಒಳಗಾದವು. ಪರಿಷ್ಕತ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ೧೦೧೬-೧೮ರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕತ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಪಕ ಟೀಕೆ, ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಬಂದವು. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮೂಲ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಸ್ವೀಕಾರಕ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತೆಂಬ ಆಕ್ಷೇಪ ಎಲ್ಲಿಡೆಯಿಂದ ಕೇಳಿಬಂದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನಾರ್ಟಿಕ ಸರಕಾರವು ೧೦೧೭ರಲ್ಲಿ ಈ ಪಠ್ಯಗಳ ಮರುಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸುವಂತೆ ಆದೇಶಿಸಿ ೧೦೮ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಯು ಆಪಾದನೆ ಕೇಳಿಬಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರಾಹಿಸಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದೆ.

ಇಂದಿನ ಮಕ್ಕಳೇ ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗವೆಂಬ ಮಾತಿದೆ. ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಓದುವ ಇಂದಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಾವು ಎಂಥ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತೇವೆಂಬುದರ ಮೇಲೆ ಸಮಾಜದ ಭವಿಷ್ಯ ನಿಂತಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಓದುವ ಪಠ್ಯಗಳು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ವರ್ಗ-ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಅವನಂಬೀಕೆ, ದ್ವೇಷ, ತಾತ್ಸಾರಗಳನ್ನು ಹರಡುವಂತಿರಬಾರದು. ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನೂ ದೇಶಪ್ರೇಮವನ್ನೂ ಉದ್ದೀಪಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. ರಾಜ್ಯ, ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿರೋದ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಖಿರವಾದ, ವಸ್ತುನಿವ್ಯಾದ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯವಂತಿರಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆ, ಜನಪದಗಳ ಪರಿಚಯವಾಗುವಂತಿರಬೇಕು. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಪಠ್ಯಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ್ತ, ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ, ಮುಕ್ತ ಮನಸ್ಸಿನ, ಸಭ್ಯ ನಾಗರಿಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು.

೧೦೧೬ರಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ, ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ನಮ್ಮದೇ ಆದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ಭಾಷಾಪಠ್ಯವು ಇರುವುದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ. ಭಾಷಾಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನ ಮೂಡಬೇಕು; ಆತನ ಭಾಷಾಪ್ರೋಫೀಮೆ ಗಣನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಓದುವ, ಆಲಿಸುವ, ಮಾತಾಡುವ ಮತ್ತು ಬರೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕು. ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು. ೧೦೧೬ರಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಈ ಬಗೆಯ ಕಲಿಕೆಗೆ ಹಿನ್ನೆಡೆಯಾಗಿ ಕೇವಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರವೇ ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದೆವು. ಆ ಪಠ್ಯಗಳ ಮರುಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಈ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹೇರಿಕೊಂಡೆವು: (೧) ಭಾಷಾಪಠ್ಯವಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತಮಾದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಸಾಮಾಜಿಕನ್ಯಾಯ, ಲಿಂಗಸಮಾನತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತುರುಕುವುದಕ್ಕಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯೇವಿಧ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಣಿಸುವ ಗರ್ವ/ಪದ್ಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. (೨) ಭಾಷೆಯ ಪಠ್ಯದ ಹಂಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗಬಾರದು. (೩) ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲದ ಮೌಲಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಹಾಗೂ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕು. (೪) ಒಳಿಸಿದ ಭಾಷೆ, ಭಾಷಾಸೊಗಡು, ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ವಿಚಾರ, ಹೊಸ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಮಟ್ಟಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದ ವ್ಯೇಶಿಪ್ಪೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯಲ್ಲೂ ಪಾಠಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಅತ್ಯಂತಮಾಗಿರಬೇಕು. (೫) ಕವಿ/ಲೇಖಕರ ಮನರಾವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಹೊಸ ಕವಿ/ಲೇಖಕರ ಬರಹಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಬೇಕು. (೬) ಭಾಷೆಯ ಸೊಬಗನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಅಧ್ಯಾಯದ ಜೊತೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಆದರ್ಶ ಸ್ಥಿತಿ. ಅದರತ್ತ ನಡೆಯುವುದು ನಮ್ಮ ಆಶಯವೇ ಹೊರತು ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕವನ್ನು ರಚಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆ ವಿನಿಯಾದಿಂದಲೇ ನಾವು ಈ ಮನರ್ಹ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕೈಗಿಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಮರುಪರಿಷ್ಕರಣೆಯೇ ಹೊರತು ಸಮಗ್ರ ಮನಾರಚನೆಯಲ್ಲ. ಈಗಳೆಲ್ಲ (೨೦೧೪ರಲ್ಲಿ) ರಚಿತವಾಗಿದ್ದ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕದ ಆಶಯ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟುಮಾಡಿಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಅದನ್ನನುಸರಿಸಿ ಒಂದ ರಾಜ್ಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಹೊಂಡೇ ಇಡಿಯ ಮರುಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಲಾಗಿದೆ. ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಅಭ್ಯುಕಟ್ಟಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿಯ ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಸಹೋದ್ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞ. ಅಂತಹೆಯೇ ಸಮಿತಿಯ ಕೆಲಸ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಸಹಕರಿಸಿದ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘದ ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೂ ಆಭಾರಿ. ಈ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯು ಈಗಷ್ಟೇ ಒಂದಿರುವ ಹೊಸ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತು ಮುಂದೆ ಬರಲಿರುವ ಸಮಗ್ರ ಮನಾರಚಿತ ಪರ್ಯಾಪ್ತಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಕೆಯಾಗಲಿದೆ ಎಂಬ ಭರವಸೆ ನಮ್ಮದು.

ಎಂ.ಪಿ. ಮಾಡೇಗೌಡ

ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು  
ಕನಾಂಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರ.)  
ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

ರೋಹಿತ್ ಚಕ್ರತೀಫ್ರೆ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು  
ಕನಾಂಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕಗಳ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿ

### ಮನರ್ಹ ಪರಿಷ್ಕರಣಾ ಸಮಿತಿ

ಶ್ರೀ ರೋಹಿತ್ ಚಕ್ರತೀಫ್ರೆ, ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ವಿಧಾನಸೌಧ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಸದಸ್ಯರು :

ಡಾ. ರೋಹಿತಾಕ್ಷ, ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧಾಪಕರು, ಜಾನಪದಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ,  
ಕನಾಂಟಕ ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಡಗಂಡಿ, ಅಳಂದ ರಸ್ತೆ, ಕಲಬುರಗಿ.

ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕದೇವೇಗೌಡ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಕನಾಂಟಕ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಶಾಲೆ, ಉತ್ತರವರ್ಜೀ, ಬೆಂಗಳೂರು, ದಕ್ಷಿಣ ವಲಯ-೧.

ಸಲಹಾರರು :

ಶ್ರೀ ಎಂ.ಪಿ. ಮಾಡೇಗೌಡ, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾಂಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರ.), ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫೫.

ಶ್ರೀ ಕೆ.ಜಿ.ರಂಗಯ್ಯ, ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾಂಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರ.), ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫೫.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರು :

ಶ್ರೀಮತಿ. ಎಂ.ಡಿ. ಉಪಾ, ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನಾಂಟಕ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರ.), ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫೫.

# ಪರಿವಿಡಿ



ಕ್ರ.ಸಂ	ಗದ್ಯ ಭಾಗ	ಕೃತಿಕಾರರ ಹೆಸರು	ಮುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
೧	ಮಗ್ನಿದ ಸಾಹೇಬ	- ಬಾಗಲೋಡಿ ದೇವರಾಯ	೧
೨	ನೀರು ಕೊಡದ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ	- ನೇಮಿಚಂದ್ರ	೧೨
೩	ತಲಕಾಡಿನ ವೈಭವ	- ಹಿರೇಮಲ್ಲಿರು ಶಶ್ವರನ್	೧೩
೪	ಸಾರ್ಥಕ ಬದುಕಿನ ಸಾರ್ಥಕ	- ಎನ್. ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ	೧೪
೫	ಹೂವಾದ ಹುಡುಗಿ	- ಎ.ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್	೧೫
೬	ಯಶೋಧರೆ	- ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್	೧೬
೭	ಅಮೃತ	- ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ	೧೭
೮	ಸಪೂಕರಿ ಮಂತ್ರ	- ಮುದ್ದಳ	೧೮

## ಪದ್ಯ ಭಾಗ

೯	ಕನ್ನಡಿಗರ ತಾಯಿ	- ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಎಂ. ಗೋವಿಂದ ಪ್ರೇ	೧೯
೧೦	ಭಾರತೀಯತೆ	- ಕೆ. ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ	೨೧
೧೧	ಗೆಳ್ಳತನ	- ಚೆನ್ನಾಗಿರೆ ಕೆಳವಿ	೨೨
೧೨	ಬಹುಮಾನ	- ಕುವೆಂಪು	೧೦೧
೧೩	ವಚನಾಮೃತ	- ಅಲ್ಲಮಪ್ಪು - ಆಯ್ದ್ಕೆಮಾರಯ್ಯ - ಅಮುಗೆರಾಯಮೃತ ಶಿವಶರಣ ಲಿಂಗಮೃತ	೧೦೨
೧೪	ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕ	- ಪುಲಿಗರೆ ಸೋಮನಾಥ	೧೧೫
೧೫	ಚೀವನ ದರ್ಶನ	- ಶ್ರೀಪಾದರಾಜ - ಗೋಪಾಲದಾಸರು - ವಿಜಯದಾಸರು	೧೨೨
೧೬	ರಾಮಧಾನ್ಯ ಚರಿತೆ	- ಕನಕದಾಸರು	೧೨೫

## ಪರ್ಯಾಮಾರಕ ಅಧ್ಯಯನ

೧	ಕಟ್ಟವೆವು ನಾವು (ಪದ್ಯ)	- ಎಂ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ	೧೪೦
೨	ಸಾರ್ಥಕ (ಪದ್ಯ)	- ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿ	೧೪೨
೩	ಅಹಮತಿ (ಗದ್ಯ)	- ಕೊಡಗಿನ ಗೌರಮೃತ	೧೪೫
೪	ಭೂಕೃಲಾಸ (ಪೌರಾಣಿಕ ನಾಟಕ)	- ಪಾರಂಪಣ್ಣ ನರಸಿಂಹ ಏತಾಳ	೧೪೦
೫	ಆಂತೋರಿಕ್ಷಾದ ರಸಪ್ರಸಂಗಗಳು (ಗದ್ಯ)	- ಎಚ್. ನರಸಿಂಹಯ್ಯ	೧೫೫



## ೮. ಮಗ್ಗದ ಸಾಹೇಬ

ಭಾಗಲೋಡಿ ದೇವರಾಯ -

**ಪ್ರವೇಶ :** ಬಹಳ ಜನಪ್ರಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಯೂ ಒಂದು. ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಹಾಗೂ ಕೇಳುವುದು ಮಾನವನ ಹುಟ್ಟಿಗೂಳಿ. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಕೆರಳಿಸಿ ಕುಶಾಹಲ ಉಂಟುಮಾಡಲು, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮುದ ನೀಡಲು ಮನಸ್ಸನ್ನರೆಳಿಸುವ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಥನ ಕಲೆಯು ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡು ಕೆಲವು ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ವಸ್ತು, ಶೈಲಿ, ನಿರೂಪಣೆಗಳೆಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಮಾಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಣ್ಣಕಥೆ ಎಂಬ ಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಚುರಗೊಳಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಸಂಕೀರ್ಣತೆ, ವಾಸ್ತವತೆಗಳು ಇದರ ಗುಣಗಳಾಗಿವೆ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಬದುಕಿನ ಏಳುಬೀಳುಗಳು, ಸ್ವಲ್ಪದ್ರೋಗ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಸಣ್ಣಕಥೆಗೆ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇಂದು ವಿನಾಶದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಗುಡಿಕ್ಕೆಗಾರಿಕೆಗೆ ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನೀಡಬೇಕಾದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವಿದೆ. ತಂದೆಯ ಆಸೆಯಂತೆ ಸಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸದೆ, ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಯುವಕನೊಬ್ಬ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಗೌರವಾದರಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲಿಯ ಕಥಾವಸ್ತು.

ಮಗ್ಗದ ಸಾಹೇಬ ಅಂದರೆ ಅಬ್ಬಲ್ ರಹಿಮ್ ಸಾಹೇಬ್. ಅವನು ಮಗ್ಗವನ್ನು ಮುಟ್ಟದೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಅವನನ್ನು ಮಗ್ಗದ ಸಾಹೇಬನೆಂದೇ ಕರೆಯುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಅವರ ಮೂರ್ವಜರು ಸಾಹೇಬ್ ಬಹಾದುರ್ ಮಗ್ಗದ ಹುಸೇನ್ ಸಾಹೇಬರು ಜನಪ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಧನವಂತ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಮಸೀದಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದರು. ಇಂದಿಗೂ ಈ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರಥೋತ್ಸವದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನೆತನದ ಹಿರಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮುಂದಾಗಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕಿದೆ.

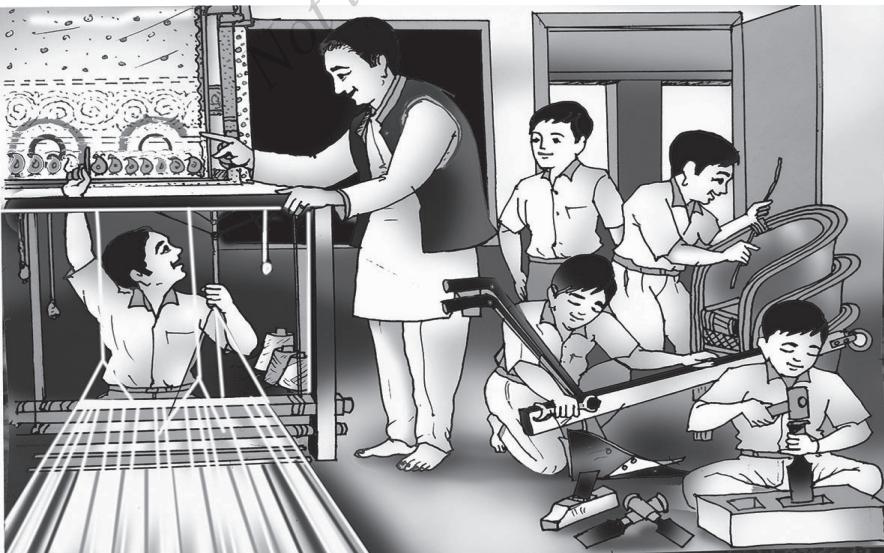
ಇಂತಹ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಕಣಾರಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಮೂರ್ವಜರಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಫೆನತೆ, ಸದಾಚಾರ, ಸದ್ಗುಣಗಳು ಇದ್ದವು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನನ್ನದೇ ಹುಟ್ಟಾರಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಲಾನರ ವಸತಿ ಇದೆ. ಅದರೊಳಗೆ ಒಂದು ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ‘ಉಸ್ರ್ಫ’ ಎಂಬ ಮುಸಲ್ಲಾನರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಉತ್ಸವದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಒಬ್ಬ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಇದ್ದೇ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇತ್ತು.

ಹಾಗೆಯೇ ಗಣೇಶಚತುರ್ಥ, ಕೃಷ್ಣಾಪ್ರಮಿಗಳ ಮರುದಿನ ಮುಸಲ್ಲಾನ ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ನಮ್ಮ ಮನಗೆ ಬರುವುದು, ಕುಶಲೋಪಚಾರ ಮಾತನಾಡುವುದು, ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಮೋದಕ, ಉಂಡೆ, ಚಕ್ಕಲಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಬ್ಬದ ಭಕ್ತ್ಯ-ಭೋಜಗಳನ್ನು ವಿಶರಣೆ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿತ್ತು. ಒಂದು ಬಾರಿ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದ ಕಾರಣ ತಂದೆಯವರು ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಲಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. ‘ರಾಯರೆ, ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಣವಿಲ್ಲವೇ? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಲೆಯಿದ್ದರೆ ಒಂದು ತುಂಡು ಬೆಲ್ಲವನ್ನೋ ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ ಹರಳನ್ನೋ ಕೊಡಿ. ನಿಮ್ಮ ಹಬ್ಬದ ಮೂಚಿಯ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ನಾವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ತಲತಲಾಂತರದಿಂದ ಬಂದ ಹಳೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಅಂಗಡಿಯ ಮಿತಾಯಿಯನ್ನು ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಕೊಡುವುದು ಸರಿಯೇ? ಎಂದು ಕೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಅದು ಹೇಗೇ ಇರಲಿ. ಈಗ ಅಬ್ಬುಲ್ಲಾ ರಹಿಮನಿಗೆ ‘ಮಗ್ಗದ ಸಾಹೇಬ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಬಹು ಸಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. “ಅನಿಷ್ಟ ಮಗ್ಗದ ಹೆಸರೆತ್ತಬೇಡ” – “ಮಗ್ಗವಲ್ಲ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಗ್ಗಿ!” ಎಂಬುದು ಆತನ ನಿರಾಶೆ, ರೋಷಗಳ ಉದಾರವಾಗಿತ್ತು.

ಏಕೆಂದರೆ ಅವನ ಅಜ್ಞನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಅಗ್ಗದ ವಿಲಾಯತಿ ಮಿಲ್ಲಿನ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೇರಿಬಿಟ್ಟರು. ಅವೇನೋ ನಿಜಕ್ಕೂ ನಿಕ್ಷೇಪ ವಸ್ತುಗಳು, ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗೇ ಕಳೇಬರಗಳಾಗಿ ಹರಕು ಜಿಂದಿಯಾಗುವುವು. ಬಣ್ಣವೇ ಒಂದೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಳಿವಾಗಿ ಎರಡೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾಗುವುದು. ಆದರೆನು? ಬಹು ಅಗ್ಗ. ಜನರಿಗೆ ಬೇಕಾದುದು ಅಗ್ಗದ ವಸ್ತು. ಗುಣವನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ? ಅಗ್ಗದ ಮಾಲಿನದೇ ಆಧಿಪತ್ಯವಾಯಿತು. ಮಗ್ಗದವರು ಭಿಕಾರಿಗಳಾದರು. ಅವರ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಸಂಚಕಾರವಾಯಿತು.

ಪಾಪ! ಅಬ್ಬುಲ್ಲಾ ರಹಿಮನ ಗತಿ? ಹಿರಿಯರು ಕಟ್ಟಿದ ಭವ್ಯವಾದ ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಮನೆ. ವಿಶಾಲವಾದ ಶೋಟ. ಆದರೆ ಮಗ್ಗಗಳಲ್ಲಾ ಧೂಳು ತುಂಬಿ ಜೀಡನ ಬಲೆಗಳಿಂದ ಆಚ್ಚಾದಿತವಾಗಿವೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಟಕ್ಕೆ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬಂತಾಗಿದೆ.



ಈಗ ಅವನಿಗೆ ಒಂದೇ ಹತ, ಒಂದೇ ಪ್ರತ. ಅವನ ಮೂವರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟಾದರೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಕೊಡಿಸಿ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು. ಅಂತೆಯೇ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ವಿಧೇಯರಾಗಿ ಅವನ ಅಭಿಷ್ಪತ್ವನ್ನು ನೇರವೇರಿಸಿದರು. ಒಬ್ಬ ಸರಕಾರಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಗುಮಾಸ್ತನಾದ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮೋಸ್ ಮಾಸ್ತರನಾದ. ಆದರೆ ಕೊನೆಯ ಮಗ ಕರೀಮಾನಿಂದ ಬಹಳ ನಿರಾಸೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಕರೀಮ್ ಆಟದಲ್ಲಾ ಪಾಠದಲ್ಲಾ ಬಹು ಚುರುಕು; ಬುದ್ಧಿವಂತ; ಹಸನ್ನುಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕಾದವನು. ಆದರೆ ಏನೋ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟ ಮಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅಭಿರುಚಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಾದರೋ ಮಗ್ಗವನ್ನು ಮುಟ್ಟುಲೂ ತಂದೆ ಬಿಡುತ್ತಿರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಗನ ಗ್ರಹಚಾರ ಎನ್ನು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ಗ ಉದ್ಘಾಟಿಸಬೇಕೇ?

ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಕೆಲವು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ‘ನವೀನ ಶಿಕ್ಷಣ’ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹಲವು ತರಹದ ಜೀದ್ಯೋಗಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡುವುದು, ಅವರಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕೌಶಲವನ್ನು, ದೇಹಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗೌರವ-ಭಾವವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವುದು ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಬಡಗಿಯ ಕೆಲಸ, ಕೆಲವರಿಗೆ ಬೆತ್ತೆದ ಕುರ್ಬಿ ಕೆಲಸ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ, ಕೆಲವರಿಗೆ ಕೃಷಿ, ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಗ್ಗದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಲಿಸತ್ತೊಡಗಿದ್ದರು.

ಹುಡುಗ ಕರೀಮ್ ಮಗ್ಗದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಏನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಈಜುವಷ್ಟೇ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಲಿತು ಬಹು ನಿಮಣನಾಗಿಬಿಟ್ಟು. ಅವನ ತಂದೆಗೆ ರೋಷ ಉಕ್ಕಿಬಂತು. ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಶಂಕರಪ್ಪ ಅವರೋಡನೆ ನಿಷ್ಪರವಾಗಿ ಜಗಳವಾಡಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಹುಡುಗ ಕರೀಮ್ ಶಾಲೆಯ ಮಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ತನ್ನದೇ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕೌಶಲದಿಂದ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಅದನ್ನು ಶಂಕರಪ್ಪ ಅವರು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಶ್ತಂಸೆ ಮಾಡಿ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ವರದಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆದರ ಫಲಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಸರಕಾರದಿಂದ ಹುಡುಗ ಕರೀಮಾನಿಗೆ ಒಂದು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪದಕಪೂ ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯ ಬಹುಮಾನವೂ ಒಂದುಬಿಟ್ಟವು.

ಹುಡುಗನ ಉತ್ಸಾಹ ಆಕಾಶಕ್ಕೇರಿತು. ತಂದೆ ಈ ಹತಮಾರಿಗೆ ಮಗ್ಗದ ಹುಣಿನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಶಾಲೆಯಿಂದಲೇ ಬಿಡಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ತರ್ ಶಂಕರಪ್ಪ ಅವರ ಎಷ್ಟೋ ಅನುನಯ ವಿನಯಗಳನ್ನು ಗಳಿಸದೆ ನಿರಾಕರಿಸಿದನು.

ಒಂದು ದಿನ ಶಾಲೆಯ ವಾರ್ಷಿಕ್ ಕೋತ್ಸವ ಸಮಾರೋಪದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಒಂದು ನಾಟಕವಿತ್ತು. ಆದರಲ್ಲಿ ಕರೀಮನದು ಸ್ತೋಪಾತ್ರ. ಅದಕ್ಕೆಂದು ತಾಯಿಯಿಂದ ಗೌಪ್ಯವಾಗಿ ಹಳೆಕಾಲದ ಚಿನ್ನದ ಸರವನ್ನು ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆಂದು ಎರವಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ನಾಟಕ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೋ ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋದ.

ತಂದೆಗೆ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಸಂಚಾರವಾಯಿತು. ಮಗನನ್ನು ಕೂರವಾಗಿ ಶಪಿಸಿದನು. “ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ! ಹತಮಾರಿ. ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದವನು ಎಂದು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದಿದ್ದ. ಈಗ ಕಳ್ಳನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಿತು. ನನಗೆ ಇಬ್ಬರೇ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ; ಕಳ್ಳನಾದವನು, ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋದವನು ಮಗನೇ ಅಲ್ಲ” ಎಂದು ಆಣ ಹಾಕಿದನು.

ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಅನಂತರ ಕರೀಮ್ - ಈಗ ಬೆಳೆದು ಯುವಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ - ಮನೆಗೆ ಒಂದು ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದೆ. ತಂದೆ ಬಾಗಿಲು ತರೆದು ಮುಖ ನೋಡಿ ಫಟಾರನೆ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿದೆ. ಒಂದು ಘಂಟೆ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದರೂ ತಾಯಿ ಅತ್ಯಾ ಹಂಬಲಿಸಿದರೂ ಬಾಗಿಲು ತರೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಕೊನೆಗೆ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿರುವ ಶಂಕರಪ್ಪ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಸಿರಿ ಎಂದು ನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ. ‘ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನೇ ನೋಡಬಾರದು ಎಂದು ಹರವಿದ್ದರೆ ಕೊನೆಗೆ ತಾಯಿಯಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಣಬಾರದೆ? ಅಮೃನ ಚಿನ್ನದ ಸರವನ್ನು ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅದರೂಡನೆ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅವನ್ನಾದರೂ ತಾಯಿಯ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ. ನಿಮ್ಮ ಹಳೆಯ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಇದೊಂದು ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿ’ ಎಂದ.



ಶಂಕರಪ್ಪ ಅವರು ಮುದುಕನೊಡನೆ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಗೋಗರೆದರು, ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು, ತರ್ಕಿಸಿದರು, ಚರ್ಚಿಸಿದರು. ಆದರೆ ನಿಷ್ಪಲವಾಯಿತು. ಒಂದು ಪದವನ್ನೂ ಕೇಳುವ ತಾಳ್ಳೆ ಮುದುಕನಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ‘ಸಾಹೇಬ್ ಬಹಾದೂರ್ ಹುಸೇನ್ ಸಾಹೇಬರ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಮಸಿಹಭಕ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನೀವು ಅಡ್ಡಬಾಯಿ ಹಾಕಬೇಡಿ. ನೀವು ಕಲಿಸಿದ ಪಾಠದಿಂದಲೇ ಈ ಹರವಾರಿ ನಮ್ಮ ವಂಶದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಮಣ್ಣಪಾಲು ಮಾಡಿದ. ಹಣ ತಂದಿದ್ದಾನಂತೆ. ಕಳವಿನ ಹಣವೋ? ದರೋಡೆಯ ಹಣವೋ?’ ಎಂದು ಸಿದುಕಿದ. ಶಂಕರಪ್ಪ ಅವರು ಮುಖಬಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಂತೆರಳಿದರು.

ಕರೀಮನ ಹಣ ಕಳವಿನದೂ ಅಲ್ಲ. ದರೋಡೆಯದೂ ಅಲ್ಲ. ಸಣ್ಣಪ್ರಾಯದಲ್ಲೇ ಮಗ್ಗದ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘವೇಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅವನೀಗ ಅದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಯಶಸ್ವಿಯೂ ಧನವಂತನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಮಗ್ಗದ ಯಂತ್ರದ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹೋಸ ಹೋಸ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನೂ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನೂ ತಂದು ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಈ ವಿಷಯದ ಲವಲೇಶವೂ ತಂದೆಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಏಕೆಂದರೆ ಆತ ಕರೀಮನ ಕಡೆಗೆ ತನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು, ಮನೆಯ

ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿದಂತೆ-ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಯಾರಾದರೂ ಕರೀಮ್‌ನ ಹೆಸರೆತ್ತಿದರೆ ‘ನನಗೆ ಎರಡೇ ಮಕ್ಕಳು, ಕಳ್ಳರ ಪರಿಚಯ ನನಗಿಲ್ಲ’ ಎಂದೇ ಅವನ ನಿಷ್ಪರದ ಉತ್ತರ.

ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಅನಂತರ ಅಬ್ಜುಲ್ ರಹಿಮ್ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒರಿದ್ದಾನೆ. ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ನರಭುತ್ವ ಇದ್ದಾನೆ. ಎಲುಬಿನ ಹಂದರವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕಣ್ಣ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ; ಕೆವಿಯೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಶಂಕರಪ್ಪ ಅವರು ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದರು. ಒಳಗೆ ಬಂದರು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾತಾವರಣಿಕೆ. ‘ರಹಿಮ್ ಸಾಹೇಬರೇ, ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ನೋಡಿದಿರಾ? ಈ ಭಾವಚಿತ್ರ ನೋಡಿ?’ ಮುದುಕ ಕಣ್ಣಿನ ಹತ್ತಿರ ತಂದ. ಆದರೆ ಪಾಪ! ಕಣ್ಣ ಮಂಜಾಗಿವೆ. ಏನೂ ತೋರದು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಬಂದು ವಾತಾವರಣಿಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಳು.

“ಕರೀಮ್! ನಮ್ಮ ಕರೀಮ್! ನಮ್ಮ ಕರೀಮ್” ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಉದ್ದರಿಸಿದಳು.

“ಏನು? ಜೇಲಿಗೆ ಹೋದನೇ? ಫಾಶೀ ಆಯಿತೇ? ಇನ್ನೂ ಮನೆತನದ ಮೇಲೆ ಏನು ಅಪಕೀರ್ತಿ ಹೇರಿದ್ದಾನೆ?” ಎಂದು ಮುದುಕ ಕೆಮ್ಮುತ್ತ ಕೆಮ್ಮುತ್ತ ಗಜೆಸಿದ.

“ರಹಿಮ್ ಸಾಹೇಬರೇ, ನಿಮ್ಮ ಮಗ ಕರೀಮ್‌ನಿಗೆ ರಾಪ್ತಿಪತಿ ಅವರು ಪದ್ಧತ್ರಾಂಶ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಭಾವಚಿತ್ರ ಈ ವಾತಾವರಣಿಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.”

“ಆಂ! ಪದ್ಧತ್ರಾಂಶ! ಅಂದರೇನು?”

“ಪದ್ಧತ್ರಾಂಶ ಅಂದರೆ ಸಾಹೇಬ್ ಬಹಾದೂರ್‌ಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಿನ ಬಿರುದು. ಖಾನ್ ಸಾಹೇಬ್, ಖಾನ್ ಬಹಾದೂರ್, ದಿವಾನ್ ಬಹಾದೂರ್ ಇವೆಲ್ಲದರಿಂದಲೂ ಮೇಲೆ, ದೊಡ್ಡ ಬಿರುದು!”

“ಕರೀಮ್! ನನ್ನ ಕರೀಮ್! ಸಾಹೇಬ್ ಬಹಾದೂರ್‌ಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದನೇ? ದೇವರು ದೊಡ್ಡವನು. ದೇವರು ದಯಾಳು. ನನ್ನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಬಿದ್ದ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು ದೇವರು ಕೆವಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕರೀಮ್ ಮಗ್ಗದ ಹುಸೇನ್ ಸಾಹೇಬರ ಹೆಸರಿಗೆ ಕೀರ್ತಿ ತಂದ” ಎಂದು ಕೆಮ್ಮುತ್ತ ಕೆಮ್ಮುತ್ತ ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ ಅಳತೊಡಗಿದ ಭಾವುಕನಾಗಿ.

### ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ



ಬಾಗಲೋಡಿ ದೇವರಾಯ ಅವರು (೧೯೨೨) ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾಗಲೋಡಿಯವರು. ಮಂಗಳೂರಿನ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪ್ರಾಥ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಐ.ಎ.ಎಸ್. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೇಗ್ರಡೆ ಹೊಂದಿ ವಿದೇಶಿ ಸೇವೆಗೆ ಆಯ್ದುಯಾದರು. ಮಾಸ್ತಿ ಹಾಗೂ ಇವರೂ ಸಮಕಾಲೀನರು. ಅದಲ್ಲದೆ ಸಣ್ಣಕರೆಗಳನ್ನು ಬರೆದವರು. ಅವರು ರಾಯಭಾರಿಯಾಗಿ ಇಟಲಿ, ನೇಪಾಳ, ಸ್ವೇಚ್ಚಿರಿಯಾ, ಫಿಲಿಪ್ಪೆನ್ಸ್, ನ್ಯೂಜಿಲ್ಯಾಂಡ್, ಬಲ್ತೀರಿಯಾ ಮೊದಲಾದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಅವರ ಕಥಾಸಂಗ್ರಹಗಳೆಂದರೆ ಹಂಚು

ಮನಸೀಷ ಮತ್ತು ಇತರ ಕರೆಗಳು, ಆರಾಧನಾ, ರೂಪ್ರಪೂನ ರೌದ್ರ ಮತ್ತು ಇತರ ಕರೆಗಳು. ಬಾಗಲೋಡಿ ದೇವರಾಯ ಅವರು ಒಟ್ಟು ಇಂತಹ ಕರೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಱೆಲಿಂಗ್ ರಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದರು.

### ಆಶಯ ಭಾವ

ಪ್ರಕೃತ ಗದ್ಯಭಾಗ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಿಪ್ಪತೆ, ಗುಡಿಕ್ಕೆಗಾರಿಕೆಗಳ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಅಂಶ, ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೀದ್ಯೋಗಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಮಕ್ಕಳ ತಸಕ್ಕಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದು, ಸ್ವಯಂ-ಲುದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಮೊದಲಾದ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ತಂದೆ ಮಗನಿಗಿದ್ದ ಮಗ್ಗದ ಬಗೆಗಿನ ಬಿಳಿಗೆ ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಮನನೋಂದ ಮಗ ತನ್ನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಆಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಈ ಪತ್ರಭಾಗ.

ಪ್ರಕೃತ ವಾಗ್ದ ಸಾಹೇಬ ಕಥೆಯನ್ನು ಬಾಗಲೋಡಿ ದೇವರಾಯ ಅವರು ಸಮಗ್ರ ಕರೆಗಳು ಎಂಬ ಕಥಾಸಂಕಲನದಿಂದ (ಪ್ರಾಚೀನೀ-ರೂಪ) ಆಯ್ದ ಕಥೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ.

### ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಅಭೀಷ್ಟ - ಬಯಸಿದ್ದು ; ಆಚ್ಯಾದಿತ - ಮುಚ್ಚಲಟ್ಟ ; ಆಧಿಪತ್ಯ - ಯಜಮಾನಿಕೆ; ಕಳೇಬರ - ಮೃತ ದೇಹ/ಶರೀರ ; ಗಳಿಸದೆ - ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ; ಗೌಪ್ಯ - ಗುಟ್ಟ, ರಹಸ್ಯ; ಚಿಂದಿ - ಚೂರು ; ಪರಿವರ್ತನೆ - ಬದಲಾವಣೆ; ಪ್ರಶಂಸ - ಹೊಗಳಿಕೆ ; ಭಿಕಾರಿ - ನಿಗರ್ತಿಕ ; ವಿಲಾಯತಿ - ವಿದೇಶ, ಅನ್ಯದೇಶ; ಹಸನ್ನುಖಿ - ನಗುಮುಖ ಉಳ್ಳವನು.

### ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಸಾಹೇಬ್ ಬಹಾದ್ದೂರ್	: ಮೊಗಲ್ ರಾಜರ ಆಳ್ಳಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಗೌರವಮೂರ್ಖ ಬಿರುದು.
ಉರುವ್	: ಮಹಮದಿಯ ಸಾಧುಗಳ ಮಣ್ಣತಿಥಿ ಮತ್ತು ಅಂದು ನಡೆಸುವ ಜಾತೀ.
ಪದ್ಧತ್ಯಾಷಣ	: ಕಲೆ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಮಾಜಸೇವೆ, ಕ್ರೀಡೆ ಮುಂತಾದ ಯಾವುದಾದರೂ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ನೀಡುವ ಮೌಲಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ.

### ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ

೧. ರಹಿಮ ಮಗ್ಗವನ್ನು ಮುಟ್ಟದೆ ಎಷ್ಟು ವರ್ಣಗಳಾಗಿತ್ತು?
೨. ಹುಸೇನ್ ಸಾಹೇಬರ ಮನೆತನದವರಿಗೆ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಕ್ಕು ಯಾವುದು?
೩. ಅಬ್ದುಲ್ ರಹಿಮನ ಹತವೇನು?

೪. ತಂದೆಯ ಆಸೆಯನ್ನು ಮೊದಲೆರಡು ಮಕ್ಕಳು ನೆರವೇರಿಸಿದ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?
೫. ರಹಿಮು ಮಗನನ್ನು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದ್ದೇಕೆ?
- ಆ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.
- ಹುಸೇನ್ ಸಾಹೇಬರ ವೃತ್ತಿತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
  - ಲೇಖಕರ ಹಂಟ್ಲಾರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಉತ್ಸವದ ಸಂಪ್ರದಾಯವೇನು?
  - ಮಿಶಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕೆ ಅತಿಥಿಗಳ ಆಕ್ರೋಪವೇನು?
  - ಕರೀಮನಿಗೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ಗ ಕಲಿತುದರಿಂದ ಆದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು?
  - ಶಾಲಾ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದಂದು ಕರೀಮ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವೇನು?
- ಇ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು-ಬದು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.
- ನೇನೆನ ಶಿಕ್ಷಣದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳೇನು?
  - ಶಂಕರಪ್ಪ ಅವರು ರಹಿಮನ ಬಳಿಗೆ ಸಂಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
- ಈ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎಂಟು-ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.
- ಕರೀಮ ಧನವಂತನಾದ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ವಿವರಿಸಿ.
  - ರಹಿಮನಿಗೆ ಮಗ್ಗದ ಬಗ್ಗ ದ್ವೇಷ ಉಂಟಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು?
- ಉ. ಸಂದರ್ಭ/ಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- “ಮಗ್ಗವಲ್ಲ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಗ್ಗ!”
  - “ಕಳ್ಳನಾದವನು, ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಬ್ರಿಡಿ ಹೋದವನು ಮಗನೇ ಅಲ್ಲ”
  - “ನಿಮ್ಮ ಹಳೆಯ ಶಿಷ್ಟನಿಗೆ ಇದೊಂದು ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿ”
  - “ದೇವರು ದೊಡ್ಡವನು ದೇವರು ದಯಾಳು”
- ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಉತ್ತರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರಿ.
- ಅಬ್ದುಲ್ ರಹಿಮನಿಗೆ \_\_\_\_\_ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಬಹು ಸಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿತ್ತು.
  - ಮನೆಯಲ್ಲಿ \_\_\_\_\_ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬಂತಾಗಿದೆ.
  - ಹುಡುಗನ \_\_\_\_\_ ಆಕಾಶಕ್ಕೇರಿತು.
  - ಶಂಕರಪ್ಪ ಅವರು \_\_\_\_\_ ಹಿಂತೆರಳಿದರು.
  - ನನಗೆ ಎರಡೇ ಮಕ್ಕಳು, \_\_\_\_\_ ಪರಿಚಯ ನನಗಿಲ್ಲ.

## ವರ್ಣಮಾಲೆಯ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ವಿವರ

ಮಾನವ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದಿದ, ಆಡಬೇಕಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಲಿಪಿಯ (ಲಿಖಿತ) ರೂಪಕ್ಕಿಳಿಸುವುದೇ ಬರೆವಣಿಗೆ. ಪದ ಮತ್ತು ಪದಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವುದೇ ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವವರು ಆ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಅರಿಯುವುದು ಉತ್ತಮ. ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ವ್ಯಾಕರಣದ ಕಲಿಕೆಯಿಂದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸ್ವಷ್ಟ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಿರವಾಗಿ ಬಳಸಲು ಸಾಧ್ಯ.

## ವರ್ಣಮಾಲೆ

ನಾನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದೆನು ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು, ಶಾಲೆಗೆ, ಹೋಗಿ, ಬಂದೆನು ನಾಲ್ಕು ಅರ್ಥಮಾರ್ಣವ ಪದಗಳಿವೆ. ಒಂದೊಂದು ಪದದಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ. ಉದಾ: ನಾನು ಪದದಲ್ಲಿ ನೀ ಆ ಉ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ. ಬಂದೆನು ಪದದಲ್ಲಿ ಚ್ಛ ಆ ನೀ ದ್ವ ಎ ನೀ ಉ ಎಂಬ ಏಳು ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ. ಈ ಎರಡು ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ನೀ ಚ್ಛ ದ್ವ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವಾಗ ಧ್ವನ್ಯಂಗದ ಅಡೆತಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇವೇ ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರಗಳು. ಆ ಅಕ್ಷರಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಥವಾ ಮುಂದೆ ಆ ಉ ಎ ಮುಂತಾದವು ಧ್ವನ್ಯಂಗದ ಅಡೆತಡೆ ಇಲ್ಲದೆ ಉಚ್ಚರಿಸಬಹುದಾದ ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ. ಇವೇ ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳು. ಇವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಅಕ್ಷರಗಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಬಂದೆನು ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿರುವ ಓ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಹಿಂದೆ ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳು ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಉಚ್ಚರಿಸಬಹುದು. ಇದೇ ಯೋಗವಾಹ. ಕನ್ನಡ ವರ್ಣಮಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಸ್ವರ, ವ್ಯಂಜನ ಮತ್ತು ಯೋಗವಾಹ ಎಂಬ ಮೂರು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

## ಸ್ವರಗಳು

ಅ ಆ ಇ ಈ ಉ ಉ ಯ ಎ ಏ ಓ ಔ ಜೀ ಇವು ಹದಿಮೂರು ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅ ಇ ಉ ಯ ಎ ಓ ಎಂಬ ಆರು ಅಕ್ಷರಗಳು ಒಂದೊಂದು ಮಾತ್ರಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡುವಂತಹ ಅಕ್ಷರಗಳು. ಹಾಗಾಗಿ ಇವು ತ್ವಸ್ವತ್ವಸ್ವರಗಳು. ಆ ಈ ಉ ಯ ಓ ಔ ಜೀ ಎಂಬ ಏಳು ಅಕ್ಷರಗಳು ಎರಡೆರಡು ಮಾತ್ರಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡುವಂತಹ ಅಕ್ಷರಗಳು. ಹಾಗಾಗಿ ಇವು ದೀಘಸ್ವರಗಳು. ಈ ದೀಘಸ್ವರಗಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮೂರು ಮಾತ್ರಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ಅಣ್ಣಾ ಇಲ್ಲಿ ಬಾ. ಮಕ್ಕಳೇ ಇಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿ - ಇಲ್ಲಿ (ಇ) ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ, ಇ ಅಕ್ಷರಗಳು ಮೂರು ಮಾತ್ರಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ. ಹೀಗೆ ಮೂರು ಮಾತ್ರಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಅಕ್ಷರಗಳೇ ಫ್ಲೂತ ಸ್ವರಗಳು.

## ವ್ಯಂಜನಗಳು

### ವರ್ಗೀಕ್ರಯ ವ್ಯಂಜನಗಳು

ಉ	ಇ	ಈ	ಣ	ಝ	ವರ್ಗೀಕ್ರಯ
ಕ್ರ್	ಖ್ರ್	ಗ್ರ್	ಫ್ರ್	ಜ್ರ್	ಖಿ - ಕ ವರ್ಗ
ಚ್ರ್	ಧ್ರ್	ಜ್ರ್	ರ್ಹ್	ಞ್ರ್	ಖಿ - ಚ ವರ್ಗ
ಟ್ರ್	ತ್ರ್	ಡ್ರ್	ಥ್ರ್	ಣ್ರ್	ಖಿ - ಟ ವರ್ಗ
ತ್ರ್	ಥ್ರ್	ದ್ರ್	ಧ್ರ್	ನ್ರ್	ಖಿ - ತ ವರ್ಗ
ಪ್ರ್	ಫ್ರ್	ಬ್ರ್	ಭ್ರ್	ಮ್ರ್	ಖಿ - ಪ ವರ್ಗ

ಅವರ್ಗೀಕ್ರಯ ವ್ಯಂಜನಗಳು

ಯ್, ರ್, ಲ್, ವ್, ಶ್, ಷ್, ಹ್, ಳ್ = ಇ ಅವರ್ಗೀಕ್ರಯ ವ್ಯಂಜನಗಳು

ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕ್ ದಿಂದ ಮ್ ವರೆಗಿನ ಇಂಝಾರ್ಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವಾಗ ಅವು ಹುಟ್ಟುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಅವನ್ನು ಖಿ ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವೇ ವರ್ಗೀಕ್ರಯ ವ್ಯಂಜನಗಳು. ಅವು ಇಂತಿವೆ:

- ಕವರ್ಗದ ಅಕ್ಷರಗಳು ಕಂತಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದರಿಂದ ಅವು ಕಂತ್ಯ ಅಕ್ಷರಗಳು.
- ಚವರ್ಗದ ಅಕ್ಷರಗಳು ತಾಲುವಿನ (ದವಡೆಯ) ಸಹಾಯದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವುದರಿಂದ ಅವು ತಾಲಷ್ಯ ಅಕ್ಷರಗಳು.
- ಟವರ್ಗದ ಅಕ್ಷರಗಳು ಮೂರ್ಧಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ಚಾಚಿ ಬಾಯಿಯ ಮೇಲಾಗುವನ್ನು ಸ್ವರ್ತಿಸಿದಾಗ ಉಚ್ಚಾರಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಅವು ಮೂರ್ಧನ್ಯ ಅಕ್ಷರಗಳು.
- ತವರ್ಗದ ಅಕ್ಷರಗಳು ಹಲ್ಲುಗಳ ಬಳಿ ಹುಟ್ಟುವುದರಿಂದ ಅವು ದಂತ್ಯ ಅಕ್ಷರಗಳು.
- ಪವರ್ಗದ ಅಕ್ಷರಗಳು ತುಟಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡುವುದರಿಂದ ಅವು ಓಷ್ಟ್ಯ ಅಕ್ಷರಗಳು.

ಈ ವರ್ಗೀಕ್ರಯ ವ್ಯಂಜನಗಳನ್ನು ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣ, ಮಹಾಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಅನುನಾಸಿಕ ಅಕ್ಷರಗಳೆಂದು ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಣ ಎಂದರೆ ಉಸಿರು ಎಂದರ್ಥ. ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಾಣದಿಂದ (ಉಸಿರಿನಿಂದ) ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಕ್ ಚ್ ಟ್ ತ್ ಪ್ ಗ್ ಜ್ ಡ್ ದ್ ಬ್ ಅಕ್ಷರಗಳು ಅಂದರೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಗದ ಒಂದು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳು ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣ ಅಕ್ಷರಗಳು. ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಣದಿಂದ (ಉಸಿರು) ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಖ್ ಭ್ ತ್ ಥ್ ಫ್ ಫ್ರ್ ರ್ಹ್ ಧ್ ಧ್ರ್ ಭ್ರ್ ಅಕ್ಷರಗಳು ಅಂದರೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಗದ ಎರಡು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳು ಮಹಾಪ್ರಾಣ ಅಕ್ಷರಗಳು. ಮೂಗಿನ (ನಾಸಿಕದ) ಸಹಾಯದಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಜ್ ಞ್ ಣ್ ನ್ ಮ್ ಅಕ್ಷರಗಳು ಅಂದರೆ ವರ್ಗದ ಕೊನೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳು ಅನುನಾಸಿಕ ಅಕ್ಷರಗಳು. ಉಳಿದ ಒಂಬತ್ತು ಅಕ್ಷರಗಳು (ಯ್ ದಿಂದ ಳ್ ವರೆಗಿನ) ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದರಿಂದ ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವು ಅವರ್ಗೀಕ್ರಯ ವ್ಯಂಜನಗಳು.

## ಯೋಗವಾಹಗಳು

ಅನುಸ್ಥಾರ (०), ವಿಸರ್ಗ(ಃ)

ಯೋಗ ಎಂದರೆ ಕೂಡು, ವಾಹ ಎಂದರೆ ಹೋಗುವ ಎಂದರ್ಥ. ಯೋಗವಾಹ ಎಂದರೆ ಕೂಡಿಹೋಗುವ (ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವ) ಅಂದರೆ ಬೇರೆ ಅಕ್ಷರಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಚ್ಚರಿಸಬಹುದಾದ ಅಕ್ಷರ ಎಂದರ್ಥ.

ಯೋಗವಾಹಗಳು ಎರಡು

೧. ೦ - ಅನುಸ್ಥಾರ (ಒಂದು ಅಕ್ಷರಗಾತ್ರದ ಒಂದು ಸೊನ್ನು)

೨. ಃ - ವಿಸರ್ಗ (ಎರಡು ಸ್ಣಾ ಸೊನ್ನೆಗಳು ಒಂದರ ಕೆಳಗೆ ಒಂದರಂತೆ ಒಂದು ಅಕ್ಷರಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ)

ಕನ್ನಡ ವರ್ಣಮಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ವರ್ಣಮಾಲೆ-ಭಾಗ						
ಕ್ಷರ-ಗಳಿ		ವ್ಯಂಜನ-ಶಿಲೆ			ಯೋಗವಾಹ-೨	
ಹ್ರಸ್ವ-೪	ದೀರ್ಘ-೨	ವಗೀರ್ಯ-೨ಿಃ	ಅವಗೀರ್ಯ-೯	ಯ್ಯ	ಅನುಸ್ಥಾರ-೧	ವಿಸರ್ಗ-೧
ಅ	ಆ	ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣ	ಮಹಾಪ್ರಾಣ	ಅನುನಾಸಿಕ	ರ್	ಃ
ಇ	ಈ	ಕ್	ಶ್ರ್	ಜ್	ಲ್	ಽ
ಿಂ	ಿಂ	ಬ್	ಭ್	ಜ್ಂ	ವ್	ಃಂ
ಿಂ	ಿಂ	ಟ್	ಠ್	ಣ್	ಶ್	ಽಂ
ಿಂ	ಿಂ	ಪ್	ಫ್	ನ್	ಷ್	ಸ್
		ಗ್	ಫ್ರ್		ಹ್	
		ಜ್	ರ್ಯು		ಳ್	
		ಡ್	ಢ್			
		ಡ್	ಧ್			
		ಬ್	ಬ್ರ್			

ಒಟ್ಟು ಅಕ್ಷರಗಳು-೩೯

## ಅಭ್ಯಾಸ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಕನ್ನಡ ವರ್ಣಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಎಷ್ಟು ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ? ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸುವಿರಿ?  
ವಿವರಿಸಿ.
೨. ಕನ್ನಡ ವರ್ಣಮಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹಾಗೂ ದೀರ್ಘ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
೩. ಕನ್ನಡ ವರ್ಣಮಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾಪ್ರಾಣ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
೪. ಕನ್ನಡ ವರ್ಣಮಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಗೀಯ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
೫. ಕನ್ನಡ ವರ್ಣಮಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅನುನಾಸಿಕಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.

ಆ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೇಕೆಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಅಬ್ಜುಲ್ ಅವನು ಇಪ್ಪತ್ತು ಆದರೂ ಅವನನ್ನು ಇತ್ಯಾದಿ  
ಇರಲಿ ಏಕೆಂದರೆ ಓದಿಹೋದ ಈಗ ಏನೂ

ಇ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾಪ್ರಾಣಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಧನವಂತ ರಥ ಘನತೆ ಧರ್ಮ ಮುಖ್ಯ  
ಭಕ್ತ ಹರ ಪಾಠ ಹಸನ್ನುಖಿ ಘಲ

ಈ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅವರ್ಗೀಯ ವ್ಯಂಜನಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಅವನ ಇಂತಹ ಆದರ್ ಒಳಗೆ ಕುಶಲ  
ಹಬ್ಬ ಬಹಳ ತಲ ಸಮಯ ಕಾಲ

## ಪೂರಕ ಓದು

ಗ. ಗೋರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರ ನಮ್ಮ ಉರಿನ ರಸಿಕರು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ  
ಬರುವ ಶಾಲುಸಾಬಿಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಓದಿ ತಿಳಿಯಿರಿ.



## ೨. ನೀರು ಕೊಡದ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ



ನೇಮಿಚಂಡ -

**ಪ್ರವೇಶ :** ವಿಶ್ವವ್ಯಾಖ್ಯಾತ ಜಾಗತಿಕರಣದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಮಾನವನಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಅಭ್ಯವಾಗಬಹುದಾದ ಗಳಿ, ಬೆಳಕು, ನೀರು ಮತ್ತು ಆಹಾರಗಳಂಥ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹಣಗಳಿಸುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಹೊರಟಿರುವುದು ಆತಂಕಕಾರಿ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯರಾದ ನಾವು ಮಾನವೀಯತೆಗೆ ಬೆಲೆಕೊಟ್ಟು “ಬಳಲಿ ಬಂದವರಿಗೆ ನೀರು, ಹಸಿದು ಬಂದವರಿಗೆ ಅನ್ವಯವಿನ್ನಕ್ಕಿ” ಮೌಲ್ಯಯುತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ವಿಶ್ವವೇ ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕಾಲಿಟ್ರರೆ, ಉಳಿದೆಲ್ಲವೂ ‘ನೀರು ಕೊಡದ ನಾಡುಗಳು’ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಅನುಭವ. ಎರಡು ವಾರ ಕಳೆದಿದೆ. ಉಂಟಾರು ಅಲೆದಿದ್ದಾಯಿತು. ದಿನವೂ ಅಸಾಧ್ಯ ಬಾಯಾರಿಕೆ. ಕೋಲಾಗಳು, ಪ್ರೆಂಚ್ ವೈನ್, ಬಿಯರ್, ಬಾಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣಿನ ರಸ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಕುಡಿಯಲು ನೀರು ಸಿಗದು.

ಇಲ್ಲಿ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಾಗಲಿ, ಅಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕದಲ್ಲಾಗಲಿ ನೀರು ಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಇತ್ತೇನೋ, ಈಗಂತೂ ಇಲ್ಲ. ನೀರು ಸಲೀಸಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಂದರಲ್ಲಿ ಪುಕ್ಕಣಿಕೆಯಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಖಂಡಿತ ಸಿಗದು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯಂತೆ ರೈಲು ನಿಲ್ಲಾಣಾಗಳಲ್ಲಿ, ಒಸ್ಸು ನಿಲ್ಲಾಣಾಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಮಾನ ನಿಲ್ಲಾಣಾಗಳಲ್ಲಿ ‘ದುಡಿಲ್ಲದ ಕುಡಿಯಬಲ್ಲ’ ನೀರನ್ನು ಇರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾಯಾರಿದಾಗ ಈಗಲೂ ಹೋಟೆಲ್ ಬಂದಕೆ ಹೊಕ್ಕು, ನೀರು ಮಾತ್ರ ಕುಡಿದು ಹೊರ ಬರಬಹುದಾದ ಸವಲತು ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಕಾಂಪೋರ್ಡ್ ಗೋಡೆಗೆ ಸಣ್ಣ ತೊಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ, ‘ದನಕರುಗಳು ಕುಡಿದು ಹೋಗಲಿ’ ಎಂದು ನೀರು ತುಂಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಲ್ಯದ ದಿನಗಳು ನನಗಿನ್ನೂ ನೆನಪಿವೆ. ನಾನು ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿದ್ದೆ. ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲೋ ಧಗೆಧಗೆ ಬಿಸಿಲು. ಆದರೆ ಯಾರೋ ಮಣ್ಣಾತ್ಮಕ ಅಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಮಣ್ಣಿನ ಮಡಕೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಗುರುದ್ವಾರಗಳ ಬಳಿ, ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರು ನೀರಿನ ದೊಡ್ಡ ಕೊಳಾಯಿ ಹಿಡಿದು, ನೀಲಿಸಿದ ಆಟೋ, ಒಸ್ಸು ಹಾಗೂ ದಾರಿಹೋಕರಿಗೆಲ್ಲ ನೀರು ತುಂಬಿ ತುಂಬಿ ಕುಡಿಸುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ರೋತಕ್ ರಸ್ತೆಯ ಅತ್ಯೇಯ ಮನೆಯೋಳಿಗೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ‘ಬೇಟಾ ತಾಯಾಜಿ ಆಯೆ ಹೈ, ಧಂಡಾ ಪಾನಿ ಪಿಲಾವೋ’ ನನ್ನ ಮೈದುನನ ಮಗನಿಗೆ ಅತ್ಯೇ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಪುಟ್ಟ ಹುಡುಗ ತರ್ಕಣ ‘ತಣ್ಣಿನೆಯ ನೀರು’ ತಂದು ಕೈಗಿಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲಯ ಧಾಳು ಹಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಮರೆತವು. ಮನೆಗೆ ಬಂದವರಿಗಂತು ‘ಮೊದಲು ನೀರು ಕೊಡುವ’ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಡಾಬಾ ಆಗಲಿ, ದಶಿನಿ ಆಗಲಿ, ಪಂಚತಾರಾ ಹೋಟೆಲೇ ಆಗಲಿ ಮೊದಲು ನೀರು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪುಕ್ಕಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಡುವ ನೀರು. ಆದರೆ ನಾನೀಗೆ ‘ನೀರು ಕೊಡದ ನಾಡು’ಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆಯೆತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

‘ಮ್ಯಾಗೆಣ್ಣನಾಲ್ಲ’ ನಂತಹ ಅಗ್ಗದ ಘಾಸ್ಪೊಮುಡ್ ಜಾಯಿಂಟ್‌ಗೆ ಹೋಗಿ, ವೈಭವದ ಪಂಚತಾರಾ ಹೋಟೇಲುಗಳಿಗೇ ಹೋಗಿ, ನೀರು ಇಡುವ ಅಥವಾ ಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೇ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹೋಟೇಲುಗಳಲ್ಲಿ ವೈನ್, ಬಿಯರ್, ಇಲ್ಲವೇ ಕೋಲಾಗಳಿಂದಲೇ ಉಟ ಆರಂಭ. ‘ಮ್ಯಾಗೆಣ್ಣನಾಲ್ಲ’ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಂಟ್ ಪ್ರೈಸ್ ಇರಲಿ, ಸ್ಯಾಂಡ್ವಿಚ್ ಆಗಲಿ, ಬಗರ್ ಆಗಲಿ ಜೊತೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಕೋಲಾದೊಡನೆಯೇ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಮುಧ್ಯಾಹ್ಯದ ಉಟದ ಸಮಯ, ನಾನು ‘ನೀರು, ನೀರು’ ಎಂದು ಬಡೆಬಡಿಸುವಾಗ, ಸಣ್ಣ ಬಾಟಲಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಕುಡಿದು ನೋಡಿದರೆ ಅದು ಬರೀ ಸೋಡಾ. ‘ಸೋಡಾ ಅಲ್ಲ ವಾಟರ್’ ಎನ್ನುತ್ತಿದೆ. ‘ಇದು ನೀರೆ, ಸಾಕ್ಸಿಂಗ್ ವಾಟರ್’ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದು. ‘ಅಪ್ಪ ಮಹಾನಿಯರೇ, ನನಗೆ ಹೋಳಿಯುವ ನೀರು ಬೇಡ. ಸಾದಾ ನೀರು ಕೊಡಿ’ ಎಂದೆ ಮಟ್ಟ ಬಾಟಲು ತರಿಸಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ವಾಟರ್ ಹೋಸ ಪದಮಂಜವನ್ನು ಕಲಿತೆ. ಅದನ್ನು ಕುಡಿದು ನೋಡಿದರೆ, ಅದರಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲ ಮಟ್ಟದ ಸೋಡಾ, ಕಡೆಗೂ ದುಡ್ಡ ಕೊಟ್ಟರೂ, ಸೀದಾಸಾದಾ ನೀರು ಸಿಗುವುದು ಅವರೂಪವಿತ್ತು. ಏಕೆ ಹೀಗೆ? ಉತ್ತರ ಹೋಳಿಯುವುದೇನೂ ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳಿಯಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಕೊಡಿದ್ದರೆ, ನೀವು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ. ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಸೀದಾಸಾದಾ ಅಲ್ಲಿ ಎಂದು ನಂಬಿಸಿದರೆ, ಮತ್ತೆಷ್ಟು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ. ‘ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಅದ್ಭುತವಾದದ್ದು’ ಎಂದರೆ ಇನ್ನುಷ್ಟು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ. ಕೊಳ್ಳುಬಾಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತಳೆಹದಿಯೇ ಇಲ್ಲಿದೆ. ನೀರು ನಿಮಗೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಡೆ ಮಕ್ಕಳಿಯಾಗಿ ದೊರತರೆ, ಕೋಲಾ ಕಂಪನಿಗಳ ಜಾಹೀರಾತಿಗೆ ಮಣಿಯುವುದು ಹೇಗೆ? ಇದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸೂಕ್ತ ರೀತಿಯ ‘ಸ್ಯೇಕಾಲಜಿಕಲ್ ವಾರ್ ಫೇರ್’. ಅಮೆರಿಕದ ಉದ್ದಗಲವನ್ನು ವಾರಗಟ್ಟಲೆ ಅಲೆವಾಗ, ಎಲ್ಲಿಡೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದ್ದೆ, ದೊಡ್ಡಗಾತ್ರದ ಕೋಲಾ ಬಾಟಲಿಗಳಿಗೆ O.E.C ಡಾಲರ್ ಬೆಲೆ, ಅದೇ ಸಣ್ಣಗಾತ್ರದ ನೀರಿನ ಬಾಟಲಿಗೂ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣ! ಕೊಳ್ಳುವ ಗ್ರಾಹಕನ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ‘ನೀರಿಗೇಕೆ ಅಷ್ಟು ಹಣ? ಅದಕ್ಕಿಂತ ಅಗ್ಗವಾಗಿ ಕೋಲಾ ಸಿಗುತ್ತದೆಯಲ್ಲ?’, ಎಂಬ ತರ್ಕ ಹೋಳಿದು ಕೋಲಾ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಯುವ ಅಭ್ಯಾಸ ತಪ್ಪತ್ತದೆ.

ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ನಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ನೀರನ್ನು ಯಾರೂ ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕುಡಿದರೇನು ಪ್ರಾಣ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ‘ಅದು ಶುದ್ಧವಲ್ಲ, ಶುದ್ಧ ನೀರನ್ನು ಬಾಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡು ಮಾತ್ರ ತರಬಹುದು’ ಎಂದು ಇಡೀ ದೇಶದ ತಲೆ ತೋಳಿದಿರುವಾಗ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ನೀರನ್ನು ಕೊಂಡು ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹದೇ ಹುನ್ನಾರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅದಾಗಲೇ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಕೇಟನಾಶಕವಿರುವ ನೀರನ್ನೂ ಶುದ್ಧವೆಂದು ಮಾರಿ ಉದ್ದಾರವಾದ ಕಂಪನಿಗಳು!

ಕೊಳ್ಳಬಾಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಾಕಾಷ್ಟೇಯಾಗಿ ನನಗೆ ‘ನೀರು ಕೊಡದ ನಾಡುಗಳು’ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಇಂತಹುದೇ ಮರಳುತನಕ್ಕೆ ಅದಾಗಲೇ ಭಾರತೀಯರು ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಎಳನೀರು, ಮಜ್ಜಿಗೆ, ಪಾನಕ, ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲು, ತಾಜಾ ಹಣ್ಣಿನ ರಸ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತೋರೆದು ಕೋಲಾಗಳಿಗೆ ಮುಗಿಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆ ವರುತ್ತಿದೆ. ವ್ಯೇಯಕ್ತಿಕ ವಿದೇಶ ಪ್ರವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೆ ಅಲೆದರೂ ನಾವಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಅಗ್ಗದ ಹೋಚೇಲಿನಿಂದ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹೊರಡುವಾಗಲೇ ಬಾಟಲಿಯಲ್ಲಿ ನಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದೇವು. ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ‘ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿಯ’ ಎದುರು ಯಾವ ನೀರಾದರೂ ಅಡ್ಡಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಈ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ಮಣಮಣ ಘ್ಯೇಲುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು, ಅಲ್ಲಿಂದಲ್ಲಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಂದಲ್ಲಿಗೆ ಅಲೆಯುವಾಗ ನೀರಿನ ಬಾಟಲಿ ಹಿಡಿದು ಹೋಗುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಕೊಳ್ಳಬಾಕತನ, ಲಾಭಕೋರತನದ ರೋಗಗಳು ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹರಡಿ, ಭಾರತಕ್ಕೂ ಲಗ್ಗೆ ಇಟ್ಟಿವೆ ಎಂದು ತೀರಾ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಥವಾಗಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅನುಭವವಾಗಿದೆ. ‘ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ’ ಎನ್ನುವಾಗ ನನಗೆ ‘ಮದಸ್ಯದೇ’, ‘ಫಾದಸ್ಯ ದೇ’, ‘ವ್ಯಾಲೆಂಟ್ಸ್‌ನ್ ದೇ’ ಆಚರಿಸುವುದು ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಅನಾಹತವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಹೊಸ ಹೊಸ ದಿನಗಳೆಲ್ಲ ಉಕ್ಕಿದ ಪ್ರೀತಿಯ ದ್ಯೌತಕವಲ್ಲ. ‘ಗಿಫ್ಟ್’, ‘ಗ್ರೇಟಿಂಗ್ ಕಾಡ್ಸ್’ ಮಾರುವ ಹೊಸ ಹನ್ನಾರಗಳೆಂದು ಸರ್ವರಿಗೂ ವೇದ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಗಾಬರಿ ಹುಟ್ಟಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಜೀವನಶೈಲಿಯನ್ನು, ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು, ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಅಲುಗಿಸುವ ‘ಕೊಳ್ಳಬಾಕತನ’. ಅಗತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಬದುಕು, ಇಂದು ‘ಬೇಕು’ಗಳ ಬಲೆಗೆ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಸರಕಾರಿ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾದ ನಮ್ಮ ತಂಡೆಗೆ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಸೈಕಲಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದು ಅಪಮಾನಕರವಾಗಿ ಕಂಡಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕೊಂಡ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಬದುಕಿಡೀ ಬಳಸುವ ಪರಿಪಾಠವಿತ್ತು. ಇಂದು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೈಕು ಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಮಗ. ಇಂತಹುದೇ ಬಾಂಡಿನ ಶೂ ಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಮಕ್ಕಳು. ಮಾರುತಿ ಕಾರಿದ್ದರೆ, ಸ್ಯಾಂತ್ರೇ ಬೇಕು ಎಂದು ಓಡುವ ಹಿರಿಯರು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಬಂದದ್ದೆಲ್ಲವು ಬೇಕು. ಬೇಕುಗಳನ್ನು ‘ಅಗತ್ಯ’ಗಳಾಗಿ, ಹಾಗೂ ‘ಅತ್ಯಗತ್ಯ’ಗಳಾಗಿ ಬಲು ಜಾಣತನದಿಂದ ಬದಲಿಸುವ ಜಾಹೀರಾತುಗಳು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬಿತ್ತರಿಸುತ್ತವೆ. ಆರಾಮ, ಐಷಾರಾಮದ, ಅಪ್ಪಟ ಅನಗತ್ಯದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ‘ಇವಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕಿಲ್ಲ’ ಎಂಬಂತೆ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ‘ಡಿಂಡರೆಂಟ್’ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುದೆ ಇದ್ದರೆ ‘ತಾನು ನಾತ ಬಡಿಯತ್ತೇನೆ’ ಎಂಬಷ್ಟು ಕೀಳರಿಮೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಬಲ್ಲರು. ಕೊನೆಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತವೆ.



ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿದ್ದೇ. ಜನಪ್ರಿಯ ಹೋಟೆಲಿನ ಮಾಲೀಕರೊಬ್ಬರು ಬರೆದಿದ್ದರು. ತಂಪು ಪಾನೀಯದ ಕಂಪನಿಯೊಂದು ಆತನನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ‘ನೀವು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಬಂದೊಡನೆ ನೀರು ಕೊಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ, ಇಷ್ಟು ಹಣ ಕೊಡುವುದಾಗಿ’ ಹೇಳಿತ್ತಂತೆ! ಈಗಾಗಲೇ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ‘ನೀರು ಕೊಡದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ಯ ಅನುಭವವಾಗಿದೆ. ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿ ರಸ್ತೆಯ ‘ಬಾಂಬೆ ಬಜಾರ್’ ಎದುರಿನ ಮುಟ್ಟಿ ಜಾಯಿಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ನಾನು ಮತ್ತು ಮಗಳು ಕುಳಿತಿದ್ದೇವು. ಇಲ್ಲಿ ನೀರು ತಂದಿಡಲಿಲ್ಲ. ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ತಿಂದ ನಾವು ‘ನೀರು ಬೇಕು’ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆವು. ‘ಮಿನಿರಲ್ ವಾಟರ್?’ ವೇಟರ್ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿದ ‘ಇಲ್ಲವ್ವ ಸಾಮಾನ್ಯ ನೀರು’ ಎಂದೆ. ಮಾಯವಾದ ವೇಟರ್ ಹದಿನ್ಯೇದು ನಿಮಿಷ ಕಾದರೂ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕಾದು ಕಾದು ಸುಸ್ಥಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಕೌಟರಿಗೇ ಹೋಗಿ, ಬಿಲ್ಲು ಕೊಟ್ಟಿ ಹೊರಬಿದ್ದೇವು. ಅದೇ ವೇಟರ್, ಮುಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ ಬಾಟಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಿನರಲ್ ವಾಟರುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮೇಚಿಗೆ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವುದು ಕಂಡಿತು. ‘ಮಿನಿರಲ್ ವಾಟರ್?’ ಎಂದ ಅವರು ಕೇಳುವ ಭಂಗಿ ಭಾವ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ನಿಮಗೆ ‘ಆಡಿಫನರಿ ವಾಟರ್’ ಎಂದು ಹೇಳಲೂ ಹಿಂಜರಿಕೆಯಾಗಬೇಕು.

ಆದರೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಆಘಾತವಾದದ್ದು, ತೀರಾ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಮಾಲತಿಯೊಡನೆ ಇಂದಿರಾನಗರದ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಯ ಮುಟ್ಟಿ ಜಾಯಿಂಟ್‌ಗೆ ಹೋಸ ಬಗೆಯ ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ತಿನ್ನುವ ಬಯಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಕ್ಕಾಗ. ‘ಮಿಸಿಸಿಪಿ ಮಡ್ ಪೀ’ ಎಂದು ಎಲ್ಲೋ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿದ್ದ ಮಾಲತಿ, ಆಡರ್ ಮಾಡಿದರು. ದೊಡ್ಡ ಬಿಳಿ ಪಿಂಗಾಣಿ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಕ್ ಮತ್ತು ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ಇರಿಸಿ, ಮೇಲೆ ಕೋಕೋ ಮುಡಿ ಉದುರಿಸಿ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ತಂದಿಟ್ಟರು. ಬೆಲೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಎಂದಾಗ ಹೈಹಾರಿದ್ದಂಟು! ಇಲ್ಲೂ ನೀರು ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ‘ನೀರು ಕೊಡಿ’ ಎಂದೆ, ‘ಮಿನಿರಲ್ ವಾಟರ್?’ ಎಂದಳು

ಈ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗಿ. ‘ಇಲ್ಲ ಸಾಧಾರಣ ನೀರು’ ಎಂದರೆ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣ ನೀರು ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಬಿಡುವುದೇ! ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಬಸ್ಕ್‌ಕ್ರೀಂ ತಿಂದರೂ ಮುಕ್ಕಟ್ಟೆಯಾಗಿ ಒಂದು ಲೋಟು ನೀರು ಕೊಡದ ಜಾಯಿಂಟ್‌ಗಳಿವು. ಮತ್ತೆ ಹತ್ತೊ-ಇಪ್ಪತ್ತೊ ಪಡೆದು ಮಿನರಲ್ ವಾಟರ್ ಮಾರುವ ಹನ್ನಾರ. ನನಗೆ ರೇಗಿಮೋಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ನೀರು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಹೊರಬಂದು ‘ಬನ್ನಿ ಮಾಲತಿ ಸಾಗರ್‌ಗೆ, ಪಾನಿಪುರಿ ತಿನ್ನೋಣ’ ಎಂದೆ. ಎದುರಿಗೊಂದು ‘ಸಾಗರ್’ ಹೋಟೆಲಿತ್ತು. ನುಗ್ಗಿದೆವು. ಕುಳಿತೊಡನೆ ವೇಟರ್ ಬಂದು ನಾಲ್ಕು ಲೋಟು ನೀರು ತಂದಿಟ್ಟ. ಬರೀ ಬಾಯಲ್ಲ ಮನಸ್ಸು ತಂಪಾಯಿತು.

ಹೇಳಿ, ಕಾರ್ಯುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವೇ ವಾನವೀಯ ವರ್ಷಾಲ್ಯಾಗಳನ್ನು, ಕೊಳ್ಳಬಾಕತನದ ಕೆಪಿಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವೇ? ಬಾಯಾರಿದವರಿಗೆ ನೀರು ಕೊಡಬಲ್ಲವೇ? ಹಸಿದವರಿಗೆ ಅನ್ನ ಕೊಡಬಲ್ಲವೇ? ಇನ್ನೊಬ್ಬಿರ ನೀರು-ಅನ್ನವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಬದುಕಬಲ್ಲವೇ? ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಾರ್ಯುಕೊಳ್ಳುವ ಅಸ್ತ್ರ, ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಇದೆಯಲ್ಲವೇ? ‘ಮತ್ತೆಂದೂ ನೀರು ಕೊಡದ ಆ ಜಾಯಿಂಟ್‌ಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನಿಂದಂತೂ ಇಂತಹ ಜಾಯಿಂಟ್‌ಗಳು ಉದ್ದಾರವಾಗುವುದು ಬೇಡ’ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

### ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ



ಶ್ರೀಮತಿ ನೇಮಿಚಂದ್ರ ಅವರು ಚಿತ್ರಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗೌರವ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ಮೇರು, ಜಿ. ಗುಂಡಣ್ಣ, ತಾಯಿ ತಿಮ್ಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ತುಮಕೂರು, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಣಿಸಿದರು. ಮೈಸೂರಿನ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಎಂಜನಿಯರಿಂಗ್‌ನಿಂದ ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ. ಪದವಿಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಇಂಡಿಯನ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಸೈನ್ಸ್‌ನಿಂದ ಎಂ.ಎಸ್. ಪದವಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಎಚ್.ಎ.ಎಲ್. ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ತಂತ್ರಜ್ಞ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಚಿಂತನ ಮಾರ್ಗ ಲೇಖನ, ಮಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳೆಂದರೆ ಯಾದ್ ವಶೇಮ್ - ಕಾದಂಬರಿ, ನಮ್ಮ ಕನಷುಗಳಲ್ಲಿ ನೀವಿದ್ದೀರಿ, ಮತ್ತೆ ಬರೆದ ಕಥೆಗಳು, ನೇಮಿಚಂದ್ರರ ಕಥೆಗಳು ಮುಂತಾದ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳು. ಒಂದು ಕನಸಿನ ಪಯಣ, ಪರುವಿನ ಪವಿತ್ರ ಕಣೆವೆಯಲ್ಲಿ - ಪ್ರವಾಸ ಕಥನಗಳು. ಬದುಕು ಬದಲಿಸಬಹುದು ಅಂಕಣ ಬರಹಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳು. ಪರುವಿನ ಪವಿತ್ರ ಕಣೆವೆಯಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗೆ ಕನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ. ನೃಪತುಂಗ ಪ್ರಶಸ್ತಿ. ಅತ್ಯಿಮಬ್ಜಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಸಂದಿವೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ‘ನೀರು ಕೊಡದ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ’ ಅಂಕಣ ಬರೆಹವನ್ನು ಶ್ರೀಮತಿ ನೇಮಿಚಂದ್ರ ಅವರ ‘ಬದುಕು ಬದಲಿಸಬಹುದು’ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆಯ್ದು ಸಂಪಾದಿಸಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ.

## ಆಶಯ ಭಾವ

ವಿಶ್ವದ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ನಮ್ಮ ನಗರಗಳಿಂದ ಕೊಳ್ಳಬಾಕತನವನ್ನು, ಲಾಭಕೋರತನವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಹಾಕಿ ವಿಶ್ವದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಾಗಲು ಹೊರಟಿರುವುದು ಬಲು ಅಪಾಯಕಾರಿ ಎಂಬ ವೈಚಾರಿಕ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು “ನೀರು ಹೊಡದ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ” ಈ ಗದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದೆ.

## ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಅಗ್ಗ-ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆ; ಅಲೆ-ಸುತ್ತಾಡು; ಅಸ್ತ್ರ-ಆಯುಧ; ಜನಪ್ರಿಯ-ಪ್ರಸಿದ್ಧ, ಖ್ಯಾತಿಪಡೆದ; ಪರಾಕಾಷ್ಟ-ಕೊನೆಯ ಗಡಿ; ಮಕ್ಕಳಿ-ಲುಚಿತ ; ಬುನಾದಿ-ತಳಹದಿ ; ಭಂಗಿ - ವ್ಯಂಗ್ಯ, ಕುಟಿಲತೆ; ಮಣ-ಹೆಚ್ಚು ತೂಕವಾದ; ಮರಳು-ಹುಚ್ಚುತನ; ಮಾಲೀಕ-ಯಜಮಾನ; ಹರಡು-ಪಸರಿಸು, ಕೆದರು; ಹಿಂಜರಿಕೆ-ಹಿಂದೆ ಸರಿ, ಕೀಳರಿಮೆ; ಮನ್ನಾರ-ಸಂಚು; ಹೊಕ್ಕು-ಒಳಗೆ ಹೋಗು.

## ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಬಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೀರು ಹೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿಲ್ಲ?
೨. ಮನೆಗೆ ಬಂದವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಸತ್ಯರಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ?
೩. ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿಗಿಂತ ಅಗ್ಗವಾಗಿ ಸಿಗುವುದೇನು?
೪. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಯಾವ ಮನ್ನಾರ ನಡೆದಿದೆ?
೫. ಸರ್ವರಿಗೂ ವೇದ್ಯವಾಗಿರುವ ಅಂಶಗಳಾವುವು?
೬. ಲೇಖಿಕೆಗೆ ಹೋಟೆಲೊನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಲೋಟ ನೀರು ತಂದಿಟ್ಟಾಗ ಆದ ಅನುಭವವೇನು?

ಆ . ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಯಾರಿಕೆಗೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಏನೇನು ದೊರೆಯುವವು?
೨. ಗುರುದ್ವಾರಗಳ ಬಳಿ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು?
೩. ಕೋಲಾಗಳ ಆಸೆಯಿಂದ ನಾವು ಏನೆಲ್ಲವನ್ನು ತೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ?
೪. ನಾಗರೀಕತೆಯ ದೊಡ್ಡ ಅನಾಹತಗಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಆಚರಣೆಗಳಾವುವು?
೫. ಜನಪ್ರಿಯ ಹೋಟಲಿನ ಮಾಲೀಕನಿಗೆ ತಂಪುಪಾನೀಯ ಕಂಪನಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನು?

ಇ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಇದು-ಆರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ದುಡ್ಡಿಲ್ಲದೇ ಕುಡಿಯಬಲ್ಲ ನೀರು ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖಿಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?
೨. ಕಂಪನಿಗಳು ಅಪ್ಪಣಿ ಅಗತ್ಯದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ‘ಇವಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕಿಲ್ಲ’ ಎಂಬಂತೆ ಹೇಗೆ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಿವೆ?

೨. ಲೇಖಕರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ‘ನೀರು ಕೊಡದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ’ ಬಗ್ಗೆ ಆದ ಅನುಭವವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೩. ಖಾಲಿಬಿಟ್ಟ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಉತ್ತರಗಳಿಂದ ಭರ್ತೀ ಮಾಡಿರಿ.

೪. ಭಾರತದಿಂದ ಹೋರಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲವು \_\_\_\_\_

೫. ಈ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯ \_\_\_\_\_ ಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

೬. ಗ್ರೈಟಿಂಗ್ ಕಾರ್ಡ್ ಮಾರುವ ಹೋಸ \_\_\_\_\_ ಗಳಿಂದು ಸರ್ವರಿಗೂ ವೇದ್ಯವಾಗಿದೆ.

೭. ಸ್ವಾಂಧ್ಯಿಚ್ ಬಗ್ಗೆ ಜೊತೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ \_\_\_\_\_ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

### ಸ್ವೇಧಾಂತಿಕ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

#### ಗುಣೀತಾಕ್ಷರ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ವಿವರ

ದ್ವಾ ವ್ಯಾ ರ್ಹ ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಬರೆದರೆ ಪದ ರಚನೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲಿಗೆ ದ್ವ + ಏ = ದೇ, ವ್ಯ + ಅ = ವ, ರ್ಹ + ರು ಈ ರೀತಿ ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಬರೆದರೆ ಅಥವಾ ಪೂರ್ವಾಂಗವಾದ ದೇವರು ಎಂಬ ಪದ ರಚನೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ಸ್ವರ ಸೇರಿದಾಗ ಆಗುವ ಅಕ್ಷರವೇ ಗುಣೀತಾಕ್ಷರ. ಒಂದು ವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ಅ ದಿಂದ ಜೀ ವರೆಗಿನ ಇನಿ ಸ್ವರಗಳು ಸೇರಿದರೆ ಇನಿ ಗುಣೀತಾಕ್ಷರಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ತಲ್ಲಾ ಇನಿ ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಇಂತಹ ಗುಣೀತಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬಹುದು. ಈ ಗುಣೀತಾಕ್ಷರಗಳೇ ಕಾಗುಣಿತ ಅಕ್ಷರಗಳು. ಅದೇ ರೀತಿ ಯೋಗವಾಹಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಗುಣೀತಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ವಾಡಬಹುದು.

#### ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರ

ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮೆ ಅಕ್ಷರ ಅಸ್ತ್ರೆ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಅಪ್ಪ ಪದದಲ್ಲಿ ಅ ಪ್ಪ ಪ್ಪ ಅ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ. ಮೇಲ್ಮೈಟ್ ಕ್ಕೆ ಎರಡೇ ಅಕ್ಷರಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಮೊದಲ ಅಕ್ಷರ ಸ್ವರಾಕ್ಷರ. ಎರಡನೆಯ ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಪ್ಪ ಪ್ಪ ಅ ಎಂಬ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವ್ಯಂಜನಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದು ಸ್ವರಾಕ್ಷರ. ಅದೇ ರೀತಿ ಅಸ್ತ್ರೆ ಪದದಲ್ಲಿ ಅ ಸ್ತ್ರೋ ತ್ರೋ ರ್ಹ ಅ ಎಂಬ ಇದು ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ. ಈ ಪದದ ಎರಡನೆಯ ಅಕ್ಷರ ಸ್ತ್ರೇ ದಲ್ಲಿ ಮೂರು ವ್ಯಂಜನ ಮತ್ತು ಒಂದು ಸ್ವರಾಕ್ಷರವಿದೆ. ಹೀಗೆ – ಎರಡು ಅಥವಾ ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸ್ವರ ಸೇರಿ ಆಗುವ ಅಕ್ಷರವೇ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರ. ಇದನ್ನು ದ್ವಿತ್ಯಾಕ್ಷರ/ಒತ್ತುಕ್ಷರ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುವರು. ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಸಚಾತೀಯ ಹಾಗೂ ವಿಚಾತೀಯ ಎಂಬೆರಡು ವಿಧಗಳಿವೆ.

## ಸಜಾತೀಯ ಸಂಯುಕ್ತಕ್ರಿಯ

ಅಪ್ಪ, ಅಮೃತ, ಲೆಕ್ಕಾ, ಕಗ್ಗ ಪದಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಇಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಯುಕ್ತಕ್ರಿಯದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಜಾತಿಯ ಎರಡೆರಡು ವ್ಯಂಜನಗಳಿವೆ. ಹೀಗೆ - ಒಂದೇ ಜಾತಿಯ ಎರಡು ವ್ಯಂಜನಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಆಗುವ ಸಂಯುಕ್ತಕ್ರಿಯವೇ ಸಜಾತೀಯ ಸಂಯುಕ್ತಕ್ರಿಯ.

## ವಿಜಾತೀಯ ಸಂಯುಕ್ತಕ್ರಿಯ

ಅಪ್ಪ, ಆಯಾ, ಅಸ್ತ್ರ ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಯುಕ್ತಕ್ರಿಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾತಿಯ ವ್ಯಂಜನಗಳಿವೆ. ಹೀಗೆ - ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾತಿಯ ವ್ಯಂಜನಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಆಗುವ ಸಂಯುಕ್ತಕ್ರಿಯವೇ ವಿಜಾತೀಯ ಸಂಯುಕ್ತಕ್ರಿಯ.

## ಪದಗಳು

ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯಾಗಲಿ ಅದು ತನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಣ ಭಾಷೆಗಳ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದಾಗಿ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳ ಪದಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಭಾಷಿಕ ಸಹಜ ಕ್ರಿಯೆ.

ಮೋಟಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಜಬಡಸ್ತಿನಿಂದ ಒಡಾಡುವುದೇ ಜೀವನದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಈ ವಾಕ್ಯ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ವಾಕ್ಯವಾದರೂ ಇಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಪದಗಳು ಕನ್ನಡದವುಗಳಲ್ಲ. ಮೋಟಾರು ಪದ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಿಂದಲೂ ಜಬಡಸ್ತ್ರೋ ಪದ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯಿಂದಲೂ ಜೀವನ, ಮುಖ್ಯ ಪದಗಳು ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದಲೂ ಬಂದ ಪದಗಳಾಗಿದ್ದು ಉಳಿದವು ಕನ್ನಡ ಪದಗಳು. ಹೀಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಪದಗಳಲ್ಲದ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಬಂದ ಪದಗಳೂ ಇವೆ.

ದೇಶ್ಯ ಪದ: ಆಯಾ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲ (ಸ್ವಂತ) ಪದಗಳೇ ದೇಶ್ಯ ಪದಗಳು.

ಸಂಖ್ಯಾಪದಗಳು (ಒಂದರಿಂದ ಒಂಬ್ಯೆನೂರ ತೊಂಬತೊಂಬತ್ತರವರೆಗೆ), ದೇಹದ ಅಂಗಗಳ ಹೆಸರು(ಕ್ಯಾ, ಕಾಲು, ಬಾಯಿ ಇತ್ಯಾದಿ), ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಗಳು, ಬಂಧುವಾಚಕ ಪದಗಳು (ಅಜ್ಞ, ಅಜ್ಞಿ, ಅಪ್ಪ, ಅಮೃತ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ, ಅಣ್ಣ ಇತ್ಯಾದಿ), ಮುಂತಾದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪದಗಳು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಭಾಷೆಗಳ ಸ್ವಂತ ಪದಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಅನ್ಯದೇಶ್ಯ ಪದ : ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಪದಗಳೇ ಅನ್ಯದೇಶ್ಯ ಪದಗಳು.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಚ್ಚ, ಕಚ್ಚೆರಿ, ಕಾಶಾಣನೆ, ಮುಂತಾದವು ಹಿಂದುಸ್ತಾನೀ ಭಾಷೆಯ ಪದಗಳು. ಕೋಟು, ಬ್ಯಾಂಕು, ಹಾಮೋನಿಯಂ, ಹೋಟೆಲು

ಮುಂತಾದವು ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಿಂದ ಬಂದ ಪದಗಳು. ಅಲಪಾರು, ಸಾಬೂನು, ಮೇಚು ಮುಂತಾದವು ಹೋಚ್‌ಗೀಸ್ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಬಂದ ಪದಗಳು. ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಅನ್ಯಭಾಷಾ ಪದಗಳು ಬಂದಾಗ ಅವು ಕನ್ನಡದ ಜಾಯಮಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬದಲಾವಣೆಗೊಂಡು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಮಾಲೆ, ರಾಜ, ವಿಪತ್ತು, ದೇವತೆ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಬಂದಿವೆ. ಇವನ್ನು ಅನ್ಯದೇಶ್ಯ ಪದಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವ ವಾಡಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಇವುಗಳನ್ನು ತತ್ವಮ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.

### ತತ್ವಮ- ತದ್ಭವ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪದಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಪದಗಳು ಇವೆ.

**ತತ್ವಮ:** ತತ್ತ್ವ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ, ಸಮ ಎಂದರೆ ಸಮಾನ ಎಂದಧರ್ಮ. ಹಾಗಾಗಿ ತತ್ವಮ ಎಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದುದು ಎಂದಧರ್ಮ.

ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಬಂದು ಸೇರಿದ ಪದಗಳೂ ಇವೆ. ಉದಾ: ರಾಮ, ಭೀಮ, ವಸಂತ, ಸೋಮ, ಚಂದ್ರ, ಕರ್ತೃ, ಸ್ವೀ ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳು. ಮಾಲೆ, ಶಾಲೆ, ಆಶೆ, ನಿದ್ರೆ ಇತ್ಯಾದಿ ‘ಆ’ ಕಾರಾಂತ ಪದಗಳು ಏ’ ಕಾರಾಂತವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಗೊಂಡ ಪದಗಳೂ ಇವೆ. ಇಂತಹ ಪದಗಳನ್ನು ‘ತತ್ವಮ’ಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

**ತದ್ಭವ:** ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಅಥವಾ ಪೂರ್ಣ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದಿರುವ ಪದಗಳೇ ತದ್ಭವಗಳು (‘ತತ್ತ್ವ’ ಎಂದರೆ ‘ಅದರಿಂದ’ ಅಂದರೆ ‘ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ’, ‘ಭವ’ ಎಂದರೆ ‘ಹುಟ್ಟಿದ’ ಅಂದರೆ ‘ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ’, ಎಂದಧರ್ಮ.) ಸಿರಿ, ಬಾವಿ, ದನಿ, ಆಸೆ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದಿದ ಪದಗಳು. ಬಸದಿ, ಬೇಸಗೆ, ಕೊಡಲಿ, ಬಸವ, ಬಿನ್ನಣ, ಮುಂತಾದ ಪದಗಳು ಮೂರ್ಣ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದಿದ ಪದಗಳು.

### ಅಭ್ಯಾಸ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ಗುಣಿತಾಕ್ಷರ ಎಂದರೇನು?
- ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರ ಎಂದರೇನು? ಉದಾಹರಣೆ ನೀಡಿ.
- ದೇಶ್ಯ ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ದೇಶ್ಯ ಪದಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.
- ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದಾದರು ಐದು ತದ್ಭವ ಪದಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.

- ಆ.** ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಭಾಷಾಭಾಸ
- ಇ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗುಣತಾಪ್ತರಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.  
ಹೋಟೆಲ್ ಮಾಲೀಕ ರಸ್ತೆ ಗ್ರಾಹಕ ಗಾಂಥಿಜಿ ಇವರು ಮಣ್ಣತ್ತು
- ಉ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಜಾತೀಯ ಮತ್ತು ವಿಜಾತೀಯ ಸಂಯುಕ್ತರಗಳನ್ನು ಅರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ದಿನಪತ್ರಿಕೆ	ಅಗತ್ಯ	ಅಮೃತ	ವಸ್ತು	ಮುಕ್ಕಟೆ	ಹಣಿನರಸ	ನಿಷ್ಠಾ
ಮಣ್ಣು	ಸಂಪ್ರದಾಯ	ಶುದ್ಧ	ಅಗ್ಗ	ಸಂಸ್ಕೃತಿ	ಫ್ರೂಸ	
ಶಕ್ತಿ ಹನ್ನಾರ						

- ಇ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳ ತದ್ವಾದ ರೂಪ ಬರೆಯಿರಿ
- |   |         |       |             |       |      |        |
|---|---------|-------|-------------|-------|------|--------|
| ವರ್ಣ  | ಪ್ರಾಣ   | ಶಕ್ತಿ | ಮಣ್ಣ        |       |      |        |
| ಉ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೇಶೀಯ ಮತ್ತು ಅನ್ಯದೇಶೀಯ ಪದಗಳನ್ನು ಅರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ | ದೊಡ್ಡದು | ಬಸ್ತು | ಬಗ್ಗರ್ ಪಾನಕ | ವಾಟರ್ | ಸಣ್ಣ | ಹನ್ನಾರ |

### ಪೂರಕ ಓದು

- + ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರರ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಗೊರೂರು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿರಿ.
- + ನೇಮಿಚಂದ್ರ ಅವರ ಬದುಕು ಬದಲಿಸಬಹುದು ಕೃತಿಯನ್ನು ಓದಿರಿ.

+ + + + +

## ಇ. ತಲಕಾಡಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯ



ಹಿರೇಮಲ್ಲಾರು ಈಶ್ವರನ್ -

**ಪ್ರಮೇಶ :** ನಾವು ಇಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆ, ಪ್ರಕೃತಿವೀಕ್ಷಣೆ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅರಿವು, ಮನೋರಂಜನೆ, ಮೊದಲಾದ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳ ಪ್ರವಾಸ ಕ್ಯೊಂಡು ಲೋಕಾನುಭವ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ತಾವು ಪಡೆದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕಥಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಇತರರಿಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೆಲ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಕವಿಗಳು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದು, ಇಂದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ‘ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ’ವು ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಇದು ವಾಚಕರಿಗೆ ಪ್ರವಾಸದ ಪರೋಕ್ಷ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯಪ್ರವಾಸ, ದೇಶೀ ಪ್ರವಾಸ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ಪ್ರವಾಸವೆಂದು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರವಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಪ್ರಕೃತ ಪ್ರವಾಸಕಥನವು ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರವಾಸವಾಗಿದ್ದ ತಲಕಾಡಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸ್ಥಳಮರಾಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಸಮಗ್ರ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಓದುಗರ ಮನಮಿಡಿವಂತೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.



ರೆಜಿಂನೆಯ ಇಸವಿ ಅಕ್ಷೋಬರ್ ತಿಂಗಳು ಮಂಗಳವಾರ ನಿಂದೆಯ ಶಾರೀಶ್, ಶಿವನ ಸಮುದ್ರದ ಪ್ರವಾಸಿಗರ ನಿಲ್ದಾನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಈ ದಿನದ ಪಯಣದ ವಿವರ

ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡು ಹೊಡೆದು ಹದಿನ್ಯೇದು ನಿಮಿಷವಾಗಿದೆ. ಸುತ್ತೆಣ ಲೋಕವೆಲ್ಲ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದೆ. ನನ್ನ ಬಳಿ ಈ ತಂಗು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರು, ಕನ್ನಡದ ಯಾತ್ರಿಕರು ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ದಿನವೆಲ್ಲ ಅಲೆದು ಅಲೆದು ಅವರು ದಣಿದು ನಿದೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿವನಸಮುದ್ರವನ್ನು ಒಳಸೇರುವ ಮುನ್ನ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ನಿಂತ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಮ್ ನಮ್ಮನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ನಿಲ್ಲನೆಯನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಉಂಟ ಉಪಚಾರದ ಬಗೆಗೆ ಕೇಳಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ‘ಗುಡ್‌ನಾಯಿಕ್’ ಅಂದರು. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಮ್ ನೌಕರನೇನೋ ಅಹುದು. ಆದರೆ ಅವರಿತ್ತೆ ಸ್ವಾಗತ, ವಿಶ್ವಾಸದ ನುಡಿ ನೆನೆದರೆ ನಾವು ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನಿಗಿಂತ ಸಣ್ಣವರು ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ!

ತಲಕಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಗಂಗರ ಇತಿಹಾಸ, ಜ್ಯೇಂಧ್ರಮೂರ್ತಿ ಇದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಥನವಿದೆ. ಹೊಯ್ಯಳ ವಾಸ್ತುಶೀಲ್ವದ ವಿವರಣೆ ಇದೆ. ಎಲ್ಲಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಕನ್ನಡವೇ ಧರ್ಮ, ಕನ್ನಡವೇ ಬಾಳಿನ ಪರಿಮಾಣತೆಯೆಂದು ಬಗೆದು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ ಮಡಿದ ಏರರ ಉಜ್ಜಲ ಚರಿತ್ರೆ ಇದೆ. ಗಂಗರ ರಾಜ್ಯ ಗಂಗವಾಡಿ ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಅವರ ಮೊದಲ ರಾಜಧಾನಿ ಹೋಲಾರ. ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ. ೫೦೦ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೋಲಾರದಿಂದ ಹರಿವಮೂರ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ತಲಕಾಡಿಗೆ ತಂದನು. ಆಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಇದು ಶತಮಾನಗಳವರೆಗೆ ಅಂದರೆ ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ಗಂಗರು ಆಳ್ಳಿಕೆ ನಡೆಸಿದರು.

ಮಾರಸಿಂಹ, ರಾಜಮಲ್ಲ, ರಕ್ಷಸಗಂಗರ ತಲಕಾಡು ಪುಣ್ಯಭೂಮಿ. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಒಂದು ಹಿರಿಯ ಜೀವ ಇದ್ದಿತು. ಅವನ ಹೆಸರು ಚಾವುಂಡರಾಯ. ಆತ ಮಾರಸಿಂಹ, ರಾಜಮಲ್ಲ, ರಕ್ಷಸಗಂಗರ ಮಂತ್ರಿ. ಅವನನ್ನು ಜನ ಹೆಸರು ಹಿಡಿದು ಕರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ‘ರಾಯ’, ‘ಅಣ್ಣ’ ಎಂದು ಸಂಭೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನಿಗೆ ಕನ್ನಡದ ಏಳ್ಳಿಯ ಹಂಬಲವೇ ಹಂಬಲ. ಸ್ವಾತಃ ಕವಿ. ‘ಚಾವುಂಡರಾಯ ಪುರಾಣ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅರವತ್ತಮೂರು ಪುಣ್ಯಮರುಷರ ಜರಿತ್ತೆ, ಅವನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಕಾಣಿಕೆ.

ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುದುವೋಳಲಿನಿಂದ ತಂದೆಶಾಯಿಯರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ ಬಳಿಮಾರುವ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಕೃಷ್ಣಾ ತೀರದ ಮಳಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ತಲಕಾಡಿಗೆ ರನ್ನ ಓಡಿ ಬಂದನು. ಏನು ನಂಬಿ ಬಂದ? ತಲಕಾಡಿನ ಪುಣ್ಯನ್ನು! ಇಲ್ಲಿ ರಾಯನಿದ್ದಾನೆ. ಅತ್ಯಿಮಬ್ಬ ಇದ್ದಾಳೆ. ಅಚಿತಸೇನ ಗುರುಗಳ ಶಿಷ್ಯವ್ಯಂದವಿದೆ. ಅದು ಕಲಾಶ್ರೀ ವಿಹರಿಸುವ ನಂದನವನ.

ಗಂಗವಾಡಿಯು ಹಬ್ಬಿ, ಕನ್ನಡದ ಬಾವುಟವನ್ನು ಬಿತ್ತರದ ಬಾನಿನೆಡೆ ಹಾರಿಸುತ್ತ “ಓಹೋ! ಕನ್ನಡನಾಡು, ಆಹಾ! ಕನ್ನಡನುಡಿ, ಹಾರಿಸಿ, ತೋರಿಸಿ ಕೆಳ್ಳಿದೆಯ ಬಾವುಟ” ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತಿರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೋಳಿ ದೇಶದ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸಿತು. ಜೋಳರು

ಬಂದರು. ಗುಡಿಗೋಮರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ರಾಜೀಶ್ವರ, ವೈಕುಂಠನಾರಾಯಣ, ಮರಳೀಶ್ವರ, ಪಾತಾಳೀಶ್ವರ, ವೈದೀಶ್ವರ ಗುಡಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಗಿರಿಹಳ್ಳಿ, ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ದೊರೆಯ ಆಳ್ವಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ದೊರೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರಾ? ವಿಕ್ರಮ ಚೋಳನ ಸೇನಾನಿ ಆದಿಯಮನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಹೊಯ್ದಿರ ಕನ್ನಡ ಬಾಪುಟವನ್ನು ಹಾರಿಸಿ, ಗೆಲುವಿನ ಸ್ವಾರಕವಾಗಿ ತಲಕಾಡಿನ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ವಿಜಯನಾರಾಯಣನ ಗುಡಿಕಟ್ಟಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಗೆಲುವಿನ ಕಥನವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿಯೇ ಬಣ್ಣಿಸಿದರು. ಹೊಯ್ದಿರ ಹೋದ ನಂತರ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಯರು ಬಂದರು. ಮೈಸೂರಿನ ಒಡೆಯರು ಬಂದರು. ಆದರೆ ಯಾರು ಬಂದರೇನು? ಯಾರು ಹೋದರೇನು? ತಿರುಗುವ ಕಾಲಚಕ್ರವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ತಲಕಾಡಿಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಹೊತ್ತು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದೆ. ತಪ್ಪಿಸಲು ಏನು ತಪನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ.....!

ನಾ ಮುಂದೆ ನೀ ಮುಂದೆ ಎಂದು ತಲಕಾಡಿನ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಮಾಸಿಗರನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೊಯ್ದಿದ್ದ ಎರಡು ಮೋಟಾರುಗಳು ಓಡುತ್ತಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಾಮುಂದೆ ತಲಕಾಡಿನ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ವೈಭವದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದವರ ಕಥೆ ಹಕ್ಕಿಯಂತೆ ಜಲಿಸಿ ಪಾತರಗಿತ್ತಿಯಂತೆ ಕುಣಿದು ಮೃಗಜಲದಂತೆ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಇದು ಕೀರ್ತಿನಾರಾಯಣನ ದೇಗುಲ. ಕ್ರಿಸ್ತಶಕಾಬ್ದ ಗಿರಿಉನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನದೇವ ತಲಕಾಡಿನ ವಿಜಯದ ನಿಮಿತ್ತ ವೀರನಾರಾಯಣನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.

ಕೀರ್ತಿನಾರಾಯಣ ದೇವಾಲಯದ ಆಜಿಗೆ ಗಜದ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ವೈದೀಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ! ಈ ದೇವಾಲಯದ ರಚನೆಯ ಕಾಲ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬಾರದಿದ್ದರೂ ಈಗ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಆಧಾರಗಳ ಅನ್ವಯ ಇದರ ಕಾಲವನ್ನು ಹದಿಮೂರನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ತಂದಿರುವರು. ದೇವಾಲಯದ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಲಶಗಳೂ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಗೋಮರವೂ ಶಿಲ್ಪದ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ತೋರಿರುವ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೂಪಗಳೂ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವ ಸಾಮಗ್ರಿಯೂ ಈ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದು. ಇವು ಶ್ರಂಗೇರಿಯ ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ ದೇಗುಲ, ಹಂಪೆಯ ಹಜಾರರಾಮರ ಗುಡಿ, ತಾಡಪತ್ರಿಯ ಲೇಪಾಣಿ ಮಂದಿರ, ತಲಕಾಡಿನ ವೈದೀಶ್ವರ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಸರಿ ಹೊಂದುವ ಕಟ್ಟಡಗಳಾಗಿವೆ.

ಸಂಜೆ ಧಾವಿಸಿ ಬರುತ್ತಲಿದ್ದಿತು. ಕಮ್ಮಪರದೆ ಇಳಿಯ ಮೇಲೆ ರಭಸದಿಂದ ಇಳಿಯುತ್ತಲಿದ್ದಿತು. ನಾವಾಗ ಪಾತಾಳೀಶ್ವರನ ಗುಡಿಯಿಂದ ಮರಳೀಶ್ವರ ದೇಗುಲದೆಡೆಗೆ, ಮರಳೀಶ್ವರನಿಂದ ಗೋಕಣೀಶ್ವರ ಅಲ್ಲಿಂದ ವೀರಭದ್ರನೆಡೆಗೆ ಮರಳಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಸುವಿನಿಂದ ಕೇಳುತ್ತ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಾಗಿ ಉದ್ದೇಗ ಅನುತಾಪಗಳನ್ನು ಬೆಂದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಗಾಲೋಟಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ್ದೇವು.

ಮೂರು ಮೈಲುಗಳಾಚೆ ವಿಜಯಪುರ, ವಿಜಯಪುರದ ಅಕೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನವೊಂದು ಮುಗಿದರೆ ತಲಕಾಡಿನ ಪಂಚಲಿಂಗಗಳ ದರ್ಶನ ಮೂರ್ತಿಯಾಗುವುದೆಂದು ನಂಬಿ ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಾಗ ಮೂಡಣ ದಿಗಂತದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸ ಹುಣ್ಣಮುಯೆಡೆಗೆ ನಡೆದಿದ್ದ ಚಂದ್ರಮು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಮೇಲೇರುತ್ತಿದ್ದು. ದಾರಿ ಕೊರಕಲು, ಮೋಟಾರು ಓಡಲೊಲ್ಲದು, ಸಾರಥಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾರ. ಹಳ್ಳಪೋಂದು ಇದಿರಾಯಿತು. ಮೋಟಾರು ನಿಂತೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಸಾರಥಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ! ಅಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ ಕಾಣದೆ ಹೋದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಅತ್ಯಷ್ಠಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಏನು ಮಾಡಲಿ?

ನನ್ನ ಮನದ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಅರಿತ ಸಾರಥಿ “ಬನ್ನಿ, ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರೋಣ, ಸಿಕ್ಕರೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದು ಇವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣ” ಎಂದನು. ಇಬ್ಬರೂ ಹೋದೆವು. ರಾತ್ರಿ ಬಂದು ಗಂಟೆ. ಎಡಬಲಕ್ಕೆ ಶಾಲಿವನ, ನರಿಗಳು ಬಯಲಾಟದ ತಾಳಗತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೂಗುವ ಹಿಮ್ಮೇಳದವರಂತೆ ಕೂಗುತ್ತಲಿದ್ದವು. ಅನತಿ ದೂರ ಹೋಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗಿಡ ಮರಗಳ ಮೊದೆಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಬೆಳ್ಳಬೆಳ್ಳಗೆ, ಮಸುಕುಮಸುಕಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಎದೆ ಜೋರಿನಿಂದ ಹಾರತೊಡಗಿತು. ಧಾವಿಸಿದೆವು, ಸಮೀಪಿಸಿದೆವು, ಯುರೇಕಾ! ಯುರೇಕಾ!

ಆನಂದದ ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಯಾತ್ರಿಕರಿಗೆ ಕೇಳುವಂತೆ ಚೀರು ಢ್ಣನಿಯಿಂದ “ಬರ್ಮ್ರೋ ಗುಡಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಬರ್ಮ್ರೋ ದೇವಾಲಯ ದೊರಕಿತು”, ಎಂದು ಕೂಗಿದೆ. ಇವರಲ್ಲ ಬಂದರು, ನೋಡಿದೆವು! ಅಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ತಲಕಾಡಿನ ಪಂಚಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಗೋಕಣ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಏದೂ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಬಂದೋಂದು ಸಾರಿ ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ವೈದ್ಯೇಶರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ವರದಿಯನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ ಸಂಜೆ ಮುಗಿಯುವುದರೋಳಗೆ ಪಂಚಲಿಂಗಗಳ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾರ್ಪಿಸಿದರೆ ಶ್ರದ್ಧಾವಂತನಾದ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ದೊರಕುವುದೇ ನಿಜ!

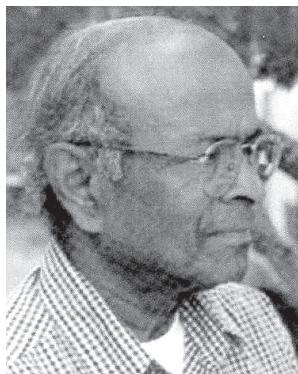
ಈಗ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಗಿದೆ, ನೇಸರು ಬಾನಿನ ನಡುನೆತ್ತಿಯಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಪಡುವಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಎರಡು ತಾಸಾಗಿದೆ. ನಾವೀಗ ಹೋಯ್ಲರ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಕಪಿಲಾನದಿಯನ್ನು ಆ ಕಡೆಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಈಚೆಗೆ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋರಟು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಹೋಯ್ಲ ಬಲ್ಲಾಳರ ಅಭಿಮಾನದ ಕಲಾಸಂಪದವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಅನಘ್ಯಾ ವಾಸ್ತುಶೀಲ್ಪ ಕಲಾರತ್ನಪೋಂದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅದೇ ಸೋಮವಾರ ದೇವಾಲಯ.

ಹೋಯ್ಲ ಬಲ್ಲಾಳರು ಕನ್ನಡದ ಕುಲದೀಪಕರು. ಕ್ರಿಸ್ತಶಕಾಬ್ದ ಸಾವಿರದ ಇಸವಿಯಿಂದ ಹದಿಮೂರು ನೂರರವರೆಗೆ ಎಂದರೆ ಅಖಿಂಡ ಮೂನ್ಝಾರು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಕನ್ನಡದ ನಂದಾದೀವಿಗೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ನಾಡುನುಡಿಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದರು. ಈ ವಂಶದ ಮೂಲಪುರುಷನ ಹೆಸರು ಸಳ. ಮೂಡಿಗೆರೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಸೋಸೆವೂರು ಇವನ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ. ಆಗಿನ ಸೋಸೆಪೂರಿಗೆ ಈಗ ಅಂಗಡಿ ಎಂದು ಮರುನಾಮಕರಣವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ದಿನ ವಾಸಂತಿಕಾ ದೇವಾಲಯದ ಮೂಜೆಗೆಂದು ಹೋದ ಸಳ, ಸುದತ್ತ ಗುರುವಿನ ಬಳಿ ಉಪದೇಶ ಕೇಳುತ್ತಾ ಕುಳಿತಂದು

ಹುಲಿಯೋಂದು ಅವನೆಡೆಗೆ ಜಿಗಿದು ಬಂದಿತು. ಆಗ ಸುದತ್ತ ಮುನಿ ತನ್ನ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಬೆತ್ತೆವನ್ನು ಸಳನೆಡೆಗೆ ಚಾಚಿ ಹೊಯ್ಸಳ ಎಂದು ಆದೇಶವಿತ್ತನೆಂದೂ ಸಳ ಕೂಡಲೆ ಹುಲಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಅದರ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ವಿಡ್ಗವನ್ನು ತುರುಕೆ ಹುಲಿಯನ್ನು ಹೊಯ್ದನೆಂದೂ ತಿಳಿಯುವುದು. ಅಂದಿನಿಂದ ಸಳನ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಹೊಯ್ಸಳ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು.

ನಮ್ಮ ದೇಗುಲಗಳೇ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಹೆಗ್ಗಿರುತ್ತು. ಇಂಥಹ ದೇಗುಲಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ನಮ್ಮ ಬದುಕು ನಯವಾಗುತ್ತದೆ, ನಿರ್ಮಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಕವಿಕಂಡ ಸತ್ಯ, ಶಿಲ್ಪ ಕಂಡ ಸೌಂದರ್ಯಗಳೇ ನಮ್ಮ ಬಾಳಿನ ಅಲಂಕಾರ.

### ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ



ಹಿರೇಮಲ್ಲಿರು ಈಶ್ವರನ್ (೧೧.೧೧.೧೯೨೨ - ೨೨.೧೧.೧೯೯೯) ಅವರ ಉಂಟು ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿಗ್ಗಾವಿ ತಾಲೂಕಿನ ಹಿರೇಮಲ್ಲಿರು. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಇವರು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮರಸ್ತತ ಸಾಹಿತಿ. ಲಿಂಗರಾಜ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆದ ಇವರು ಕೊಲ್ಲಾಮರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಆಕ್ಸಫರ್ಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿ ಪಡೆದ ಶ್ರೀಯುತರು ಕೆನಡಾದ ಯಾಕ್‌ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು. ಕವಿ ಕಂಡ ನಾಡು (ಪ್ರವಾಸ ಕಥನೆ), ವಿಷಣುಮಿಷಗಳು, ಭಾರತದ ಹಳ್ಳಿಗಳು, ವಲಸೆ ಹೋದ ಕನ್ನಡಿಗನ ಕತೆ, ಹಾಲಾಹಲ, ರಾಜಾರಾಜೇ ದೇಹೋ, ಶಿವನ ಬುಟ್ಟಿ, ತಾಯಿನೋಟ ಮೊದಲಾದವು ಇವರ ಕೃತಿಗಳು. ಶ್ರೀಯುತರ ಹರಿಹರನ ಕೃತಿಗಳು ಒಂದು ಸಂಖ್ಯಾನಿಜಾಯ ಮಹಾಪ್ರಭಂಧಕ್ಕೆ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ದೊರಕೆದೆ.

ಹಿರೇಮಲ್ಲಿರು ಈಶ್ವರನ್ ಅವರ ಕವಿಕಂಡ ನಾಡು ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ (ಮುಟ್ಟ-೧೧-೨೧) ದಿಂದ ಪ್ರಕೃತ ಭಾಗವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ.

### ಅಶಯ ಭಾವ

ಕನಾಟಕ, ಶ್ರೀಗಂಥ ಮತ್ತು ಚಂದನಗಳ ನಾಡು; ಚಿನ್ನದ ವಿನಿ ಎಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಚಾಲುಕ್ಯ, ಹೊಯ್ಸಳ ಮುಂತಾದ ಶೈಲಿಗಳ ದೇವಾಲಯಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕನಾಟಕ ದೇವಾಲಯಗಳ ನಾಡೂ ಹೋದು. ಕನಾಟಕದ ತಲಕಾಡು ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದರ ಜಡಿಗೆ ರಾಜಮನೆತನಗಳ ವೈಭವಗಳನ್ನೂ ದೇವಾಲಯಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ಅದರಲ್ಲೂ ಪಂಚ ಶಿವಾಲಯಗಳು ಆಸ್ತಿಕರ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಗಮನಸೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿವೆ. ಪ್ರವಾಸಿಗರ, ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಗಳ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದು ತಲಕಾಡಿನ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಈ ಗದ್ಯಭಾಗ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

\* \* \*

ಅನಘ್ಯ್ಯ - ಶೈಷ್ಟ; ಉಜ್ಜಲ - ಶೈಷ್ಟ; ಉದ್ರೇಕ - ಅತಿಶಯ, ಮೇರೆಮೀರು ; ಕಚ್ಚದೆಯ - ಭಯವಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನ ; ತಂಗುಮನೆ - ಪ್ರವಾಸಿಗರ ವಾಸ್ತವ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಇರುವ ಮನೆ ; ತಾಸು - ಗಂಟೆ ; ನಂದನವನೆ - ದೇವೇಂದ್ರನ ಉಪವನ, ಸಂತಸ ನೀಡುವ ಪ್ರದೇಶ ; ನಿಲೊಮನೆ - ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಮನೆ, ಅತಿಧಿಗೃಹ ; ನೇಸರು - ಸೂರ್ಯ ; ಪಡುವಣ - ಪಶ್ಚಿಮ ; ಪಾತರಗಿತ್ತಿ - ಚಿಟ್ಟೆ, ಪತಂಗ; ಬಣ್ಣಿಸು - ವರ್ಣಿಸು ; ಬಿತ್ತರ - ವಿಸ್ತಾರ ; ಬಿರುಗಾಳಿ - ಜೋರಾಗಿ ಬೀಸುವ ಗಾಳಿ ; ಮಸುಕು - ಅಸ್ವಷ್ಟ ; ಮೃಗಜಲ - ಬಿಸಿಲ್ಲದುರೆ, ಮರೀಚಿಕೆ; ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ - ಕಟ್ಟಡ ರಚನೆಯ ಕಲೆ ; ಸಂಪದ - ಸಂಪತ್ತು, ಐಶ್ವರ್ಯ ; ಸಂಬೋಧಿಸು - ಕುರಿತು ಹೇಳು ; ಸಾರಧಿ-ರಥವನ್ನು ಓಡಿಸುವವ, ವಾಹನ ಚಾಲಕ; ಸ್ವಾರಕ - ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದು.

### ಟಿಪ್ಪಣಿ

**ಮೃಗಜಲ:** ಏಶಾಲ ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಸಮತಟ್ಟಾದ ಬಟ್ಟಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ನೀರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬಿಸಿಲಿನ ರುಳಳಿಂದಾಗಿ ದೂರದಿಂದ ನೋಡುವಾಗ ನೀರಿದ್ದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವುದು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಬಿಸಿಲಿನ ರುಳಕ್ಕೆ ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಬಾಯಾತಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು (ಮೃಗಗಳು) ನೀರು ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬಂದಾಗ ನಿರಾಶೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತವೆ. ಮತ್ತೆ ಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತವೆ. ಆಗ ಅನತಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ನೀರಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡು ಓಡುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ನೀರು ಕಾಣದೆ ನಿರಾಶೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ನೀರಿಲ್ಲದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನೀರಿದ್ದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವುದೇ ಮೃಗಜಲ.

**ಯುರೇಕಾ:** ಆರ್ಕಿಮಿಡಿಸ್ ಸ್ವಾನದ ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನಕ್ಕಾಗಿ ಇಳಿದಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಹೊರಗೆ ಚೆಲ್ಲಿತು. ನೀರು ಚೆಲ್ಲಲು ಕಾರಣವೇನಿರಬಹುದೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿದಾಗ ತನ್ನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಿರೀಟದ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ದೂರೆಯಿತು. ತಕ್ಷಣ ಯುರೇಕಾ (ತಿಳಿಯಿತು, ಸಿಕ್ಕಿತು) ಎಂದು ಬೊಬ್ಬಿಡುತ್ತಾ ಓಡಿದನು. ಅದೇ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿ ಲೇಖಿಕರು ಮತ್ತು ವಾಹನ ಚಾಲಕರು ವಿಜಯಪುರದ ಅಕ್ರೋಶ್ಯರನ ಗುಡಿಯನ್ನು ಮಡುಕುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಯುರೇಕಾ ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡರು.

**ತ್ರಿಸ್ತರಕಾಬ್:** ತ್ರಿಸ್ತ ಮಟ್ಟಿದ ಕಾಲದಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಶಕೆ/ವರ್ಣ

### ಅಭ್ಯಾಸ

- ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.
- ಲೇಖಿಕರು ಪ್ರವಾಸದ ವಿವರವನ್ನು ಬರೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದು ಎಲ್ಲಿ?
- ಗಂಗರ ಮೊದಲ ರಾಜಧಾನಿ ಯಾವುದು?
- ‘ರಾಯ’, ‘ಅಣ್ಣ’ ಎಂದು ಯಾರನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು?

೪. ಚಾವುಂಡರಾಯ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಕಾಣಿಕೆ ಏನು?
೫. ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ವೀರನಾರಾಯಣ ದೇಗುಲವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು?
೬. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಚಾರಿತ್ಯದ ಹೆಗ್ಗರುತ್ವ ಯಾವುದು?
- ಆ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.
೭. ಶಿವನಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸುಭೃಹ್ಯಣ್ಯಮ್ ಮಾಡಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಾವುವು?
೮. ಚಾವುಂಡರಾಯ ಯಾರು? ಆತನ ವಿಶೇಷತೆಯೇನು?
೯. ಜೋಳರ ಸಾಧನೆಯೇನು?
೩. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು-ಎದು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.
೧. ಗಂಗರ ಇತಿಹಾಸದ ವಿಶೇಷತೆಯೇನು?
೨. ವೈದ್ಯೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕಾಲನಿಂಬಂತೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವ ಅಂಶಗಳಾವುವು? ವಿವರಿಸಿ.
೩. ಲೇಖಕರು ‘ಯುರೇಕಾ’ ಎಂದು ಕೂಗಿದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.
೪. ಸಳನ ವಂಶಕ್ಕೆ ‘ಹೊಯ್ಸಳ’ ಹೆಸರು ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು?
- ಈ. ಸಂದರ್ಭಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೧. “ಸುತ್ತಣ ಲೋಕವೆಲ್ಲ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದೆ”
೨. “ಅದು ಕಲಾಶ್ರೀ ವಿಹರಿಸುವ ನಂದನವನ”
೩. “ಮೋಟರು ಓಡಲೊಲ್ಲಂದು, ಸಾರಧಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾರನು”
೪. “ಬರ್ಮ್‌ಗ್ರಂತಿ ಗುಡಿ ಸಿಕ್ಕಿತು ಬರ್ಮ್‌ಗ್ರಂತಿ ದೇವಾಲಯ ದೊರಕಿತು”
- ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರದ ಪದವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
೧. ಸಾಹಿತ್ಯಾವಲೋಕನ, ಭಕ್ತಿಭಂಡಾರಿಬಸವಣ್ಣ, ಹಿರೇಮಲ್ಲಾರು, ವಚನಧರ್ಮಸಾರ.
೨. ಮಾರಸಿಂಹ, ಚಾವುಂಡರಾಯ, ರಾಚಮಲ್ಲಿ, ರಕ್ಷಸಗಂಗ.
೩. ರಾಜೇಶ್ವರ, ಮರಳೇಶ್ವರ, ಮಹಾಲಿಂಗೇಶ್ವರ, ಪಾತಾಳೇಶ್ವರ.
೪. ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು, ಹಾಡುತ್ತಿರುವ, ಉದ್ದ್ಯಮವನ್ನು, ಬಾನಿನೆಡೆ.

## ಸ್ವೇಧಾಂತಿಕ ಭಾಷಾಭಾಷ

### ಸಂಧಿ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ವಿವರ

ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಕೆಲವು ಪದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ ಕೂಡಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಉದಾ: ಅಲ್ಲಿಅಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳನ್ನು ‘ಅಲ್ಲಿಅಲ್ಲಿ’ ಎಂದು ಒಂದೇ ಪದವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪದಗಳ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳ ಒಂದು ಪದವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ – ಪದ ರಚನೆ ಆಗುವಾಗ ಎರಡು ಅಕ್ಷರಗಳು ಕಾಲವಿಳಂಬವಿಲ್ಲದೆ ಒಟ್ಟು ಸೇರುವುದೇ ಸಂಧಿ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪದಗಳು ಒಟ್ಟು ಸೇರುವಾಗ ಮೂಲ ಪದಗಳ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಯಾವ ಲೋಪವೂ ಬರಬಾರದು. ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುವುದಾದಲ್ಲಿ ಸಂಧಿ ಮಾಡಬಾರದೆಂಬ ನಿಯಮವುಂಟು.

ಹೀಗೆ ಸಂಧಿಯಾಗುವಾಗ ಸ್ವರದ ಮುಂದೆ ಸ್ವರ ಇದ್ದು ಸಂಧಿಯಾದರೆ ಅದು ಸ್ವರಸಂಧಿ. ಸ್ವರದ ಮುಂದೆ ವ್ಯಂಜನ ಅರ್ಥವಾ ವ್ಯಂಜನದ ಮುಂದೆ ಸ್ವರ ಅರ್ಥವಾ ವ್ಯಂಜನದ ಮುಂದೆ ವ್ಯಂಜನ ಇದ್ದು ಸಂಧಿಯಾದರೆ ಅದು ವ್ಯಂಜನ ಸಂಧಿ. ಈ ಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ‘ಕನ್ನಡಸಂಧಿ’ ಮತ್ತು ‘ಸಂಸ್ಕೃತಸಂಧಿ’ ಗಳೆಂದು ಎರಡು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಕನ್ನಡ ಪದಗಳೇ ಸೇರಿ ಅರ್ಥವಾ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳು ಸೇರಿ ಸಂಧಿಯಾದರೆ ‘ಕನ್ನಡಸಂಧಿ’ ಎಂತಲೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳು ಸೇರಿ ಸಂಧಿಯಾದರೆ ‘ಸಂಸ್ಕೃತಸಂಧಿ’ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಸಂಧಿಯಾಗುವಾಗ ಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಸಂಧಿಕ್ರಿಯೆ. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮೂರ್ಖಪದದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಾ ಪರಪದದ (ಉತ್ತರಪದ) ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಎರಡೂ ಪದಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ವರ್ಣ ವ್ಯತ್ಯಾಸಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಲೋಪ, ಆಗಮ, ಆದೇಶ ಎಂಬ ಮೂರು ವಿಧದ ಸಂಧಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಉದಾ : ಬೇರೆ + ಒಬ್ಬ > ಬೇರೊಬ್ಬ

ರ್ಹ + ಎ + ಒ > ರ್ಹ + ಒ

ಇಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಗೆರೆ ಹಾಕಿ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಸಂಧಿಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುವ ಮೌದಲು ಬೇರೆ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಮೂರ್ಖಪದದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ರ್ಹ ಮತ್ತು ಎ ಎಂಬ ಎರಡು ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ. ಪರಪದದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಒ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರವಿದೆ. ಸಂಧಿಯಾದಾಗ ಬೇರೊಬ್ಬ ಎಂಬ ಪದ ರಚನೆಯಾಗಿದ್ದು ಸಂಧಿಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿ ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ರ್ಹ ಮತ್ತು ಒ ಎಂಬ ಎರಡು ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮೂರ್ಖಪದದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಎ ಎಂಬ ಸ್ವರಾಕ್ಷರ ಲೋಪವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಲೋಪಕ್ಕಿಂತೆ.

ಉದಾ: ಮನೆ + ಅಲ್ಲಿ > ಮನೆಯಲ್ಲಿ

ನ್ಹ + ಎ + ಅ > ನ್ಹ + ಎ + ಯ್ಹ + ಅ

ಈ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸಂಧಿಯಾಗುವ ಮೊದಲು ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳಿಷ್ಟು ಸಂಧಿಯಾದಾಗ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದದ ಅಂತ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಪದದ ಆದಿಯ ಮಧ್ಯ ಯೋ ಎಂಬ ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹೊಸತಾಗಿ ಅಕ್ಷರ ಬಂದು ಸೇರುವುದೇ ಆಗಮಕ್ತಿಯೆ.

ಉದಾ: ಮಳೆ + ಕಾಲ > ಮಳೆಗಾಲ

ಳ್ಳ + ಎ + ಕ್ಷ್ಣ + ಆ > ಳ್ಳ + ಎ + ಗ್ಣ + ಆ

ಇಲ್ಲಿ ಪರಪದದ ಆದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ವ ಅಕ್ಷರದ ಬದಲಿಗೆ ಗ್ಣ ಅಕ್ಷರ ಬಂದಿದೆ. ಹೀಗೆ ಬಂದು ಅಕ್ಷರದ ಬದಲಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಅಕ್ಷರ ಬರುವುದೇ ಆದೇಶಕ್ತಿಯೆ. ಸಂಧಿಕ್ತಿಯಿಯ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡ ಸಂಧಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಲಾಗುವುದು. ಲೋಪಕ್ತಿಯೆ ಆದರೆ ಲೋಪಸಂಧಿ, ಆಗಮಕ್ತಿಯೆ ಆದರೆ ಆಗಮಸಂಧಿ ಮತ್ತು ಆದೇಶಕ್ತಿಯೆ ಆದರೆ ಆದೇಶಸಂಧಿ. ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲೋಪ, ಆಗಮ ಮತ್ತು ಆದೇಶ ಎಂಬ ಮೂರು ವಿಧದ ಸಂಧಿಗಳಿವೆ.

ಲೋಪಸಂಧಿ: ಸಂಧಿಕ್ತಿಯೆ ಆಗುವಾಗ ಸ್ವರದ ಮುಂದೆ ಸ್ವರ ಬಂದು ಪೂರ್ವಪದದ ಸ್ವರ ಲೋಪವಾದರೆ ಅದು ಲೋಪಸಂಧಿ.

ಉದಾ: ಉರು + ಉರು > ಉರೂರು ಬಲ್ಲೆನು + ಎಂದು > ಬಲ್ಲೆನೆಂದು

ಉರು + ಇಂದ > ಉರಿಂದ

ಆಗಮಸಂಧಿ: ಸ್ವರದ ಮುಂದೆ ಸ್ವರಬಂದು ಸಂಧಿಯಾಗುವಾಗ ‘ಯ’ ಕಾರ ಅಥವಾ ‘ವ’ ಕಾರವು ಈ ಸ್ವರಗಳ ಮಧ್ಯ ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರಿದರೆ ಅದು ಆಗಮಸಂಧಿ.

ಉದಾ : ಕೈ + ಅನ್ನ > ಕೈಯನ್ನು ಚೆಳಿ + ಇಂದ > ಚೆಳಿಯಿಂದ

ಗುರು + ಅನ್ನ > ಗುರುವನ್ನು ಮಸ್ತಕ + ಅನ್ನ > ಮಸ್ತಕವನ್ನು

ಆದೇಶಸಂಧಿ: ಸಂಧಿಕ್ತಿಯೆ ಆಗುವಾಗ ಪರಪದದ ಆದಿಯಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಂಜನದ ಬದಲಿಗೆ ಬೇರೊಂದು ವ್ಯಂಜನ ಬಂದು ಸೇರುವುದೇ ಆದೇಶಸಂಧಿ. ಕ ತ ಪ ಗಳಿಗೆ ಗ ದ ಬ ಗಳೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪ ಬ ಮ ಗಳ ಬದಲಿಗೆ ವ ಕಾರವೂ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ.

ಉದಾ : ಹಲ್ಲು + ಕಾವಲು > ಹಲ್ಲುಗಾವಲು ಬೆನ್ನು + ಪತ್ತು > ಬೆಂಬತ್ತು

ಮೈ + ತೊಳೆ > ಮೈದೊಳೆ ಕನೆ + ಪಾಲ್ ಶಾ > ಕನೆವಾಲ್

ಪ್ರಕೃತಿಭಾವ : ಆ + ಆಡು ಅಯ್ಯೋ + ಇದೇನು

ಓಮೋ + ಅಜ್ಞ ಬಂದರೇ ಅಕ್ಕು + ಇತ್ತೆಬಾ

ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸ್ವರದ ಮುಂದೆ ಸ್ವರ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ತೋಪ ಅಥವಾ ಆಗಮ ಸಂಧಿ ಆಗಬೇಕಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಸಂಧಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅಥ ಕೆಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಂಧಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂತ ಸ್ವರದ ಮುಂದೆ ಸ್ವರ ಬಂದಾಗ; ಅಯೋ, ಆಹಾ, ಓಹೋ ಮುಂತಾದ ಭಾವಸೂಚಕ ಅವ್ಯಯಗಳ ಮುಂದೆ ಸ್ವರ ಬಂದಾಗ ಹಾಗೂ ಆ ಎಂಬ ಪದದ ಮುಂದೆ (ಅಕ್ಷರದ ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲ) ಸ್ವರ ಬಂದಾಗ ಸಂಧಿ ಮಾಡಬಾರದು. ಹೀಗೆ - ಸ್ವರದ ಮುಂದೆ ಸ್ವರ ಬಂದರೂ ಸಂಧಿಯಾಗದೆ ಇದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುವುದು ಪ್ರಕೃತಿಭಾವ.

### ಅಭ್ಯಾಸ ಚಟುವಟಿಕೆ

**A. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.**

೧. ಸಂಧಿ ಎಂದರೇನು? ಅದರ ವಿಧಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ.
೨. ಸಂಧಿಕ್ಕಿಯೆ ಎಂದರೇನು? ಅದರ ವಿಧಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೩. ಪ್ರಕೃತಿಭಾವ ಎಂದರೇನು? ಉದಾಹರಣೆ ಹೊಡಿ.

**B. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಸಂಧಿ ಹೇಸರಿಸಿ.**

ನಿಮಿಷವಾಗಿದೆ	ದಿನವೆಲ್ಲ	ನಿಲ್ಕನೆಯನ್ನು	ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ
ಕಥನವಿದೆ	ಮಿಗಿಲಾಗಿ	ಚರಿತ್ರೆಯಿದೆ	ಹೆಸರಾಗಿದೆ
ತಲೆಯೆತ್ತಿ	ಮುಜ್ಜಿಟ್ಟು	ಬಾನಿನೆಡೆ	ಮೂರ್ತಿಯಾಗು
ಹಳ್ಳವೋಂದು	ತಾಸಾಗಿದೆ	ಉರಿಂದ	

### ಪೂರಕ ಛಿದ್ರ

- ★ ಡಾ. ಪ್ರಭುಶಂಕರ ಅವರ ಅಮೇರಿಕದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮತ್ತು ಶಾಂತಿ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನವನ್ನು ಓದಿ.
- ★ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರ ಗಂಗೆಯ ಶಿವರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನವನ್ನು ಓದಿ.

+ + + + +

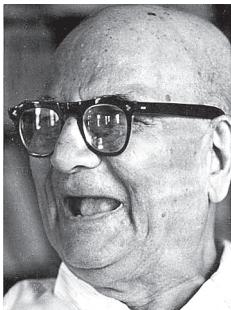
## ಇ. ಸಾರ್ಥಕ ಬದುಕಿನ ಸಾರ್ಥಕ



ಎಸ್. ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ -

**ಪ್ರಮೇಶ :** ಮಾನವನ ಜನ್ಮದ ಸಾರ್ಥಕತೆ, ಮೌಲ್ಯಯುತ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ರೂಪಗೊಳ್ಳಬಲ್ಲದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬಿಗೂ ಸಾಧನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲೇರುವ ವಿಮುಲ ಅವಕಾಶಗಳಿಧರೂ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಿ ಕೊಂಡವರು ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ. ಇಂಥ ಸಾರ್ಥಕ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮೌಲ್ಯಯುತ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೀವನದ ಪ್ರಮುಖ ಫಟನೆಗಳ ಸ್ಥಾಲ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ದಾಖಿಲಿಸುವುದೇ 'ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರ'. ಇಂದು ಆತ್ಮಕಥನ, ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರವು ಸಹ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

'ಅಧಿಕಾರ' ಎಂಬುದು ಮನುಷ್ಯನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸತ್ಯಪರೀಕ್ಷೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಲೋಕ ಆಸೆ ಆಮಿಟಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆದರ್ಥ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹೊಂದಬಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಮಾತಿಗನುಗಳಾಗಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮ ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿ ಬೆಳೆದವರು ಡಿ.ವಿ.ಜಿಯವರು. ಸಾಹಿತ್ಯರಾಗಿ, ಪತ್ರಕರ್ತರಾಗಿ, ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಬದುಕಿನ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಟ್ಟ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಮಹಾನ್ ಸಾರ್ಥಕ ಆದರ್ಥ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಪ್ರಕೃತ ಗದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಸಲಾಗಿದೆ.



ಡಿವಿಜಿ ಅವರು ತಮ್ಮೊಡನೆ ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಬಿಟ್ಟರೆಂದು ದಿವಾನ್ ಮಿಜಾಂ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಕಳೆವಳವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆಪ್ತರೆದುರು ಅದನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮುದು ಏನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ಎಂದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿವರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಕೂಡ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಕಾಲದ ದೊಡ್ಡ ದಿವಾನರನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂಗೆ ಹಾತೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇನು ಸಾಮಾನ್ಯರೇ?

ಹಾಗೆಂದು ಅವರೇನು ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಡಿಗ್ರಿ ಪಡೆದವರಲ್ಲ, ಎಸ್. ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಕೂಡ ದಾಟದ ಓದು. ಭಾರಿ ಶ್ರೀಮಂತರೋ ಎಂದರೆ ದಿನದಿನದ ಅಗತ್ಯ ಮೂರ್ಸಿಸಿದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚು ಎನ್ನುವಂಥ ಕೆಲಸ. ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗವಲ್ಲವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರದ ಮಾತಂತ್ರೋ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಪರಮೋಚ್ಚ ಅಧಿಕಾರ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಮಿಜಾಂ ಸಾಹೇಬರೂ ಅವರ ಸ್ನೇಹ ತಪ್ಪಿತೆನಿಸಿ ಕಳೆವಳಗೊಂಡಿದ್ದರು.

ಇಂಥಾ ಸತ್ಪಾಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಡಿವಿಜಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಹೇಗೆ? ಕೇವಲ ಶೀಲ, ವಿರೋಧ, ನಿಸ್ಪಾಹತೆ, ಸ್ವಯಂ ಆಚ್ಯತ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಸಾರ್ಥಕನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ಬಲದಿಂದ, ಮಿಜಾಂರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಡಿವಿಜಿ ದೊಡ್ಡ ಮೇಧಾವಿಯೆಂದು ವಿದ್ಯಾವಂತರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದರು.

ಡಿವಿಜಿ ಅವರ ಹುಟ್ಟಿರು ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿದ ಮುಳಬಾಗಿಲು. ಅವರದು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪನ್ಮೂರ್ಚಿತ ಹಿರಿಯರಿದ್ದ ಕುಟುಂಬ. ಅವರ ತಂದೆ ವೆಂಕಟರಮಣಯ್ಯ, ತಾಯಿ ಅಲಮೇಲಮ್ಮೆ. ಡಿವಿಜಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ ವೃತ್ತಿಗಳು ಇಬ್ಬರು. ಒಬ್ಬರು ಅವರ ಅಜ್ಞೆ, ಎಂದರೆ ತಾಯಿಯ ತಾಯಿ ಸಾಕಮ್ಮ. ಮಹಿಳೆಪ್ರಾಯರಾದ ಚೇತನ ಎಂದು ಡಿವಿಜಿ ಅವರನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಅವರ ಸೋದರಮಾವ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃತಿಯಾದ ಮಂಕುತಿಮ್ಮನ ಕಗ್ಗದಲ್ಲಿ ತಿಮ್ಮ ಅವರ ಹೃದಯಸ್ವರ್ಥಿಯಾದ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಆ ಚಿತ್ರಣಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾದ ವೃತ್ತಿತ್ವ ಈ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರದೇ.

ಡಿವಿಜಿ ಮುಳಬಾಗಿಲಿನ ಆಂಗ್ಲೋ ವನಾರ್ಕ್ಸ್‌ಲರ್ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಲೋವರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮೂರ್ಕಾಗೊಳಿಸಿದರು. ಮುಂದಿನ ಓದಿಗೆ ಬೇರೆ ಉಂಗಿಗೇ ಹೋಗಬೇಕು; ಆದರೆ ಹಣದ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲ. ಓದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಾಕು ಎಂದು ತಂದೆ, ಅಜ್ಞ ತೀಮಾನನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಡಿವಿಜಿ ಅವರ ಭಾಗ್ಯ ಎಂಬಂತೆ ಅವರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದವನು ರಸೂಲೊಖಾನ್. ಆತನೊಬ್ಬ ಬಂಡಿ ಹೊಡೆಯುವ ವೃತ್ತಿ. ಬಡವ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ. ಡಿವಿಜಿ ಅವರ ತಂದೆಗೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದವನು. “ಗುಂಡಣ್ಣ ತುಂಬ ಚುರುಕಾದ ಹುಡುಗ. ಅವನು ಮುಂದೆ ಓದಲೇಬೇಕು”, ಅಂತ ರಸೂಲೊಖಾನ್ ಹಟ ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟ, “ನೀವೆಲ್ಲ ಏನಾದರು ಹೇಳಿ. ಅವನನ್ನು ನನ್ನ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಬೌರಿಂಗ್ ಹೇಟೆ (ಬಂಗಾರಹೇಟೆ) ಗೆ ಹೋಗ್ನಿ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಡಿಸಿ, ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಕ್ಕೆ ಖಿಚಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಬಿಡ್ಡೇನಿ. ಅವನ ಓದು ಮಾತ್ರ ನಡೀಲೇಬೇಕು”. ರಸೂಲೊಖಾನ್‌ನ ಈ ನಿರ್ಧಾರ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ದಂಗುಬಡಿಸಿತು. ಎಲ್ಲ ಅವನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ನಡೆಯಿತು. ಡಿವಿಜಿ ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಕಂಡದ್ದು ಹಿಂದೆ ರಸೂಲೊಖಾನನ ದಯೆಯಿಂದ.

ವಿಶೇಷರ್ಯಾ ಅವರು ದಿವಾನರಾಗಿದ್ದ ಕಾಲ. ಡಿವಿಜಿ ಆಗ ಯುವ ಪತ್ರಕರ್ತೆ. ದಸರಾ ಉತ್ಸವ ಬಂತು. ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ ಅದರ ವಿಶೇಷ ವರದಿ ನೀಡಿದವು. ಇದಾದ ನಾಲ್ಕು ದಿನಕ್ಕೆ ಪತ್ರಕರ್ತರಿಗೆಲ್ಲ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತ ಸಂಭಾವನೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು. ಡಿವಿಜಿ ತಮಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಹಣದ ಸಹಿತ ದಿವಾನರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು.

“ಏನು ಬಂದಿರಿ ಗುಂಡಪ್ಪ?”

“ನನಗೆ ಈ ಹಣ ಯಾಕೆ ಕಳಿಸಿದ್ದಾರೆ?”

ದಸರಾ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವರದಿ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ, ಅದಕ್ಕೆ.

“ಅದಕ್ಕೆ ಹಣ ಯಾಕೆ ಕಳಿಸಬೇಕು?”

“ಪತ್ರಕರ್ತರಿಗೆ ಓಡಾಟ, ಖಿಚು ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದ ಪದ್ಧತಿ”

“ವರದಿ ಮಾಡುವುದು ಪತ್ರಕರ್ತರ ಕರ್ತವ್ಯ. ಅದಕ್ಕೆ ಖಚಾದರೆ ಪತ್ರಿಕೆಯವರು ಕೊಡಬೇಕು, ಸರ್ಕಾರವಲ್ಲ. ನನಗೆ ಈ ಹಣ ಖಂಡಿತ ಬೇಡ. ಬೇಡವೇ ಬೇಡ”. ಎಂದರು ಡಿವಿಜಿ.

ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗೆ ಹೇಳಿದರು.

“ಈ ಮನುಷ್ಯನ ರೀತಿಯೇ ಬೇರೆ. ಇವರಿಗೆ ನಾವು ಹಣ ಕೊಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿಡಿ!”

ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪೋಂದು ಜನ ಮೇಧಾವಿಗಳ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಡಿವಿಜಿ ಅವರಿಂದಲೂ ಅವರು ಅನೇಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಂತು. ಮೊದಲ ಸಲ ಅವರಿಗೆ ಸಂಭಾವನೆ ಕೊಡಲು ಹೋದಾಗ ಡಿವಿಜಿ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಇದು ರಾಜ್ಯದ ಕೆಲಸ. ಅಲ್ಲದೆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಎಂಥ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿ! ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ್ದೇ ತಮಗೊಂದು ಹೆಚ್ಚು. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಭಾವನೆಯೇ? ಎಂದಿಗೂ ಕೊಡು. ಇದು ಅವರ ತರ್ಕ. ಆದರೆ ಈ ತರ್ಕ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಡಿವಿಜಿ ಮೊಂದಾದರೆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಜಗಮೊಂಡು. ಇದು ನನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕೆಲಸ. ನನಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ಹಣ ಬರುತ್ತದೆ. ನೀವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ನಿಮ್ಮ ಸಹಾಯವೇ ಬೇಡ ಎಂದು ಕೋಟಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಯಿತು; ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಡಿವಿಜಿ ಒಪ್ಪಿದರು. ಮುಂದೆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರತಿಸಲವೂ ಚೆಕ್ಕು ಕೊಡುತ್ತಾ ಹೋದರು. ಡಿವಿಜಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಹೋದರು. ಆದರೆ ಆ ಚೆಕ್ಕುಗಳು ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲನ್ನು ಹತ್ತಿದರೆ ತಾನೆ?

ಹಣವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಇಷ್ಟು ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂಥ ‘ಶ್ರೀಮಂತ’ರಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಒಮ್ಮೆ ಡಿವಿಜಿಯ ಬಂಧುಗಳೊಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉತ್ಸವ ನಡೆಯಿತು. ಡಿವಿಜಿಗೆ ಹೋಗಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದರು. ಆರತಿ ಅಕ್ಕತೆಯ ಹೊತ್ತಾದರೂ ಹಂಡತಿ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಗಂಡ ಅಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಕೇಳಿದರು.

“ನೀನು ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?”

‘ಇಲ್ಲ’

‘ಯಾಕೇ?’

‘ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದೇನಲ್ಲ’

“ಅದು ಸರಿ ನೀನೂ ಹೋಗಬೇಕಷ್ಟೇ. ಅವರು ನಮಗೆ ಬಹಳ ಬೇಕಾದವರು ನೀನು ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ಬೇಸರಪಡುವುದಿಲ್ಲವೇ?”

“ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಇರಬೇಕಲ್ಲ”

“ನಾನು ಇರುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಹೋಗಿ ಬಾ.”

ಅವರ ಹೆಂಡತಿ ಏನೇನೋ ಸಬ್ಬಾಬು ಹೇಳಿದರು. ಡಿವಿಜಿ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಲೇ ಹೋದರು. ನಿಜವಾದ ಕಾರಣ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಬರಲೇಬೇಕಾಯಿತು. “ನಾನು ಹೇಳಬಾರದಂದಿದ್ದೆ. ನೀವು ಪಟ್ಟಹಿಡಿದು ನನ್ನ ಬಾಯಿ ಬಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇರುವುದು ಇದೊಂದೇ ಸೀರೆ. ಇದೂ ಒಂದೆರಡು ಕಡೆ ಹರಿದಿದೆ. ನಾನು ಈ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಜನ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕುರಿತು ಆಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಬಂಧುಗಳ ಮನಗೆ ಹೋಗಿಬರುವುದು ಹೇಗೆ ನನಗೆ ಕರ್ತವ್ಯವೋ ಹಾಗೇ ನಿಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಉನಬಾರದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೂ ನನಗೆ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಅಲ್ಲವೇ?”

ಡಿವಿಜಿ ಅವರು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದಿಗ್ಗಜರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕದ ಭೀಷ್ಣ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡವರು. ಅವರದ್ದು ಹೋಲಿಕೆ ಇಲ್ಲದ ಅಪೂರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಇತರ ಸಾಹಿತಿಗಳಂತೆ ಅವರು ಸಾಹಿತಿ ಮಾತ್ರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಸರಾಂತ ಪತ್ರಕರ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಹಿರಿಯ ವೇದಾಂತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳ ಮಂಧನಕ್ಕಾಗಿ ಗೋವಿಲೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂಥ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಸಾಹಿತಿ ಬೇರೆ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಅವರನ್ನು ‘ಮಹಾಧೀಮಂತ’ ಎಂಬ ಮಾತಿನಿಂದ ವರ್ಣಿಸುವುದು ಸರಿಯಾದೀತೇನೋ. ಅವರು ಬರೆದ ಕವಿತೆಗಳು ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಬಹಳ ಸೋಗಸಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

ವನಸುಮದೊಲೆನ್ನ ಜೀವನವು ಏಕಸಿಸುವಂತೆ  
ಮನವನನುಗೊಳಿಸು ಗುರುವೇ – ಹೇ ದೇವ  
ಕಾನನದಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯು ಮಾನದಿಂ ಬಿರಿದು ನಿಜ  
ಸೌರಭವ ಸೂಸಿ ನಲವಿಂ  
ತಾನೆಲೆಯ ಪಿಂತಿದು ದೀನತೆಯ ತೋರಿ ಅಭಿ  
ಮಾನವನು ತೋರೆದು ಕೃತಕೃತ್ಯತೆಯ ಪಡೆವಂತೆ  
ಇಳೆಯಿಂದ ಮೊಳಕೆ ಒಗೆವಂದು ತಮಟೆಗಳಿಲ್ಲ<sup>1</sup>  
ಫಲ ಮಾನವಂದು ತುಶ್ಯಾರಿ ದನಿಯಿಲ್ಲ<sup>2</sup>  
ಬೆಳಕೀವ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರದೊಂದು ಸದ್ಗುಲಿ  
ಹೊಲಿ ನಿನ್ನ ತುಟಿಗಳನು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮು

ಹುಲ್ಲಾಗು ಬೆಟ್ಟದಡಿ ಮನೆಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಾಗು  
 ಕಲ್ಲಾಗು ಕಪ್ಪಗಳ ಮಳೆಯ ವಿಧಿ ಸುರಿಯೆ  
 ಬೆಲ್ಲ ಸಕ್ಕರೆಯಾಗು ದೀನ ದುರ್ಬಲರಿಂಗೆ  
 ಎಲ್ಲರೊಳಗೊಂದಾಗು ಮಂಕುತಿಮ್ಮೆ.

### ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ



ಡಾ. ಎನ್.ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ ಅವರು ೨೯. ೧೦. ೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ಶಿವರಾಮ ಭಟ್ಟ, ತಾಯಿ ಮೂಕಾಂಬಿಕೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ, ಆಟ್‌ಫ್ರೋ ಫ್ಯಾಕಲ್ಟಿಯ ಡೀನ್ ಆಗಿ ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತೀ, ಪ್ರಾಥ್ಮಿಕ ವಿಮರ್ಶಕ, ಜನಪ್ರಿಯ ಭಾವಗೀತಕಾರ, ಸಮಧಿ ಅನುವಾದಕ, ವಿದ್ವಾಂಸ ಮತ್ತು ವಾಗ್ಣಿ.

ಇವರ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು ವೈತ್ತಿಕ, ಚಿತ್ರಕೌಟ, ಸುಳಿ. ಇವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಧ್ವನಿ ಸುರುಳಿಗಳು ದೀಪಿಕಾ, ಭಾವಸಂಗಮ, ಬಂಡೀಬರತಾವ ಕಾಲಿ, ಬಾರೋ ವಸಂತ, ಅಭಿನಂದನೆ, ಭಾವೋತ್ಸವ, ಪ್ರೇಮಧಾರೆ. ಮಕ್ಕಳ ಧ್ವನಿ ಸುರುಳಿಗಳು ನಂದನ, ಕನ್ನರಿ, ನವಿಲುಗರಿ, ಕಿಶೋರಿ ಮುಂತಾದವು. ಹತ್ತಾರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಧಕರ ಜೀವನ ಘಟನೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ರತ್ನ ಸಂಪುಟ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೦೦ದಲ್ಲಿ ಹೊಸ್ಪಿನಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಥಮ ಅಮೇರಿಕಾ ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಕವಿಗೋಣಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಮಾಸ್ತಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಆಳ್ವಾಸ್ ನುಡಿಸಿರಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಆಯ್ದಭಟ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಗೆ ಸಂದಿವೆ.

ಡಾ. ಎನ್. ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ರತ್ನ ಸಂಪುಟ ಕೃತಿಯಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಗದ್ದೆ ಭಾಗವನ್ನು ಆಯ್ದು ಸಂಪಾದಿಸಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ.

### ಆಶಯ ಭಾವ

ಕನ್ನಡ ನಾಡು ರಸ ಖುಷಿಗಳ ಬೀಡು. ಸಾಧು ಸತ್ಯರುಷರ ನೆಲೆವೀಡು. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸತ್ಯರುಷರು ಜನಿಸಿ, ತ್ಯಾಗಜೀವನ ನಡೆಸಿ, ಇತರರಿಗೆ ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಖುಷಿಪ್ರಾಯರಾದವರಲ್ಲಿ ಡಿವಿಜಿ ಅವರೂ ಒಬ್ಬರು. ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ಯಾವಂತರಾದ ಡಿವಿಜಿ ಅವರು ಸುಮಾರು ೬೬ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಎಂದರೆ ಸುಮಾರು ೮೦೦೦ ಪುಟಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ೧೫೦೦ ಪುಟಗಳ ಬಿಡಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಸಿರಿವಂತ ಸಾಹಿತೀ. ಲೇಖಿಕ, ಪತ್ರಕರ್ತ, ಸಂಪಾದಕ, ಸಾಹಿತೀ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣಯಾಗಿ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಲೇಕಿಕ ಆಸೆ ಆಮಿಷಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗದೇ ಮೇರು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಆದರ್ಶ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದವರು ಡಾ. ಡಿ.ವಿ.ಗುಂಡಪ್ಪ

ಅವರು. ತನಗಾಗಿ ಆಸ್ತಿ, ಹಣ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಗಳಿಸದೆ ಸದಾ ಸಮಾಜಮುಖಿಯಾಗಿ, ಆದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯರಾಜ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದಣಿಯದೇ ದುಡಿದವರು ಡಿವಿಜಿ. ಅವರ ಸಾಧಕ ಬದುಕು, ಆದರೆ ಜೀವನ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಬದುಕಿನ ಸೂತ್ರವಾಗಲೀ ಎಂಬುದೇ ಪರ್ಯಾದ ಆಶಯ.

\* \* \*

### ಪದಗಳ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ

ಇಲ್ಲ - ಭೂಮಿ ; ಕಾನನ - ವನ, ಕಾಡು; ತರ್ಕ - ವಾದ; ತಿರುಪೆ - ಭಿಕ್ಷೆ ; ಪರಮೋಚ್ಚ - ಅತ್ಯನ್ತತ ; ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಷನ್ - ೧೦ನೆಯ ತರಗತಿಗೆ ಸಮಾನ ಓದು; ಮೇಧಾವಿ - ಬುದ್ಧಿವಂತ; ವನ - ಕಾಡು; ವಿಕಸನ - ಹಿಗ್ನಿವಿಕೆ, ಅರಳುವಿಕೆ, ದೊಡ್ಡದಾಗುವಿಕೆ; ಸಂಭಾವನೆ - ಗೌರವಧನ; ಸುಮ - ಹೂವು.

### ಅಭ್ಯಾಸ

**ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.**

೧. ಡಿವಿಜಿ ಅವರ ಹುಟ್ಟಿರು ಯಾವುದು?
೨. ಡಿವಿಜಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವರು ಯಾರು?
೩. ಡಿವಿಜಿ ಅವರನ್ನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದವರು ಯಾರು?
೪. ವಿಶೇಷರಯ್ಯ ಅವರು ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದ ಮದ್ದೆ ಯಾವುದು?
೫. ಡಿವಿಜಿ ಅವರು ಸಾಫಿಸಿದ ಸಂಸ್ಥೆ ಯಾವುದು?

**ಆ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.**

೧. ರಸೂಲೊಬಾನ್ ಅವರು ಡಿವಿಜಿ ಅವರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಸಹಾಯವೇನು?
೨. ವಿಶೇಷರಯ್ಯ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಿದರು?
೩. ಡಿವಿಜಿ ಅವರು ಏಕ ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ?
೪. ಡಿವಿಜಿ ಅವರ ಶ್ರೀಮತಿ ಅವರು ಬಂಧುಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಏಕ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ?
೫. ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಾಳಬೇಕೆಂದು ಡಿವಿಜಿ ಹೇಳಿದಾರೆ?

**ಇ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಏಳು-ಎಂಟು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.**

೧. ಡಿವಿಜಿ ಅವರ ವೈಕಿಷ್ಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
೨. ಡಿವಿಜಿ ಅವರಿಗೂ ಅವರ ಶ್ರೀಮತಿ ಅವರಿಗೂ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಈ ಸಂದರ್ಭ ಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೧. “ಏನು ಬಂದಿರಿ ಗುಂಡಪ್ಪ?”
೨. “ನೀನು ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?”
೩. “ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇರುವುದು ಇದೊಂದೇ ಸೀರೆ”
೪. “ಹೋಲಿ ನಿನ್ನ ತುಟಿಗಳನು ಮಂಕುತಿಮ್ಮು”
೫. “ಬೆಲ್ಲ ಸಕ್ಕರೆಯಾಗು ದೀನ ದುರ್ಬಲರಿಂಗೆ”

೬. ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳ ತುಂಬಿ.

೧. ಮೃಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಪರಮೋಚ್ಚ ಅಧಿಕಾರ ಹಿಡಿದಿದ್ದವರು \_\_\_\_\_
೨. ಮಿಜಾರ್ ಅವರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಡಿವಿಜಿ ದೊಡ್ಡ \_\_\_\_\_ ಎಂದು ವಿದ್ಯಾವಂತರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದರು.
೩. ಮುಳಬಾಗಿಲು \_\_\_\_\_ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿದೆ.
೪. ಡಿವಿಜಿ ಅವರು ಮುಳಬಾಗಿಲಿನ \_\_\_\_\_ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಯರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿದರು.
೫. ಡಿವಿಜಿ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕದ \_\_\_\_\_ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡರು.

### **ಸ್ವಾಧಾರಣೆಯ ಭಾಷಾಭಾಷೆ**

ನಾಮಪದ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ವಿವರ

- ಭೀಮನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಡಿದನು.
- ರಾಗಣೆಯು ನೃತ್ಯ ಸ್ವರ್ಥಾರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಳು.  
ಈ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಗೆಯ ಪದಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ವ್ಯಾಕರಣದ ಪ್ರಕಾರ ಇಂತಹ ಪದಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಭೀಮನು, ರಾಗಣೆಯು, ನೃತ್ಯ ಸ್ವರ್ಥಾರ್ಥಿ, ಪ್ರಥಮಸ್ಥಾನವನ್ನು - ನಾಮಪದಗಳು.
- ಹಾಡಿದನು, ಪಡೆದಳು - ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು.
- ಚೆನ್ನಾಗಿ - ಅವ್ಯಯ.

ಹೀಗೆ ಆಡುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾಮಪದ, ಕ್ರಿಯಾಪದ ಮತ್ತು ಅವ್ಯಯ ಎಂಬ ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದು.

- ಭೀಮನು, ಭೀಮನನ್ನು, ಭೀಮನಿಂದ, ಭೀಮನಿಗೆ, ಭೀಮನ ದೇಸೆಯಿಂದ, ಭೀಮನ, ಭೀಮನಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಾಮಪದಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭೀಮ ಎಂಬುದು ಮೂಲರೂಪವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ನಾಮಪ್ರಕೃತಿ.

ಇಲ್ಲಿ ಭೀಮ ಎಂಬ ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಉ, ಅನ್ನ, ಇಂದ, ಗೆ, ದೇಸೆಯಿಂದ, ಅ, ಅಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಪಳು ತೆರನಾದ ನಾಮವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಹೀಗೆ -ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ ನಾಮವಿಭಕ್ತಿಗಳು ಸೇರಿ ಆಗುವ ಪದವೇ ನಾಮಪದ.

**ನಾಮವಿಭಕ್ತಿಗಳು :** ಕ್ರಿಯಾಪದದೋಂದಿಗೆ ನಾಮಪದದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ, ಕರಣ ಮುಂತಾದುವು ಕಾರಕಾರ್ಥಗಳು. ಕಾರಕಾರ್ಥವನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ ಹೇಳುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೇ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು. ಇವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಟ್ಟಿರುವ ಹೋಷ್ಟಕದ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಿಳಿಯೋಣ.

ವಿಭಕ್ತಿಗಳು	ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು	ಕಾರಕಾರ್ಥ	ನಾಮಪದ
ಪ್ರಥಮಾ	ಉ	ಕರ್ತೃ ಅರ್ಥ	ಮನೆಯು
ದ್ವಿತೀಯಾ	ಅನ್ನ	ಕರ್ಮಾರ್ಥ	ಮನೆಯನ್ನು
ತೃತೀಯಾ	ಇಂದ	ಕರಣಾರ್ಥ (ಸಾಧನ)	ಮನೆಯಿಂದ
ಚತುರ್ಥಿ	ಕ್ರೀ, ಗೆ, ಇಕೆ,	ಸಂಪ್ರದಾನ (ಕೂಡುವಿಕೆ)	ಮನೆಗೆ
ಪಂಚಮೀ	ದೇಸೆಯಿಂದ	ಅಪಾದಾನ (ಅಗಲುವಿಕೆ)	ಮನೆಯ ದೇಸೆಯಿಂದ
ಷಟ್ತಮೀ	ಅ	ಸಂಬಂಧ	ಮನೆಯ
ಸಪ್ತಮೀ	ಅಲ್ಲಿ	ಅಧಿಕರಣ	ಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಈ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರುವಾಗ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ‘ಅ’ ಕಾರಾಂತ ಪದಗಳಿಗೆ ‘ನ’ ಕಾರವೂ (ರಾಮನು, ರಾಮನನ್ನು, ರಾಮನಲ್ಲಿ ಇತ್ಯಾದಿ) ‘ಎ’ ಕಾರಾಂತ ಪದಗಳಿಗೆ ‘ಯ’ ಕಾರವೂ (ಮನೆಯು, ಮನೆಯಿಂದ, ಮನೆಯ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ) ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳ ಆಡು ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ‘ಮನೆಯಲ್ಲಿ’ ಪದ ‘ಮನೆನಲ್ಲಿ’ ಎಂತಲೂ ‘ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ’ ಪದ ‘ಶಾಲೆನಲ್ಲಿ’ ಎಂತಲೂ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ‘ನ’ ಕಾರ ಹೇಗೆ ಆಗಮವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯುದು. ಆದರೆ ಅದೇ ‘ಮನೆ’ ಎಂಬ ‘ಎ’ ಕಾರಾಂತ ಪದಕ್ಕೆ ಸಪ್ತಮೀವಿಭಕ್ತಿ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರಿದಾಗ ಈ ಕ್ರಿಯೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ‘ಮನೆಯು, ಮನೆಯನ್ನು, ಮನೆಯಿಂದ, ಮನೆಯ’ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣ ನಿಯಮ ರೀತ್ಯಾ ‘ಯ’ ಕಾರವೇ ಆಗಮವಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ‘ಮನೆನು, ಮನೆನನ್ನು, ಮನೆನಿಂದ, ಮನೆನ’

ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಸಪ್ತಮೀವಿಭಕ್ತಿ ಸೇರಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಇಂಥಹ ಶ್ರೀಯೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ‘ಮನೆಯಲ್ಲಿ’ ಪದದ ಬದಲಿಗೆ ‘ಮನನಲ್ಲಿ’ ಎಂಬ ರೀತಿಯ (ಅಂದರೆ ಸಪ್ತಮೀ ವಿಭಕ್ತಿ ಸೇರಿದಾಗ ಆಗುವ ತಪ್ಪಿಗಳು) ಪ್ರಯೋಗ ವ್ಯಾಕರಣರೀತ್ಯಾ ಸಮೃತವಲ್ಲ.

### ಅಭಾಸ ಚಟುವಟಿಕೆ

- ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.
- ನಾಮಪದ ಎಂದರೇನು?
  - ನಾಮವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರಶ್ನೆಯಗಳೆಷ್ಟು? ಯಾವುವು?

### ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಅಭಾಸ

- ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಾಮಪದಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ಡಿವಿಜಿಯ ಉರು ಮುಳಬಾಗಿಲು.
  - ಬೆಂಗಳೂರಿನ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸುತ್ತೇನೆ.
  - ವಿಶೇಷರಯ್ಯನವರು ದಿವಾನರಾಗಿದ್ದ ಕಾಲವದು.
  - ಡಿವಿಜಿಯ ಬಂಧುಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉತ್ಸವವು ನಡೆಯಿತು.
- ಆ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರಶ್ನೆಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಬರೆದು ಅದು ಯಾವ ವಿಭಕ್ತಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ದಿವಾನರನ್ನು	ದಿನದಿನದ	ಡಿವಿಜಿಗೆ	ಬಲದಿಂದ	ವಲಯದಲ್ಲಿ
ಮಂಕುತಿಮ್ಮನ	ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು	ಒದಿಗೆ	ಸಹಾಯಕೆ	ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ
ದಯೆಯಿಂದ	ರಸೂಲ್ ಖಾನನ			

### ಮೂರಕ ಓದು

★ ಡಿ.ವಿ.ಬಿ. ಅವರ ಮಂಕುತಿಮ್ಮನ ಕಗ್ಗ, ಜ್ಞಾಪಕ ಚಿತ್ರಶಾಲೆ, ಮೈಸೂರಿನ ದಿವಾನರುಗಳು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದಿರಿ.



## ಇ. ಹೊವಾದ ಹಡಗಿ



ಎ.ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್ -

**ಪ್ರವೇಶ :** ಇಂದಿನ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪದ್ಭರಿತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಬುನಾದಿಯಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. “ಕುರಿತೋದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣತಮತಿಗಳ್” ಎಂಬ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ ಕಾರನ ಮಾತು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಜನಪದರು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಸುಖ-ದುಃಖ, ನೋವು ನಲಿವು, ಸರಸ-ವಿರಸ, ಪ್ರೀತಿ-ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಆಸರಿಕೆ-ಬೇಸರಿಕೆಗಳನ್ನು ಗಂಡು ಹೆಚ್ಚೆಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹಾಡುಗಳ ಮೂಲಕ, ಕರ್ತಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಹಾಡುಗಬ್ಬಿವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಿಂದೆ ಅವಿಭಕ್ತಕೌಟಂಬಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞ-ಅಜ್ಞಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ರೋಮಾಂಚನವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಥೆಗಳು ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸುವ, ಕಲ್ಪನಾ ಲೋಕದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಸುವ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮುದ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಜಾಪಕಶ್ಚ, ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಇವೆಲ್ಲ ಇಂದು ಕಣ್ಣರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇಂಥಹ ಒಂದು ಅನುಭವವನ್ನು ಜನಪದಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಕೃತ ಕತೆಯನ್ನು ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿದೆ.

ಒಂದು ಪಟ್ಟಣ. ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ ದೊರೆಯಿದ್ದ. ಆತನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಮಗ ದೊರೆಯ ಮೊದಲನೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಿಗೆ ಲಗ್ನವಾಗಿತ್ತು.

ಅದೇ ಉರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಮುದುಕಿಯಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು. ಆ ಮುದುಕಿ ಕೂಲಿಮಾಡಿ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ದಿನ ತಂಗಿ, “ಅಕ್ಕೆಯ್ ಹೋದಪ್ಪ ದಿನಕ್ಕೆ ಅಮ್ಮೆ ಕೂಲಿಮಾಡಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಾಕಬೇಕು ಅಂದ್ರೆ ಕಷ್ಟ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಹೊವಿನ ಗಿಡ ಆಗ್ನೀನಿ, ನೀನು ಹೂ ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಾರ್ಪೊಂಡು ಬಂದ್ವಿಡೇ” ಎಂದು ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿ, “ಅದು ಹೇಗೆ ಹೊವಿನ ಗಿಡ ಆಗ್ನೀಯೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. “ಅದೆಲ್ಲ ನಾನು ಆಮೇಲೆ ಹೇಳ್ತೇನಿ ಕಣೆ, ಮೊದಲು ಮನೆಯೆಲ್ಲ ಸಾರಿಸಿಬಿಡು. ನೀನು ಸ್ವಾನಮಾಡಿ ಭಾವಿಯಿಂದ ಚಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಸೋಕದ ಹಾಗೆ ಎರಡು ತಂಬಿಗೆ ನೀರು ತಗೊಂಡು ಬಾ” ಅಂದಳು. ಅಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಳು. ಇವರ ಮನೆ ಎದುರಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮರವಿತ್ತು. ಅಲ್ಲೂ ಸುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸಿದಳು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಹೋದರು. ತಂಗಿ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಕರೆದು, “ನೋಡಕ್ಕೆಯ್ ನಾನಿಲ್ಲಿ ದೇವರ ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಕುಳಿತ್ತೋತ್ತೀನಿ. ನೀನು ಒಂದು ತಂಬಿಗೆ ನೀರನ್ನೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಸುರಿದುಬಿಡು. ನಾನು ಹೊವಿನ ಗಿಡ ಆಗ್ನೀನಿ. ಸುಳಿ ಮುರಿಯದ ಹಾಗೆ, ಎಲೆ ಮುರಿಯದ ಹಾಗೆ ಬೇಕಾದಪ್ಪ ಹೂ ಕಿತ್ತೋ. ನಿನಗೆ ಸಾಕಾದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದು ತಂಬಿಗೆ ನೀರನ್ನು ನನ್ನ

ಮೇಲೆ ಸುರಿದುಬಿಡು. ಮನಃ ನಾನು ಮನುಷ್ಯಾಗ್ನಿನಿ” ಅಂದಳು. ತಂಗಿ ದೇವರನ್ನು ನೆನೆದು ಕುಳಿತು. ಅಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಿಂದಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಅವಳ ಮೇಲೆ ಸುರಿದು. ಸರಿ, ಹೂವಿನ ಗಿಡವಾದಳು. ಅಕ್ಕೆ, ಸುಳಿ, ಎಲೆ, ತೊಟ್ಟು ಮುರಿಯದ ಹಾಗೆ ಹೂವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡಳು. ನಂತರ ಮತ್ತೊಂದು ತಂಬಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಗಿಡದ ಮೇಲೆ ಸುರಿದು. ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯಂತೆ ತಂಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯಾದಳು. ಅನಂತರ ಇಬ್ಬರೂ ಆ ಹೂವನ್ನೆಲ್ಲ ಬುಟ್ಟಿಗೆ ತುಂಬಿ ಮನೆಗೆ ತಂದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಹೂವು ಕಟ್ಟಿದರು. ಎಲ್ಲಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಾರಲಿ ಅಂದಳು ದೊಡ್ಡವಳು. “ಅಕ್ಕಯ್ಯ, ದೊರೆಮನೆಗೆ ತಗೊಂಡು ಹೋಗು. ಅವರು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹಣ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅಮ್ಮನಮಗೋಸ್ಸರ ಯಾವಾಗಲೂ ಕೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಕೂಡಿಹಾಕಿ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ತೋರಿಸೋಣ” ಅಂದಳು ಚಿಕ್ಕವಳು.



ಅಂದು ಒಂದು ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೂವನ್ನೆಲ್ಲ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, “ಹೂವು ಬೇಕೇನಮ್ಮೆ ಹೂವು” ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡು ದೊರೆಯ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಬಂದಳು. ದೊರೆಯ ಚಿಕ್ಕ ಮಗಳು “ಅಮ್ಮ, ಹೂವು ಗಮಗಮ ಅಂತಾವ ಕೊಡಿಸಿ ಕೊಡು” ಅಂದಳು. ದೊರೆಯ ಹೆಂಡತಿ ಹೂವನ್ನು ನೋಡಿದಳು, ಎಷ್ಟು ಬೆಲೆ? ಅಂತ ಕೇಳಿದಳು. “ಎಷ್ಟಾನ ಕೊಡಿರವ್ವ; ನಾವು ಬಡವರು” ಎಂದಳು ಅಕ್ಕ. ದೊರೆ ಹೆಂಡತಿ ಹೂವು ತಗೊಂಡು ಒಂದು ಮೋಗೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟಳು. ಅಕ್ಕ ಮೋಗೆ ಹಣವನ್ನು ತಂದು ತಂಗಿಗೆ ತೋರಿದಳು. “ಅಕ್ಕಯ್ಯ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಬೇಡ ಮುಜ್ಜಿಡು” ಅಂದಳು. ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ದಿನ ಮಾಡಿದರು. ಒಟ್ಟು ಐದು ಮೋಗೆ ಹಣವಾಯಿತು. ಅಕ್ಕ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ತೋರಿಸೋಣ? ಅಂದಳು. ಬೇಡವೆ ತಂಗಿ, ಅಮ್ಮ ಹೋಡಿತಾಳಿ ಅಂತ ಅವರವರೆ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡರು. ಈ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡೋ ಆಸೆ.

ಈ ಹೂವು ದೊರೆಮಗನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಒಳ್ಳೆ ಗಮಗಮ ಅನ್ನತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಸೋಗಸಾದ ಹೂವನ್ನು ಅವನೆಂದೂ ನೋಡೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಹೂವನ್ನು ಯಾರು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಆ ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗಿ ತಂದು ಕೊಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವಳನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದ. ಈ ಮನೆಯ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಹೂವಿನ ಗಿಡಗಳಿಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಇಂಥ

ಹೂವು ಇವರಿಗೆಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಮಾರನೆ ದಿನ ಸೂರ್ಯ ಹುಟ್ಟುವ ಮೊದಲೇ ಹೋಗಿ ಹುಡುಗಿಯರಿಧ್ದ ದೊಡ್ಡ ಮರದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ.



ಅಂದು ಸಹ ಹುಡುಗಿಯರು, ಆ ಮರದಡಿ ಸಾರಿಸಿ ಗುಡಿಸಿದರು. ತಂಗಿ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಹೂವಿನ ಗಿಡವಾದಳು. ಅಕ್ಕೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಹೂ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಆನಂತರ ಮನಃ ಹೂವಿನ ಗಿಡವಾಗಿಧ್ದ ತಂಗಿ ಮನುಷ್ಯಾದಳು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರದ ಮೇಲಿಧ್ದ ದೊರೆಮಗ ನೋಡಿಕೊಂಡ. ಆ ಮೇಲೆ ಸೀದಾ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡ. ತಂದೆ - ತಾಯಿ ಬಂದು ಕೇಳಿದರೂ ಏನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಮಂತ್ರಿಯ ಮಗ ಬಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಹೂವಿನ ಗಿಡವಾಗುವ ಹುಡುಗಿಯ ವಿಚಾರವೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದ. ದೊರೆಗೆ ಈ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದು ಆ ಮುದುಕಿಯನ್ನು ಕರೆಸಿ ಮದುವೆಗೆ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿದನು. ಒಳ್ಳೆ ಮುಹಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಗಿಡವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಇವನಿಷ್ಟಕ್ಕೆ ಇವನಿದ್ದಾನೆ ಅವಳಿಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅವಳಿದ್ದಾಳೆ. ಅವರೇ ಮಾತನಾಡಲಿ ಅಂತ ಅವಳು. ಅವಳೇ ಮಾತಾಡಲಿ ಅಂತ ಅವನು. ಹಿಂಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಗುಮಾಗಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. “ಏನು ಅವರು ಮಾತಾಡಿಸಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ, ಮತ್ತೇಕೆ ಮದುವೆಯಾದರು” ಅಂತ ಯೋಚನೆಮಾಡಿ, “ಈ ಸಂಪತ್ತಿಗೇಕೆ ನನ್ನ ಮದುವೆ ಆದಿರಿ?” ಅಂತ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. “ನಾನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದ್ದೆ ಮಾತಾಡ್ತಿನಿ. ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದೆ ಇಲ್ಲ.” ಎಂದು ಒರಟಾಗಿ ಹೇಳಿದ ದೊರೆಮಗ. “ಪತಿ ಮಾತು ಕೇಳದೆ ಉಂಟೇ? ಅದೇನು ಹೇಳಿ ಅಂದಳು. ಮತ್ತೆ ನೀನು ಹೂವಿನ ಗಿಡ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲ ಆಗು, ಹೂವ ಹಾಸಿಕೊಂಡು, ಹೊಡ್ಡಿಕೊಂಡು ಮಲಿಕೋಬೇಕು ಅಂದ. ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು ದೇವರಲ್ಲ, ದೆವ್ಯವಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾರ ಹಾಗೆ ನಾನೂ ನರಮನುಷ್ಯಳು. ನರಮನುಷ್ಯರು ಹೂವಿನಗಿಡ ಆಗೋದುಂಟೇ? ಎಂದಳು ದೈನ್ಯದಿಂದ.

ಈ ಕಳ್ಳಾಟವೆಲ್ಲ ಬೇಡ ಆವಶ್ಯಕ ನೀನು ಹೂವಿನಗಿಡ ಆಗಿದ್ದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನಾನು ನೋಡಿದೆ. ನನ್ನ ಮುಂದೆ ನೀನು ಹೂವಿನಗಿಡ ಆಗದಿದ್ದಮೇಲೆ ಇನ್ನಾರಮುಂದೆ ಆಗ್ನೀಯಾ ಎಂದು ಸಿಟ್ಟಾದ್ದ. ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸೆರಗಿನಿಂದ ಒರಸಿಕೊಂಡು, ಸ್ವಾಮಿ ಸಿಟ್ಟಾಗಬೇಡಿ, ಎರಡು ತಂಬಿಗೆ ನೀರನ್ನು ತರಿಸಿ, ಮಂತ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ನೀರನ್ನು ಹಾಕುವ ವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ಹೂವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿ ದೇವರನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತಳು. ದೂರೆಮಗ ನೀರನ್ನು ಸುರಿದ ಶಾಡಲೇ ಹೂವಿನ ಗಿಡವಾದಳು. ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹೂವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಂದು ತಂಬಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಸುರಿದನು ಮನುಷ್ಯಾದಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಆನಂದದಿಂದ ಹೂವು ಹಾಸಿಕೊಂಡು ಹೊದ್ದೋಂಡು ಮಲಗಿದರು.

ಹೀಗೇ ಕೆಲವು ದಿನ ಕಳೆಯಲು ಅರಮನೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಭಾಡಿದ ಹೂವಿನ ರಾಸಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ದೂರೆಯ ಕಿರಿಮಗಳು. ಅತ್ಯಿಗೆ ಮುಡಿದು ಬಿಸಾಕಿದ ಹೂವೇ ಒಂದು ರಾಸಿಯಾಗಿದೆ ನನಗೆ ಹೂವು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲವೆಂದು ತಾಯಿಗೆ ದೂರು ಹೇಳಿದಳು. ಹೂಬೇಕಾದರೆ ಕೊಡಿಸಿ ಕೊಡ್ಡಿನಿ, ಸುಮೃದ್ಧಿರಮ್ಮು ಎಂದು ತಾಯಿ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದಳು.

ಒಂದು ದಿನ ದೂರೆ ಮಗ ಎಲ್ಲೋ ಹೋಗಿದೆ. ಆಗ ದೂರೆ ಮಗಳು ತನ್ನ ಸ್ವೇಚ್ಚಿತೆಯರಿಗೆಲ್ಲ, “ಸುರಹೊನ್ನೆ ತೋಟಕ್ಕೆ ಉಯ್ಯಾಲೆ ಆಡೋಕೆ ಹೋಗೋಣ; ನಮ್ಮ ಅತ್ಯಿಗೆ ಹೂವಿನಗಿಡ ಆಗಾಳೆ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಬನ್ನಿ. ಗಮಗಮ ಅನ್ನೋ ಹೂವು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕೊಡ್ಡಿನಿ”. ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಂದಳು. ತಾಯಿಗೆ ಅತ್ಯಿಗೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಕೊಡುವಂತೆ ಕೇಳಾಳೆ. ತಾಯಿ “ಅಣ್ಣನ ಕೇಳೋಂಡು ಕರೆಷ್ಟಾಂಡೋಗು” ಅನ್ನಾಳೆ. ಅಣ್ಣ ಕೇಳಿದರೆ “ನನ್ನಿಷ್ಟ ಅಲ್ಲಮ್ಮೆ ಕಳ್ಳಕೆ, ಅಮೃನ್ನ ಕೇಳು” ಅಂತಾನೆ. ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ಹೋಗಿ ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಬನ್ನಿ ಅಂತ ತಾಯಿ ಹೇಳಿದಳು.

ಎಲ್ಲರೂ ಸುರಹೊನ್ನೆ ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಉಯ್ಯಾಲೆ ಹಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾಗ ಇದ್ದಕಿದ್ದಂತೆ ದೂರೆ ಮಗಳು ಅತ್ಯಿಗೆಗೆ “ನೀನು ಹೂವಿನಗಿಡ ಆಗ್ನೀಯಲ್ಲ ಆಗು” ಎಂದಳು. “ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೇ, ಇದ್ದಾರು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಮನುಷ್ಯಾಗೆ! ಮಚ್ಚು ಮಚ್ಚಾಗಿ ಆಡಬೇಡ” ಎಂದು ಗದರಿಸಿದಳು ಅತ್ಯಿಗೆ. “ಆಹಾ... ಅಲ್ಲ ಅತ್ಯಿಗೆ ನಮ್ಮುಂದೆ ಆಗದೆ, ಇನ್ನಾರ ಮುಂದೆ ಹೂವಿನಗಿಡ ಆಗಾಕೆ ಹೋಗ್ನೀಯಾ” ಎಂದು ನಿಷ್ಟಾರವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದಳು. ವ್ಯಾಧೆಪಟ್ಟು ಎರಡು ತಂಬಿಗೆ ನೀರು ತರಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಮಂತ್ರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಅವುಗಳನ್ನು ಸುರಿಯುವ, ಹೂವನ್ನು ಕೇಳುವ ವಿಧಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ ದೇವರನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತಳು. ಹುಡುಗಿಯರು ಸರಿಯಾಗಿ ಆಲಿಸದೆ ನಿರ್ಬಳ್ಳದಿಂದ ತಂಬಿಗೆ ನೀರು ಅಡ್ಡಾದಿಡ್ಡಿಯಾಗಿ ಸುರಿದರು ಆಕೆ ಅರ್ಥಾಂಬರ್ಥ ಗಿಡ ಆದಳು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಾಯಂಕಾಲವಾಗಿತ್ತು; ಗುಡುಗುಸಿಡಿಲಿನ ಮಳೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವರು ಹೂವು ಕೇಳೋ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ತೋಟ್ಟು, ಎಲೆ ಸುಳಿ ಕಿತ್ತು, ರೆಂಬೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ತರದು ಬಿಟ್ಟರು.

ಈ ಮಳೆಗೆ ಹೆದರಿ ಮನೆಗೇ ಹೋಗೋ ಆತುರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ತಂಬಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಅಡ್ಡಾದಿಡ್ಡಿ ಸುರಿದು ಹೋರಟು ಹೋದರು. ಆಕೆ ಮನುಷ್ಯಾದಾಗ ಕೈಯಿಲ್ಲದ ಕಾಲಿಲ್ಲದ ಅರ್ಥಂಬರ್ಥ ದೇಹವಾಗಿದ್ದಳು, ಮೈಯೆಲ್ಲ ಗಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮಳೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೇಲಿಕೊಂಡು ಬಹುದೂರ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲೊಂದು ಮೋರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡ್ಡಿದ್ದಳು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಅತ್ತ ಕಡೆಯಿಂದ ಅರಳೆ ತುಂಬಿದ ಗಾಡಿಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಹ್ಹಾ.....ಹ್ಹಾ..... ಅಂತ ಹೋರಗುತ್ತ ಬಿಡ್ಡಿರುವುದನ್ನು ಗಾಡಿಯವನೊಬ್ಬ ನೋಡಾನೆ. ಒಂದು ದೇಹದ ಮುದ್ದೆ! ಮುಖ ಮಾತ್ರ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲ ಬರೆಜಲ್ಲ. ಅಯ್ಯೋ ಮನುಷ್ಯ ಕಣಪ್ಪ ಅಂತ ಹೇಳಿ ತನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಸ್ತು ಹಾಕಿ ಗಾಡಿಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದೂರಿನ ಹಾಳು ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಗಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅವಳನ್ನು ಆ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿಟ್ಟ ಯಾರಾದರು ಅನ್ನ ನೀರು ಕೊಟ್ಟರೆ ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅಂತ ಹೇಳಿ ಹೋಯಾನೆ. ಇತ್ತ ನಿಜವಾದ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿದೇ ದೊರೆಮಗ ಬೇಜಾರಾಗಿ ಗೋಸಾಯಿ ದಿರ್ಸು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ದೇಶಾಂತರ ಹೋರಟು.

ಇತ್ತ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಗಾಯವಾಗಿ ಅರ್ಥಂಬರ್ಥ ದೇಹವಾಗಿದ್ದ ‘ಇವಳು’ ತನ್ನ ಗಂಡನ ದೊಡ್ಡಕೆಳ ಮುದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬಿಡ್ಡಿದ್ದಳು. ಆ ಪಟ್ಟಣದ ದಾದೇರು, ಗೌಡೆರು ದಿನವಹಿ ನೀರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುವಾಗ ಇವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದು. ಈ ವಿಚಾರನ ರಾಣಿಗೆ ಅಮ್ಮು.....ಅಮ್ಮು, ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ತಮ್ಮನ ಹೆಂಡತಿಯಂತೆ ಕಾಣ್ಣಾಳೆ, ಕರೆತರಲೇ ಎನ್ನಾರೆ. ಹೋಗ್ರೆ, ಹೋಗ್ರೆ ಅವಳ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಅನ್ನ ಹಾಕಬೇಕಾಗುತ್ತೇ ಎಂದು ತಾತ್ತ್ವಾರ ಮಾಡ್ತಾಳೆ. ದಾದೇರು ಗೋಗರೆದದ್ದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುತಾಳೆ. ಅವಳ ಸೇವೆ ನೀವೇ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂದಳು ರಾಣಿ. ಆಯಿತು ನಾವೇ ಮಾಡ್ತೇವಮ್ಮೆ ಎಂದು ಬುಮ್ಮೊಂದು ಅವಳನ್ನು ಕರೆತಂದು ನೀರು ನಿಡಿ ಒಯ್ದು, ಬಟ್ಟೆ ಉಡಿಸಿ, ಅರಮನೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು ದಿನವಹಿ ಮೈ ಮೇಲಿನ ಗಾಯಗಳಿಗೆ ಜೈಷದ ಹಾಕಿ, ವಾಸಿಮಾಡಿದರು.

ಇತ್ತ ದೊರೆಮಗ ದೇಶದೇಶವೆಲ್ಲ ತಿರುಗಿ ತನ್ನ ಅಕ್ಕನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಬಂದು ಪಟ್ಟಣದ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಕುಳಿತ. ತಿಕ್ಕಲು ಮನುಷ್ಯನ ಹಾಗೆ ಅವನಿಗೆ ಗಡ್ಡಮೀಸೆ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ನೀರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ದಾದೇರು ಇವನನ್ನು ನೋಡಿ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅಮ್ಮಾವೇ, ಯಾರೋ ನಿಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕುಳಿತಂಗ ಕಾಣುತ್ತೇ ಅಂತ ಗೋಗರೆದರು. ದುರಬಿನು ಹಾಕಿ ನೋಡಿ, ಕರೆಸಿ, ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿದಳು. ನನ್ನ ತಮ್ಮನೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಕೊಂಡಳು. ಕೊಪ್ಪ-ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಕಾಯಿಸಿ ನೆತ್ತಿಗೆ ತಿಕ್ಕಿಸಿ, ಹಂಡೆ-ಹಂಡೆ ನೀರು ಹಾಕ್ಕಿ, ತನ್ನ ತಮ್ಮನೇ ವರತು ಬೇರಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಳು. ದಿನಕೊಂಡು ಅಡುಗೆ, ದಿನಕೊಂಡು ದಿರ್ಸು ಕೊಟ್ಟಳು. ಆದರೆ ಆತ ಮಾತನಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅಮ್ಮು ಹೋತ್ತಿಗೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ತಾವು ಅಕ್ಕ-ತಮ್ಮ ಅನ್ನೋದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು.

ನಾನೆಮ್ಮೆ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿದರೂ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಏನು ಕಾರಣ? ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ. ಚೆಲುವೆಯರಾದ ದಾಸಿಯರನ್ನು ಸೇವೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಳು ಆದರೂ ಯಾರೋಂದಿಗೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ದಾದೇರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಅರಮನೆಯ ಮುಂದಿದ್ದ ಇವಳಿಗೆ ಶೃಂಗಾರಮಾಡಿ, ರಾಣಿಯಿಂದ ಅಪ್ಪಣಿ ಪಡೆದು ಇವನ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಹೂರಿಸಿದರು. ಇವನು ದಾದೇರ್ಜು ನೋಡಲು ಇಲ್ಲ ಮಾತನಾಡಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾತ್ರಿ ಇದು ಮೋಟಗೈಯಲ್ಲಿ ಇವನ ಕಾಲನ್ನು ಒತ್ತುತ್ತೆ, ಹೂ.....ಹೂ..... ಅಂತ ಹೊರಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಎದ್ದು ನೋಡಿದ, ಇವಳೇ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೆಂದು ತಿಳಿಸ್ತೂಂಡ. ನಿಂತಿದ್ದ ಮಾತು ಬಂತು. ಆಗ ಏನು? ಎತ್ತಿ? ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದ. ಆಕೆ “ನಿಮ್ಮ ತಂಗಿಯಿಂದಾಗಿ ಹೀಗಾಯ್ದು” ಎಂದು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. “ಅದಕ್ಕೆ ಈಗೇನು ಮಾಡಬೇಕು ?” ಅಂತ ಕೇಳಿದ. “ಹಚ್ಚಿಗೇನು ಮಾಡಬೇಡಿ, ಚಿಳ್ಳಾಲಿಗುರು ಸೋಕದ ಹಾಗೆ ಎರಡು ತಂಬಿಗೆ ನೀರನ್ನು ತನ್ನಿ” ಎಂದಳು. ಆತ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದ ಹಾಗೆ ಎರಡು ತಂಬಿಗೆ ನೀರನ್ನು ತಂದು ಹೊಟ್ಟಿ. ಎರಡು ತಂಬಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಮಂತ್ರಿಸಿ ಹೊಟ್ಟು “ಮೊದಲು ಈ ತಂಬಿಗೆ ನೀರು ಹೊಯ್ದಬಿಡಿ, ಹೂವಿನಗಿಡ ಆಗ್ನೇನಿ. ಆಗ ಎಲ್ಲಿ ಎಲೆ ಹೋಗಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಎಲೆ ಜೋಡಿಸಿ, ಎಲ್ಲಿ ರೆಂಬೆ ಹೋಗಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ರೆಂಬೆ ಜೋಡಿಸಿ, ಆನಂತರ ಇನ್ನೊಂದು ತಂಬಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಸುರಿಯಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ದೇವರನ್ನು ನೆನೆದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಒಂದು ತಂಬಿಗೆ ನೀರು ಸುರಿದು ನೋಡ್ತಾನೆ, ಕೊಂಬೆ ರಂಬನೆಲ್ಲ ತರದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಿಪಡಿಸಿ ಇನ್ನೊಂದು ತಂಬಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಸುರಿದನು. ಆಗ ಮನಃ ಮನುಷ್ಯಭಾಗಿ, ಎದ್ದು ತನ್ನ ಗಂಡನ ಕಾಲಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡ್ತಾಳೆ. ನಾದಿನಿಯಾದ ರಾಣಿಯನ್ನೆಬಿಸಿ, ಆಕೆಯ ಕಾಲಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಳು. ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಆಕೆ ಈಕೆಯನಪ್ಪಿ ಮುದ್ದಾಡಿ ಅತ್ತಳು. ಕಡೆಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿ ನಾಲ್ಕಾರು ವಾರ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಐಸಿರಿಯ ಉಡುಗೂರೆ ಹೊಟ್ಟು ಕಳುಸಿದಳು.

### ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ



**ಎ.ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್:** ಕವಿ, ಚಿಂತಕ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ, ಜಾನಪದತಿಜ್ಞ ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಪ್ರತಿಭೆಗಳ ಸಂಗಮವೆಂದು ಖ್ಯಾತರಾದವರು ಎ.ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್. ಇವರ ಮೂರ್ಣ ಹೆಸರು ಅತ್ಯಿಪಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಾಮೃ ರಾಮಾನುಜನ್. ಇವರು ಮಾಚ್ಯೋ ಇಂ- ಇಂಫಿರಲ್ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ ಗಳಿಸಿದ ಇವರು ದಕ್ಷಿಣಭಾರತ ಮತ್ತು ಅಮೆರಿಕಾದ ವಿವಿಧ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿ, ಇಂಫಿರಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದರು.

ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ‘ಮೋಕ್ಷಾಳಲ್ಲಿ ಹೊವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಇತರ ಕವಿತೆಗಳು’, ‘ಕುಂಟೋಬಿಲ್ಲೆ’, ‘ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಆತ್ಮ ಚರಿತ್ರೆ’ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃತಿಗಳು. ಕನ್ನಡ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ‘ಸ್ವೀಕಿಂಗ್ ಆಫ್ ಶಿಪ್’ ಎಂದು ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿನ ಸಾಧನೆಗೆ ಇಂಟರ್ಲೆ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಪದ್ಧತೀ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಇಂಲೆರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ‘ಮ್ಯಾಕ್ ಅಥರ್ ಫೆಲೋಷಿಪ್’ ಗೌರವ ಸಂದಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ‘ಹೊವಾದ ಹುಡುಗಿ’ ಜನಪದ ಕಥೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಎ. ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ‘ಸಾಲು ಸಂಪಿಗೆ ನೆರಳು’ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆಯ್ದು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ.

## ಆಶಯ ಭಾವ

ಹೊಲಿಮಾಡಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದ ತಾಯಿಯ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೋಡಿದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ತಾಯಿಗೆ ನೆರವಾಗಲು ತಾನು ಹೊವಿನಿಗಿಡವಾಗಿ ಹೊಮಾರಿ ಹಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ, ಈ ಹೊವಿನ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಆಕೆಯನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗುವ ದೊರೆಮಗ. ಹೊವಿನ ಗಿಡವಾಗುವ ಹುಡುಗಿಯು ತನ್ನ ಗಂಡನ ತಂಗಿಯಿಂದಲೇ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕೆ ಯಾತನೆಯನ್ನನುಭವಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ತೊಂದರೆಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ದಂಪತ್ತಿಗಳು ಒಂದಾಗುವ ಜನಪದ ಸೋಗಡಿನ ಕಥೆಯಿದು. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಹನೆ, ದಾಂಪತ್ಯದ ಅನ್ಮೋನ್ಯತೆ, ತ್ರೀತಿ, ಸಹಕಾರ ಮನೋಭಾವಗಳ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಆಶಯ ಇಲ್ಲಿದೆ.

## ಪದಗಳ ಅಥವ್

ಬಸಿರಿ-ಎಶ್ವರ್ಯ, ಸಂಪತ್ತು; ಕುಶಾಹಲ-ಅನುಭವಿಸುವ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಂಬಲ, ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಉತ್ಸುಕತೆ; ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ-ಕಡಾಯಿ; ಗುಮಾಗ್ನಿ-ಸುಮೃನೆ, ಯಾರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡದೇ; ಗೋಸಾಯಿ-ಸನ್ಯಾಸಿ, ಬ್ರೋಗಿ; ತಿಕ್ಕಲು-ಬುದ್ಧಿಭ್ರಮಣೆ, ಹುಚ್ಚು; ದಾದೇರು-ಸೇವಕಿಯರು; ದಿರ್ಸು-ವಸ್ತ್ರ, ಬಟ್ಟೆ; ಮೋಗೆ-ಬೋಗಸೆ ತುಂಬ; ಮೋರಿ-ಚರಂಡಿ, ಗಟಾರ; ಯಥಾಸ್ಥಿತಿ-ಮೋದಲು ಇದ್ದ ರೀತಿ; ಸಂಭ್ರಮ-ಸಂತೋಷ; ಸುರಹೊನ್ನೆ-ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಹೊವಿನ ಮರ, ಪನ್ನಾಗ;

## ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ಮುದುಕಿಯ ಕಿರಿಯ ಮಗಳು ಏಕ ಹೊವಿನ ಗಿಡವಾದಳು?
- ದೊರೆಯ ಹೆಂಡತಿ ಹೊವಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಹಣ ಕೊಟ್ಟಳು?
- ಹೊವಾಗುವ ಹುಡುಗಿಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ದೊರೆಯ ಮಗ ಯಾರ ಬಳಿ ಹೇಳಿದ?
- ದೊರೆಯ ಚಿಕ್ಕಮಗಳು ಗೆಳತಿಯರೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಳು?
- ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವಾಗ ಅಕ್ಕ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಏನು ಉಡುಗೊರೆ ನೀಡಿದಳು?

**ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.**

ಇ. ಅರಮನೆಗೆ ಹೂವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತದೆಂದು ದೊರೆಮಗ ಹೇಗೆ ಕಂಡು ಹಿಡಿದನು?

ಇ. ತಂಗಿ ಹೇಗೆ ಹೂವಿನ ಗಿಡವಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು?

ಇ. ದೊರೆಯ ಮಗ ದೇಶಾಂತರ ಹೋಗಲು ಕಾರಣವೇನು?

ಇ. ಅರ್ಥಂಬದ್ರ ದೇಹವಾಗಿದ್ದವಳು ಹೇಗೆ ರಾಣಿಯ ಅರಮನೆ ಸೇರಿದಳು?

**ಇ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎಂಟು-ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.**

ಇ. ದೊರೆಯ ಕಿರಿಯ ಮಗಳು ತನ್ನ ಅತ್ಯಿಗೇಗೆ ಮಾಡಿದ ದ್ರೋಹವೇನು?

ಇ. ದೊರೆಯ ಮಗ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮನಃ ಪಡೆದನು?

**ಈ. ಸಂದರ್ಭ-ಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.**

ಇ. “ಅಕ್ಕಯ್ಯ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಬೇಡ ಮುಚ್ಚಿಡು”

ಇ. “ಈ ಸಂಪತ್ತಿಗೇಕೆ ನನ್ನ ಮದುವೆ ಆದಿರಿ?”

ಇ. “ಯಾರಾದರೂ ಅನ್ನ ನೀರು ಕೊಟ್ಟಿರೆ ಜೀವ ಉಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ”

ಇ. “ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ತಮ್ಮನ ಹೆಂಡತಿಯಂತೆ ಕಾಣ್ಣಾಳಿ,”

**ಉ. ಖಾಲಿಬಟ್ಟ ಜಾಗವನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಪದಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರಿ.**

ಇ. ನೋಡಕ್ಕಾಯ್ಯ ನಾನಿಲ್ಲಿ \_\_\_\_\_ ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಕುತುಕೋತ್ತಿನಿ.

ಇ. ಅವರು ಮಾತಾಡಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ಮತ್ತೇಕೆ \_\_\_\_\_ ಯಾದರು.

ಇ. ನರಮನಷ್ಟರು \_\_\_\_\_ ಆಗೋದುಂಟೆ ?

ಇ. ದಿನವಹಿ ಮೈಮೇಲಿನ ಗಾಯಗಳಿಗೆ \_\_\_\_\_ ಹಾಕಿ ವಾಸಿಮಾಡಿದರು.

### **ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ**

**ನಾಮವಾಚಕಗಳ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ವಿವರ**

**ನಾಮವಾಚಕಗಳು :** ನಾಮವಾಚಕ ಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ವಸ್ತುವಾಚಕ, ಗುಣವಾಚಕ, ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ, ಸಂಖ್ಯೀಯವಾಚಕ, ಭಾವನಾಮ, ಪರಿಮಾಣವಾಚಕ, ದಿಗ್ಂಬಾಚಕ, ಸರ್ವನಾಮ ಎಂಬುದಾಗಿ ಅನೇಕ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

**ವಸ್ತುವಾಚಕ :** ವಸ್ತುಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವ ಪದಗಳೇ ವಸ್ತುವಾಚಕಗಳು.

ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಚೇತನ (ಚೇತನವುಳ್ಳ), ಅಚೇತನ (ಚೇತನವಿಲ್ಲದ್ದು) ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಉದಾ :** ಮನುಷ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ ಇವು ಜೀತನವುಳ್ಳವು.  
ನೆಲ, ಜಲ, ಹಣ್ಣು, ಕಾಯಿ, ಮನೆ, ಬೆಟ್ಟ ಇವು ಜೀತನವಿಲ್ಲದವು.
- ಇಂಥಹ ವಸ್ತುವಾಚಕಗಳನ್ನು ರೂಢನಾಮ, ಅಂಕಿತನಾಮ, ಅನ್ವಯಧಾರಾಮಗಳಿಂದ ಮೂರು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ರೂಢನಾಮ :** ರೂಢಿಯಿಂದ ಬಂದಿರುವ ನದಿ, ಪರ್ವತ, ಮನುಷ್ಯ, ಹೆಂಗಸು, ಮರ, ದೇಶ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳು ರೂಢನಾಮಗಳು.
- ಅಂಕಿತನಾಮ :** ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಧಿವಾ ಗುರುತಿಸಲು ಇಟ್ಟ ಹೆಸರುಗಳಾದ ಕಾವೇರಿ, ನಕುಲ, ಹಿಮಾಲಯ, ಶಂಕರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಬೇವು ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳೇ ಅಂಕಿತನಾಮಗಳು.
- ಅನ್ವಯಧಾರಾಮ :** ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ರಚನೆಯಾದ ವ್ಯಾಪಾರಿ, ವಿದ್ವಾಂಸ, ರೋಗಿ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳೇ ಅನ್ವಯಧಾರಾಮಗಳು.
- ಗುಣವಾಚಕ :** ವಸ್ತುಗಳ ಗುಣ, ರೀತಿ, ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ವಿಶೇಷಣಗಳೇ ಗುಣವಾಚಕಗಳು.
- ಉದಾ :** ಒಳ್ಳಿಯ, ಕೆಟ್ಟಿ, ಹೊಸದು, ದೊಡ್ಡದು ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳು.
- ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ :** ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದಗಳೇ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳು.
- ಉದಾ :** ಒಂದು, ಎರಡು, ಹತ್ತು, ನೂರ್ವೆದು, ಸಾವಿರ, ಲಕ್ಷ ಇತ್ಯಾದಿ.
- ಸಂಖ್ಯೇಯವಾಚಕ :** ‘ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು’, ‘ನಾಲ್ಕನೆಯ ತರಗತಿ’, ‘ಐವರು ರಾಜಭಟರು’, ‘ಇಪ್ಪತ್ತರಡನೆಯ ತಾರೀಕು’. ಇಲ್ಲಿ ‘ಮೂವರು’, ‘ನಾಲ್ಕನೆಯ’, ‘ಐವರು’, ‘ಇಪ್ಪತ್ತರಡನೆಯ’ ಪದಗಳು ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ—ಸಂಖ್ಯೇಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಪದಗಳಲ್ಲ ಸಂಖ್ಯೇಯ ವಾಚಕಗಳು (ಎರಡನೆಯ, ನಾಲ್ಕನೆಯ, ಹತ್ತನೆಯ ಇತ್ಯಾದಿ) ಇವುಗಳನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಎರಡನೇ, ನಾಲ್ಕನೇ, ಹತ್ತನೇ ಎಂದೂ ಸಹಾ ಕೆಲವರು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
- ಭಾವನಾಮ :** ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪದಗಳೇ ಭಾವನಾಮ.
- ಉದಾ :** ಕೆಂಪುನೆಯದರ ಭಾವ – ಕೆಂಪು  
ಬಿಳಿದರ ಭಾವ – ಬಿಳಿಪು  
ಹಿರಿದರ ಭಾವ – ಹಿರಿಮೆ  
ನೋಡುವುದರ ಭಾವ – ನೋಟ
- ಪರಿಮಾಣವಾಚಕ :** ‘ಅಪ್ಪು ದೊಡ್ಡ ಮರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಡಿದರು?’ ‘ಇಪ್ಪು ಜನರು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ?’ ‘ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿದ್ದಾರೆ?’ – ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ‘ಅಪ್ಪು’

‘ಇಷ್ಟು’, ‘ಎಷ್ಟು’ ಎಂಬ ಪದಗಳಿವೆ. ಈ ಪದಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಳತೆ, ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಪರಿಮಾಣ ಅಥವಾ ಗಾತ್ರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ - ವಸ್ತುವಿನ ಪರಿಮಾಣ, ಗಾತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುವ ‘ಅಷ್ಟು’, ‘ಇಷ್ಟು’, ‘ಹಲವು’, ‘ಕೆಲವು’; ‘ಎನಿತು’, ‘ಅನಿತು’ ಆಸು, ಈಸು, ಏಸು ಮುಂತಾದ ಪದಗಳೇ ‘ಪರಿಮಾಣವಾಚಕ’ಗಳು.

**ದಿಗ್ಭಾಷಕ** : ದಿಕ್ಷುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದಗಳೇ ದಿಗ್ಭಾಷಕಗಳು.

**ಉದಾ** : ಮೂಡಣ, ತೆಂಕಣ, ಪಡುವಣ, ಬಡಗಣ, ಪೂರ್ವ, ಪಶ್ಚಿಮ, ಆಗ್ನೇಯ, ದಕ್ಷಣ, ಉತ್ತರ, ಈಶಾನ್ಯ, ಇತ್ಯಾದಿ.

**ಸರ್ವನಾಮ** : ರಾಜಣ್ಣ ಅಜ್ಞನ ಮನಿಗೆ ಹೊರಟನು. ಅವನ ತಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣನು ‘ನಾನೂ ಬರುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದನು. ತಂಗಿ ರಾಚಿಂದಿ ‘ತಾನೂ ಬರುವೆನೆಂದಳು’. ಆಗ ರಾಜಣ್ಣ ‘ನೀವು ಇಬ್ಬರೂ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ತಯಾರಾಗಿರಿ’ ಎಂದನು. ಇಲ್ಲಿ ಅವನ, ನಾನೂ, ತಾನೂ, ನೀವು ಎಂಬ ಪದಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಾಮಪದಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಬ್ಬಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ - ನಾಮಪದಗಳ ಸಾಫನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪದಗಳೇ ಸರ್ವನಾಮಗಳು. ಈ ಸರ್ವನಾಮಗಳನ್ನು ಪುರುಷಾರ್ಥಕ, ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮಗಳೆಂದು ಮೂರು ವಿಧಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

**ಪುರುಷಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮ** : ಇದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮೂರು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದೆ.

- ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ : ನಾನು
- ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ : ನೀನು ನೀವು
- ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ/ಅನ್ಯ ಪರುಷ : ಅವನು - ಇವನು ಅವಳು - ಇವಳು  
ಅವರು - ಇವರು ಅದು - ಅವು ಇದು - ಇವು

(ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಥಮ, ದ್ವಿತೀಯ, ತೃತೀಯ ಪುರುಷಗಳೆಂದು ಹೇಳುವ ವಾಡಿಕೆ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ.)

**ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮ** : ಯಾರು ಯಾವುದು ಏನು ಯಾವನು ಯಾವಳು

**ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮ** : ತಾನು ತಾವು ತನ್ನ ತಮ್ಮ

### ಅಭಾಸ ಚಟುವಟಿಕೆ

A. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಗಳ ವಿಧಗಳಾವುವು?
2. ಭಾವನಾಮ ಎಂದರೇನು?
3. ಸರ್ವನಾಮ ಎಂದರೇನು? ವಿಧಗಳಾವುವು?
4. ಪುರುಷಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ವಿಧ?

## ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಭಾಷಾಭಾಸ

- ಗ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ರೂಡ್, ಅನ್ನಧ್ರ ಮತ್ತು ಅಂಕಿತನಾಮಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.  
ಕಾಲ ಕಾಳಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ವ್ಯಾಪಾರಿ ರಾಜ ಅಡಗೂರು
- ಉ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಪುರುಷ, ಮಹಿಳೆ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ  
ಪುರುಷ ಪದಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.  
ಇವನು ನೀನು ಅವರು ನಾನು ಅವಳು ಇವಳು

### ಚಟುವಟಿಕೆ

- ಗ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿ.  
ಧ್ಯಾನಮಾಡು ಬಡವರು ಸಂಪಾದನೆ ಉಡುಗೊರೆ
- ಉ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಂಥಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ಗ. ನೀನು ಹೂ ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಾರ್ಪೊಂಡು ಬಂದ್ದಿಡೇ.
- ಉ. ದಾದೇರು ಗೋಗರೆದದ್ದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪತ್ತಾಳೆ.  
ಇ. ತಾಯಿ ಅಣ್ಣನ ಕೇಳೊಂಡು ಕರ್ಕೊಂಡೋಗು ಅನ್ತಾಳೆ.

### ಮೂರಕ ಓದು

- ಗ. ಎ. ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್ ರವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ‘ಸಾಲುಸಂಪಿಗೆ ಮರದ ನೆರಳು’ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದಿರಿ.
- ಉ. ಡಾ. ಜೀ.ಶಂ.ಪರಮಶಿವಯ್ಯ ಅವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಆಯ್ದು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದಿರಿ.
- ಇ. ಡಾ. ಡಿ.ಕೆ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಬೆದರುಗೊಂಬೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದಿರಿ.



## ಪಾಠ - ೬

# ಯಶೋಧರೆ



**ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಎಯ್ಯಂಗಾರ್ -**

**ಪ್ರವೇಶ :** ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟಕವು ಒಂದು. “ಕಾವ್ಯದಳ್ಳಿ ನಾಟಕ ಮನೋಹರವಾದದ್ವು” ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳ ಅಭಿನಯ, ದೃಶ್ಯಾವಳಿಗಳು, ಸಂಭಾಷಣೆ, ಸಂಖಿತ ವೊದಲಾದವು ನೋಡುಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರ್ಯನೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಹಾಪುರುಷರು, ಯುದ್ಧವರ್ತಕರು ವೊದಲಾದವರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಂದಿನ ಸಾರ್ಥಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರತಿಭಂಬವಾಗಿ ಮೂಡಬಂದವುಗಳೇ ಇತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕಗಳು. ಈ ನಿಷ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಣಿಕಾವಸ್ತುವಿನ ರಾಜಕುರ್ವಾರ ‘ಸಿದ್ಧಾಂತ’, ಬುಧನಾಗ ಬಯಸಿ ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಸದೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಮಹಿಳೆ ‘ಯಶೋಧರೆ’ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಭಯ, ಆತಂಕ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ ತುಮುಲಗಳನ್ನು ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮನಮುಷ್ಟಿವಂತೆ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

(ಯಶೋಧರೆ ಪಠದ ಅಡಿಗೆ ತಲೆಯಿಟ್ಟು ದುಃಖಿಸುವಳು. ರಾಮಲನು ಹೂಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಶೀತದ ಮೇಲೆ ಹಾಕುವನು. ತಾಯ ಹೆರಳಿಗೆ ಒಂದು ಹೂವನಿಟ್ಟು ಸೋಗಸು ನೋಡುವನು. ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ರಾಜನೂ, ಅಂಬಿಕೆಯೂ ಬರುವರು)



**ರಾಜ :** ಅಮೃತಿ, ಬಂದಿಹೆನು.

**ಯಶೋಧರೆ :** (ಎದ್ದು ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ) ಶೀತವನು ಕೊಳಬೇಕು.

ನಾನು ಬಹುದಿನದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಬೇಡುತಲಿದ್ದೆ.  
ಸೋದರಿಯ ಸುತೆಯೆಂದು ಎಳೆತನದಲೇ ನನ್ನ  
ಕರೆತಂದಿರಿ, ಸಾಕಿ ಸಲಹಿದಿರಿ; ಸೊಸೆಯಾಗಿ  
ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿಸಿದಿರಿ, ಬಾಳುವೆಯನುಧ್ವರಿಸಿದಿರಿ.  
ಕನಸಿರಲಿ ಎಣಿಸಲಾಗದ ಸೌಖ್ಯಗಳ ನಾನು  
ನಿಮ್ಮ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿ ಸುಖಿಸಿದೆನು.

- ರಾಜ : ನನ್ನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ?
- ಯಶೋಧರೆ : ನಿಮ್ಮ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ.  
ನಿಮ್ಮ ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಣಮಾತ್ರವನು ನನಗೆ  
ಇಲ್ಲವೆನ್ನದೆ ನನ್ನ ಪರಿಪಾಲಿಸಿದಿರಿ.  
ಪತಿಯನಿತ್ತರಿ ; ಬಾಲ ದೇವರಾಗಿರಲೆಂದು ;  
ಪತಿಯನಿನ್ನಮ್ಮೆ ನೀಡಿರಿ ; ನನ್ನ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

- ರಾಜ : ಏನಮಾಡೆಂದು ಕೇಳುವೆ ?
- ಯಶೋಧರೆ : ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣಾಚಿ  
ತಂದೆಯನು ಕರೆತರಲು ಹೋಗುವೆನು ಎನಲಾಗಿ  
ನೀವು ಒಪ್ಪಿದಿರಂತೆ. ನಾನು ನಿಮ್ಮನು ಮೊದಲೆ  
ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ನಾನವರೆಡೆಗೆ ಹೋಗುವೆನು  
ಇವನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ.

- ರಾಜ : ಅಮ್ಮಾಚಿ,  
ಬಾಲಕನು ತಂದೆಯನು ಕರೆತರುವೆನೆಂದೆನಲು  
ಕೇವಲ ವಿನೋದದಲ್ಲಿ ಆಗಬಹುದೆಂದೆನು.  
ನಿಮ್ಮ ಕುವರನ ಕರೆದುತರಬೇಕು ಎನಲಾಗಿ  
ಹೋಹ ಬೇಟಿಲ್ಲವೇ? ಎಳೆಯನನು ಕಳುಹುವರೇ?
- ರಾಹುಲ : ಏನು ತಾತ, ಮುನ್ನ ಹೋಹಬಹುದೆಂದವರು  
ಈಗ ಉಂಟೇ ಎಂದು ಹೇಳುವಿರಿ ? ಹೊಢ್ಣವರು

ನನಗೊಂದು ಮಾತನಾಡುತ ತಾಯಿ ಕೇಳಿದರೆ  
ಬೇರೊಂದು ಮಾತ ಹೇಳುವಿರೋ ? ನಾ ಹೋಹುವೆನು.  
ಅಮ್ಮೆ ಇಂದಳುತಲಿದ್ದರು. ಅಣ್ಣ ಬಾರದಿರೆ  
ಅಳುತಲೇ ಇರುವರು. ನಾ ಹೋಗಿ ಕರತರುವೆನು.

ಯಶೋಧರೆ : ಕೇಳಿದಿರ ಹಸುಳಿಯಾಡುವ ಮಾತ ? ನನಗೋ  
ನಿನ್ನ ನೋಡಿದ ಒಂದು ಕನಸು ಮನವು ತುಡುಕಿ  
ಉಸಿರಿಂದ ಉಸಿರು ಕಳವಾಗಿ ಜೀತನವೆಲ್ಲ  
ಬೆಂಡಾಗಿ ಹೋಗಿಹುದು ; ಒಂಗಿ ತರಗಾಗಿಹುದು.

ರಾಜ : ಹೌದು. ಅಂಬಿಕೆ ಕನಸ ಮಾತ ಹೇಳಿದಳೆನಗೆ.  
ನಿಜದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ನೋವು ಸಾಕಾಗಿರಲು  
ಕನಸೊಂದು ಬೇರೆ ನಿನ್ನನು ಹಿಂಸೆಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ.

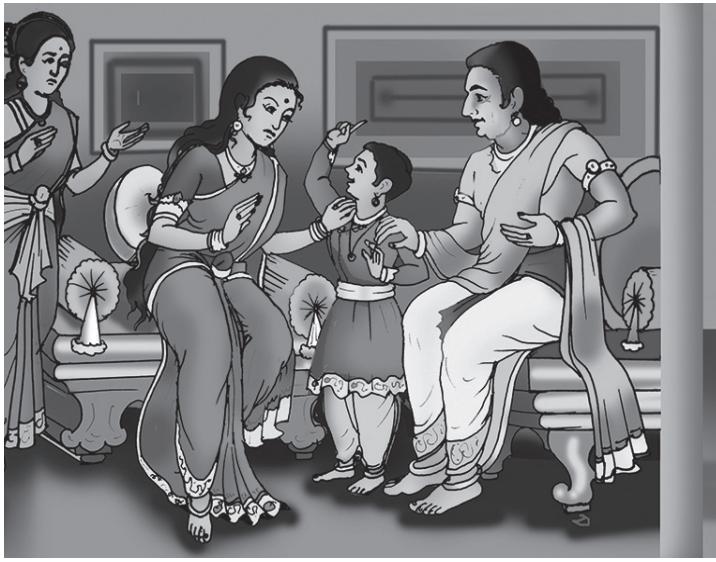
ಯಶೋಧರೆ : ಇಂದು ಇರುಳಾಗುವುದು ; ಇನ್ನೇನ ಮಾಡುವ ;  
ನಿದ್ದೆಯಲಿ ಮುಳುಗಲಿನ್ನಾವ ಕನಸಿನ ಮೊಸಳೆ  
ಹಿಡಿಯುವುದೋ; ಇನ್ನನಿತು ತೋಳಲಬೇಕೋ, ಎಂದು  
ಜೀತನಗಳೆಲ್ಲ ಭೀತಿಯಲಿ ಕಲಕಿಹವೆನಗೆ.  
ನನ್ನನುದ್ದರಿಸಬೇಕು. (ಮಂಡಿಯೂರಿ ನಮಸ್ಕಾರಿಸುವಳು.)

ರಾಜ : ಏಳು, ಅಮೃಜಿ ;  
ನಿನ್ನ ದುಃಖಿವ ನಾನು ಕಾಣೆನೇ ? ಏಳಷ್ಟು,  
(ಯಶೋಧರಾ ಎದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಳು)  
ನೀ ಬಲ್ಲೆಯಲ್ಲೇ ನಿನ್ನಾಣ್ಣ ಸನ್ಯಾಸವನು  
ಸ್ವೀಕರಿಸಿಹನು ಎಂದು ? ನೀ ಹೋಗಿ ತತನನು  
ನೋಡುವುದು ಸರಿಯಪ್ಪದೇ ?

ಯಶೋಧರೆ : ಹೋಗಿ ಕೇಳುವೆನು.

ರಾಜ : ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾದವನು ಸತಿಯ ನೋಡುವ ಮಾತು  
ಸಂಪ್ರದಾಯಕೆ ವಿರೋಧ.

ಯಶೋಧರೆ: ಪೂರ್ವದಲಿ ಗಾಗಿ  
 ಸಂನ್ಯಾಸದಲಿ ತನ್ನ ಪತಿಯೊಡನೆ ಕಾನನಕೆ  
 ತೇರಳಿದಳು ಎಂದು ಕೇಳಿಹೆನು. ನಾನಂತೆಯೇ  
 ಸಂನ್ಯಾಸವನು ಕೊಂಡು ಪತಿಯೆಡೆಗೆ ಸಾರಿದರೆ....  
 ರಾಜ : ಈಗ ನೀನಿಹ ರೀತಿ ಸಂನ್ಯಾಸವಲ್ಲವೇ ?  
 ಯಶೋಧರೆ: ಅಣ್ಣ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿಹರೆಂಬುದನು ನೆನೆವ  
 ಸಾಧನೆಯ ವೇಷವಿದು. ಇಂದು ನಿಜದಲಿ ನಾನು.  
 ಸಂನ್ಯಾಸವನು ಕೊಂಡು ಪತಿಯೆಡೆಗೆ ಸಾರಿದರೆ....  
 ರಾಜ : ಪತಿಯೆಡೆಗೆ ಸಾರುವರೆ ಸಂನ್ಯಾಸನು ಕೊಳ್ಳಲು  
 ಅದನು ಸಂನ್ಯಾಸವೆನ್ನುಪುದೆಂತು ಅಮ್ಮಾಜಿ ?  
 ಯಶೋಧರೆ : ನನಗೆ ಕವಿದಿರುವ ಮಂಕನು ನೆನೆಯೆ ನನಗೇ  
 ನಗೆ ಬರುತಲಿದೆ, ಅಂತೆ ಅಳು ಬರುತಲಿದೆ. ಇನ್ನು  
 ಏನಮಾಡುವುದೋ ತೋರುದು. ಎಂತು ನಡೆಯಲಿ ?  
 ನೀವೇ ಅಪ್ಪಣಿಮಾಡಿ. ಅದರಂತೆ ನಡೆಯುವೆನು.  
 ರಾಜ : ಕುವರನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸುವ, ಅವನಿಷ್ಠವನು  
 ಶಿಳಿದು ಅದರಂತೆ ನಡೆಯುವ.  
 ಯಶೋಧರೆ: ಆಗಬಹುದು, ಇಂದೆ ಬೇಹನು ಕಳುಹಿ.  
 ರಾಜ : ಕಳುಹುವೆನು, ಯಾರಲ್ಲಿ ?  
 ರಾಹುಲ : ತಾತ ಅಣ್ಣನ ನೋಡೆ ಯಾರನೋ ಕಳುಹುವಿರ ?  
 ನಾ ಹೋಗಿಬರುವೆ. ನನ್ನನು ಕಳುಹಿ.  
 ಯಶೋಧರೆ: ಅಣ್ಣಿಯ್ಯ  
 ಮೊದಲು ಬೇಹಿನ ಜನರು ಹೋಗಿ ಅವರಿಚ್ಚೆಯನು  
 ಶಿಳಿದು ಮರಳಲಿ.



ರಾಹುಲ : ಮತ್ತೆ ಹೋಗುವುದಂತೆ ! ಮತ್ತೆ ! ನಾನೊಲ್ಲಿ.  
ನಾನೀಗಲೇ ಹೋಗಬೇಕು. ನಿಮಗೇನು ?  
ಅಣ್ಣನು ನೋಡಿಹಿರಿ : ನೋಡಬೇಕೆಂದಾಸೆ  
ಅಪ್ಪು ಬಲವಾಗಿಲ್ಲ. ನಾನವರ ನೋಡಿಲ್ಲ.  
ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನಕೆ ನೋಡುವುದು ? ಅಮಾಜಿ,  
ನಿನಗೆ ಭಯ ಬೇಡಮ್ಮು, ನಾ ಮರಳಿ ಬಹೆನಮ್ಮು ;  
ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬಹೆನು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲೆನಮ್ಮು ;  
ನನ್ನ ಕಳುಹಿಸಮ್ಮು ; ಅವರ ನಾ ಕರೆತರುವೆನು.  
ತಾತ ನನ್ನನು ಕಳುಹಿ ; ನಾ ಮರಳಿ ಬರುವೆನು.  
ಅಣ್ಣನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು, ಅವರೊಡನಿದ್ದು  
ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದು, ನನಗೆ ಬಹು ಆಸೆಯಿದೆ.

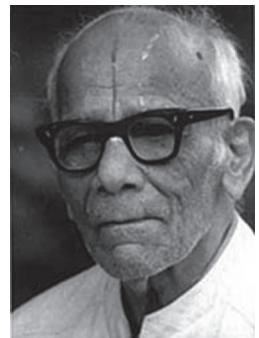
ರಾಜ : ಇರಲಿ ಸುಮ್ಮನಿರಣ್ಣ.  
ಯಶೋಧರೆ : ಕನಸು ನಿಜವಾಯಿತು.  
ಕನಸಿನಲಿ ಕಂಡ ಹುಲಿ ನಿಜದೊಳಿದುರಿಗೆ ಬಂದು,  
ಕೊಡು ನಿನ್ನ ಜೀವವನು, ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಲಿಹುದು.

- ರಾಹುಲ : ಅಮ್ಮಾಜಿ, ನಾನು ಬರುವೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು  
ನಿನಗೆ ಭಯವಿಹುದಾಗೆ ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲಿ ನಮ್ಮ  
ಅಂಬಿಕೆಯ ಕಳುಹವ್ಯ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಹೋಗಿ  
ಅಣ್ಣನನು ಕರೆದಹೆವಮ್ಮ. ಒಪ್ಪಮ್ಮ.
- ರಾಜ : ಅಂಬಿಕೆ.
- ಅಂಬಿಕ : ಸ್ವಾಮಿ.
- ರಾಜ : ಬಾಲನಾಡಿದ ಮಾತ ಕೇಳಿದೆಯ? ಏನೆಂಬೆ?
- ಅಂಬಿಕ : ಕೇಳಿದೆ. ಅಮ್ಮಾಜಿ  
ಭಯಪಡುತ್ತಿಹರು. ತಾವರಿಯದಿಹದೇನುಂಟು?
- ರಾಜ : ಅಮ್ಮಾಜಿ ಏನೆಂಬೆ? ಅಂಬಿಕೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ  
ರಾಹುಲನ ಕಳುಹಿಸಲು ಧೃತ್ಯವಾಗಿರಬಹುದು.  
ಏನಹೇಳುವೆ?
- ಯಶೋಧರೆ : ನನಗೆ ಯಾವುದೂ ತೋಚದಿದೆ.  
ಅವರ ನೋಡುವ ಮಣಿ ನನ್ನ ಈ ಕಣ್ಣಿಗೆ  
ಇರುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ನಾನರಿಯೆ. ಬಾಲಕನು  
ತನ್ನ ತಂದೆಯ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸಲು  
ಬೇಡವನ್ನುವುದು ಸರಿಯೇ ಎಂದು ಆಂತರ್ಯ  
ಸಂದೇಹದೊಳಗಿಹುದು. ಕಳುಹವುದು ಸರಿಯೆಂದು.  
ನಿಮಗೆ ತೋರಿದರೆ ಕಳುಹಿರಿ. ಬೇಡವನೆ ನಾನು.
- ರಾಹುಲ : ಅಮ್ಮಾ, ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯವಳಮ್ಮಾ ನೀನು!  
ಅಂಬಿಕೇ, ನಡೆ, ಹೋಗಿ ಅಣ್ಣನನು ಕರೆತರುವ.  
ತಾತಾ ನಾ ಹೋಗಿಬರಲೆ? ಅಮ್ಮಾಜೀ.  
ನಾವು ಹೋಗಿ ಬರೋಣವೇನಮ್ಮ?
- ಯಶೋಧರೆ : ಆಹಾ, ಏನು ಉತ್ಸಾಹವಿದು! ಅಪ್ಪಾಚಿ ಹೋಗಿಬಾ.  
ಅಣ್ಣಿಯ್ಯ, ನನ್ನ ಮರೆಯದಿರಣ್ಣ. ನಿಮ್ಮಣ್ಣ  
ನಮ್ಮ ಮರೆತರು, ನನ್ನ ಬದುಕೆಲ್ಲ ಬಯಲಾಯ್ತು.  
ಅವರು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ನೀನೆನ್ನ ಕೈ ಬಿಡಬೇದ.

ಹೋಗಿಬಾ. ಹೋಗಿಬಾ ; ಅಂಬಿಕೆ, ಜೊತೆಯೋಳಿರು;  
ನನ್ನ ಮರೆಯದಿರು.

- ಅಂಬಿಕೆ : ನನ್ನಾಣೆ ಮರೆಯುವೇನೆ ತಾಯಿ ?
- ಯಶೋಧರೆ : ಮರೆತರೂ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಅದು ನನ್ನ ವಿಧಿ ಎಂಬೆ.
- ರಾಜ : ನಿನ್ನ ವಿಧಿ ಕೆಟ್ಟುದೆಂದೆಣಿಸದಿರು ಅಮ್ಮಾಜಿ.  
ನಿನ್ನರಸನೀಗ ಲೋಕಕೆ ಪೂಜ್ಯನೇನಿಸಿಹನು.  
ರಾಜ್ಯವಾಳುವುದೆಂಬ ಕಿರಿಯ ಹಿರಿಮೆಯನು.  
ಜಗದ ಜೀವಗಳ ಉದ್ಧರಿಪ ಹಿರಿಹಿರಿಮೆಯನು  
ಅಳವಟ್ಟಿ, ರಾಜ ಅಧಿರಾಜ ವೃಂದಗಳಿಂದ  
ಓಲ್ಯೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಚಕ್ರಾಧಿಪತಿಯಂತೆ  
ನಿಂದಿಹನು. ಏಕೆ ಚಿಂತಿಸುವೆ ? ಈ ಬಾಲಕನು  
ನಿನ್ನ ಈ ಹತ್ತು ವರುಷದ ತಪವೆ ಮೇಯಾವೆತ್ತು  
ನಿನ್ನಾಣ್ಣನನು ಕರೆಯಹೊರಟಂತೆ ಹೊರಟಿಹನು.  
ವಿಧಿಯರಿತು ನಡೆವ ಹವನದಲ್ಲಿ ಉದ್ದಾತ್ಯಗಳು  
ಸ್ವರಹಿಡಿದು ಸೋಗಸಾಗಿ ನುಡಿದ ಶಕ್ತಿಯ ಮಂತ್ರ  
ದೇವರನು ತರುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಈ ಬಾಲಕನು  
ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನನು ಬಿಡದೆ ತಂದೇತಹನು.  
ಬಾ ನನ್ನ ಅಣ್ಣಿಯ್ಯ, ತಾಯಿಗಭಿವಂದಿಸು.  
ಬಹು ಹಿರಿಯ ಜೀವವಯ್ಯಾ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯದು ;  
ಬಹು ಹಿರಿಯ ತಪ ಪುಣ್ಯ, ಬೀಳೋಳುವ ಮೊದಲಲ್ಲಿ  
ಹರಕೆಯನು ಕೊಳು. ಇಲ್ಲಿ ಬಾ, ಒಮ್ಮೆ ವಂದಿಸು.  
ತಾಯ್ತಂದೆಗಳ ಪುಣ್ಯ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಘಲಿಸಲಿ.  
ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನನು ಕರೆದುತಹ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀನು  
ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಪ್ಪಂತೆ ದೇವಕರ್ಣಿಸಗಲಿ.  
(ರಾಹುಲನು ಇವರಿಗೆ ನಮಿಸುವನು. ತೆರೆ ಬೀಳುವುದು)

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ‘ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಜನಕ’ ರೆಂದೇ ಖ್ಯಾತಪಡೆದು, ‘ಶ್ರೀನಿವಾಸ’ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಹೆಸರಾಂತ ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾಲೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮಾಸ್ತಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈ-ಟೆ-ರೆಲೆಗ ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತುಂಬು ಬಡತನವಿದ್ದರೂ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಉತ್ತಮ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆದರು. ‘ಮೈಸೂರು ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವಿಸ್’ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಸ್ಥಾನ ಪಡೆದು ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಮಿಷನರ್ ಆಗಿ ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧದೇ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ನಿವೃತ್ತಾದರು.



ಇವರು ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ, ಕಾದಂಬರಿ ವಿಮರ್ಶೆ – ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹದಿಮೂರು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ‘ಗೌತಮಿ ಹೇಳಿದ ಕಥೆ’, ‘ಸಾರಿಪುತ್ರನ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳು’, ‘ಕುಚೀಲನ ಭಾಗ್ಯ’, ‘ಹೇಮಕೂಟದಿಂದ ಬಂದ ಮೇಲೆ’, ‘ಚಿಕ್ಕೀರಾಜೀಂದ್ರ’ ಮೊದಲಾದವು ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳು. ಇವರ ಚಿಕ್ಕೀರಾಜೀಂದ್ರ ಕೃತಿಗೆ ಐಂಟಿ ರಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರೆತಿದೆ. ಇವರು ಈ-ಟೆ-ರೆಲೆಗ ರಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದರು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಗದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರರ ಯಶೋಧರೆ ನಾಟಕದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ.

### ಮೂರ್ವ ಕಥೆ

ಸಿದ್ಧಾಧ್ಯ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಹೋಗಿ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಿವೆ. ತಂದೆಯನ್ನೇ ಕಾಣಿದ ಮಂಗ ರಾಹುಲನಿಗೂ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾಗಿವೆ. ಇತ್ತು ಕರಿಲವಸ್ತುವಿನ ಅರಮನೆಯ ಅಂತಃಮರದಲ್ಲಿ ಯಶೋಧರ ಒಬ್ಬಿಂದ ಚಿಂತಾಮಗ್ನಿಳಾಗಿ ಸಿದ್ಧಾಧ್ಯನ ಪರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾಳೆ. ದುಃಖಿಸಲು ಕಾರಣವನ್ನು ಆಕೆಯ ಸವಿ ಅಂಬಿಕೆ ಕೇಳಲಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಅಮಂಗಳವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಕನಸೋಂದನ್ನು ಕಂಡೆನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ, ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಇಂಥಹ ಕನಸೋಂದನ್ನು ಕಂಡು ಎಚ್ಚರವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ನನ್ನ ಮನದನ್ನು ಇರದೇ ರಾಜ್ಯ ತೊರೆದು ಹೋಗಿದ್ದ. ಇಂದು ಕನಸಿನಿಂದ ಎಚ್ಚಿತ್ತು ನೋಡಿದರೆ ಮಗ ಇದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ತೊರೆದು ಹೋಗುತ್ತಾನೆಂದು ವ್ಯಾಕುಲತೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ರಾಹುಲನು ಬಂದು ಅಮೃತಂದೆಯನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿಯೇ ಇಲ್ಲ, ಆತನನ್ನು ಕರೆತರಲು ನಾನು ಹೋಗುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಇದಕ್ಕೆ ತಾತನ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಆತಂಕಗೊಂಡು ರಾಜನನ್ನು ಕರೆಯಲು ಸವಿ ಅಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ರಾಜ ಅಂತಃಮರಕ್ಕೆ ಅಂಬಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಆಣ್ಟಿ-ಒಡೆಯ, ಸ್ವಾಮಿ; ಆಶಿಸು-ಬಯಸು; ಉದ್ದಾತ್ರೆ-ಖುತ್ತಿಜ, ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸಾಮಗಾನವನ್ನು ಹಾಡುವವನು; ಎನಿತು-ಎಷ್ಟು; ಎಸೆಗಲಿ-ಆಶೀರ್ವದಿಸಲಿ; ಕರ್ಮ-ಆವರಿಸು, ಮುತ್ತು; ಕಾನನ-ಕಾಡು, ಅರಣ್ಯ; ಚೇತನ-ಶಕ್ತಿ, ಜೈತನ್ಯ; ತರಗು-ಕುಂದುವಿಕೆ, ಇರುಳು-ರಾತ್ರಿ; ತುಡುಕಿ-ಕಸಿದುಕೊಂಡು, ಕಿರ್ತುಕೊಳ್ಳು; ತೊಳಲು-ಚಿಂತೆಮಾಡು, ಶ್ರಮಪಡು; ಪರಿಪಾಲಿಸು-ರಕ್ಷಣೆಮಾಡು, ಕಾಪಾಡು; ಬೇಹು-ಗುಪ್ತಾಚಾರ; ಮಂಹು-ಭಾರ್ಯಾತಿ; ವಿನೋದ - ಹಾಸ್ಯ, ಉತ್ಸುಕತೆ; ವೃಂದ-ಸಮೂಹ, ಗುಂಪು; ಸಂದೇಹ-ಅನುಮಾನ; ಸತಿ-ಹೆಂಡತಿ; ಸಲಹು-ಕಾಪಾಡು; ಸುತೆ-ಮಗಳು; ಹವನ-ಹೋಮ, ಯಜ್ಞಃ; ಹಸುಳಿ-ಮಗು;

**ಅಭ್ಯಾಸ**

ಅ. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಯಶೋಧರೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಯಾರನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ರಾಜನಲ್ಲಿ ಬೇಡುತ್ತಾಳೆ?
೨. ತಂದೆಯನ್ನು ಕರೆತರಲು ಹೋಗುವೆಂದು ಹೇಳಿದವರಾರು?
೩. ರಾಜನಿಗೆ ಕನಸಿನ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದವರಾರು?
೪. ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದದ್ದು ಯಾವುದು?
೫. ಈಗ ನೀನಿರುವ ರೀತಿ ಯಾವುದೆಂದು ಯಶೋಧರೆಯನ್ನು ರಾಜ ಕೇಳಿದನು?
- ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.
೬. ರಾಜನನ್ನು ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಯಶೋಧರೆ ಏನೆಂದು ವಿನಂತಿಸುತ್ತಾಳೆ?
೭. ಯಶೋಧರೆ ಮಂಡಿಯಾರಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ?
೮. ರಾಜನು ಈಗ ನೀನಿರುವ ರೀತಿ ಸನ್ಯಾಸವಲ್ಲವೆ ಎನ್ನಲು ಕಾರಣವೇನು?
೯. ಯಶೋಧರೆಯ ಆಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿರುವ ಸಂದೇಹವೇನು?

ಇ. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು-ಬದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಬೇಹಿನವರನ್ನು ಕಳಿಸುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ರಾಮಲನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?
೨. ಯಶೋಧರೆಯ ವಿಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ರಾಜನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಿದನು?
- ಈ. ಕೆಳಗಿನ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು.
೧. “ಸೋದರಿಯ ಸುತೆಯೆಂದು ಎಳಿತನದಲೇ ನನ್ನ ಕರೆತಂದು ಸಾಕಿದಿರಿ”
೨. “ಅಮ್ಮಾಜಿ, ನಿನಗೆ ಭಯ ಬೇಡಮ್ಮೆ ನಾ ಮರಳಿ ಬಹನಮ್ಮೆ”

೨. “ನಿನ್ನ ವಿಧಿ ಕೆಟ್ಟುದೆಂದೇಣಿಸದಿರು ಅಮಾಜಿ”  
 ೩. “ನಿದ್ದೆಯಲಿ ಮುಖುಗಲಿನಾವ ಕನಸಿನ ಮೊಸಳೆ ಹಿಡಿಯುವುದೋ”

೪. ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ

- |                |            |
|----------------|------------|
| ೧. ಯಶೋಧರೆ -    | ಸಬಿ        |
| ೨. ಶುದ್ಧೋದನ -  | ಬುದ್ಧನ ಮಗ  |
| ೩. ಅಂಬಿಕೆ -    | ರಾಜ        |
| ೪. ರಾಹುಲ -     | ಗೌತಮ ಬುದ್ಧ |
| ೫. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ - | ಯುವರಾಜಿ    |

೫. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳಿಗೆ ತದ್ವಪ ಪದಗಳನ್ನ ಬರೆಯಿರಿ.

ವಿನೋದ, ದುಃಖ, ರಾಜ, ಕಾರ್ಯ.

೬. ಈ ಪದಗಳನ್ನ ಬಿಡಿಸಿ ಸಂಧಿಯನ್ನ ಹೇಸರಿಸಿ.

ನಿನ್ನಾಣ್ಣ, ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಹರಕೆಯನು, ಪತಿಯೋಡನೆ, ಇಂದಭೂತ,

### **ಸ್ವೇಧಾಂತಿಕ ಭಾಷಾಭ್ರಾಸ**

ಲಿಂಗ, ವಚನ ಮತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ವಿವರ

ಲಿಂಗಗಳು

- ಶ್ಯಾಮ ಗಿರೀಶನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದನು.
- ಗೌರಿ ತನ್ನ ತಂಗಿಗೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನ ಕೊಟ್ಟಳು.
- ಆಡು ಸೊಪ್ಪನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ‘ಶ್ಯಾಮ’, ‘ಗಿರೀಶ’ ಪದಗಳು ಗಂಡಸರಿಗೂ ‘ಗೌರಿ’, ‘ತಂಗಿ’ ಪದಗಳು ಹೆಂಗಸರಿಗೂ ‘ಆಡು’, ‘ಸೊಪ್ಪು’ ಪದಗಳು ಗಂಡಸೂ ಅಲ್ಲದ ಹೆಂಗಸೂ ಅಲ್ಲದ ಬೇರೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

‘ಗಂಡಸು’ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ನೀಡುವ ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರಲ್ಲಿಂಗ ಎಂತಲೂ ‘ಹೆಂಗಸು’ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ನೀಡುವ ಪದಗಳನ್ನು ಸ್ತೀಲಿಂಗ ಎಂತಲೂ ‘ಗಂಡಸು’ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ‘ಹೆಂಗಸು’ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ನೀಡದ ಪದಗಳನ್ನು ನಮುಂಡಕಲಿಂಗ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುವರು.

## ವಚನಗಳು

ವಚನ ಎಂದರೆ ಎಣಿಕೆ ಎಂದರ್ಥ. ವಸ್ತು ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುವಾಗ ಒಂದು ಅಥವಾ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ಎಣಿಸಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಎಂದು ನಿರ್ದರ್ಶಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ – ಒಂದು ವಸ್ತು ಅಥವಾ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದಗಳೇ ಏಕವಚನ. ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಇರುವ ವಸ್ತು ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದಗಳೇ ಬಹುವಚನ.

ಏಕವಚನದ ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಅರು, ವು, ಗಳು, ಅಂದಿರು ಇತ್ಯಾದಿ ಬಹುವಚನ ಸೂಚಕಗಳು ಸೇರಿ ಬಹುವಚನ ಪದಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಉದಾ : ರಾಜ + ಅರು > ರಾಜರು ನೀನು + ವು > ನೀವು

ಮರ + ಗಳು > ಮರಗಳು ಅಣ್ಣಿ + ಅಂದಿರು > ಅಣ್ಣಿಂದಿರು  
ರಾಣಿ + ಅರು > ರಾಣಿಯರು

## ವಾಕ್ಯಗಳು

ಮಾತು ಪದಗಳಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದು ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುವುದು ವಾಕ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ. ಹಾಗಾಗಿ ಪದಗಳ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಸಮೂಹವೇ ವಾಕ್ಯ. ಹಾಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದೊಂದು ಪದಗಳ ಗುಂಪು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗದು. ಆ ಪದಗಳು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (ಅರ್ಥವತ್ತಾದ) ಜೋಡಣೆಯಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ವಾಕ್ಯ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ

೧. ಜಿಂಕೆ ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿಂದಿತು.
೨. ಕೃಷ್ಣ ಧೇನುಕಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂಡ.

ಈ ಎರಡೂ ವಾಕ್ಯಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಪದ ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಆ ವಾಕ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಅರ್ಥ ಕೊಡದೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮೂಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : ಮೊದಲ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ‘ಜಿಂಕೆ’ ಪದ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿಂದುದು ಯಾವುದು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ‘ಹುಲ್ಲನ್ನು’ ಪದ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಜಿಂಕೆ ಏನನ್ನು ತಿಂದಿತು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ‘ತಿಂದಿತು’ ಪದ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಜಿಂಕೆ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಏನು ಮಾಡಿತು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮೂಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ‘ಜಿಂಕೆ’ ಎಂಬುದು ‘ಕರ್ತೃಪದ’; ‘ಹುಲ್ಲು’ ಎಂಬುದು ‘ಕರ್ಮಪದ’; ‘ತಿಂದಿತು’ ಎಂಬುದು ‘ಕ್ರಿಯಾಪದ’. ಅಥವಾ ವಾಕ್ಯ ಎಂದರೆ ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ, ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಕೊಡಿರುವ ಪದಸಮಾಹ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಕರ್ಮಪದವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಜರ್ತನೆ ಕರ್ತೃಪದ ಇದ್ದರೆ ಅಥವಾ ವಾಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

### ಅಭ್ಯಾಸ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ

- ಲಿಂಗದ ವಿಧಗಳಾವುವು?
- ಒಮ್ಮೆ ವಚನವನ್ನು ನಿದರ್ಶನದ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸಿ.
- ವಾಕ್ಯ ಎಂದರೇನು?

### ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

- ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಸ್ತೀಲಿಂಗ ಮತ್ತು ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ.  
ರಾಹುಲ ಯಶೋಧರೆ ಸಬಿ ಅರ್ಮಾಜಿ ರಾಜ ವಿಧಿ ಅಂಬಿಕೆ  
ಲೋಕ ಅರಮನೆ ತಂದೆ ಸನ್ಯಾಸ ಸತಿ ಹಲಿ ಕನಸು
- ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳ ಒಮ್ಮೆ ವಚನ ರೂಪ ಬರೆಯಿರಿ.  
ನಾನು ಅಮೃತ ಶರಿಯ ರಾಜ ನನ್ನ ಲೋಕ ಬಾಲಕ  
ಮಗು ತಾಯಿ ದೇವ ಸ್ವರ್ವರ ತಾತ ನೀನು
- ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ಮ, ಕ್ರಿಯಾ ಹಾಗೂ ಕರ್ತೃಪದಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
  - ಅಮೃತ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಕರೆಯುವೆನು.
  - ಸನ್ಯಾಸವನು ಕೊಂಡು ಪತಿಯನ್ನು ಸೇರುವೆನು.
  - ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಕರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

### ಪೂರಕ ಒದ್ದು

- ★ ಡಾ॥ ಪ್ರಭುಶಂಕರ್‌ರವರ ‘ಬುಧ್ ನಾಟಕ ಚಕ್ರ’ ಗೀತಾನಾಟಕಗಳನ್ನು ಓದಿರಿ.
- ★ ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೇಯರ ‘ಬುಧ್’ ಕವನವನ್ನು ಓದಿರಿ.



## ಒ. ಅಮೃತ

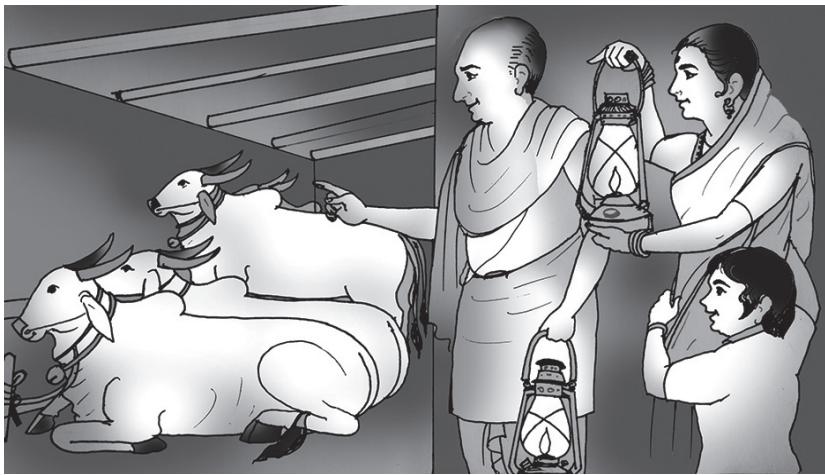


ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ -

**ಪ್ರವೇಶ :** ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಕಥನಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ‘ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಳ್ಳ ತಾನು ಬದುಕಿದ ಲೀಡಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತಾನು ಕೆಂಡುಂಡ ನೋಂಪು, ನಲಪುಗಳ ಲೀಡಿಯನ್ನು ತಾನೇ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಆತ್ಮಕಥೆಯಾಗಿದೆ’. ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ಕುಲಿತು ಸಿಂಹಾವಲೋಕನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಜೀವನದ ಯಶೋಧಾಫೆ ಇಡಾಗಿದೆ. ವಾಸ್ತವದ ಜೋತೆಗೆ ಕಲಾತ್ಮಕತೆ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯ ಜೀವನಾಡಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಷಯದ ವಾಯ್ಪಾತ್ಯಿಯು ಸಮರ್ಪಣೆಯ ಮತ್ತು ಶಾಲಿತ್ರೀಕ ಸಂಗತಿಗಳಾದ ನಾಯಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ - ಹಿಂದೆ ಹಲವಾರು ಪರಿಸರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿದ್ದು, ವಾಚಕರ ಮನವನ್ನು ತನ್ನಡೆಗೆ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಮಾನವನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯ ಕಟ್ಟಕೊಡುವ ನೆನಪುಗಳು ಅಪಾರ ಹಾಗೂ ಅನೋಂಹ, ಬಾಲ್ಯದ ಈ ನೆನಪಿನಂಗಳೆಲ್ಲ ತುಂಬಬರುವ ಈ ನೆನಪಿನ ಬುತ್ತಿಯು ಬದುಕಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಎಷ್ಟು ಸವಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಮುರಿಯದ ಅಕ್ಷಯಪಾತ್ರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಲೆನಾಡಿನ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಿಳಿಲನಲ್ಲಿ ಬರುವ ತನ್ನಾಲಿನ ಜನಜೀವನದೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಶಾಲಾದಿನಗಳ ನೆನಪನ್ನು ಓದುಗರ ಮನಮಣಿವಂತೆ ಲೇಬಿಕರು ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಉರಿನಲ್ಲಿ ಹುಲಿಗಳ ಕಾಟ ಬಹಳ ಇತ್ತು. ನಮ್ಮಮ್ಮೆನಿಗೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಹುಲಿ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಧಟ್ಟನೆ ತೀಳಿದುಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹುಲಿಗಳ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿದ್ದ ಜೀವಿಗಳೆಂದರೆ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ದನಗಳು. ಅವು ಗಡಗದ ನಡುಗಲು ಶುರುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೊರಳಿನ ಗಂಟೆ ಜೋರು ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು, ನಮ್ಮಮ್ಮೆ ನಮ್ಮಜ್ಞ, ಜಿಮಣಿ ದೀಪದ ಬೆಳಕಲ್ಲಿ ಒಳಗಡೆ ಕೂತು ಎಲ್ಲಿ ಹುಲಿ ನಮ್ಮ ಕೊಟ್ಟಿಗೇಗೂ ನುಗ್ಗಿಬಿಡುತ್ತದೆಯೋ ಎಂದು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೇವು. ಮನೆಗೆ ನಿತ್ಯ ಆಳುಗಳು ಬಂದಾಗ ಮಾತು ಶುರುವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಯಾವುದೋ ಹುಲಿ ಯಾವುದೋ ದನವನ್ನು ಕಾಡಲ್ಲಿ ಹಿಡಿತು, ಅವರ ಮನೆ ದೆನ ಹೋಯ್ತು. ಇವರ ಮನೆ ದನ ಹೋಯ್ತು - ಹೀಗೆ. ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಲಿ ಆಗ ನಿಜವಾದ ಹಸಿದ ಕಣ್ಣಿಗಳ ಕೋರೆದಾಡೆಯ ಮುಖವಾಗಿತ್ತು. ನಮಗೆ ತುಂಬಾ ಭಯವಾದಾಗ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಜ್ಯನ ಮಂತ್ರವಿತ್ತು. “ಅಜ್ಯನಃ ಘಲ್ಯಾಷೋ ಪಾಧ್ರಃ ಕಿರೀಟೀ ಶ್ವೇತವಾಹನಃ” ಇದು ನಮ್ಮಜ್ಞ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು. ಅದನ್ನು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರೆ ಭಯ ನಿವಾರಣೆ ಆಗುತ್ತೆ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಹೇಳುತ್ತ ನಾವು ನಿದ್ದೆ ಹೊಗುತ್ತಿದ್ದೇವು, ಅಮ್ಮ ಮಾತ್ರ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗೆ ಎದ್ದು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ದನಗಳಿವೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾದಾಗ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮ್ಮಾಧಾನ.



ನನ್ನ ಮೋದಲ ವಿದ್ಯಾಗುರು ನನ್ನ ಅಮ್ಮೆ. ಅಮ್ಮೆ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸ್ಪ್ಲಾಟ್ ಓದಿ ಬರೆಯಲು ಕಲಿತ್ತಿದ್ದಳು. ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಅವಳು ಎಸ್.ಎ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟರ ಸಹಪಾಠಿಯಾಗಿದ್ದವಳು. ಕರೆಕೊಪ್ಪದ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ನನಗೆ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದು. ಆಗ ಸ್ಕೂಲ್ ಹತ್ತಿರ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಅದು. “ಸರಸ್ವತೀ ನಮಸ್ತಭ್ಯಂ ವರದೇ ಕಾಮರೂಪಿಣೇ, ವಿದ್ಯಾರಂಭಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ | ಸಿದ್ಧಿಭರವತು ಮೇ ಸದಾ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಮ್ಮೆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಮರಳು ಹರಡಿ ಶಾರಿಸಿ ನನ್ನ ಬೆರಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ‘ಅ’ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿದ್ದಳು. ಅಮ್ಮೆ ನಿತ್ಯ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ನಾನು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸುವ ಹೋತ್ತಿಗೆ ಅನೇಕ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ.

ಹುಲಿಯ ಭಯದಿಂದಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ಕಣ್ಣಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಾಠ ಹೇಳಲು ಮನೆಗೇ ಒಬ್ಬರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಹೆಸರು ಕೃಷ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ. ಬಹಳ ಕಟ್ಟನಿಟ್ಟಿನ ಮೇಷ್ಟ್ ಅವರು. ನನಗೋ ಆಗ ರಂಜದ ಹಾವನ್ನು ತಂದು ಮೋಣಿಸಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಮುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಡುವುದು, ನಾನು ಮುಡಿದು ಕೊಳ್ಳುವುದು ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ. ಆಗ ನನಗಿನ್ನೂ ಚೋಲವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನನಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಉದ್ದ ಕೂದಲಿತ್ತು. ಮಗಳು ಬೇಕೆಂಬ ಅಮ್ಮನ ಆಸೆ ಮೂರ್ಕೆಯಾದದ್ದು ಅವರ ಮೂರನೇ ಹೆರಿಗೆಯಲ್ಲಿ. ಅಮ್ಮೆ ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿ ನನಗೆ ಹುಡುಗಿಯರ ಉಡುಪು ತೊಡಿಸಿ ಹೂವು ಮುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾನು ರಂಜದ ಹಾವನ್ನು ಮೋಣಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡರೆ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರೇ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ನನ್ನ ಮೋದಲ ಶಿಕ್ಷಕರು. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಬರುವಾಗಲೇ ಒಂದು ಬೆತ್ತು ತಂದಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದು ಅದೇನು ಕಲಿತೆ ಎಂಬುದು ಮರೆತು ಹೋಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಮಾತ್ರ ನೆನಬಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ಇದಾದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಅಮೃತ ಉರು ಮೇಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಕಲಿತೆ. ನನಗಾಗ ಆರು ವರ್ಷ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಶೇಷಗಿರಿ ಮೇಷ್ಟ್ ನನ್ನ ಅಮೃತಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದವರು. ಅದು ಏಕೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಶಾಲೆ. ಶಾಲೆಯ ಹೊರಗೆ ಧೂಳು ತುಂಬಿದ ಅಂಗಳವಿತ್ತು. ಆ ಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ದುಂಡಗಿನ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕುಳಿಗಳ ಒಳಗೆ ಇರುವ ಒಂದು ಕಮ್ಪುಹುಳು ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ‘ತನ್ನಾದೇವಿ; ‘ಗುಬ್ಬಿ’ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಆ ಕುಳಿಗಳಿಂದ ಎಬ್ಬಿಸಿ, ‘ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗೋ ದಾರಿ ತೋರಿಸು, ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗೋ ದಾರಿ ತೋರಿಸು’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೆ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಸುತ್ತು ಬರುತ್ತಿದ್ದೇವು. ಆಗ ಅದು ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೇಷ್ಟ್ ಗದರಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಒಳ ಕರೆದು ಪಾಠ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಮಗೆ ತರಗತಿಯೋಳಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಆಡುವುದೇ ಪ್ರಿಯವಾದುದರಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯ ಯೋಚಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದೇವು. ಸುಲಭದ ಉಪಾಯವೆಂದರೆ ‘ಒಂದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥ’ ಎಂದು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಕೇಳುವುದು. ಅವರು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸತತ ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೋರದ ಭಾಗವನ್ನು ನಾವು ಹುಡುಕಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಳೆಗಾಲದ ಆರಂಭಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಮನೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರು, ಅಪ್ಪನ ಸ್ನೇಹಿತರು ಒಣ ಸೌದೆ, ಅಕ್ಕಿ, ಬೇಳೆ, ಜೋನಿ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗೆಲ್ಲ ಕಾಡು ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು ಯಥೇಚ್ಚವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಅದು ಕಾಯಿಯಿಂದ ಹಣ್ಣಿನ ತನಕ ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಒಂದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥದ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಸುರಿಯುವ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಬಜ್ಜಲ ಒಲೆಯ ಬೆಂಕಿಯೆಂದು ರು ಕುಳಿತು ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಂಚಾಚಿ ಬೆಂಕಿ ಕಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವು. ಆ ಜಡಿಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯ ಹಿತ ಸುಖಿವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಒಲೆಗೆ ಹಲಸಿನ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಸುಟ್ಟಿ ತಿನ್ನುತ್ತ ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಯಾರಾದರೂ ದೊಡ್ಡವರು ಹೇಳುವ ಕತೆಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವು.

ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಮ್ಮೆ ಮಳೆಗಾಲದ ದಿನಗಳಿಗೆಂದು ಹಪ್ಪಳ, ಸಂಡಿಗೆಯಂತಹ ಅನೇಕ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಒಣಗಿಸಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲವು ಜೀವಧೀಯ ಗುಣಗಳ ಸೋಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ ನಿತ್ಯ ಉಂಟದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಎರಡನೇ ಮಹಾಯಧ್ಯದ ಕಾಲ. ಕೆರೆಕೊಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಅಂಗಳದ ಆಚೆ ಮನೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಲು ಹೊಂಚುತ್ತೇ ಇರುವ ಅರಣ್ಯವಿತ್ತು. ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದು, ಮನೆಯೆಂದು ಅರಣ್ಯದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ರಂಜದ ಮರವೊಂದರಿಂದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಜೆಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ ನಕ್ಷತ್ರದ ಆಕಾರದ ರಂಜದ ಹಾಗಳನ್ನು ಆರಿಸುವುದು, ದೂರ್ವೆಯನ್ನು ಹುಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ ಕಿತ್ತು ತರುವುದು, ಕೇದಗೆ ಅರಳಿದೆಯೆ, ಮರದ ಮೇಲಿನ ಗೂಡಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟೆ ಮರಿಯಾಯಿತೆ ಎಂದು ಬಿದಿರಿನ ಸಂದಿಯಿಂದ ನಿತ್ಯ ನೋಡುವುದು ನನಗೆ ಖುಷಿಯ ಸಂಗತಿಗಳು. ದೂರ್ವೆಯನ್ನು ಅಜ್ಞಯ್ಯನಿಗೆ ಮಾಚಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅಮ್ಮೆ

ಉ ಕಡಗೋಲಿನಿಂದ ಮೋಸರು ಕಡೆಯುವಾಗ, ‘ಏಳು ನಾರಾಯಣನೆ, ಏಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ’ ಎಂಬ ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಆಲಿಸುತ್ತ, ರಂಜದ ಹೂವನ್ನು ಬಾಳೆಯ ನಾರಿನಲ್ಲಿ ಮೋಣಿಸುತ್ತ, ಕೃಷ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಮೇಷ್ಟಿಗಾಗಿ ಆಶಂಕದಲ್ಲಿ ಕಾಯುತ್ತ ‘ಇವತ್ತು ಮೇಷ್ಟಿಗೆ ಜ್ಞರ ಬರಲಿ ದೇವರೇ’ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಲ್ಲೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತ ಇರುವುದೇ ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ಮನರಾವತೀತ ದೈನಿಕವಾಗಿತ್ತು.

ಕೆರೆಕೊಪ್ಪದಲ್ಲಿ ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಚರಟದ ಕಾಫಿ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಸಾರಿ ಅಜ್ಞಯ್ಯನಿಗೆ, ನನ್ನ ತಂದೆ ಶಾನುಭೋಗರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಗೆಳೆಯರಾದ ಉರಿನ ಪಟ್ಟೆಲರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ‘ಒರಿಜಿನಲ್’ ಕಾಫಿಮಡಿಯ ಕಾಫಿ, ಕಾಫಿ ಬೀಜವನ್ನು ಆಗಲೇ ಹುರಿದು, ಆಗಲೇ ಪುಡಿಮಾಡಿ, ಆಗಲೇ ಕುದಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ಬೆರಸಿ, ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು, ಅದರ ಗಸಿ ಇಳಿಯುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಕಾದು, ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇದ್ದ ಬಟ್ಟೆಗೆ ಸುರಿದು ಹಿಂಡಿ, ಡಿಕಾಕ್ನನ್ ಇಳಿಯುವಾಗ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಉಪಾಂಶವನ್ನು ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಎಮ್ಮೆ ಹಾಲು ಬರೆಸಿ ಹದ ಮಾಡಿ ಕಾಫಿ ಮಾಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಘಳಘಳ ಹೊಳೆಯುವ ಒಂದು ಹಿತ್ತಾಳಿ ಲೋಟದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಲೋಟಕ್ಕೆ ನೋರೆ ಬರುವಂತೆ ಎತ್ತರದಿಂದ ಹಲವು ಸಾರಿ ಹುಯ್ದು ಕುಡಿಯಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಬಿಸಿಗದನ್ನು ಇಳಿಸಿ, ಸೆರಗು ಮುಚ್ಚಿದ ಕೈಯ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹಸನ್ನುಖಿಯಾಗಿ ಅಮ್ಮು ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ನನಗೂ ಎಲ್ಲೋ ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿ ಈ ಕಾಫಿಯ ಮಣಿ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಿತ್ಯ ಈ ಕಾಫಿಯ ಘಮಘಮದ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಕೊಂಚವಾದರೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡ ಅದರ ಚರಟ ಕುಡಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಕಾಫಿಯ ಸೇವನೆ ನಮಗೆ. ಇವೆಲ್ಲದರ ತಯಾರಿಯೂ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಫಿ ಬೀಜವನ್ನು ಬ್ಯಾರಿಯೊಬ್ಬರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನಮಗೆ ತಂದುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ವಿಶೇಷ ಪದಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಡವಾಗಿ ನಾವು ಪಡೆಯುವುದು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ, ಅಂದರೆ ದೀಪಾವಳಿಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ದೀಪಾವಳಿಗೆ, ಯುಗಾದಿಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಯುಗಾದಿಗೆ, ಗೌರಿ ಹಬ್ಬದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಗೌರಿ ಹಬ್ಬದವರೆಗೆ ಈ ಕಡದ ಅವಧಿ. ನಾವು ಬೆಳದ ಅಡಿಕೆಯನ್ನೋ, ಭತ್ತವನ್ನೋ ಬದಲಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಡವನ್ನು ತೀರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಜರಿ ಟೋಪಿ ತೊಟ್ಟ ಬ್ಯಾರಿ ಬಂದಾಗಲ್ಲೂ ನಮಗೆ ಸಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮಿಶಾಯಿ ಮಕ್ಕಳಿ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನ ಭಯ ನಿವಾರಣೆಗೆಂದು ಎಂದೋ ಒಮ್ಮೆ ಕರಡಿ ಆಡಿಸುವವನು ತಂದ ಕಡುಕಪ್ಪು ಕರಡಿ ಮೇಲೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಅಂಗಳ ಸುತ್ತಿಸಿದ್ದ್ವಾಗಿ ನೆನಪಿದೆ.

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಸಾಡದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಾರಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾಫಿ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಅನುಕೂಲ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅಮ್ಮು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಫಿಮಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲೋಟ ಕಾಫಿ ಮಾಡಿ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಆ ಕಾಫಿ ಮಾಡಿದ ಚರಟದಲ್ಲಿ ನನಗೆ, ತನಗೆ ಮತ್ತು ನನ್ನಜ್ಞನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಜ್ಞ ಮನಗೆ ಹಿರಿಯರಾದ್ದರಿಂದ ‘ನನಗೆ ಚರಟದಲ್ಲಿ ಕಾಫಿಯೋ?’ ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ದಿದೆ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಿಗೂ, ಅಮೃತಿಗೂ ಕರಿಕರಿಯಾದಾಗ ಅಜ್ಞಯ್ಯ ಸೌದೆ ತರುವ ನೆಪ ಮಾಡಿ ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಕಾಡಿಗೆ ನಡೆದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನೂ ಹತ ಹಿಡಿದು ಅವರ ಜೊತೆ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಅಮೃತಿಗೆ ನಾನು ಹೀಗೆ ಅಜ್ಞಯ್ಯನ ಜೊತೆ ಪಟ್ಟಾಂಗ ಮಾಡುತ್ತ ಅಲೆಯುವುದು ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ನೇವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಾನು ಕಾಡುಹರಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತ ಅಕರ ತಿದ್ದುತ್ತಿಲವೆಂದು ಅಜ್ಞಯ್ಯನ ಎದುರೇ ಬಯ್ತಿದ್ದರು.

### ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಚಿಂತಕರು ಹಾಗೂ ವಿವುರ್ಜಕರೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಾತರಾದವರು ಡಾ॥ ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಇವರ ಪೂರ್ವ ಹೆಸರು ಉಡುಪಿ ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯ ಅನಂತಮೂರ್ತಿ. ಇವರ ಕಾಲ ಸಾ.ಶ. ೧೯೫೨-೨೦೧೪. ಶಿವಮೋಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ತಾಲೂಕಿನ ಮೇಳಿಗೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆದು ಇಂಗ್ಲೀಂಡಿನ ಬರ್ಮಿಂಗ್‌ಹಾರ್ಬ್ರ್ಯಾಟ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ‘ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ತೋಲನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ’ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿ ಪಡೆದರು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಆರಂಭಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಾಯಂ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿಯೂ ಸಹ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳು ಸಂಸ್ಕಾರ, ಭವ, ಅವಸ್ಥೆ, ಭಾರತೀಯರ ಮುಂತಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ಆವಾಹನ (ನಾಟಕ) ಮೌನಿ, ಪ್ರಶ್ನೆ, ಎಂದೆಂದೂ ಮುಗಿಯದ ಕಥೆ – ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳು, ಮಿಥುನ, ಅಜ್ಞನ ಹೆಗಲ ಸುಕೃಗಳು ಮುಂತಾದ ಕವನಸಂಕಲನಗಳು ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಗೌರವ ಡಿ.ಲಿಟ್. ರಾಜೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಮರಸ್ಯಾರ, ರಿಂಬಿರಲ್ಲಿ ‘ಭಾರತೀಯ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ’ ಮರಸ್ಯಾರಗಳು ಲಭಿಸಿವೆ. ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಐಣಿನೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಜನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು.



ಪ್ರಸ್ತುತ ಗದ್ಬಾಗವನ್ನು ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ‘ಸುರಗಿ’ ಎಂಬ ಆತ್ಮಕಥನದಿಂದ ಆಯ್ದುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

### ಆಶಯ ಭಾವ

‘ಮನೆಯೇ ಮೊದಲ ಪಾಠಶಾಲೆ, ಜನನಿತಾನೆ ಮೊದಲ ಗುರುವು, ಜನನಿಯಿಂದ ಪಾಠ ಕಲಿತ ಜನರೇ ಧನ್ಯರು’. ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಸರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯ ಹಾಗೂ ನೀತಿಯುಕ್ತ ನುಡಿಯಾಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅಮೃತ ಪಾತ್ರ ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ವದ್ದು ಎನ್ನುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ವೇದ್ಯವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಮಾನವನ ಸಂಸ್ಕಾರಯುತ ಜೀವನ ಆರಂಭವಾಗುವುದೇ ತಾಯಿಯ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿ. ಆಕೆಯ ನಡೆನುಡಿ ಸಜ್ಜನಿಕೆ ಮಕ್ಕಳ ಬಾಲ್ಯದ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಅಮೃತ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು

ನೀಡಿದರೆ, ಜನಿಸಿದ ಈ ತಾಯ್ಲು, ಈ ಪರಿಸರವನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಬಾಲ್ಯದ ನೆನಪುಗಳು ಮಾನವನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾಯದ ಮುದ್ರೆಯನ್ನೊತ್ತತವೇ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ನೆನಪುಗಳ ಬುಕ್ತಿಯನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವುದೇ ಲೇಖಕರ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

\* \* \* \* \*

## ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಅಂಚು - ದಡ, ತೀರ; ಆತಂಕ - ಭಯ, ಅಡ್ಡಿ; ಕಡ - ಸಾಲ; ಕಾಸು - ಹಣ, ದುಡ್ಡು; ಕೊಂಚ - ಅಲ್ಪ, ಸ್ವಲ್ಪ ; ಚರಟ-ಗಸಿ, ಕಾಫಿ ಸೋಸಿದ ನಂತರದ ಉಳಿಕೆ; ಚಿಮಣಿ ದೀಪ - ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆ ದೀಪ ; ಚೋಲ - ಮುಡಿತೆಗೆಸು, ತಲೆಕೂದಲನ್ನು ತೆಗಿಸುವುದು; ಜೋನಿಬೆಲ್ಲ - ನೀರುಬೆಲ್ಲ; ದೂರೆ - ಗರಿಕೆ; ದೃವಿಕ - ದಿನನಿತ್ಯ, ಪ್ರತಿದಿನ; ನಸುಕು - ಮುಂಜಾನೆ, ಬೆಳಗಿನ ಸಮಯ; ನಿವಾರಣೆ - ದೂರವಾಡು, ಹೋಗಲಾಡಿಸು; ನೆವ - ಕಾರಣ, ನೆಪ. ಪಟ್ಟಾಂಗ - ಹರಟೆ, ವಾತಾತುಕತೆ; ಯಂಥೇಚ್ಚು - ಬೇಕಾದಷ್ಟು, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಷ್ಟು; ಸಂಗತಿ - ವಿಷಯ; ಹಸನ್ನುಖಿ - ನಗುಮೋಗ;

## ಅಭ್ಯಾಸ

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

ಇ. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಭಯವಾದಾಗ ಯಾವ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು?

ಇ. ಲೇಖಕರ ಮೊದಲ ವಿದ್ಯಾಗುರು ಯಾರು?

ಇ. ಸಣ್ಣ ಕುಳಿಯೊಳಗಿನ ಕಮ್ಮಿಹುಳುವನ್ನು ಯಾವ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ?

ಇ. ಲೇಖಕರ ಬಾಲ್ಯದ ಮನರಾಖತಿಗಳ ದೃವಿಕ ಯಾವುದಾಗಿತ್ತು?

ಇ. ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಕಾಫಿ ಬೀಜವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವರು ಯಾರು?

ಆ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

ಇ. ಲೇಖಕರ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಆರಂಭವಾದದ್ದು ಹೇಗೆ?

ಇ. ಮಳೆಗಾಲದ ಆರಂಭಕ್ಕೆ ಮನ್ನ ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಏನೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು?

ಇ. ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಏಷಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗತಿಗಳಾವುವು?

ಇ. ವಿಶೇಷ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಡವಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೂ ತೀರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?

೭. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಇದು-ಆರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಲಿಗಳಿಂದಾಗುತ್ತಿದ್ದ ತೊಂದರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಗೆ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ?

೨. ‘ಒರಿಜಿನಲ್’ ಹಾಗೂ ಚರಚದ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೮. ಸಂದರ್ಭ-ಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೯. “ಸರಸ್ಪತೀ ನಮಸ್ತಭ್ಯಂ ವರದೇ ಕಾಮರೂಪಿಣಿ”

೧೦. “ನನಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಉದ್ದ ಹೂದಲಿತ್ತು”

೧೧. “ಇವತ್ತು ಮೇಷ್ಟಿಗೆ ಜ್ಞರ ಬರಲಿ ದೇವರೇ”

೧೨. “ನನಗೂ ಎಲ್ಲೋ ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿ ಈ ಕಾಫಿಯ ಮಣಿ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು”

೧೩. “ನನಗೆ ಚರಚದಲ್ಲಿ ಕಾಫಿಯೋ?”

೯೦. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ನಾಲ್ಕು ಉತ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ

೧೪. ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಮೌದಲ ಶಿಕ್ಷಕರು \_\_\_\_\_  
(ಕೃಷ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಅಮ್ಮೆ ತಂದೆ ಶೇಷಗಿರಿ)

೧೫. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಚವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಣ್ಣು \_\_\_\_\_  
(ಮಾವಿನಹಣ್ಣು, ಸೀಬೆಹಣ್ಣು, ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು, ಬಾಳೆಹಣ್ಣು )

೧೬. ‘ಪಟ್ಟಾಂಗ’ ಈ ಪದದ ಅರ್ಥ \_\_\_\_\_  
(ಒಳ್ಳೆಯಮಾತು ಹರಟೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿವುದು ಕೆಟ್ಟಮಾತು)

೧೭. ‘ಕಡೆಗೋಳು’ ಪದವು \_\_\_\_\_ ಸಂಧಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ  
(ಆಗಮಸಂಧಿ ಗುಣಸಂಧಿ ಲೋಪಸಂಧಿ ಆದೇಶಸಂಧಿ)

೧೮. ‘ಸಕ್ಕರೆ’ ಪದದ ತತ್ವಮರೂಪ \_\_\_\_\_  
(ಸಕ್ಕರಿ ಸಕ್ಕಾರಿ ಶರ್ಕರಾ ಸರಕಾರಿ)

### ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ವಾಕ್ಯಪ್ರಭೇದ ಮತ್ತು ಸಮಾಸಗಳ ಸ್ಥಾಲ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ವಿವರ

ವಾಕ್ಯಪ್ರಭೇದಗಳು

ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ, ಸಂಯೋಜಿತ ಮತ್ತು ಮಿಶ್ರವಾಕ್ಯ ಎಂಬುದಾಗಿ ಮೂರು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಕ್ಯ : ೧. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಮ್ ನಮ್ಮನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು.

೨. ಹತ್ತನೇಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಗಂಗರು ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಬಾಳಿದರು.

ಈ ಎರಡೂ ವಾಕ್ಯಗಳು ಒಂದೊಂದು ಪೂರ್ಣ ಶ್ರಿಯಾಪದದೊಡಗೂಡಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ವಾಕ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಹಿಂಗೆ - ಒಂದು ಪೂರ್ಣ ಶ್ರಿಯಾಪದದೊಡನೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ವಾಕ್ಯವಾಗಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಕ್ಯಗಳು.

**ಸಂಯೋಜಿತವಾಕ್ಯ :** ಪಾಂಡವರ ಯಜ್ಞ ತುರಗ ಮಣಿಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು ; ಆಗ ಬಭುವಾಹನನು ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದನು ; ಆದ್ದರಿಂದ ಬಭುವಾಹನನಿಗೂ ಅರ್ಜುನನಿಗೂ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು.

ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸ್ವತಂತ್ರ ವಾಕ್ಯಗಳು ‘ಆಗ’, ‘ಆದ್ದರಿಂದ’ ಪದಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಯೋಜನೆಗೊಂಡು ಒಂದು ಪ್ರಾಣಾರ್ಥದ ವಾಕ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ – ಸ್ವತಂತ್ರ ವಾಕ್ಯಗಳಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲ ಎರಡು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಉಪವಾಕ್ಯಗಳು ಸೇರಿ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಾಭಿಪ್ರಾಯದ ವಾಕ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಸಂಯೋಜಿತ ವಾಕ್ಯ.

**ಮಿಶ್ರವಾಕ್ಯ :** ಗಾಯತ್ರಿ ಗಾಯನಸ್ವರ್ದೇಶಯಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದಳಾದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಾಗ ಆಕೆ ತುಂಬಾ ನೊಂದುಕೊಂಡಳು.

ಇಲ್ಲಿ ‘ಆಕೆ ತುಂಬಾ ನೊಂದುಕೊಂಡಳು’ ಎಂಬ ಪ್ರಧಾನ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ‘ಗಾಯತ್ರಿ ಗಾಯನ ಸ್ವರ್ದೇಶಯಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದಳು’; ‘ಅವಳಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ’ ಎಂಬ ಉಪವಾಕ್ಯಗಳು ಅಧಿನಿರ್ವಹಿತವಾಗಿ ‘ಮಿಶ್ರವಾಕ್ಯ’ವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ – ಒಂದು ಅಥವಾ ಅನೇಕ ವಾಕ್ಯಗಳು ಒಂದು ಪ್ರಧಾನ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧಿನಿರ್ವಹಿದ್ದರೆ ಅಂತಹ ವಾಕ್ಯವೇ ಮಿಶ್ರವಾಕ್ಯ.

## ಸಮಾಸ

– ಜಯಪುರದ ಅರಮನೆ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ.

– ರಸ್ತೆಯ ವಿಸ್ತರಣೆಗಾಗಿ ಹೆದ್ದಾರಿಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ‘ಅರಮನೆ’, ‘ಹೆದ್ದಾರಿ’ ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ‘ಅರಮನೆ’ ಎಂಬ ಪದ ‘ಅರಸನ ಮನೆ’ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ‘ಹೆದ್ದಾರಿ’ ಎಂಬ ಪದ ‘ಹಿರಿದಾದ ದಾರಿ’ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಕೊಡುವ ಪದಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ – ಎರಡು ಅಥವಾ ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪದಗಳು ಅರ್ಥಕ್ಕನುಸಾರ ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ಪೂರ್ವ ಪದದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವಿದ್ದರೆ ಅದು ಲೋಪವಾಗಿ ಒಂದೇ ಪದವಾಗುವುದೇ ಸಮಾಸ.

ಈ ರೀತಿ ಸಮಾಸವಾಗುವಾಗ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದದೊಂದಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದವೇ ಸೇರಬೇಕು. ಕನ್ನಡ ಪದದೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಪದವೇ ಸೇರಬೇಕು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ, ಕನ್ನಡ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಸಮಾಸ ಮಾಡಬಾರದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಇಂತಹ ಪದಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಸವಾದರೆ ಅದನ್ನು ‘ಅರಿಸಮಾಸ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮೂರ್ವದ ಕವಿಗಳು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದರೆ, ಬಿರುದಾವಳಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಗಮಕ ಅಥವಾ ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಾಸಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ದೋಷವಿಲ್ಲ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿರುಷ, ಕರ್ಮಧಾರಯ, ದ್ವಿಗು, ಅಂಶಿ, ದ್ವಂದ್ವ, ಬಹುವ್ರೀಹಿ, ಕ್ರಿಯಾ ಮತ್ತು ಗಮಕ ಎಂಬ ಎಂಟು ವಿಧದ ಸಮಾಸಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಸಮಾಸ ಪದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆಯುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯ ಅಥವಾ ವಿಗ್ರಹಿಸುವುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ: ತೈಲದ ಬಿಂದುಗಳು = ತೈಲ ಬಿಂದುಗಳು.

## ಅಭ್ಯಾಸ ಚಟುವಟಿಕೆ

- ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.
- ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ ಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
  - ಸಮಾಸ ಎಂದರೇನು?
  - ಸಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ವಿಧ? ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ.

## ಪ್ರಯೋಗಿಕ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿತ ವಾಕ್ಯವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

- ವಾಸುದೀನ ಶಲೇಗೆ ಹಾಕಿದ ಎಣ್ಣೆ ಹಣೆಯ ಮೂಲಕ ಇಳಿದು ಕಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು.
- ಅವನ ಕಳ್ಳುಗಳು ಉರಿಯತೊಡಗಿದವು.
- ಅವನು ಕಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಉಜ್ಜತೊಡಗಿದನು.

## ಪೂರಕ ಓದು

- + ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ‘ಸುರಗಿ’ ಆತ್ಮಕಥನವನ್ನು ಓದಿ.
- + ಕುವೆಂಪುರವರ ಆತ್ಮಕಥನ ‘ನೆನಪಿನ ದೋಷಿಯಲ್ಲಿ’ ಕೃತಿಯನ್ನು ಓದಿ.



## ಉ. ಸಪ್ತಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರ



ಮುದ್ದಣ -

**ಪ್ರವೇಶ :** ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿ ಹಳೆಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ, ಹೊಸಗನ್ನಡ ಎಂಬ ರೂಪ ಪರಿವರ್ತನೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ನಡುಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ಹೊಸಗನ್ನಡ ರೂಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮುನ್ನಡಿ ಬರೆದು “ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಅರುಖೋದಯದ ಮುಂಗೋಳಿ” ಎಂಬ ಪ್ರಶಂಸನೆ ಭಾಜನರಾಗಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಸುಭದ್ರ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದ ಕಾವಿ ಮುದ್ದಣ.

ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯದ ಭಾಗವೋಂದರ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳ ಹೊರಡುವ ಕಾವ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ವಾಸ್ತವತೆಯನ್ನು ಬಿಜ್ಞಿಡುವುದು ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇ ಸರಿ. ಇದು ಮುದ್ದಣ ಮನೋರಮೆಯರ ಸಲ್ಲಾಪವೆಂದೇ ಶಾಂತಿ ಪಡೆದಿದೆ. ಕಾವ್ಯ ಧರ್ಮದೋಳಗೆ ಜೀವನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಹೇಳುವ ಕಾವಿಯ ಜಾಣ್ಯಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಲೇಬೇಕು. ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುವ ಬಡತನದ ವಾಸ್ತವ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಲಘುಹಾಸ್ಯಮಯವಾಗಿಸುವ ಕಲೆಗಾರಿಕೆ ಮುದ್ದಣನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಗದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇಂತು ಬಂದೋದವಿದ ಚೆಳಿಗಾಲದೊಳ್ಳಿ ರಾಘವನ ಯಜ್ಞ ತುರಂಗಮಂ ಅರಣ್ಯಕನೆಂಬೊವೆ ಕಿತ್ತಡಿಯ ಮಣ್ಣಾಶ್ರಮವು ಮಂ ಮಗುತಪ್ಪುದುಂ, ಕಂಡು ಶತ್ರುಘ್ನಾದ್ಯರ್ ಮುನಿಯ ದರ್ಶನಕೆಂದೋಳಮೊಕ್ಷ ಮುನಿಗೆಜಗಿದರ್. ಆಗಳರಣ್ಯಕನಭ್ಯಾಗತರಂ ಮನ್ಸಿ ಸರ್ವರನಾತಿಧ್ಯದಿಂ ಸತ್ಯರಿಸಿ ಶ್ರೀರಾಮಸತ್ಯಧಾ ವಿನೋದ ಗೋಷ್ಠಿಯೊಳ್ಳಿ....

**ಮನೋರಮೆ :** ಎನ್ನ ಚನ್ನಿಗಿ! ಅತಿಧ್ಯಮೆಂದೋಡೇಂ? ಬಜಿದೆ ಬಾಯುಪಚಾರಮೆ?

**ಮುದ್ದಣ :** ಅಲ್ಲಲ್ಲೂ, ಬಾಯ ಉಪಚಾರಮಲ್ಲೂ. ಬಂದಗೆ ಕೃಗೆ ಕಾಲ್ಗೆ ನೀರಿತ್ತು ಕುಳಿರಿಸಿ ಸವಿಗೂಟನಿಕ್ಕಿ ಮೂವಿಂ ಸಿಂಗರಿಸಿ ಬಾವನ್ನದಿಂ ಸೊಗಸುಗೆಯ್ದೂ ಒಡನಿದ್ದು ನುಡಿದು ನಡೆದು ಮನ್ನಿಸುದು.

**ಮನೋರಮೆ :** ಅಂತಿಮ್ಯದುಂ, ಶತ್ರುಹನ ಸಾಯಿರ ಸಾಯಿರ ಲೆಕ್ಕಾದಿನವಿರಿದು ಪಡೆಗರಣ್ಯಕಂ ಕೂಟ್ಯೇರಿತ್ತು ಸಮ್ಮನಿಸಿದನೇ?

**ಮುದ್ದಣ :** ಅಪ್ಪದಪ್ಪದು. ಅನಿಬರುಮಂ ಯಥೇಚ್ಛಂ ಮೃಷಣ್ಣ ಭೋಜನದಿಂ ತಣೆಸಿದಂ.



- ಮನೋರಮೆ :** ಎನಗಿದಚ್ಚರಿ. ಎಂತುಟಾತ್ಯಂ?
- ಮುದ್ದಣ :** ಏಂ! ಮುನಿಗಳೊಂದು ಜಪದ ತಪದ ಮಂತ್ರದ ಬಲ್ಕೀಯೇಂ ಕಂಡೆ! ಬೇಡಿದ ಪುರುಳನುಜದಿಂ ತಂದೀಗುಂ.
- ಮನೋರಮೆ :** ಅಂತುಟೇಂ, ಘನಂ! ಆವುದೊ ಮಂತ್ರಂ.
- ಮುದ್ದಣ :** ಅವುದೇಂ! ವಿಕಾಸಕರೀ ದ್ವಿಕರೀ ತ್ರಿಕರೀ ಚತುರಾಸಕರೀ ಪಂಚಾಸಕರೀ ಷಡಕರೀ ಮುಂತಪ್ಪ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಂತ್ರಂಗಳೊಳವಲ್ತಿ.
- ಮನೋರಮೆ :** ಓ! ಇನಿತೊಂದು ಜಪದ ಬಲ್ಕೀ ನೆರಮಿಸಿನಿಂ ಪೆಜತೊಂದಜಗ ಗೊಡವೆಯಿಲ್ಲದಿಹುಂ ತಾಪಸರ್.
- ಮುದ್ದಣ :** ಅಪ್ಪುದಪ್ಪುದು : ತಪ್ಪೇಂ?
- ಮನೋರಮೆ :** ಅಂತದಿಕ್ರೀ. ನಿನ್ನನ್ನರಪ್ಪ ಕಬ್ಬಿಗರ್ ಮನವಾಟಿಯೋಳಿನಿಸೊಂದುಂ ಗೊಡವೆಗೊಳ್ಳದೆ ಕೆಮ್ಮೆ ಕೆಮ್ಮನೆ ಪಾಟುತ್ತೆಯ ಕಬ್ಬದೊಳೇವೊಯ್ಯಿಂ ಬೆಮೆಗೊಂಡಿಪರಲೇ. ಅವಗೇರಂ ಬಟ್ಟೀಯೋ? ಉಣಲೇಂ, ತಿನಲೇಂ? ಅಂತಿರೊಂದು ಜಪಮಂ ಹಿರಿಯ ತವಸಿಗಳತ್ತ ಓನುಪದೇಶಂ ಗೊಂಡೊಡಾಗದೆ!

ಮುದ್ದಣ

(ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂ) ಏಂ! ಎಮ್ಮೆವರೊಂದಿರಕೆ ನಗುವಾ?  
ಆ! ಎಮ್ಮುನ್ನರಪ್ಪ ಕಬ್ಬಿಗಗೇರ್ಜಂ ಹೊಜತೆಯೋ! ತಮ್ಮೊಂದೆ ನುಡಿಯ  
ಬಲ್ಲಿಂ ಮೂಜಗಮುಮನಟೆಯಿಸುವ ಹೊಗಟ್ಟು ತೆಗಟ್ಟು ಹೊಳ್ಳಿಪ್ಪ  
ತಾಳ್ಳು ತೂಳ್ಳು ಪೂಟ್ಟು ಪೇಟ್ಟು ಬಾಟ್ಟು ಸಿಂಗರದ ಬಣ್ಣಗಬ್ಬಿಗರೆಮ್ಮತ್ತೆ  
– ಇನನಿನ್ನುಂ ನೀನಟೆಯಯ್.

ಮನೋರಮೆ : (ಬಿಸವಂದಂಗೊಂಡು) ನಿಮ್ಮವರ್ಗಮಂತಿರೆ ಮಂತ್ರಂ ಸಿದ್ಧಿವರ್ಕುಮೆ?

ಮುದ್ದಣ : ತಡೆಯೇನಳ್ಳೀಂ!

ಮನೋರಮೆ : ನಿನ್ನೊಳಮೊಳವೆ?

ಮುದ್ದಣ : ಎನ್ನೊಳಂತಿದು ಪಾಸುವೋಕ್ಕು.

ಮನೋರಮೆ : ಆ! ನೀನುಂ ಬಲ್ಲ ಮೈಮೆಗಾಜಂ. ನಿನಗಾರತ್ತಣಿನೆಂದು  
ಪಡೇಶಮಾಯ್ತು?

ಮುದ್ದಣ : ಗುರುವತ್ತಣಿನಂದೆಳವೆಯೋಳಿ.

ಮನೋರಮೆ : ಎನ್ನೆಣಿಯ! ಅದಾಪುದೊ ಮಂತ್ರಮನ್ನೊಳುಸಿರ?

ಮುದ್ದಣ : ಎಲೆ ಪೆಟ್ಟೆ! ನೀನಾರೊಳಮೆಂದೆಂದಿಂಗುಮುಸಿರಲ್ಲಾರದು, ಹೋಕೆ!

ಮನೋರಮೆ : ಎಂದುಮೆಂತುಮುಸಿರನಾಡೆಂ.

ಮುದ್ದಣ : ಅಂತಾದೊಡಿಂತಿದು, ಕೇಳಾ....ಭ....ವ....ಪೆಱರೊಳಾಡೆನೆಂಬ  
ನಂಬುಗೃಹಿಯಂ ಹೊಯ್.

ಮನೋರಮೆ : ಇದೆ. ಹಿಡಿ ನಂಬುಗೃಹಿಯಂ, ನಿನ್ನಾಣೆ, ಕುಲದ್ವೇವದಾಣೆ! ಎಂದುಂ  
ಪೆಱವರೊಳಿರೆಯೆಂ.

ಮುದ್ದಣ : ಉಂ! .....ಭವತಿ.....ಭಿ.....ನೀನೆಂತೊ ಮಜವೆಯೋಳಿ  
ಪೆಱರೊಡನುಸಿರ್ಗ ಗುಟ್ಟಂ ಬಿಟ್ಟೊಡೆಮ್ಮನ್ನರ ಬಾಟ್ ಪಾಟಕ್ಕುಂ.

ಮನೋರಮೆ : ಆನೇಂ ಮೋಡೆಯೆ! ಮೋ! ತನ್ನಾಣೆ, ಕಣ್ಣಾಣೆ, ಕೇಳ್ಳೆಂ.

ಮುದ್ದಣ : (ಎಕ್ಕಟಿಯೋಳ್) ‘ಭವತಿ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ’ ಎಂಬುದಿದುವೆ ಕಬ್ಬಿಗಗ್ರ  
ಸಿದ್ಧಿಸಿದ ಪೆಮ್ರಯ ಸಪ್ತಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರಂ. ಆರೊಳಾನುಮುಸಿರದಿರ್.

ಮನೋರಮೆ : (ಅರೆಮುನಿಸಿಂ) ಮೋ ಮಾಣಲೆ ರಮಣ! ನಿನ್ನ  
ನುಡಿಯಂ ಸಾಜಂ ನಿಕ್ಕುವಮೆಂದೇ ಬಗೆದೆನೀ ತೆಱಣ ಮಾಟದ  
ಕವಡುನುಡಿಯ ಹೊಂಕೆಂಬುದನಟೆಯದಾದೆಂ. ನೀಂ ಕಬ್ಬಿಗನೋ,

ಸಬ್ಬವಕಾಜನೋ! ನಿನ್ನೀ ಕಬ್ಬದ ಸೋಗಸನೆಮ್ಮನ್ನರಪ್ಪ  
ಜಾಣಿಲಿವೆಣ್ಣಳಿ ಹೊಂಡಾಡುವರಲ್ಲದೆ ಬಲ್ಲರೇನೋಲ್ಲರೆ?

ಮುದ್ದಣ : ಸಾಲ್ಲುಮೀಪರಿಹಾಸಂ. ಮುಂಗತೆಯಂ ಕೇಳ್.

## ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ



ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ಪ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾರ್ಕಾಳ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ನಂದಳಕೆಯ ಶ್ರೀಮಹಾಲಿಂಗೇಶ್ವರ ದೇವಳದಲ್ಲಿ ಮಾಲೆಗಾರರಾಗಿದ್ದ ತಿಮ್ಮಿಪ್ಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಮ್ಮೆ ದಂಪತ್ತಿಗಳ ಮಗ. ೧೯೨೦ ಜನವರಿ ೨೫ ರಂದು ಜನಿಸಿದ ಈತನನ್ನು ತಾಯಿ ‘ಮುದ್ದಣ’ ಎಂದು ಮುದ್ದಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಾಗಾಗಿ ‘ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ’ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಕನ್ನಡನಾಡು ಈತನನ್ನು ‘ಮುದ್ದಣ’ ಎಂದೇ ಕರೆಯಿತು. ಈತ ನಂದಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧಿಮಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಗಿಸಿ ಉಡುಪಿಗೆ ಬಂದರೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಂದುವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ವ್ಯಾಯಾಮ ಶಿಕ್ಷಕನ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದು ೧೯೮೯ರಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯ ಬೋರ್ಡ್ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಯಾಮ ಶಿಕ್ಷಕನಾಗಿ ಹತ್ತರೂಪಾಯಿ ಮಾಸಿಕ ವೇತನ ಪಡೆದು ವೃತ್ತಿ ಜೀವನ ಆರಂಭಿಸಿದರು.

ಅದ್ವಿತೀಯ ಮಳಲಿ ಸುಭೂರಾಯರೆಂಬ ವಿದ್ಯಾಂಸರ ಪರಿಚಯವಾಗಿ ಮುದ್ದಣನಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಸ್ತಕಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ತತ್ವರಿಣಾಮವಾಗಿ ‘ರತ್ನಾವತಿಕಲ್ಯಾಣ’ ಮತ್ತು ‘ಕುಮಾರವಿಜಯ’ ಎಂಬ ಯಥ್ಕಾಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು, ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಕಾಂತಿಕಾ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ‘ಶ್ರೀರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಂ’ ಕಾವ್ಯ, ಹಳಗನ್ನಡ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ‘ಅಧ್ಯತರಾಮಾಯಣ’ ಮತ್ತು ‘ಶ್ರೀರಾಮಾಶ್ವಮೇಧಂ’ ಗದ್ಯಕಾವ್ಯಗಳು ಮುದ್ದಣನಿಂದ ರಚಿತವಾದುವು. ಉಡುಪಿಯಿಂದ ಕುಂದಾಪುರದ ಬೋರ್ಡ್ ಹೈಸ್ಕೂಲಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಗೊಂಡು ಕೆಲವು ಸಮಯದ ಬಳಿಕ ಉಡುಪಿಯ ಶ್ರೀಜಿಯನ್ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತರಾಗಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿದರು.

‘ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಅರ್ಥಮೋದಯದ ಮುಂಗೋಳಿ’ ಎಂಬ ಪ್ರಶಂಸನೆಗೆ ಭಾಜನನಾದ ಮುದ್ದಣ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಸುಭದ್ರ ಸ್ಥಾನ ಗಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ಕಡುಬಡತನ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುಣಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದ ಕಾಯಿಲೆ–ಇವೆರಡರಿಂದ ಜರ್ಜರಿತನಾದ ಮುದ್ದಣ ಅಲ್ಪಾಯುಷಿಯಾಗಿ ೧೯೦೧ರ ಫೆಬ್ರುವರಿ ಹದಿನ್ಯೇದರಂದು ಇಹಲೋಕ ತ್ಯಜಿಸಿದರು.

## ಆಶಯ ಭಾವ

ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟಗೊಳಿದ್ದರೂ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಸುಡುವ ಚಿಂತೆಯಿದ್ದರೂ ನವಿರಾದ ಹಾಸ್ಯ ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ‘ನಗು’ ಮಾನವನನ್ನು ಗೆಲುವಿನ ಹಾದಿಗೆ ತರುವ ದಿವ್ಯಾಪದ. ‘ಶ್ರೀರಾಮಾಶ್ವಮೇಧಂ’ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಡದಿ ಮನೋರಮೆ (ನಿಜನಾಮ ಕಮಲಾಭಾಯಿ) ಯೋಜನೆ

ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದಾಗ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಮಾತುಗಳು ಮುದ್ದಣನ ಕಷ್ಟ ಜೀವನದ ಪ್ರತೀಕವೇ ಆಗಿವೆ. ಪ್ರಕೃತ ಗದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ‘ಸಪ್ತಾಕ್ರೀ ಮಂತ್ರದ’ ಶ್ರೀಷ್ಟತೆಯ ನೆಪಡೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಹಾಗೂ ಅಂದಿನ ಕವಿಗಳ ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಮುದ್ದಣ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹೊರನೋಬಕ್ಕೆ ಕುಶಾಹಲಕಾರಿಯೂ ಹಾಸ್ಯಮಯವೂ ಆಗಿದ್ದರೆ ಒಳಗೆ ದಾರುಣವ್ಯಧೆಯ ಕಥೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ಕರುಣಾರಸ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿ ಹರಿಯುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

\* \* \*

‘ಸಪ್ತಾಕ್ರಿ ಮಂತ್ರ’ ಗದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಮೇಲ್ಕಿ. ಜಿ. ವೆಂಕಟಸುಭೂತ್ಯ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ, ‘ಮುದ್ದಣಭಂಡಾರ’ - ಸಂಪುಟ ಎರಡು - ಇದರ ‘ತ್ರಯೋದಶಾಶ್ವತಸಂ - ಅರಣ್ಯಕ ಮುನಿದರ್ಶನಂ’ (ಪುಟ-೨೦೧-೨೦೪) ಭಾಗದಿಂದ ಆರಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

### ಮೂರ್ವ ಕಥೆ

ಶ್ರೀರಾಮನು ರಾವಣಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಹರಿಭಕ್ತನೂ ರಾವಣನ ಸೋದರನೂ ಆದ ವಿಭಿಂಣನಿಗೆ ಲಂಕೆಯ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿ ಸೀತಾ ಸಮೀತ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಹಲವು ವರ್ಣಗಳು ಕಳೆಯುತ್ತಿರಲು ಸೀತೆ ಗಭಿರಣೆಯಾದಳು. ಅದೊಂದು ದಿನ ಸೀತೆಯೊಡನೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ರಾಣೀವಾಸದ ಮೋಗಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಲ್ಲಾಪಗೈಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಸೀತೆ ತನ್ನಮನದ ಬೇಸರ ಕಳೆಯಲೋಸುಗ ಕಾಡಿನ ಶುಷ್ಣಿಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬರಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದಳು. ಇದಕ್ಕೊಂದಿದ್ದ ಶ್ರೀರಾಮ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಮೂಲಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವೆನೆಂಬ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದ. ಅದೇ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಪ್ರಜಯೋಭ್ಯ ಆಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಬೇಹುಗಾರರಿಂದ ತಿಳಿದ ರಾಮ, ಸೀತೆ ನಿಷ್ಕಳಂಕಿನಿ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಪ್ರಜಾಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಮನ್ವತ್ವ ನೀಡಬೇಕಾದುದು ರಾಜನ ಆರ್ಥಕರ್ತವ್ಯ ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ತೂರೆಯಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ. ರಾಜಾಜ್ಞಯನ್ನು ಏರಲಾರದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಯಷ್ಟಾಶ್ರಮದರ್ಶನದ ನೆಪಬ್ರಾಂಡಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ಗೊಂಡಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಬಂದನು.

ಇತ್ತು ರಾಜಾರಾಮನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಶ್ರೀರಾಮ ಸೀತಾಪರಿಶ್ಯಾಗದಿಂದ ವ್ಯೇಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನೊಂದಿದ್ದರೂ ರಾಜ್ಯಭಾರದಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಾಮ್ಮೆ ಅಪಜಾರ ಎಸಗದೆ ಪ್ರಜಾಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ. ಅದೊಂದು ದಿನ ಅಗಸ್ತ್ಯಮಹಾರ್ಣಿಗಳು ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರನ್ನು ಗೌರವಾದರಗಳಿಂದ ಬರ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ರಾಮ ಶುಷ್ಣಿಪರಿವಾರವನ್ನು ಷೋಡಶೋಪಜಾರದಿಂದ ಸತ್ಯರಿಸಿದ. ತನ್ನಿಂದ ಹತನಾದ ರಾವಣ ಬ್ರಹ್ಮಮಾನಸ ಮತ್ತು ಮಲಸ್ಯರ ಮಗನಾದ ವಿಶ್ವವಸುವಿನ ಮಗನೆಂದೂ ವೇದ ಪಾರಂಗತನೆಂದೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ ಕೇಳಿತಿಳಿದ ರಾಮ, ರಾವಣನ ಹತ್ಯೆಯಿಂದ ತನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ದೋಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತೆಂದು ದುಃಖಿತನಾದ. “ಪಾಪಿಗಳ ಪಾಪನಾಶ ಮಾಡಬಲ್ಲ ನಿನಗೆಂತಹ ಪಾಪವಯ್ಯಾ, ದುಷ್ಪಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಧರೆಗಳಿದು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ನೀನು ಅಂಜಬೇಕಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದರೂ ರಾಮ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅಶ್ವಮೇಧವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದೋಷ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುವುದೆಂದು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಹೇಳಿದ ಮೇರೆಗೆ ರಾಮನು ಅಶ್ವಮೇಧ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ.

ಯಜ್ಞಾಶ್ವದ ಬೆಂಗಾವಲಿಗೆ ಶತ್ರುಘ್ನನ ಮುಂದಾಳಶ್ವದಲ್ಲಿ ಜಾಂಬವ, ಹನುಮಂತ, ಸುಗ್ರೀವಾದಿ ಕಪಿವೀರರು ಹಾಗೂ ಅಯೋಧ್ಯೇಯ ಸೈನ್ಯ ಹೊರಟಿತು. ಯಜ್ಞಾಶ್ವ ತನ್ನಿಚ್ಛಾನುಸಾರ ನಾನಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೆಲವು ರಾಜರು ಇದು ರಾಮನ ಯಜ್ಞಾಶ್ವವೆಂದು ತಿಳಿದ ತಕ್ಷಣ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆ ನೀಡಿ ತಾವೂ ಅಶ್ವದ ಬೆಂಗಾವಲಿಗೆ ಹೊರಟಿತು. ಕೆಲವರು ಅಶ್ವವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕದನಕ್ಕಿಂತು ಸೋತು ಶರಣಾದರು. ಹೀಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಚೆಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ, ಯಜ್ಞಾಶ್ವ ಅರಣ್ಯಕಮನಿಯ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತು. ವಿಷಯ ತಿಳಿದ ಶತ್ರುಘ್ನಾಧ್ಯರು ಮನಿಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ವಂದಿಸಿದರು. ತಮಾಶಮಕ್ಕೆ ಬಂದ ಶತ್ರುಘ್ನ ಹಾಗೂ ಅವನ ಪರಿವಾರವನ್ನು ಅರಣ್ಯಕ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಸತ್ಯರಿಸಿದನು.

ಅದುವರೆಗೆ ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧದ ಕರೆಯನ್ನು ಮುದ್ದಣಿನಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮನೋರಮೆಗೆ ಸಂದೇಹಪೋಂದು ಮೂಡಿತು. ಆ ಸಂದೇಹ ಯಾವುದು? ಮುದ್ದಣ ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರಿಹರಿಸಿದ? ಇದರ ಒಳಗುಬ್ಬೇನು? ಎಂಬುದೇ ಪರ್ಯಾಭಾಗದ ಸಾರ.

### ಪದ ವಿಂಗಡಣೆ

ಇಂತು ಬಂದು + ಒದವಿದ ಚೆಳಿಗಾಲದೊಳ್ಳು ರಾಘವನ ಯಜ್ಞ ತುರಂಗಮಂ ಅರಣ್ಯಕನ್ + ಎಂಬ + ಒರ್ವ ಕಿತ್ತಡಿಯ ಮಣ್ಣ + ಆಶ್ರಮಮಂ ಪುಗುತಪ್ಪುದುಂ; ಕಂಡು ಶತ್ರುಘ್ನ + ಆಧ್ಯರ್ಥ ಮನಿಯ ದರ್ಶನಕೆ + ಎಂದು + ಒಳಮೊಕ್ಕು ಮನಿಗೆ + ಎಜ(ರ)ಗಿದರ್. ಆಗಳ್ + ಅರಣ್ಯಕನ್ + ಅಭ್ಯಾಗತರಂ ಮನ್ವಸಿ ಸರ್ವರಂ + ಆತಿಧ್ಯದಿಂ ಸತ್ಯರಿಸಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಸತ್ಯಧಾ ವಿನೋದ ಗೋಪ್ಯಿಯೊಳ್ಳು....

**ಮನೋರಮೆ :** ಎನ್ನ ಚನ್ನಿಗೆ! ಅತಿಧ್ಯಂ + ಎಂದೊಡೆ + ಏಂ? ಒಜಿ(ರಿ)ದೆ ಬಾಯ + ಉಪಚಾರಮೆ?

**ಮುದ್ದಣ :** ಅಲ್ಲು + ಅಲ್ಲು, ಬಾಯ ಉಪಚಾರಂ + ಅಲ್ಲು. ಬಂದಗೆ ಕೈಗೆ ಕಾಲೆ ನೀರು + ಇತ್ತು ಕುಳಿರಿಸಿ ಸೆವಿ + ಕೂಟ(ಳ)ನ್ + ಇಕ್ಕೆಮೊವಿಂ ಸಿಂಗರಿಸಿ ಬಾವನ್ನದಿಂ ಸೊಗಸುಗೆಯ್ದು ಒಡನೆ + ಇದ್ದು ನುಡಿದು ನಡೆದು ಮನ್ವಮುದು.

**ಮನೋರಮೆ :** ಅಂತೆ + ಇರ್ಮಂದುಂ, ಶತ್ರುಹನ ಸಾಯಿರ ಸಾಯಿರ ಲೆಕ್ಕಾದಿ + ಇನಿ + ಪಿರಿದು ಪಡೆಗೆ + ಅರಣ್ಯಕಂ ಕೂಟೋ(ಳ್ಳ) + ನೀರು + ಇತ್ತು ಸಮ್ಮನಿಸಿದನೆ?

**ಮುದ್ದಣ :** ಅಪ್ಪುದು + ಅಪ್ಪುದು. ಅನಿಬರುಮಂ ಯಥಾ + ಇಜ್ಞಂ ಮೃಷ್ಟ + ಅನ್ನ ಭೋಜನದಿಂ ತಣಿಸಿದಂ.

**ಮನೋರಮೆ :** ಎನಗೆ + ಇದು + ಅಚ್ಚರಿ ಎಂತುಟು + ಆತ್ಮಂ?

**ಮುದ್ದಣ**

: ಏಂ! ಮುನಿಗಳ + ಒಂದು ಜಪದ ತಪದ ಮಂತ್ರದ ಬಲ್ಲೇ + ಏಂ ಕಿಂ(ರಿ)ದೆ!  
ಬೇಡಿದ ಪುರುಳಂ + ಉಜ(ರ)ದಿಂ ತಂದು + ಶಗುಂ.

**ಮನೋರಮೆ**

: ಅಂತುಟು + ಏಂ, ಘನಂ! ಆವುದೊ ಮಂತ್ರಂ?

**ಮುದ್ದಣ**

: ಆವುದು + ಏಂ! ಏಕ + ಅಕ್ಕರೀ ದ್ವಿ + ಅಕ್ಕರೀ ತ್ರಿ + ಅಕ್ಕರೀ ಚತುರ್ಷಾ + ಅಕ್ಕರೀ  
ಪಂಚ + ಅಕ್ಕರೀ ಷಟ್ಷಾ + ಅಕ್ಕರೀ ಮುಂತೆ + ಅಪ್ಪ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಂತ್ರಂಗಳ್ಳಾ +  
ಒಳವು + ಅಲ್ಲೇ.

**ಮನೋರಮೆ**

: ಓ! ಇನಿತು + ಒಂದು ಜಪದ ಬಲ್ಲೇ ನೇರಮ್ಮು + ಇಹಿನಿಂ ಪೆಜ(ರ)ತು + ಒಂದಜ(ರ)  
ಗೊಡವೆ + ಇಲ್ಲದೆ + ಇಕ್ಕುಂ ತಾಪಸರ್.

**ಮುದ್ದಣ**

: ಅಪ್ಪುದು + ಅಪ್ಪುದು ; ತಮ್ಮು + ಏಂ?

**ಮನೋರಮೆ**

: ಅಂತೆ + ಅದು + ಇಕ್ಕೆ. ನಿನ್ನು + ಅನ್ನರ್ಹ + ಅಪ್ಪ ಕಬ್ಬಿಗರ್ಹ  
ಮನೆವಾಟ್ತಿ(ಳ್ಳಿ) ಯೊಳ್ಳಾ + ಇನಿಸು + ಒಂದುಂ ಗೊಡವೆ + ಕೊಳ್ಳದ ಕೆಮ್ಮೆಕೆಮ್ಮನೆ  
ಪಾಟ್(ಳ್ಳಾ) + ಕರ್ತೆಯ ಕಬ್ಬದೊಳ್ಳಾ ಏ + ಪೂರ್ಯುಂ(ಳ್ಳುಂ) ಬೆಮೆಗೊಂಡು +  
ಇರ್ಪರ್ಹ + ಅಲೇ. ಅವಗ್ರೆ + ಏಂ ಬಣ್ಣಿಯೋ? ಉಣಳ್ಳಾ + ಏಂ, ತಿನಳ್ಳಾ + ಏಂ?  
ಅಂತೆ+ ಇರೆ + ಒಂದು ಜಪಮಂ ಪಿರಿಯ + ತವಸಿಗಳ್ಳ + ಅತ್ಯಾಂಶಿಂ + ಉಪದೇಶಂ +  
ಕೊಂಡೊಡೆ + ಆಗದೆ!

**ಮುದ್ದಣ**

: (ಮುಗುಳ್ಳಗೆ + ಇಂ) ಏಂ + ಎಮ್ಮು + ಅವರ + ಒಂದು + ಇರಕೆ ನಗುವಾ?  
ಆ ! ಎಮ್ಮು + ಅನ್ನರ್ಹ + ಅಪ್ಪ ಕಬ್ಬಿಗರ್ಹ ಏಂ ಕೊಜ(ರ)ತೆಯೋ ! ತಮ್ಮು + ಒಂದೆ  
ನುಡಿಯ ಬಲ್ಲಿಂ ಮೂಜಗಮುಮಂ + ಅಟೆ(ಳಿ)ಯಿಸುವ ಮೊಗಣ್ಣ(ಳ್ಳಿ),  
ತೆಗಣ್ಣ(ಳ್ಳಿ), ಕೊಳ್ಳಾ + ಆಳ್ಳ, ತಾಳ್ಳ, ತೊಳ್ಳಷ್ಟ ಮೊಟ್ಟಿ(ಳ್ಳಿ), ಪೇಟ್ಟಿ(ಳ್ಳಿ),  
ಬಾಟ್ಟಿ(ಳ್ಳಿ), ಸಿಂಗರದ ಬಣ್ಣಾ + ಕಬ್ಬಿಗರ್ಹ + ಎಮ್ಮು ತೆರನಂ + ಇನ್ನುಂ  
ನೀನ್ನೋ + ಅಟೆ(ರಿ)ಯಯ್ಯೋ.

**ಮನೋರಮೆ**

: (ಬಿಸವಂದಂ+ಕೊಂಡು) ನಿಮ್ಮು + ಅವಗ್ರಮ್ಮು + ಅಂತೆ + ಇರೆ ಮಂತ್ರಂ  
ಸಿದ್ಧಿ+ಅಕ್ಕಮೆ?

**ಮುದ್ದಣ**

: ತಡೆ + ಏಂ + ಅಳ್ಳು + ಏಂ?

**ಮನೋರಮೆ**

: ನಿನ್ನು + ಒಳಮ್ಮು + ಒಳವೆ?

**ಮುದ್ದಣ**

: ಎನ್ನೊಳ್ಳಾ + ಅಂತು + ಇದು ಪಾಸು + ಮೊಕ್ಕು.

**ಮನೋರಮೆ**

: ಆ ! ನೀನುಂ ಬಲ್ಲ ಮೈಮೆಗಾಜಂ(ರಂ) ನಿನಗೆ + ಆರ +  
ಅತ್ಯಾಂಶಿಂ + ಎಂದು ಉಪದೇಶಂ + ಆಯ್ಯು?

**ಮುದ್ದಣ**

: ಗುರು + ಅತ್ಯಾಂಶಿಂ + ಅಂದೆ + ಎಳವೆಯೊಳ್ಳಿ

- ಮನೋರಮೆ :** ಎನ್ನ + ಎಷ್ಟಿ(ರೆ)ಯ ! ಅದು + ಆವುದೊ ಮಂತ್ರಮ್ರ + ಎನ್ನೋಳ್ಳ + ಉಸಿರ?
- ಮುದ್ಡಣ :** ಎಲೆ ಪೆಣ್ಣೆ ! ನೀನು + ಆರೊಳಂ + ಎಂದು + ಎಂದಿಂಗುಂ + ಉಸಿರಲ್ಲ + ಬಾರದು, ಜೋಕೆ !
- ಮನೋರಮೆ :** ಎಂದುಂ + ಎಂತುಂ + ಉಸಿರಂ + ಆಡೆಂ
- ಮುದ್ಡಣ :** ಅಂತು + ಆದೊಡೆ + ಇಂತು + ಇದು, ಕೇಳ್ಳ....ಭ....ವ....ಪೆಱ(ರ)  
ರೊಳ್ಳ + ಆಡೆನ್ನ + ಎಂಬ ನಂಬುಗೈಯಂ ಮೊಯ್
- ಮನೋರಮೆ :** ಇದೆ ಹಿಡಿ ನಂಬುಗೈಯಂ, ನಿನ್ನ + ಆಣೆ, ಕುಲದ್ಯೇವದ + ಆಣೆ ! ಎಂದುಂ ಪೆಱ(ರ)  
ವರೊಳ್ಳ + ಒರೆಯೆಂ
- ಮುದ್ಡಣ :** ಉಂ ! .....ಭವತಿ.....ಭಿ.....ನೀನ್ + ಎಂತೊ ಮಜ್(ರ)ವೆಯೊಳ್ಳ ಪೆಱ(ರ)  
ರೊಡಂ+ ಉಸಿದ್ರು ಗುಟ್ಟಂ ಬಿಟ್ಟೊಡೆ + ಎಮ್ಮನ್ನರ ಬಾಟ್(ಳ್ಳ)  
ಪಾಟ್(ಳ್ಳ) + ಅಕ್ಕುಂ
- ಮನೋರಮೆ :** ಆನ್ + ಏಂ ಮೋಡೆಯೆ ! ಮೋ ! ತನ್ನ + ಆಣೆ, ಕಣ್ಣ + ಆಣೆ,  
ಕೇಳೆಂ
- ಮುದ್ಡಣ :** ‘ಭವತಿ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ’ ಎಂಬುದು + ಇದುವೆ ಕಬ್ಬಿಗರ್ರ ಸಿದ್ಧಿಸಿದ ಪೆಮ್ರೆಯ  
ಸಪ್ತು + ಅಕ್ಕರೀ ಮಂತ್ರಂ. ಆರೊಳ್ಳ + ಆನುಂ + ಉಸಿರದಿರ್
- ಮನೋರಮೆ :** ಮೋ ಮಾಣ್ಣ + ಎಲೆ ರಮಣ ! ನಿನ್ನ ನುಡಿಯಂ ಸಾಜಂ ನಿಕ್ಕುವಂ +  
ಎಂದೇ ಬಗೆದೆಂ ಈ ತೆಱ(ರ)ನ ವರಾಟದ ಕವಡು ನುಡಿಯಂ  
ಕೊಂಕು + ಎಂಬುದನ್ + ಅರಿಯದೆ + ಆದೆಂ. ನೀಂ ಕಬ್ಬಿಗನೋ,  
ಸಬ್ಬವಕಾಱ(ರ)ನ್ನೋ? ನಿನ್ನ + ಈ ಕಬ್ಬದ ಸೊಗಸಂ + ಎಮ್ಮು +  
ಅನ್ನರ್ + ಅಪ್ಪಜಾಣಲಿ + ಪೆಣ್ಣಳೆ ಕೊಂಡಾಡುವರ್ + ಅಲ್ಲದೆ +  
ಬಲ್ಲರ್ + ಏನ್ + ಒಲ್ಲರೇ?
- ಮುದ್ಡಣ :** ಸಾಲ್ಲುಂ + ಈ ಪರಿಹಾಸಂ. ಮುಂ + ಕತೆಯಂ ಕೇಳ್ಳ

### ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಅಂತುಟು - ಅಷ್ಟು, ಹಾಗೆ ; ಅನ್ನರ್ - ಅಂತಹವರು; ಅಭ್ಯಾಗತರು - ತಾವಾಗಿಯೇ  
ಬಂದವರು ; ಅಲೇ - ಅಲ್ಲವೇ ; ಅಲ್ಲು - ಅಲ್ಲ ; ಅಲ್ಲೆ - ಅಲ್ಲವೆ; ಅಟೆ- ನಾಶ ; ಆಡ್ಯರ್ -  
ಮೊದಲಾದವರು ; ಆತ್ರ - ಸಮಾಧರ್ ; ಇಂತು - ಹೀಗೆ ; ಇನಿತು - ಇಷ್ಟು ; ಇರಕೆ  
- ಇರುವಿಕೆಗೆ ; ಇಕ್ಕಂ - ಇರುವರು ; ಇಕ್ಕೆ - ಇರಲಿ ; ಈಗುಂ - ಕೊಡುವುದು,  
ಕೊಡಬಲ್ಲುದು ; ಉರದಿ - ಕೂಡಲೆ, ತ್ವಕ್ಕಣ ; ಉಸಿರು - ಹೇಳು ; ಎಂತುಟು - ಹೀಗೆ ;

ಎರಗು- ನಮಸ್ಕರಿಸು; ಎಣಿಯ - ಒಡೆಯ, ತ್ವಿಯ ; ಎಳವೆ - ಬಾಲ್ಯ ; ಏಂ - ಏನು; ಏಕ - ಒಂದು ; ಒದವಿದ - ಒದಗಿದ ; ಒರೆ - ಹೇಳು ; ಒಲ್ಲುರೇ - ಮೆಚ್ಚುವರೇ ; ಒಳಪು - ಇರುವುವು ; ಒಳವೆ - ಇರುವುದೇ; ಕಬ್ಬಿ - ಕಾವ್ಯ ; ಕವಡು - ಕವಟ ; ಕಿತ್ತಡಿ - ತಪಸ್ಸಿ ; ಕೆಮ್ಮನೆ - ಸುಮ್ಮನೆ ; ಕೊಳ್ಳಾ - ಏರೀದಿಸು, ಬೆಲೆಕೊಟ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊ, ಕೊಂಡುಕೊ ; ಗನ - ಫನ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ; ಗೋಷ್ಠಿ - ಮಾತುಕತೆ, ಸಂಭಾಷಣೆ, ಕಥಾಲಾಪ ; ಜತುರ್ - ನಾಲ್ಕು ; ಚೆನ್ನಿಗ - ಚೆಲುವ ; ಜಾಣಿಲಿ - ಜಾಣ್ಣೆ ಇಲ್ಲದ ; ತಣಿಸಿದಂ - ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದನು ; ತಾಳ್ಜ - ಅನುಭವಿಸುವ; ತುರಂಗ - ತುರಗ, ಕುದುರೆ, ಅಶ್ವ ; ತೊಳ್ಜ - ನಾಶಪಡಿಸುವ ; ತೆಜ - ಅವಕಾಶ, ಸಾಮಧ್ಯ ; ತ್ರಿ - ಮೂರು; ದ್ವಿ - ಎರಡು ; ನಂಬುಗೆ - ಭರವಸೆ ; ನಿಕ್ಕುವ - ನಿಶ್ಚಯ ; ನಿನ್ನೊಳಮ್ಮೆ - ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೂ; ನೆರಮ್ಮೆ - ಸಹಾಯ ; ಪಂಚ - ಬದು; ಪರಿಹಾಸ - ಜೀಷ್ಟೆ, ವಿನೋದ ; ಪಾಸುವೊಕ್ಕು - ಹಾಸುಹೊಕ್ಕು ; ಮಗುತಪ್ಯದುಂ - ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು, ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು ; ಮರುಳಂ - ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ; ಮೂಟ್ಟಿ - ಹುಗಿಯುವ, ಹೂಳುವ ; ಹೆಮ್ಮೆ - ಹೆಮ್ಮೆ; ಹೆಚ್ಚಿ - ಇತರ ; ಹೇಳ್ಜ್ - ಆಜ್ಞಾಪಿಸುವ ; ಹೊಯ್ - ಕೊಡು; ಬಟ್ಟೆ - ದಾರಿ ; ಬಲ್ಲು - ಸಾಮಧ್ಯ ; ಬಲ್ಲೈ - ಬಲುಮೆ, ಶಕ್ತಿ ; ಬಾವನ್ನ - ಶ್ರೀಗಂಧ ; ಬಾಟ್ಟಿ - ಬಾಳಿಸುವ, ಉಳಿಸುವ; ಬೆಮೆಗೊಂಡು - ಭ್ರಮೆಗೊಂಡು, ಆಸೆಪಟ್ಟು ; ಭವತಿ - ಮಾಜ್ಯಳೇ ; ಮನೆವಾಳ್ತಿ - ತನ್ನ ಸಂಸಾರ ; ಮನ್ನಿಸಿ - ಗೌರವಿಸಿ ; ಮಾಣ್ಣ - ಬಿಡು; ಮುಂ - ಮುಂದಿನ; ಮುಂತಪ್ಪ - ಮೊದಲಾದ ; ಮೃಷ್ಟ - ರಸವತ್ತಾದ, ರುಚಿಯಾದ ; ಮೃಮೆಗಾರ - ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಸಮರ್ಥ ; ಮೋಡೆ - ಮೂಡೆ ; ಯಥೇಚ್ಚು - ಬೇಕಾದಷ್ಟು, ; ವಿನೋದ - ಆನಂದ, ಉತ್ಸಾಹ, ಸಂಭ್ರಮ; ಷಟ್ಕೂ - ಆರು ; ಸಬ್ಬವಕಾರ - ಹಾಸ್ಯಗಾರ ; ಸಾಯಿರ - ಸಾವಿರ ; ಸಿಂಗರದ - ಸೊಬಗಿನ, ಭೂಷಣ ಪ್ರಾಯವಾದ ; ಸಿದ್ಧಿ - ಕೈವರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಅತಿಮಾನುಷ ಶಕ್ತಿ.

### ಅಭ್ಯಾಸ

A. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ರಾಘವನ ಯಜ್ಞಾಶ್ವ ಯಾರ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತು?
2. ಮನೋರಮೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಸಂದೇಹವೇನು?
3. ಮನಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಂತ್ರದ ಶಕ್ತಿ ಯಾವುದು?
4. ತಪಸ್ಸಿಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಗೊಡವ ಇಲ್ಲದಿರಲು ಕಾರಣವೇನು?
5. ಮದ್ದಣಿನಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸಿದ ಮಂತ್ರದ ಹಂಸರೇನು?

- ಅ.** ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.
- ತನ್ನ ಅಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಅರಣ್ಯಕ ಹೇಗೆ ಸತ್ಯರಿಸಿದನು?
  - ಕವಿಗಳಿಗೆ ಒಲಿದಿರುವ ಮಂತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯೇನು?
  - ಮುದ್ದಣನಿಗೆ ಒಲಿದ ಮಂತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಮನೋರಮೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಏನು?
- ಇ.** ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಐದು-ಆರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.
- ಮುದ್ದಣನು ಪರಿಹಾಸ ಮಾಡಿದನೆಂದು ಮನೋರಮೆಯು ಹೇಳಲು ಕಾರಣವೇನು?
  - ಮುದ್ದಣನಿಗೆ ಒಲಿದ ಮಂತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿಯರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ಈ.** ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎಂಟು-ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.
- ಶತ್ರುಘ್ನಾದ್ಯರನ್ನು ಅರಣ್ಯಕನು ಸತ್ಯರಿಸಿದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಣ ಮನೋರಮೆಯರ ಮಧ್ಯ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.
  - ‘ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧ’ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಣ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ತನ್ನ ಬಾಳಿನ ಕತೆಯನ್ನು ಬಿಜ್ಞಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ‘ಸಪ್ತಾಕರಿ ಮಂತ್ರ’ ಪಾಠದ ಆಧಾರದಿಂದ ಸಮರ್ಥಿಸಿ.
- ಉ.** ಸಂದರ್ಭಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- “ಎನಗಿದಚ್ಚರಿ ಎಂತುಟಾಟಂ”
  - “ಅಪ್ಪದಪ್ಪದು ತಪ್ಪೇಂ”
  - “ಎಮ್ಮೆವರೋಂದಿರಕೆ ನಗುವ?”
  - “ಸಾಲ್ಲುಮೀ ಪರಿಹಾಸಂ”
- ಊ.** ಮೊದಲೆರಡು ಪದಗಳಿಗಿರುವ ಸಂಬಂಧದಂತೆ ಮೂರನೆಯ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
- ಮೃಷ್ಣಾನ್ನಿ : ಸರ್ವಣಾದೀಷ್ಣ ಸಂಧಿ :: ಒಡನಿದ್ರ್ಯಾ : \_\_\_\_\_
  - ಕಾವ್ಯ : ಕಬ್ಬಿ :: ಆಶ್ಚರ್ಯ : \_\_\_\_\_
  - ಮನ್ಮಿಸಿ : ಗೌರವಿಸಿ :: ಬಾವನ್ನಿ : \_\_\_\_\_
  - ಕುವೆಂಪು : ಕುಪ್ಪಳಿ :: ಮುದ್ದಣ : \_\_\_\_\_

## ಸ್ವೇಧಾಂತಿಕ ಭಾಷಾಭಾಷ

ಸಮಾಸ ಸ್ಲೋಲ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ವಿವರ

### ೧. ತಪ್ಪರುಷ ಸಮಾಸ

ಬೆಟ್ಟಿದ + ತಾವರೆ > ಬೆಟ್ಟಿದಾವರೆ (ಪಣ್ಣೀ ತಪ್ಪರುಷ)

ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ + ವೃದ್ಧ > ವಯೋವೃದ್ಧ (ಶ್ರೀಯಾ ತಪ್ಪರುಷ)

ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ + ಕನಸು > ಹಗಲುಗನಸು (ಸಪ್ತಮೀ ತಪ್ಪರುಷ)

ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಎರಡೆರಡು ಪದಗಳು ಸೇರಿ ಒಂದು ಪದವಾಗಿರುವುದು, ಪೂರ್ವಪದದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯವಿದ್ದು ಸಮಾಸವಾಗುವಾಗ ಆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಲೋಪವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಯಾವ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯ ಲೋಪವಾಗಿದೆಯೋ ಅದರ ಆಧಾರದಿಂದ ಸಮಾಸವನ್ನು ಹೆಸರಿಸುವರು. **ಹೀಗೆ - ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಪದಗಳು** ನಾಮಪದಗಳಾಗಿದ್ದು ಪೂರ್ವಪದದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯ ಸಮಾಸವಾಗುವಾಗ ಲೋಪವಾದರೆ ಅದೇ ತಪ್ಪರುಷ ಸಮಾಸ. ಇದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಪದದ ಅರ್ಥ ಪ್ರಥಾನ.

### ೨. ಕರ್ಮಧಾರಯ ಸಮಾಸ

ಹಿರಿದು + ಮರ > ಹೆಮ್ಮರ

ಮೆಲ್ಲಿತು + ನುಡಿ > ಮೆಲ್ಲುಡಿ

ದಿವ್ಯವಾದ + ಪ್ರಕಾಶ > ದಿವ್ಯಪ್ರಕಾಶ

ಇಲ್ಲಿ ಹಿರಿದು, ಮರ, ಮೆಲ್ಲಿತು, ನುಡಿ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಪದಗಳು ಕನ್ನಡದವು. ದಿವ್ಯ, ಪ್ರಕಾಶ ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳು. ಮೂರೂ ಸಮಾಸಗಳ ಪೂರ್ವಪದಗಳು ವಿಶೇಷಣಗಳಾಗಿವೆ. ‘ದಿವ್ಯ’ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದವಾದ ಕಾರಣ ಅರ್ಥ ಸ್ವಷ್ಟಿಗಾಗಿ ‘ಆದ’ ಎಂಬ ಪದ ಪೂರ್ವಪದಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ‘ದಿವ್ಯವಾದ’ ಎಂಬ ಪದ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡಪದಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. **ಹೀಗೆ-ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಪದಗಳು** ಲಿಂಗ, ವಚನ, ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದು ವಿಶೇಷಣ-ವಿಶೇಷ್ಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿ ಆಗುವ ಸಮಾಸವೇ ಕರ್ಮಧಾರಯ ಸಮಾಸ. ಇದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಪದದ ಅರ್ಥವೇ ಪ್ರಥಾನ.

ಕರ್ಮಧಾರಯ ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಣ ಪೂರ್ವಪದ ಕರ್ಮಧಾರಯ, ಉಪಮಾನ ಪೂರ್ವಪದ ಅರ್ಥವಾ ಉಪಮಾನ ಪರಪದ ಕರ್ಮಧಾರಯ, ಸಂಭಾವನಾ ಪೂರ್ವಪದ ಕರ್ಮಧಾರಯ, ಅವಧಾರಣಾ ಪೂರ್ವಪದ ಕರ್ಮಧಾರಯ ಸಮಾಸ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವಿಧಗಳಿವೆ.

## ೩. ದ್ವಿಗು ಸಮಾಸ

ಮೂರು + ಮಡಿ > ಮುಮ್ಮಡಿ

ನಾಲ್ಕು + ದಸೆ > ನಾಲ್ಕೆಸೆ

ಪಂಚಗಳಾದ + ಇಂದಿಯ > ಪಂಚೇಂದಿಯ

ಈ ಮೂರು ಸಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳಾಗಿವೆ. ಮೂರನೆಯದಾದ ಪಂಚೇಂದಿಯ ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಪದಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತವಾದುದರಿಂದ ಆದ ಎಂಬ ಪದ ಪೂರ್ವಪದದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗೆ-ಪೂರ್ವಪದ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕವಾಗಿದ್ದು ಉತ್ತರಪದ ನಾಮಪದವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ದ್ವಿಗು ಸಮಾಸ.

## ಅಭ್ಯಾಸ ಚಟುವಟಿಕೆ

### ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ತಪ್ಪಿರುಷ ಸಮಾಸ ಎಂದರೇನು?
- ಕರ್ಮಧಾರಯ ಸಮಾಸದ ವಿಧಗಳಾವುವು?
- ದ್ವಿಗು ಸಮಾಸ ಎಂದರೇನು? ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡಿ.

## ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

### ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸಮಾಸಪದಗಳನ್ನು ವಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಸಮಾಸವನ್ನು ಹೇಳಿಸಿ.

ಚೆಳಿಗಾಲ	ಯಜ್ಞಲುರಂಗ	ಬಾಯುಪಚಾರ	ಸವಿಗೂಳು	ಮೃಷಣ್ಣನ್ನು
ಎಕಾಕ್ಷರೀ	ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ	ಮೂಜಗ	ಸಪ್ತಾಕ್ಷರೀ	

## ಪೂರಕ ಒಂದು

+ ಪ್ರೆ. ಜಿ. ವೆಂಕಟಸುಭ್ರಯ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ನಿದೇಶನಾಲಯ ಮುದ್ರಿಸಿರುವ ಮುದ್ರಣಭಂಡಾರ – ಸಂಪುಟ ಒಂದು ಮತ್ತು ಎರಡು ಕೃತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.





## ೯. ಕನ್ನಡಿಗರ ತಾಯಿ

**ಪ್ರವೇಶ :** ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾಡು – ನುಡಿಯ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಮಾನವು ಆಯಾಯ ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿದೆ. ಇವು ಜನಮಾನಸದ ಅಮೃತಧಾರೆಗಳಾಗಿವೆ. ನಾಡು-ನುಡಿಯ ಆತ್ಮಭಿಮಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೇಶಾಭಿಮಾನವು ನಾಡಿನ ಏಳಿಗಳಾಗಿ ದುಡಿಯವಂತೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಟಿಸುತ್ತವೆ. ಭವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯುಳ್ಳ ಕರುನಾಡು ಅನೇಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣದ ಕನಸನ್ನು ಕಂಡವರು ಅನೇಕರು. ಕನ್ನಡದ ಮುಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಒಂದಾಗಿ ಬನ್ನಿ, ಉದಯವಾಗಲಿ ಚೆಲುವ ಕನ್ನಡ ನಾಡು, ಬಾರಿಸು ಕನ್ನಡ ಜಿಂಡಿಮುವ, ಹಚ್ಚೇವು ಕನ್ನಡದ ದೀಪ ಎಂದೆಲ್ಲ ಅನೇಕರು ನಾಡು ನುಡಿಯ ಶೈಷ್ವತೆ, ಪಾವಿತ್ರ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ಮೂಲಕ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಒಗ್ಗಾಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಈ ನಿಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಒಂದಾಗಿದೆ.

ತಾಯೆ ಬಾರ, ಮೋಗವ ತೋರ, ಕನ್ನಡಿಗರ ಮಾತೆಯೆ!

ಹರಸು ತಾಯೆ, ಸುತರ ಕಾಯೆ, ನಮ್ಮ ಜನ್ಮದಾತೆಯೆ!

ನಮ್ಮ ತಪ್ಪನೆನಿತೋ ತಾಳ್ಳೆ

ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದಮ್ಮನಾಳ್ಳೆ,

ನೀನೆ ಕಣಾ ನಮ್ಮ ಬಾಳ್ಳೆ

ನಿನ್ನ ಮರೆಯಲಮ್ಮೆವು!

ತನು ಕನ್ನಡ, ಮನ ಕನ್ನಡ, ನುಡಿ ಕನ್ನಡವೆಮ್ಮೆವು.

॥೧॥

ಹಣ್ಣನೀವ ಕಾಯನೀವ ಪರಿಪರಿಯ ಮರಂಗಳೋ,

ಪತ್ರಮೀವ ಪುಷ್ಟಮೀವ ಲತೆಯ ತರತರಂಗಳೋ,

ತೆನೆಯ ಕೆನೆಯ ಗಾಳಿಯೋ,

ಖಿಗಮೃಗೋರಗಾಳಿಯೋ,

ನದಿ ನಗರ ನಗಾಳಿಯೋ!

ಇಲ್ಲಿಲ್ಲದುದುಳಿದುದೆ?

ಜೇನು ಸುರಿವ ಹಾಲು ಹರಿವ ದಿವಂ ಭೂಮಿಗಳಿದುದೆ?

॥೨॥



ಜ್ಯೇನರಾದ ಪೂಜ್ಯಪಾದ ಶೋಂಡಕುಂದವಯ್ರರ,  
ಮಧ್ಯಂಯತಿಯೆ ಒಸವಪತಿಯೆ ಮುಖ್ಯ ಮತಾಚಾಯ್ರರ,  
ಶವ್ರ ಪಂಪ ರನ್ನರ,  
ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಜನ್ನರ,  
ಷಡಕ್ಕರಿ ಮುದ್ದಣ್ಣರ,  
ಪುರಂದರ ವರೇಣ್ಯರ,  
ತಾಯೆ, ನಿನ್ನ ಬಸಿರೆ ಹೊನ್ನಗನಿ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರ!

||३||

ಹಳೆಯ ಬೀಡ ಬೇಲನಾಡ ಮಾಡಮೆನಿತೊ ಸುಂದರಂ!  
ಬಿಳಿಯ ಶೋಳದ ಕಾರಕಳದ ನಿಡುಕರೆನಿತೊ ಬಂಧುರಂ!  
ಇಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಶೀಲ್ಪಮಿಲ್ಲ;  
ನಿನ್ನ ಕಲ್ಲೆ ನುಡಿವುದಲ್ಲ!  
ಹಿಂಗತೆಯನಿವಾಲ ಸೋಲ್ಲ  
ನೆಮ್ಮೆತ್ತೆಂಗೆ ದಕ್ಷಿಷ್ಟ!  
ಹೊಸತು ಕಿನ್ನರಿಯಲಿ ನಿನ್ನ ಹಳೆಯ ಹಾಡನುಕ್ಕಿಷ್ಟ!

||४||

ತನ್ನ ಮರೆಯ ಕಂಪನರಿಯದದನೆ ಹೊರಗೆ ಹುಡುಕುವ  
 ಮೃಗದ ಸೇಡು ನಮ್ಮ ಪಾಡು ಪರರ ನುಡಿಗೆ ಖುಡುಕುವ!  
 ಕನ್ನಡ ಕಸ್ತೂರಿಯನ್ನ  
 ಹೊಸತುಸಿರಿಂ ತೀಡದನ್ನ  
 ಸುರಭಿ ಎಲ್ಲಿ? ನೀನದನ್ನ  
 ನವಶಕ್ತಿಯಿನೆಬ್ಬಿಸು—  
 ಹೊಸ ಸುಗಂಧದೊಸಗೆಯಿಂದ ಜಗದಿ ಹೆಸರ ಹಬ್ಬಿಸು।

॥೫॥

ನಮ್ಮೆದೆಯಂ ತಾಯೆ ಬಲಿಸು,  
 ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೆಲಸು,  
 ನಮ್ಮ ಮನಮನೋಂದೆ ಕಲಸು!  
 ಇದನೋಂದನೆ ಕೋರುವೆ!  
 ನಿನ್ನ ಮೂರ್ತಿ ಜಗತ್ತೀರ್ಥ ಎಂದಿಗೆಮಗೆ ತೋರುವೆ?

॥೬॥

— ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಎಂ. ಗೋವಿಂದಪ್ಪೆ

### ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ



ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಎಂ. ಗೋವಿಂದ ಪ್ಪೆ ಅವರು ಕಾಸರಗೋಡು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಂಜೀಶ್ವರದಲ್ಲಿ ೧೯೦೩.೧೧.೧೫ ರಿಂದ ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕಾರ ತಿಮ್ಮಪ್ಪೆ, ತಾಯಿ ದೇವಕಿಯಮ್ಮೆ. ಬಿ.ಎ. ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ ಗೋವಿಂದ ಪ್ಪೆ ಅವರು ದೇಶೀ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲದ ವಿಶೇಷ ಭಾಷೆಗಳ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ರಾಸ ಬಿಂಬಿ ಪದ್ಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಮೊದಲ ಕವಿ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗೆ ಕೇಗೂ ಪಾತ್ರರಾದವರು. ಸಂಶೋಧಕ, ವಿಮರ್ಶಕ, ಅನುವಾದಕರಾಗಿಯೂ ಜನಪ್ರಿಯರಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪ್ಪೆ ಅವರ ('ಸುಧಾಸಿನಿ') ಮೊದಲ ಕವಿತೆ ೧೯೦೦ ರಲ್ಲಿ ಸುಧಾಸಿನಿ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಅವರ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು ಇಂತಿವೆ. ಗಿಳಿವಿಂಡು, ನಂದಾದೀಪ ಮೊದಲಾದವು. ನವೀನ ಚಂದ್ರಸೇನರ ಬಂಗಾಳ ಕೃಷ್ಣ ಚರಿತೆಯ ಗದ್ಯಾನುವಾದ, 'ಸಿಂಗಾಲ ಸುತ್ತ' ಬೌದ್ಧ ಸೂತ್ರಗಳ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ. ಅಲ್ಲದೇ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳುಳ್ಳ ಪ್ರಾಸ ರಹಿತ ಗೋಮೃಟ ಜಿನಸ್ಟ್ರೀಟಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಶಾಕೂರ್, ಅಹಮ್ಮದ್ ಇಕ್ಬಾಲ್, ಉಮರ್ ಖಾಯ್ಯಾನ ರುಬಾಯಿ ಎಂಬ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಶಾಖ ಮತ್ತು ಗೊಲ್ಲೊಫಾ ಎಂಬ ಖಿಂಡಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜಪಾನಿನ ಸೋ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿರುವರಲ್ಲದೇ ಚಿತ್ರಭಾನು, ಹೆಚ್‌ರಳು, ಪಾಶ್ಚಾನಾಥ ತೀರ್ಥಂಕರ ಚರಿತೆ, ಬಾಹುಬಲಿ ಗೋಮೃಟೇಶ್ವರ ಚರಿತೆ, ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧ ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಜೀವಿತಾವಧಿಯನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ಇಂಳಿಂ ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ್ ಸರ್ಕಾರ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಇವರು ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಹೆಗ್ಲಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದವರು. ಹೊಗಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಹಾತೋರೆಯದ ಇವರು ಇಂಜಿನಿಯರ್ ರಲ್ಲಿ ಬೊಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೈಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ೧೯೦೯.೧೯೧೫ ರಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದ ಪ್ರೇ ಅವರು ದೃವಾಧೀನರಾದರು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಪದ್ಯವನ್ನು ಎನ್. ಎಸ್. ರಘುನಾಥ್ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಶತಮಾನದ ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆರಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ.

## ಆಶಯ ಭಾವ

ಇದು ಕನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣದ ಮೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡತಾಯಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಬರೆದ ಕವನ. ಕನ್ನಡತಾಯಿ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ತೋರುವ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಂದಾಗಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಪದ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯ. ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪತ್ತು ಇದೆ. ತಾಯಿಯ ಮುಖ ಕಂಡಾಗ ಅದೆಲ್ಲವೂ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಗೋಚರಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯ ಕೀರ್ತಿ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಪಸರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕನ್ನಡತಾಯಿ ಎಲ್ಲರ ನಡೆ-ನುಡಿ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾಗಬೇಕು. ಕನ್ನಡ ತಾಯಿ ಜನ್ಮದಾತರಿಗೆ ಸಮನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವಳ ಹರಕೆ-ಹಾರ್ಕೆ ನಮಗೆ ಶ್ರೀರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಕನ್ನಡವೇ ಉಸಿರು, ಕನ್ನಡಿಗರ ಧರ್ಮನಿಧಮನಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡವೇ ಉಸಿರಾಗಬೇಕು. ಕನ್ನಡ ನಾಡು ನುಡಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ, ಭವ್ಯಪರಂಪರೆ, ಇತಿಹಾಸ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳ ಭವ್ಯತೆಯಿಂದ ಜಗತ್ತಿನೆಲ್ಲಡೆ ಹರಡಬೇಕೆಂಬುದು ಕವಿಯ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

## ಪದಗಳ ಅಧ್ಯಾ

ಆಳ್ವಿ - ಆಳುವೆ ; ಒಸಗೆ- ಸಂತೋಷ, ಶುಭವಾರ್ತೆ ; ಕಾರಕಳ - ಕಾರಕಳ (ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ); ಕೆನೆ - ಸಾರ, ತಿರುಳು ; ತಾಳ್ವಿ - ಸಹಿಸುವೆ ; ತೃಷ್ಣೆ - ಬಾಯಾರಿಕೆ ; ದಿವಂ - ಆಕಾಶ ; ನಗಾಳಿ - ಪರವತಗಳ ಸಮೂಹ ; ನಿಡುಕರು -ನಿಡಿದಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ (ನಿಡು ನಿಂದಿರುವ) ಗೋಮೃಟ ಮೂರ್ತಿ ; ಬಸಿರು - ಗಭರ್, ಗಭಾರಶಯ; ಬಿಳಿಯ ಶೋಳ - ಬೆಳಗೋಳ, ಶ್ರವಣಬೆಳಗೋಳ; ಬೇಲನಾಡು - ಬೇಲೂರು; ಮೊಗ - ಮುಖಿ; ಲತೆ - ಬಳ್ಳಿ ; ಶರ್ವ - ನೃಪತುಂಗನ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರು ; ಸುರಭಿ - ಸುಗಂಧ, ಸುವಾಸನೆ; ನಂದಿನಿ-ಗೋವು.

**ನಗಾಳಿ** : ನಗ - ಪರ್ವತ ; ಆಳಿ - ಸಮೂಹ - ಪರ್ವತಗಳ ಸಮೂಹ

**ಖಿಗ** : ಖಿ - ಆಕಾಶ : ಗ - ಗಮಿಸುವುದು (ಸಂಚರಿಸುವುದು)  
ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವುದು - ಪ್ರಕ್ಕಿ

**ಖಿಗಮೃಗೋರಗಾಳಿ** : ಖಿಗ - ಪ್ರಕ್ಕಿ ; ಮೃಗ - ಪ್ರಾಣಿ ; ಉರಗ - ಹಾವು ; ಆಳಿ - ಸಮೂಹ ;  
ಪ್ರಾಣಿ, ಪ್ರಕ್ಕಿ, ಹಾವುಗಳ ಸಮೂಹ.

**ಕೊಂಡಕುಂದವಯ್** : ಜೈನಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ದಿಗಂಬರ - ಶೈತಾಂಬರ ಎಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯ  
ಭೇದಗಳು ಮಣ್ಣವ ಮೊದಲು ಜೈನಧರ್ಮವು ಅರ್ಹಂತ, ಅನೇಕಾಂತ  
ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ವಿಕ್ರೇಮ  
ಶಕದ ಇಂಡಿನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. ೮೦-೯೧ ರಲ್ಲಿ  
ಅದು ದಿಗಂಬರ- ಶೈತಾಂಬರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಂದು ಕವಲಾಗುತ್ತಲೇ  
ದಿಗಂಬರ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಸಂಘವೇಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು.  
ಪದ್ಧನಂದಿ ಎಂಬ ಮೊದಲನೆಯ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಕೊಂಡಕುಂದಾಚಾರ್ಯನು  
ಈ ಮೂಲಸಂಘದ ಮುಂದಾಳೆಂದೂ ಒಂದು ಗೊದ ಒಡೆಯನೆಂದೂ  
ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

**ಹಿಂಗತೆಯನಿವಾಲ ಸೊಲ್ಲಿ** : ಹಿಂಗತೆ - ಹಿನ್ನಲೆಯ ಕತೆ (ಬೇಲೂರು, ಹಳೆಬೀಡು ಇತ್ಯಾದಿ  
ಶೀಲ್ಪಕಲೆಗಳ ಹಿಂದೆ ಇರುವ ಕತೆ) ಇನಿದು - ಇನಿದಾದ,  
ಸವಿಯಾದ, ರುಚಿಯಾದ, ಪಾಲು-ಹಾಲು; ಸೊಲ್ಲಿ - ಮಾತು;  
ಹಿನ್ನಲೆಯ ಕಥೆ ಸವಿಯಾದ ಹಾಲಿನಂತಿರುವ ಮಾತುಗಳಿಂದ  
ಕೂಡಿದೆ.

**ಎಮ್ಮೆ ತೃಷ್ಣೆಗೆ ದಕ್ಷಿಷ್ಟು** : ಎಮ್ಮೆ - ನಮ್ಮೆ : ತೃಷ್ಣೆ - ದಾಹ, ಬಾಯಾರಿಕೆ ; ದಕ್ಷಿಷ್ಟು - ನೀಡು;  
ಕನಾರ್ಚಕದ ಶೀಲ್ಪಕಲೆಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ  
ದಾಹವುಳ್ಳ (ಬಯಕೆವುಳ್ಳ) ನಮಗೆ ನೀಡು.

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ನಮ್ಮನ್ನು ಅಳುವವರು ಯಾರು?
೨. ಲತೆ ಯಾವುದನೆಲ್ಲಾ ನೀಡುತ್ತದೆ?
೩. ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯ ಬಸಿರ ಹೊನ್ನಗನಿ ಯಾರು?
೪. ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯ ಹಾಡನ್ನು ಯಾವುದರಿಂದ ಉಕ್ಕಿಸಬೇಕು?
೫. ಕನ್ನಡಿಗರ ಪಾಡು ಏನು?

ಆ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಪ್ರಕೃತಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇನು?
೨. ಕನ್ನಡದ ಕವಿಶೈಷರ ಹಿರಿಮೆಯೇನು?
೩. ಕನ್ನಡದ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಗೆ ಹಬ್ಬಿಸಬೇಕೆಂದು ಕವಿ ಆಶಿಸುತ್ತಾರೆ?

ಇ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು-ಎದು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯನ್ನು ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಏಕೆ?
೨. ಕವಿ ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಏನೆಂದು ಕೋರುತ್ತಾರೆ?
೩. ಗೋವಿಂದ ಪ್ರೇ ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳಾವುವು?

ಈ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎಂಟು-ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಕನ್ನಡಿಗರ ತಾಯಿ ಮೊಗ ತೋರಬೇಕೆಂದು ಕವಿ ಏಕೆ ಬಯಸುತ್ತಾರೆ? ವಿವರಿಸಿ.
೨. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಕವಿ ಹಾಗೂ ಕಲೆಯ ಮಹತ್ವವೇನು? - ವಿವರಿಸಿ.

ಉ. ಸಂದರ್ಭಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೧. “ಖಿಗ ಮೃಗೋರಗಾಳಿಯೋ”
೨. “ನಿನ್ನ ಕಲ್ಲೆ ನುಡಿವುದಲ್ಲ!”
೩. “ನಮ್ಮ ಮನಮನೊಂದೆ ಕಲಸು!”

ಖೂ. ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಅ	ಬಿ
೧. ಬೇಲನಾಡು	ಬಾಹುಬಲಿ
೨. ಶವ್	ವಿಂಡಕಾವ್ಯ
೩. ಗೊಲ್ಲೊಧಾ	ಕವನಸಂಕಲನ
೪. ಗಿಳಿವಿಂಡು	ಹಳೆಬೀಡು
	ಬೇಲೂರು
	ನೃಪತುಂಗ

ಶ್ಯಾ. ಬಿಟ್ಟೆ ಸ್ಥಳ ತುಂಬಿ.

- ೧. ಹರಸು ತಾಯೆ \_\_\_\_\_ ಕಾಯೆ
- ೨. ಹಾಲು ಹರಿವ \_\_\_\_\_ ಭೂಮಿಗಳಿದುದೆ?
- ೩. ಜ್ಯೇನರಾದ ಮೊಜ್ಯಪಾದ \_\_\_\_\_
- ೪. \_\_\_\_\_ ಸೇಡು ನಮ್ಮ ಪಾಡು

**ಪಠ್ಯಾಧಾರ ಚಟುವಟಿಕೆ**

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಕಂತಪಾಠ ಮಾಡಿ.

- ೧. ಜ್ಯೇನರಾದ \_\_\_\_\_ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿರ! (ವಿಳು ಸಾಲು)

ಆ. ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಹಾತ್ಮರ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ.

**ಮೂರಕ ಓದು**

★ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಎಂ.ಗೋವಿಂದ ಪ್ರೈ ಅವರ ಗಿಳಿವಿಂಡು ಕವನ ಸಂಕಲನದ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಿರಿ.



## ೧೦. ಭಾರತೀಯತೆ



**ಪ್ರಮೇಶ :** ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ನವೋದಯ, ನವ್ಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ಬಂಡಾಯ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಎಂಬ ವಿವಿಧ ಮಜಲುಗಳಿವೆ. ನವೋದಯ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವರ್ಣನೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುವುದು ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ವಸ್ತುವಾಗಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕೂಂದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಕವಿತೆಯಾಗಿದೆ.



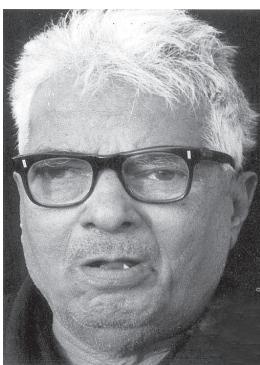
ಆಕಾಶಕ್ಕೆದ್ದು ನಿಂತ ಪರ್ವತ ಹಿಮ ಮೌನದಲ್ಲಿ  
ಕರಾವಳಿಗೆ ಮುತ್ತನಿಡುವ ಪದ್ರೇಗಳ ಗಾನದಲ್ಲಿ  
ಬಯಲ ತುಂಬ ಹಸಿರ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿ ಹರಿವ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ  
ನೀಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗೆಯ ಚೆಲ್ಲಿ ಯಂತ್ರಫೋಷವೇಳುವಲ್ಲಿ  
ಕಣ್ಣಿ ಬೇರೆ, ನೋಟವೋಂದು-  
ನಾವು ಭಾರತೀಯರು.

ನಾಡಿನೆಲ್ಲ ಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಾನಿನಲ್ಲಿ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ  
ನಮ್ಮ ಯೋಧರೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ನಮ್ಮ ದ್ವಿಜದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ  
ಒಂದೆ ನೆಲದ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ನಮ್ಮ ಹೊರಳಿನಲ್ಲಿ  
ನಮ್ಮ ಯುಗದ ದನಿಗಳಾಗಿ ಮೂಡಿದೆಲ್ಲ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ  
ಭಾಷೆ ಬೇರೆ, ಭಾವವೋಂದು-  
ನಾವು ಭಾರತೀಯರು.

ನಾಡಿಗಾಗಿ ತನುವ ತೆತ್ತ ಹುತಾತ್ಮರ ಸ್ವರಣೆಯಲ್ಲಿ  
ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ನೆರೆಗೆ ನೆರಳನೀವ ಕರುಣೆಯಲ್ಲಿ  
ದಾರಿ ಬಳಸಿ ಏರುವಲ್ಲಿ ಬಿರುಗಾಳಿಯೆ ಮೊಳಗುವಲ್ಲಿ  
ನಮ್ಮ ಗುರಿಯ ಬೆಳಕಿನೆಡೆಗೆ ನಡೆವ ಧೀರ ಪಯಣದಲ್ಲಿ  
ಎಲ್ಲೆ ಇರಲಿ, ನಾವು ಒಂದು-  
ನಾವು ಭಾರತೀಯರು.

- ಕೆ.ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ

### ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ



ಆಧುನಿಕ ಕಾವ್ಯ ಸಂಭಾಷಣೆ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಕೆ.ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಅವರು ೧೯೦೧-೧೯೧೫ ರಲ್ಲಿ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೃಷ್ಣರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಕ್ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರ ಮೊದಲ ಕವನ ಸಂಕಲನ ಮೈಸೂರು ಮಲ್ಲಿಗೆ ರೇಳಿಖಿರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಇವರು ಶಿಲಾಲತೆ, ಬಿರಾವತೆ, ನವಪಲ್ಲವ, ಇರುವಂತಿಗೆ, ದೀಪದ ಮಲ್ಲಿ, ಮನೆಯಂದ ಮನೆಗೆ, ತೆರೆದ ಬಾಗಿಲು ಮೊದಲಾದ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೧೧ ರಲ್ಲಿ ಇವರ ತೆರೆದ ಬಾಗಿಲು ಎಂಬ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸಿದೆ. ೧೯೧೦ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಭಿಲ ಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷಾನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರ ದುಂಡು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕವನ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಕನಾಂಟಿಕ ಸಕಾರದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪಂಪ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸಿದೆ. ಇವರನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಕವಿ ಎಂದೇ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ೧೯೦೪ರಲ್ಲಿ ದೇವಾಧಿನರಾದರು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತೀಯತೆ ಕವನವನ್ನು ಕೆ. ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಅವರ ನವಪಲ್ಲವ ಕವನ ಸಂಕಲನ (ಪುಟ ೪೪೪)ದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

### ಅಶಯ ಭಾವ

ಭಾರತೀಯತೆ ಕವನದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಭಾರತೀಯರ ಏಕತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತ ದೇಶದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸೌಂದರ್ಯ, ಜನರ ಜೀವನ ಶೈಲಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆ, ಭಿನ್ನತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತಾಭಾವ, ದೇಶಭಕ್ತಿ, ತ್ಯಾಗ, ಪರೋಪಕಾರಬುದ್ಧಿ ಮುಂತಾದ ಉತ್ತಮ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ವಿಶದೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

\* \* \*

## ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಹಿಮ - ಮಂಜು ; ಕರಾವಳಿ - ಸಮುದ್ರತೀರ ; ಪರ್ದೆರೆ - ದೊಡ್ಡ ಅಲೆ ; ಫೋಂಟ್ - ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ; ಗಡಿ - ಸೀಮೆ, ಎಲ್ಲೆ ; ಯೋಧ - ಸೈನಿಕ ; ಕೊರಜು - ಧ್ವನಿ ; ತನು-ದೇಹ; ತೆರು - ನೀಡು, ತ್ಯಾಗ ಮಾಡು ; ಹುತಾತ್ಮ - ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಣ ತೆತ್ತೆವ ; ಸೃಂಖಲೆ - ನೆನಪು; ನೆರೆ - ಪಕ್ಕೆ ; ನೆರಳು - ಆಶ್ರಯ ; ಮೊಳಗು - ಅಬ್ಜರ ; ಬೆಳಕು - ಜ್ಞಾನ

## ಅಭ್ಯಾಸ

- ವಿಷಯಗ್ರಹಣ/ಲುತ್ತರ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು
- ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಲುತ್ತರಿಸಿ.
  ೧. ಪರವತ ಹಿಮ ಯಾವ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ನಿಂತಿದೆ?
  ೨. ಪರ್ದೆರೆಗಳು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಮುತ್ತನಿಡುತ್ತಿವೆ?
  ೩. ಹಸಿರು ದೀಪವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಲಾಗಿದೆ?
  ೪. ಯಂತ್ರಫೋಂಟ್ ಏಳುತ್ತಿರುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?
  ೫. ನಮ್ಮ ಧ್ವಣಿವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರುವವರು ಯಾರು?
  ೬. ನಮ್ಮ ಪರಿಣಾಮ ಎತ್ತ ಸಾಗಿದೆ?
- ಆ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು/ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಲುತ್ತರಿಸಿ.
  ೧. ಕಣ್ಣಿ ಬೇರೆಯಾದರೂ ನೋಟ ಒಂದಾಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
  ೨. ‘ಭಾಷೆ ಬೇರೆಯಾದರೂ ಭಾವ ಒಂದು’ –ಸಮಧಿಸಿ.
- ಇ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎಂಟು/ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಲುತ್ತರಿಸಿ.
  ೧. ನಾವು ಭಾರತೀಯರು ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನ ಮಿಡಿಯುವ ಸನ್ನಿಹಿತಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- ಈ. ಸಂದರ್ಭನುಷಾರ ವಿವರಿಸಿ.
  ೧. “ಕಣ್ಣಿ ಬೇರೆ, ನೋಟವೋಂದು”
  ೨. “ಭಾಷೆ ಬೇರೆ, ಭಾವವೋಂದು”
  ೩. “ಎಲ್ಲೆ ಇರಲಿ, ನಾವು ಒಂದು”

## ● ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ/ನಿಶ್ಚಯ ನಿರ್ಣಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

ಚಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳ ತುಂಬಿ.

೧. ಯಂತ್ರ \_\_\_\_\_ ವೇಳುವಲ್ಲಿ.
೨. ಒಂದೆ ನೆಲದ \_\_\_\_\_ .
೩. ನಮ್ಮ ಯುಗದ ದನಿಗಳಾಗಿ ಮೂಡಿದೆಲ್ಲ \_\_\_\_\_ .
೪. ಎಲ್ಲೆ ಇರಲಿ ನಾವು \_\_\_\_\_ .
೫. ನಡೆವ \_\_\_\_\_ ಪರಿಣಾದಲ್ಲಿ .

## ಸ್ಪೇಡಾಂತಿಕ ಭಾಷಾಭಾಸ

ಭಂದಸ್ಸಿ : ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ವಿವರ.

ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಗಡ್ಡ, ಪದ್ಯ ಮತ್ತು ಚಂಪೂ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯ ಗಡ್ಡಪದ್ಯ ಮಿಶ್ರಿತ ಶೈಲಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಥಾನವಾಗಿ ಗಡ್ಡ ಮತ್ತು ಪದ್ಯ ಎಂಬೆರಡೇ ವಿಭಾಗಗಳೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು.

ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವಾಗ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗುವುದು. ಅದೇ ಭಂದಸ್ಸಿ. ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರವು ಗಡ್ಡ ಮತ್ತು ಪದ್ಯ ಎರಡಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಭಂದಶ್ಯಾಸ್ತ್ರವು ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾದುದು.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಂದಸ್ಸಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಭಂದಸ್ಸಿಗೆ ಏಕೇಷ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮೂರು ಕಾರಣಗಳೆಂದಾಗಿ ಭಂದಸ್ಸಿಗೆ ಗುರುತರವಾದ ಮಹತ್ವವುಂಟು.

- + ಹಿಂದಿನ ಕಾವ್ಯಗಳ ಲಕ್ಷಣ ತಿಳಿಯಲು
- + ಭಂದಸ್ಸನ್ನು ಕಡೆಗಳಿಸಿದ್ದರ ಜೀಚಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮರು ಚಿಂತಿಸಲು
- + ಭಂದಸ್ಸಿನ ಹೋಸ ಬಗೆಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು

ಒಂದು ಗೊತ್ತಾದ ಸಾಲುಗಳ (ಪಾದಗಳ) ನಿಯಮ ಅನುಸರಿಸಿ ಬರೆದವುಗಳೇ ಪದ್ಯಗಳು. ಮೂರು ಪಾದಗಳ ಪದ್ಯವನ್ನು ತ್ರಿಪದಿ ಎಂತಲೂ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳ ಪದ್ಯವನ್ನು ಚೌಪದಿ ಎಂತಲೂ ಆರುಪಾದಗಳ ಪದ್ಯವನ್ನು ಪಟ್ಟಿಪದಿ ಎಂತಲೂ ಇತ್ತೀಚಿನ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳ ಪದ್ಯವನ್ನು ಅಪ್ಪಿಪಟ್ಟಿದಿ (ಸುನೀತ/ಸಾನೇತ) ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುವರು. ಹಾಗಾಗಿ ಪದ್ಯ ಎಂಬುದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪಾದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು. ಪದ್ಯದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಾದ ಪ್ರಾಸ, ಯತಿ ಮತ್ತು ಗಣಗಳ ನಿಯಮದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪದ್ಯವನ್ನು

- ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ
  - ಅ. ಭಾರತೀಯತೆ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಾಸವಿದೆ?
  - ಆ. ಭಾರತೀಯತೆ ಪದ್ಯದ ಮೂರನೆಯ ಚರಣದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಸಾಕ್ಷರ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
- ಪಠ್ಯಧಾರ ಚಟುವಟಿಕೆ
  - ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿ.
  - ಆ. ನಾಡಿಗಾಗಿ ತನುವ ತೆತ್ತು — — — — ಧೀರ ಪಯಣದಲ್ಲಿ. (ನಾಲ್ಕು ಸಾಲು)

### **ಮೂರಕ ಓದು**

★ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರ ಪ್ರೀತಿ ಇಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಕವನಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿನ ಒಕ್ಕಾನ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಓದಿ.



- ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಭಾಷಾಭಾಷೆ
  - ಅ. ಭಾರತೀಯತೆ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಾಸಾದಿ?
  - ಆ. ಭಾರತೀಯತೆ ಪದ್ಯದ ಮೂರನೆಯ ಚರಣದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಸಾಕ್ಷರ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
- ಪಠ್ಯಧಾರ ಚಟುವಟಿಕೆ
  - ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿ.
  - ಆ. ನಾಡಿಗಾಗಿ ತನುವ ತೆತ್ತು — — — — ಧೀರ ಪಯಣದಲ್ಲಿ. (ನಾಲ್ಕು ಸಾಲು)

### **ಹಚ್ಚಿನ ಓದು**

★ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರ ಪ್ರೀತಿ ಇಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಕವನಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿನ ಒಕ್ಕಾನ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಓದಿ.



## ೧೧. ಗೆಳೆತನ

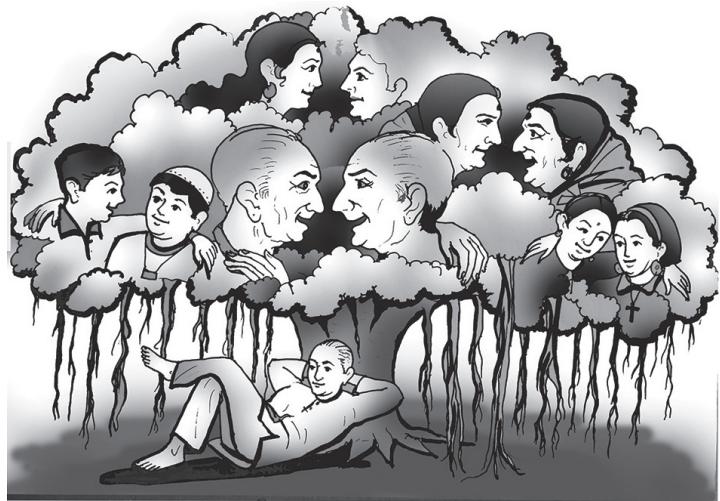


**ಪ್ರಮೇಶ :** ಆಧುನಿಕ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಬಹಳ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕವಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಕಟ್ಟಪಾಡುಗಳಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಸ್ವಚ್ಛಿಂದ ಹರಿವಿನ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನು ‘ನವನವೋನ್ನೇಷ ಶಾಲಿನಿ’ಯನ್ನಾಗಿಸಿ ಹೊಸ ಮಟ್ಟಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಚನ್ನೆಲೀರ ಕಣವಿಯವರು ಒಬ್ಬರು.

ಇಂದು ಇಡೀ ಜಗತ್ತು ಭಯ, ಆತಂಕ, ಭಯೋತ್ಪಾದನೆಯ ಕರಿನೆರಳಿಗೆ ಸಿಲುಕೆ ನರಭುತ್ತಿದೆ. ವಿಶ್ವವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಗ್ಗಾಡಿಸಲು ಇರುವ ಏಕಮಾತ್ರ ಸಾಧನ ಸ್ವೇಹ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮಾತ್ರ. ಗೆಳೆತನವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾನವನ ಹೃದಯದ ಮಿಡಿತವಾಗಿದೆ. ಜನ್ಮನೀಡಿದ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರನ್ನು ಮೀರಿಸಿದ ಬಾಂಧವ್ಯ ಗೆಳತನದ್ದು. ಇದಕ್ಕೆ ಪುರಾಣ ಇತಿಹಾಸಗಳ ಹಿನ್ನಲೆಯಿದೆ. ಕೃಷ್ಣ-ಸುಧಾಮ, ಕಣಿಕ-ದುಯೋಗಿಧನ, ಚಂದನದಾಸ - ಅಮಾತ್ಯ ರಾಕ್ಷಸರವರ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಪುರಾಣ ಇತಿಹಾಸದ್ದು ಹಾಗೂ ವ್ಯೇಯಕ್ತಿಕ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳಾಗಿವೆ. ಗೆಳತನಕ್ಕೆ ಮೇಲು-ಕೀಳುಗಳಾಗಲಿ, ಹೆಣ್ಣಿಗಳಿಂಬ ತಾರತಮ್ಯವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವೇಹ - ಬಾಂಧವ್ಯಗಳು ವ್ಯೇಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ್ನು ಮೀರಿ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಒಗ್ಗಾಡಿಸುವ ಏಕಮಂತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಗೆಳೆತನದ ಸುವಿಶಾಲ ಆಲದಡಿ ಪಸರಿಸಿಹ  
ತಣ್ಣೆಳಲ ತಂಪಿನಲಿ ತಂಗಿರುವೆನು;  
ಜೀವನದನಂತ ದುರ್ಭರ ಬವಣ ನೋವುಗಳ  
ಕಾವುಗಳ ಮೌನದಲಿ ನುಂಗಿರುವೆನು  
ಗೆಳೆತನವೆ ಇಹಲೋಕಕೆರುವ ಅಮೃತ  
ಅದನುಳಿದರೇನಿಹುದು-ಜೀವನ್ತ್ವತ!

ಇಲ್ಲಿ ವಂಚನೆಯಿಲ್ಲ ಚಂಚಲತೆಯಿನಿತಿಲ್ಲ<sup>1</sup>  
ಮೇಲು ಕೀಳುಗಳೆಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲ  
ಅಹಮಿಕೆಯ ನೆವಮಿಲ್ಲ ದ್ವೇಷ ಗುಣಮಣಿಲ್ಲ<sup>2</sup>  
ಸಣ್ಣತನ ಸಂಕೋಚ ಮೊದಲಿಗಿಲ್ಲ<sup>3</sup>  
ಮನವು ಬಾನಗಲ, ಎದೆ ತಿಳಿಗೊಳಿದೊಲು  
ಭಾವ ಶುದ್ಧ ಸ್ವರ್ಚಿಕ - ಬೆಳೆದಿಂಗಳು!



ಉಪ್ಪಿಗಂತಲು ರುಚಿಯು ತಾಯಿಗಂತಲು ಬಂಧು  
ಇಲ್ಲೆಂಬ ಗಾದೆನುಡಿ ಕೇಳಿರುವೆನು.  
ಗೆಳೆತನದ ಶುಚಿರುಚಿಯು ಇದಕು ಮಿಗಿಲಾಗಿಹುದು  
ಎಂಬ ಸಾಹಸ ಮಾಡೆ ದೋಷವೇನು?  
ಕಂಡ ಕಂಡವರೇನು ಬಲ್ಲರಿದನು  
ಉಂಡವೆನು ಕಂಡಿಹನು ಇದರ ಹದನು.

ಹೇಗೋ ಹೇಗೋ ಹೆಗಲುಗೊಟ್ಟು ಬಂದಿಹ ಕೊಪ್ಪು  
ಆಗು ಹೋಗುಗಳಿಂಗೆ ಭಾಗದಂತೆ,  
ಸುಖಿಕೆ ಸಂತಸಬಟ್ಟು ದು:ಖಿದಲಿ ಸಹಭಾಗಿ –  
ಯಾಗೆ ಜೀವನ ರಸದ ಪಾಕದಂತೆ –  
ಸರಸವಿರಸವನೆಲ್ಲ ಅಪ್ಪಕಯ್ಯ  
ಬಾಳುವರು ಗಂಧದೊಲು ಜೀವ ತೆಯ್ಯ!

– ಚಿನ್ನವೀರ ಕಣವಿ



ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನೀರ ಕಣವಿ ಇಂಟ ಒಬ್ಬರು. ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಂಬಳದವರು. ನರೋದಯ ಮತ್ತು ನವ್ಯ ಮಾರ್ಗಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಸಾಧಿಸಿದ ಕವಿಯೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು. ಕನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪ್ರಕಟಣ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಸಂಗ ವಿಸ್ತರಣ ವಿಭಾಗದ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಆಕಾಶಬುಟ್ಟಿ, ಭಾವಚೀವಿ, ಮಧುಚಂದ್ರ, ದೀಪಥಾರಿ, ಮಣಿನ ಮೆರವಣಿಗೆ, ನೆಲಮುಗಿಲು, ಕಾವ್ಯಕ್ಷಿ, ಚಿರಂತನ ದಾಹ ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು. ಕನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಇಂಟರ್ ರಲ್ಲಿ ಜೀವಧ್ವನಿ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರಕಿವೆ. ಇಂಟ್ ರಲ್ಲಿ ಹಾಸನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಈ ನೆಯ ಅವಿಲ ಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು.

ಗೆಳೆತನ ಕವನವನ್ನು ಚೆನ್ನೀರ ಕಣವಿ ಅವರ ಆಕಾಶಬುಟ್ಟಿ ಕವನ ಸಂಕಲನ (ಪುಟ ೩೫-೩೬) ದಿಂದ ಆಯ್ದು ಸಂಪಾದಿಸಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ.

### ಆಶಯ ಭಾವ

ಕವನದಲ್ಲಿ ಗೆಳೆತನ, ಅದರ ಸವಿ, ಮಹತ್ವ ಹಾಗೂ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗೆಳೆತನಕ್ಕೆ ಪೌರಾಣಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಾಗೂ ಸಮಕಾಲೀನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮಿಗಿಲಾದ ಸಾಫಿನಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಗೆಳೆತನ ವ್ಯೇಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಯಿಂದ ವಿಶ್ವಸಾಮರಸ್ಯದ ನೆಲೆಗೆ ಧಾವಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಕವಿತೆ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಇದೇ ಕವಿತೆಯ ಆಂತರ್ಯಾಭಾವ.

\* \* \*

### ಪದಗಳ ಅಧ್ಯಾ

ಅಪ್ಪುಕಯ್ಯ - ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳು, ಸ್ವೀಕರಿಸು; ಅಹಮಿಕೆ - ಅಹಂಕಾರ ; ಇಹಲೋಕ - ಭೂಲೋಕ; ಕೂಪ್ಯ - ಬಲವು, ತ್ವೀತಿ ; ಚಂಚಲತೆ - ಸ್ಥಿರವಲ್ಲದ; ಜೀವನ್ಯತೆ - ಬದುಕಿದ್ವಾದಿ ಸತ್ತ್ರಂತಿರುವ ; ತಂಗು - ಇಳಿದುಕೋ, ಬೀಡುಬಿಡು ; ದುರ್ಭರ - ತಾಳಲಾಗದ; ದೋಷ - ತಪ್ಪು, ಕುಂದುಕೊರತೆ; ನುಡಿ - ಮಾತು ; ನೆವ - ಕಾರಣ ; ಪಸರಿಸು - ಹರಡು, ವಿಸ್ತರಿಸು; ಬವಣ - ಕಷ್ಟ ; ಬಾಗು - ಮಣಿ, ಬಗ್ಗು, ಶರಣಾಗು ; ಮಿಗಿಲು - ಶ್ರೇಷ್ಠ ; ರಸಪಾಕರುಚಿಯಾದ ಅಡುಗೆ; ವಂಚನೆ - ಮೋಸ ; ಹದ - ಪಕ್ಕತೆ, ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಿತಿ.

**ಅ.** ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಕವಿ ಎಲ್ಲಿ ತಂಗಿದ್ದಾರೆ?
೨. ಕವಿ ಮೌನದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನು ನುಂಗಿದ್ದಾರೆ?
೩. ಗೆಳೆತನದ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವನೆ ಹೇಗಿದೆ?
೪. ಉಪ್ಪು ಮತ್ತು ತಾಯಿಯ ಬಗೆಗಿರುವ ಗಾದೆ ಯಾವುದು?

**ಆ** ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಗೆಳೆತನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ದುರ್ಗಣಗಳು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ?
೨. ಗೆಳೆತನದ ಶುಚಿರುಚಿ ಎಂಫಂಡ್?
೩. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು-ಐದು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.
೪. ಗೆಳೆತನ ಇಹಲೋಕಕಿರುವ ಅಮೃತ ಹೇಗೆ? ತಿಳಿಸಿ.
೫. ಗೆಳೆಯರ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವನೆ ಹೇಗೆಗೆ ಏರ್ಪತ್ತದೆ? ವಿವರಿಸಿ
೬. ಗೆಳೆಯರು ಹೇಗೆ ಬಾಳುತ್ತಾರೆ?
೭. ಗೆಳೆತನವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸು?

**ಈ.** ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎಂಟು-ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಗೆಳೆತನದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕಣವಿ ಅವರು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ?
೨. ಸಂದರ್ಭ-ಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೩. “ಅದನ್ನಿಂದರೇನಿಹುದು— ಜೀವನ್ನುತ್ತ!”
೪. “ಭಾವ ಶುದ್ಧ ಸ್ಥಂಭಿಕ— ಬೆಳದಿಂಗಳು!”
೫. “ಕಂಡ ಕಂಡವರೇನು ಬಲ್ಲರಿದನು”
೬. “ಬಾಳುವರು ಗಂಧದೊಲು ಜೀವ ತೆಯ್ಯು!”

೨೦. ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರದ ಪದವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ.

೧. ಹೆಗಲುಗೊಟ್ಟು ಸಂತಸಬಟ್ಟು ಉಂಡವನು ತಿಳಿಗೊಳ
೨. ಲೋಕ ಅಮೃತ ಎದೆ ಸಾಹಸ
೩. ಭಾವಚೀವಿ ಕಾವ್ಯಶ್ಲೇಷ ದೀಪಥಾರಿ ಜೀವದ್ವಾನಿ
೪. ಬಾನು ಆಕಾಶ ಭಾನು ಗಗನ

### ಪರ್ಯಾಧಾರಿತ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿ.

೧. ಉಪಿಗಿಂತಲು ರುಚಿಯು — — — — — ಇದರ ಹದನು (ಆರು ಸಾಲು)

### ಮೂರಕ ಓದು

- ★ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನದ ಭಾರತ ಭಾರತ ಮುಸ್ತಕಮಾಲೆಯ ಕೃಷ್ಣ-ಹುಚೀಲರ ಸ್ವೇಹ ಕರೆಯನ್ನು ಓದಿ.
- ★ ಪಂಚತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಇತರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೆಳೆತನದ ಕುರಿತು ಕರೆಗಳನ್ನು ಓದಿರಿ.

★ ★ ★ ★

## ೧೨. ಬಹುಮಾನ



**ಪ್ರಮೇಶ :** ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ತನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃಷಣಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಐರಿಷ್ ಕವಿಯೊಬ್ಬರು “ನೀವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ” ಎಂದು ಕೊಟ್ಟ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಬಳಿಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಇನ್ನೋಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರು ತಮ್ಮ ಒಂದು ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ “ಎಲ್ಲ ಕೇಳಲಿ ಎಂದು ನಾನು ಹಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಹಾಡುವುದು ಅನಿವಾಯ ಕರ್ಮ ನನಗೆ; ಕೇಳುವವರಿಹರೆಂದು ನಾ ಬಲ್ಲೆ ಅದರಿಂದ, ಹಾಡುವೆನು ಮ್ಯಾದುಂಬಿ ಎಂದಿನಂತೆ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಎರಡೂ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾವವು ಪ್ರಸ್ತುತ “ಬಹುಮಾನ” ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಉದ್ದಾಮ ಲೇಖಿಕರು ಆಗಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಕನ್ನಡದ ಬದಲು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬೇರಾವುದಾದರೂ ವಿದೇಶೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದರೆ ಲೋಕವಿಶ್ವಾತರೂ ಲೋಕಮಾನ್ಯರೂ ಆಗುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಮಾತಿದೆ. ಹಾಗಿದ್ದು ಅವರೆಲ್ಲ ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ? ಯಾಕೆ ಕನ್ನಡವನ್ನೇ ಆಯ್ದುಕೊಂಡರು? ಉತ್ತರ ಸ್ವಷ್ಟ ಕವಿಯು ಬರೆಯುವುದು ತನ್ನ ಹೃದಯದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನೇ ಹೊರತು ಲೋಕ ಮೆಚ್ಚಲಿ, ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಕೊಡಲಿ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಹೃದಯದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಸಶಕ್ತವಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮಾತ್ರಭಾಷೆಗಳೇ ಅಲ್ಲವೇ!



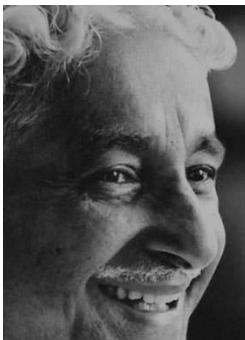
“ಕುಹೂ! ಕುಹೂ!” – ಕೋಕಿಲವಾಣಿ!  
ಜಗ ಜುಮ್ಮೆಂದುದು ಅದ ಕೇಳಿ!  
ನೀರವ ಪರ್ಷಾತ ಕಾನನ ಶ್ರೇಣಿ  
ಮರುದನಿಗ್ರೇದಿತು ಮುದ ತಾಳಿ.  
ಗಾನವ ಕೇಳಿ ಮಹಾಂಬರ ಸುಮ್ಮನೆ  
ಮಾತಾಡದೆ ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು!  
ಕಂದರದಲ್ಲಿದ್ದೋಂದು ಸರೋವರ  
ತೆರೆಗಳ ಕೈಪರೆಯಿಕ್ಕಿತ್ತು!  
ಮಾಧುರ್ಯದಿ ಹಿಕ ತನ್ನನೆ ಮರೆಯುತ್ತೆ  
“ಕುಹೂ! ಕುಹೂ!” ಕೂಗಿತ್ತು!

ಆಲಿಸಿದೊರ್ನು ಗಾನಕೆ ನೋಂದು  
 ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟನು ಇಂತೆಂದು:-  
 “ಮಲೆಗಳಲುಲಿಯುವ ಓ ಹೋಗಿಲೆಯೇ,  
 ಬಲು ಚೆಲುವಿದೆ ನಿನ್ನೀ ಗಾನ!  
 ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸು ಮಾಡಿದರೆ  
 ದೊರೆವುದು ನೋಬೆಲ್ ಬಹುಮಾನ!  
 ಅರಣ್ಯ ರೋದನ! ಸುಮೃದ್ಧಿ ಹಾಡುವೆ!  
 ಕೇಳುವರಾರಿಲ್ಲಿ?”

ಕೂಗಿತು ಹೋಗಿಲೆ “ಕುಹೂ” ಎಂದು!  
 ತಲ್ಲಿನೀಸಿತು ಜಗ ಜುಮ್ಮೆಂದು!

— ಕುವೆಂಪು

### ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ



ಕುವೆಂಪು (೧೯೦೪ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೬ – ೧೯೭೫ ನವೆಂಬರ್ ೧೧) – ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ. ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಪ್ಪಳಿಯಲ್ಲಿ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಸಾಂತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದು ನಂತರ ಅಲ್ಲೇ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಸಣ್ಣಕತೆ, ಕವಿತೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಮೀಮಾಂಸೆ, ಜೀವನಚರಿತ್ರೆ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿರುವ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ತಾವು ಬರೆದ “ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ” ಮಹಾಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಕೊಳ್ಳಲು ಇವರ ಮೊದಲ ಕವನಸಂಕಲನ. ಅನಂತರ ಪಾಂಚಜನ್ಯ, ನವಿಲು, ಕಲಾಸುಂದರಿ, ಕೃತಿಕ, ಅಗ್ನಿಹಂಸ, ಪಕ್ಷಿಕಾಶಿ, ಮೋಡತಿ, ಅನಿಕೇತನ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಕಾನೂರು ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಹೆಗಡತಿ ಮತ್ತು ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು ಇವರ ಎರಡು ಬೃಹತ್ ಕಾದಂಬರಿಗಳು. ಕನಾಂಟಕರತ್ತು, ಹಂಪಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪದ್ಮಭೂಷಣ, ಪದ್ಮವಿಭೂಷಣ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಸಂದಿವೆ. ಇವರು ಕನ್ನಡದ ಎರಡನೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿಗಳು (ಮೊದಲನೆಯವರು ಮಂಜೇಶ್ವರ ಗೋವಿಂದ ಪ್ರಗಳು). ಪ್ರಸ್ತುತ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಅವರ “ನವಿಲು” ಕವನ ಸಂಕಲನದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

### ಆಶಯ ಭಾವ

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಈ ಪುಟ್ಟ ಕವಿತೆಯು ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನಮಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹಕ್ಕಿಯೋಂದು ಹಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ “ನೀನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದರೆ ನೋಬೆಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಿತೆಂದು” ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆ ಮಾತಿಗೆ ಹೋಗಿಲೆ ಯಾವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೂ ಕೊಡದೆ

ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ “ಕುಮಾ” ಎಂದಷ್ಟೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆ ದ್ವನಿಯು ಇಡೀ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಚಲನವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ನಾವು ಯಾವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರೋ ಅದನ್ನು ಅಶ್ವಂತ ನಿಸ್ಪಾರ್ಥದಿಂದ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ಈ ಕವಿತೆಯ ಒಂದು ದ್ವನಿ. ಲೋಕದ ಟೀಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳಿಗೆ ನಾವು ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎಂಬ ದ್ವನಿಯೂ ಹೊರಡುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಹಜಭಾಷೆ, ಮಾತ್ರಭಾಷೆ, ಆಡುನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಜೀವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಕೃತಕ – ಎಂಬ ಭಾವವೂ ಕವಿತೆಯಿಂದ ಹೊಮ್ಮುವುದು.

\* \* \*

## ಪದಗಳ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ

ಕೋಕಿಲವಾಣಿ – ಕೋಗಿಲೆಯ ದ್ವನಿ, ಜಗ – ಜಗತ್ತು, ಕಾನನ – ಕಾಡು, ಅರಣ್ಯ, ಕಂದರ – ಎರಡು ಬೆಟ್ಟಗಳ ನಡುವಿನ ಕಣಿವೆ, ಶ್ರೀಣಿ – ಸಾಲು, ಸರಣಿ, ಮರುದನಿ – ಮಾರ್ದನಿ, ಪ್ರತಿದ್ವನಿ, ಮಹಾಂಬರ – ವಿಶಾಲವಾದ ಆಕಾಶ, ಕೈಪರೆ – ಚಪ್ಪಾಳೆ, ಬಿಕ – ಕೋಗಿಲೆ, ಆಲಿಸು – ಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳು, ತರ್ಜುಮೆ – ಭಾಷಾಂತರ, ಒಂದು ಭಾಷೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿಸು, ಮಲೆ – ಬೆಟ್ಟ; ಕಾಡು-ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನೊಂದ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ, ನೋಬೆಲ್ – ನೋಬೆಲ್ (ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕೇತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗುವ, ಒಂದು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ), ಅರಣ್ಯರೋದನ – ಯಾರ ಕಿವಿಗೂ ಬೀಳದ ಕೂಗು.

### ಅಭ್ಯಾಸ

- ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.
- ಜಗತ್ತು ಜುಮ್ಮೆಂದುದು ಯಾವ ದ್ವನಿಗೆ?
- ಕೋಗಿಲೆಯ ಕೂಗನ್ನು ಯಾವುದು ಮಾರ್ದನಿಸಿತು?
- ಗಾನವನ್ನು ಕೇಳಿದ ನೀಲಾಕಾಶ ಏನು ಮಾಡಿತು?
- ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸರೋವರ ಕೋಗಿಲೆಯ ಗಾನಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಕೊಟ್ಟಿತು?
- ಕೋಗಿಲೆಯ ಕೂಗನ್ನು ಆಲಿಸಿದ ಮನುಷ್ಯ ಏನೆಂದು ಹೇಳಿದನು?
- ಮನುಷ್ಯನ ಮಾತಿಗೆ ಕೋಗಿಲೆ ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರವೇನು?
- ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.
- ಕೋಗಿಲೆಯ ಗಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಹೇಗೆ ಸ್ವಂದಿಸಿತು?
- ಕೋಗಿಲೆಯ ಗಾನವನ್ನು ಆಲಿಸಿ ನೊಂದು ಮನುಷ್ಯನು ಏನೆಂದನು?
- ಮನುಷ್ಯನ ಮಾತಿಗೆ ಕೋಗಿಲೆಯು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿತು?

೪. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎಂಟು-ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.
- ಕೋಗಿಲೆಯ ಗಾನಕೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹೇಗೆದ್ದವು?
  - ಕೋಗಿಲೆಯ “ಕುಹೂ” ವಾಣಿಯನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆ ಅಧ್ಯೇತ್ಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು?
೫. ಈ ವಾಕ್ಯಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಥವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ಮರುದನಿಗ್ರಹಿತ ಮುದ ತಾಳಿ
  - ಬಲು ಚೆಲುವಿದೆ ನಿನ್ನೀ ಗಾನ
  - ಅರಣ್ಯರೋದನ! ಸುಮೃನೆ ಹಾಡುವೆ!
  - ತಲ್ಲಿರೋಸಿತು ಜಗ ಜುಮ್ಮೆಂದು
೬. ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಅ

೭. ಪರ್ವತ

ಬ

ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು

೮. ಸರೋವರ

ಕಾಗುತಲಿತ್ತು

೯. ವೃಕ್ಷ

ಕೈಪರೆಯಿಕ್ಕಿತ್ತು

೧೦. ಮಹಾಂಬರ

ಮಾದನಿಸುತ್ತಿತ್ತು

೧೧. ಕೋಗಿಲೆ

ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದು

### ಪೂರಕ ಓದು

- ★ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಇತರ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಓದಿರಿ.
- ★ ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರ “ಎದೆ ತುಂಬಿ ಹಾಡುವೆನು” ಕವಿತೆಯನ್ನು ಓದಿರಿ, “ಬಹುಮಾನ” ಕವಿತೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿನೋಡಿರಿ.
- ★ ನೋಬೆಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಂಚಿತ ಸಾಧಕರ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ. ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಿರಿ.

★ ★ ★ ★

## ೧೨. ವಚನಾಮೃತ



ಪ್ರವೇಶ : ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇಂನೇಯ ಶತಮಾನ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾದುದು. ಪಾಂಡಿತ್ಯಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜನಸಾಮಾನ್ಯದ ದನಿಯಾಗಿ, ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯನ ಬದುಕು ಬವಳಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ್ದ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯ. ಶರಣರ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಮಾದರಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆಗೆ ಹಿಡಿದ ಕೈಗನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ. ‘ಅರಿತರೆ ಶರಣ ಮರೆತರೆ ಮಾನವ’ ಎಂಬುದು ಶರಣ ತತ್ತ್ವದ ಮಹಾವಾಕ್ಯ. ‘ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರು ಮಹಾಜ್ಞಾನವನ್ನರಿತಾಗ ನಿತ್ಯ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ’ ಎಂಬ ಶರಣರ ಮಾತುಗಳು, ವಚನ, ಸೂಳ್ಳಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ದೃವತ್ವಕ್ಕೆ ಪರಿಸುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಂಬ ಭೇದಭಾವವಿಲ್ಲದೆ, ಮೇಲುಕೇಳಂಬ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಶಿವಶರಣರು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದೇವರ ಹೆಸರನ್ನೇ ಅಂಕಿತವಾಗಿಸಿ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ವಚನಗಳ ಅಮೃತವನ್ನೀಶಿಸುವ, ಪರಿಚಯಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ವಚನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗುರು ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಬಡಿದು ಬುದ್ಧಿಯ  
ಕಲಿಸಿದರೆ, ಆಗಲಿ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದವೆಂದೆನಯ್ಯ  
ತ್ರೈತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಬ್ರೇದು ಬುದ್ಧಿಯ  
ಕಲಿಸಿದರೆ, ಆಗಲಿ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದವೆಂದೆನಯ್ಯ  
ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರುವು ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ರುಂಕಿಸಿ ಬುದ್ಧಿಯ  
ಕಲಿಸಿದರೆ, ಆಗಲಿ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದವೆಂದೆನಯ್ಯ  
ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ವಂದಿಸಿ ಬುದ್ಧಿಯ  
ಕಲಿಸಿದರೆ, ಆಗಲಿ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದವೆಂದೆನಯ್ಯ  
ಗುಹೇಶ್ವರ, ನಿಮ್ಮ ಕಾಲದ ಕಟ್ಟಳೆಯ ಕಲಿತನಕ್ಕೆ  
ನಾ ಬೆರಗಾದೆನು.  
ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಡೆ

-ಅಲ್ಲಮಪ್ಪಬು

ಗುರುದರ್ಶನವಾದಡೂ ಮರೆಯಬೇಕು;  
 ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಾದಡೂ ಮರೆಯಬೇಕು  
 ಜಂಗಮ ಮುಂದೆ ನಿಂದಿದ್ದಡೂ ಹಂಗ ಹರಿಯಬೇಕು  
 ಕಾಯಕವೆ ಕೈಲಾಸವಾದ ಕಾರಣ  
 ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತಾದಡೂ ಕಾಯಕದೊಳಗು

- ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯ

ಕಾಗೆಯಮರಿ ಕೋಗಿಲೆಯಾಗಬಲ್ಲುದೆ ?  
 ಆಡಿನಮರಿ ಆನೆಯಾಗಬಲ್ಲುದೆ ?  
 ಸೀಳ (ಖು) ನಾಯಿ ಸಿಂಹದ ಮರಿಯಾಗಬಲ್ಲುದೆ ?  
 ಅರಿವು ಆಚಾರ ಸಮ್ಮಜಾನವನರಿಯದೆ  
 ನಾಮವ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ತಿರುಗುವ ಗಾವಿಲರ  
 ಮುಖಿವ ನೋಡಲಾಗದು ಅಮುಗೇಶ್ವರಾ.

- ಅಮುಗೆರಾಯಮ್ಮೆ

ಮನವ ಗೆದ್ದಹನೆಂದು, ತನುವ ಕರಗಿಸಿ ಕಾಯವ ಮರುಗಿಸಿ,  
 ನಿದ್ರೆಯ ಕೆಡಿಸಿ ವಿದ್ಯೆಯ ಕಲಿತಿಹನೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಹೀನರಿರಾ ನೀವು ಕೇಳಿರೋ  
 ನಮ್ಮ ಶರಣರು ಮನವನೆಂತು ಗೆದ್ದಹರೆಂದಡೆ  
 ಕಾಮ ಕ್ಷೋಧವ ನೀಗಿ, ಲೋಭ ಮೋಹ ಮದಮತ್ತರವ ಭೇದಿಸಿ,  
 ಆಸೆ ರೋಷವಳಿದು, ಜಗದ ಪಾಶವ ಬಿಟ್ಟಿ,  
 ಆ ಮರುಗಿಸುವ ಕಾಯವನೆ ಪ್ರಸಾದ ಕಾಯವ ಮಾಡಿ ಸಲಹಿದರು  
 ಕೆಡಿಸುವ ನಿದ್ರೆಯೆನೆ ಯೋಗ ಸಮಾಧಿಯ ಮಾಡಿ,  
 ಸುಖವನೇಡಿಸಿ ಜಗವನೆ ಗೆದ್ದ ಶರಣರ ಬುದ್ಧಿಹೀನರೆತ್ತ ಬಲ್ಲರೋ  
 ಅಪ್ಪಣಿತ್ತಿಯ ಚೆನ್ನಬಸವಣಿ?

- ಶಿವಶರಣ ಲಿಂಗಮ್ಮೆ



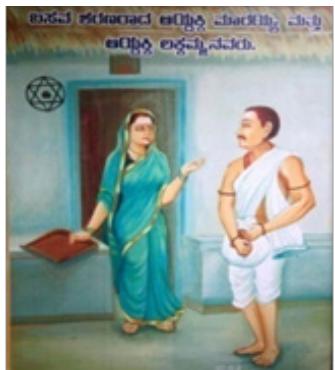
**ಅಲ್ಲಮಹಿಭು:** ಅಲ್ಲಮಹಿಭು ಗಾನೇ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಿಂತಕ, ಶತಮಾನದ ಮತ್ತು ವಚನಕಾರ. ಈತನು ಜನಿಸಿದ್ದ ಶಿವಮೋಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿಕಾರಿಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬಳ್ಳಾಗಾವಿಯಲ್ಲಿ. ಈತನ ತಂದೆ ನಿರಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ತಾಯಿ ಸುಜಾನಿ. ಈತ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ಸಾಫಿಸಿದ ‘ಶೊನ್ಯ ಪೀಠ’ದ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದವನು. ಅವನು ಒಬ್ಬ ಅನುಭಾವಿ. ಸತ್ಯಶೋಧನೆಯೇ ಅವನಜೀವನದ ಪರಮ ಗುರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ವಚನಗಳು ಬೆರಗು ಮತ್ತು ಬೆಂದಿನಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ‘ಗುಹೇಶ್ವರಾ’ ಎಂಬುದು ಈತನ ವಚನಗಳ ಅಂಶಿತ.

### ಆಶಯ ಭಾವ

ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಗುರುಗಳಿಗೆ ದೃವತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಮಾನ ನೀಡಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಮ್ಮುದು. ಗುರುವಿನ ಸ್ಥಾನ ಬಹಳ ಪರಿಶ್ರವಾದದ್ದು. ಗುರುವಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಕಾರಕರಾದ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶ್ವರರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರ, ವಿದ್ಯೆ, ವಿನಯ ಹಾಗೂ ಬದುಕಿನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನೀಡುವವನು ಗುರು. ಪರಿವರ್ತನೆ ಜಗದ ನಿಯಮ. ಕಾಲಗತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳಿಪಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುವಿನ ಸ್ಥಾನ ಹಾಗೂ ಶಿಷ್ಯನ ಕಲಿಕಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ನಾಲ್ಕು ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾರ್ಗಕವಾಗಿ ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿತವಾಗಿದೆ.

\* \* \* \*

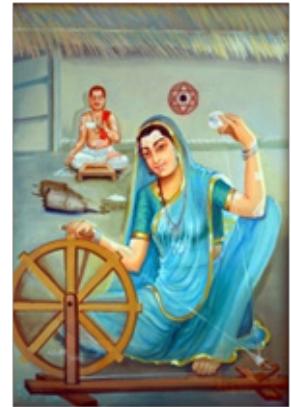
**ಆಯ್ಕಿ ಮಾರಯ್:** ಈತನ ಕಾಲ ಸಾ.ಶ.ಸು ೧೧೬೦. ಶಿವಶರಣ ಹಾಗೂ ವಚನಕಾರ, ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಮರೇಶ್ವರದ ಆಯ್ಕಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಪತಿ. ಆಯ್ಕಿಮಾರಯ್ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಈವರೆಗೆ ಈತನ ಸುಮಾರು ಇತಿ ವಚನಗಳು ದೂರೆತಿವೆ. ಎಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎದುರಾದರು ಕಾಯಕವ ಬಿಡದೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಕಾಯಕ ಮಾಡಿ ಬದುಕಬೇಕು, ಯಾಚನೆ ಮಾಡಬಾರದು ಹಾಗೂ ಕೂಡಿಡಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಕಾಯಕಬದುಕಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈತನ ಅಂಶಿತ ‘ಅಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗ’ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಅಕ್ಷಯನ್ನು ಆಯ್ದುತಂದು ದಾಸೋಹ ಮಾಡುವುದೇ ಅವರ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು.



ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಬಸವಣ್ಣ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವ ಆಯ್ದಕ್ಕಿಮಾರಯ್ಯ ಅವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕಾಯಕವೇ ಮುಖ್ಯ. ಕಾಯಕದಲ್ಲೇ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಇದು ಶ್ರೀಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯ. ಕರ್ತವ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಬಧ್ವತೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ಈ ವಚನ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತ.

\* \* \* \*

**ಅಮುಗೆರಾಯಮ್ಮೆ:** ಈಕೆಯ ಕಾಲ ಸಾ.ಶ. ಸುಮಾರು ೧೧೯೦. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು. ಈಕೆ ಸೊನ್ನಲಿಗೆಯವರು (ಈಗಿನ ಸೊಲ್ಲಾಪುರ), ಪತಿ ಅಮುಗೆ ದೇವಯ್ಯ ನೇಯ್ಯ ಇವರ ಕಾಯಕ. ಈಕೆಯ ಅಂಕಿತನಾಮ ‘ಅಮುಗೇಶ್ವರ’. ತಮ್ಮ ವ್ಯಜಾರಿಕ ಪ್ರಮಿರತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ವಿಭಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ದರ್ಶಿಸಿ, ಜಿಂತನಗ್ರೇದು ವಚನ ರಚನೆಯ ಮಹಾಕಾಯಕವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣೆಂಬ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವರ್ಗೀಕರಣದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವದ ಆಧಾರದಿಂದ ತನ್ನ ಕೋರಣೆಯ ಫ್ಲಾಪನ್ನು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

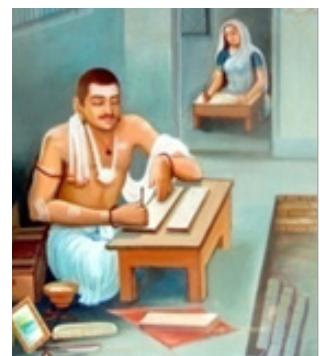


ಆಶಯ ಭಾವ

ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರಕೃಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳು ಸಹಜವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಮಾನವ ಹೊಂದಿರುವ ವಿಶೇಷ ಗುಣವನ್ನು ಇತರ ಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರಕೃಗಳು ಅನುಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಆದರಿಂದಾಗಿ ಮಾನವನು ಅರಿವು, ಆಚಾರ, ಸಮ್ಮುಖಾನ್ಯ ಇವುಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಅಮುಗೆರಾಯಮ್ಮೆ ಈ ವಚನದ ಮೂಲಕ ಸ್ವಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

\* \* \* \*

**ಶಿವರಣೆ ಲೀಂಗಮ್ಮೆ:** ಈಕೆಯ ಕಾಲ ಸಾ.ಶ. ಸುಮಾರು ೧೧೯೦. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು. ಕೌರಿಕ ವೃತ್ತಿಯ ಹಡಪದ ಅಪ್ರಾಣಿವರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ. ಈಕೆಯ ಅಂಕಿತನಾಮ ‘ಅಪ್ರಾಣಿಪ್ರಿಯ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ’ ಎಂಬುದು. ವೃತ್ತಿಯ ಮಟ್ಟಗೂ ಅವನ ಸಾಧಿಸುವ ಸಾಧನೆಗೂ ಏನೇನು ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದವಳು. ಈಕೆಯ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಧನೆಯ ಧಾಟಿ, ಕಂಡದಶನ, ಬೀರಿದ ಬೆಳಕು,



ಎರಡ ನಿಲುವು, ಸಾಧಕರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಶರಣರಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ ಹರಿದಾಡುವ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಹರಿಯಲು ಬಿಡದೆ ಬಯಲಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವ ಶರಣರ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯಬೇಕೆನ್ನುವವಳು.

## ಆಶಯ ಭಾವ

ವಿದ್ಯೆ ಸಾಧಕನ ಸೋತ್ತು. ವಿದ್ಯೆವಿಹೀನನ ಬದುಕು ನಿರರ್ಥಕವೆಂಬುದು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಆದರೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಲು ನಡೆಸುವ ಕಸರತ್ತು, ಪರಿಶ್ರಮಗಳು, ವಿದ್ಯೆ ವಿನಯವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡದೆ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ದಾರಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೆನೆದರೆ ವಿಷಾದವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಂದೇ ನಮ್ಮ ಶಿವಶರಣರು ಜೀವನವೆಂಬ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರಿಷತ್ತಗ್ರಹಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾಯದ ಮೂಲಕ ನಿತ್ಯ ಸುಖಿಗಳಾಗಿ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡ ರೀತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿರುವ ವಚನಗಳನ್ನು ಎಂ. ಎಂ. ಕಲಬ್ರಿಗ್ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ‘ಸಮಗ್ರ ವಚನ ಸಂಪುಟ’ಗೊಂದ ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿದೆ.

\*\*\*\*\*

## ವಚನಗಳ ಅರ್ಥ

೧. ಬಡಿದು-ಹೊಡೆತಕೊಡು, ಹೊಡೆ ; ಪ್ರಸಾದ-ಅನುಗ್ರಹ, ಹರ್ಷ; ರುಂಕಿಸು- ಗದರಿಸು, ಬೆದರಿಸು; ವಂದಿಸು-ನಮಸ್ಕರಿಸು; ಬೆರಗು-ಆಜ್ಞಾಯ್, ಅಜ್ಞರಿ; ಕಟ್ಟಣೆ - ಪದ್ಧತಿ, ನಿಯಮ, ಅಪ್ರಾಣ;
೨. ಕಾಯಕ-ಕಾಯ್, ಕೆಲಸ, ಉದ್ಯೋಗ; ಜಂಗಮ-ಚಲನಶೀಲ, ಲೋಕಸಂಚಾರಿ, ವೀರಶ್ವರ ಧರ್ಮಾನುಸಾರ ವಿರಕ್ತ. ಹಂಗು-ಖೂಣಾ;
೩. ಅರಿವು-ತಿಳಿವಳಿಕೆ, ಜಾಣಿ; ಸೀಳುನಾಯಿ-ಕಾಡುನಾಯಿ; ಆಚಾರ-ಒಳ್ಳಿಯ ನಡತೆ; ನಾಮ-ಹೆಸರು; ಗಾವಿಲ-ಹೆಡ್ಡ, ಗಾಂಪೆ;
೪. ತನು-ಕಾಯ, ದೇಹ, ಶರೀರ; ಮರುಗಿಸು-ದುಃಖಪಡು; ಕಾಮ-ಬಯಕೆ; ಕ್ರೋಧ-ಸಿಟ್ಟು, ಕೋಪ; ಲೋಭ-ಅತಿಯಾಸ; ಮೋಹ-ಮಮತೆ, ಭಾಂತಿ; ಮದ-ಗರ್ವ, ಸೋಕ್ಕು, ಅಮಲು; ಮತ್ತರ-ಅಸೂಯೆ, ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು; ಟೇದಿಸು-ಬೇರ್ವಡಿಸು, ತುಂಡರಿಸು; ರೋಷ-ಸಿಟ್ಟು, ಕೋಪ; ಪಾಶ-ಬಂಧನ, ಕಟ್ಟುಪಾಡು; ಸಲಹು-ಕಾಪಾಡು, ರಕ್ಷಣೆ;

**ಸಮ್ಯಜ್ಞನ** : ಸುಜ್ಞನ, ಒಳ್ಳೆಯ ತಿಳಿವಳಿಕೆ, ಸದಾಚಾರ, (ಜೈನಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ರತ್ನಶ್ರಯಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವ ಸಮ್ಯಜ್ಞನ, ಸಮ್ಯಕ್‌ದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಸಮ್ಯಕ್ ಚಾರಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು.)

**ಜಂಗಮ** : ಏರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಗುರು ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ಈ ಎರಡರ ಅನುಭಾವ ಶಿವ ಸ್ವರೂಪಿಯೇ ಜಂಗಮ.

**ಪ್ರಸಾದ** : ಏರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಪೃಷ್ಟಿ ತತ್ವದ ಮುದ್ರಿಯನ್ನಂಬು ಮಾಡುವುದೇ ಪ್ರಸಾದ.

### ಅಭ್ಯಾಸ

**ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.**

೧. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಗುರುವು ಶಿಷ್ಟನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಿದೆ?

೨. ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದವನು ಯಾವುದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಕು?

೩. ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯನ ಪ್ರಕಾರ ಕೈಲಾಸ ಯಾವುದು?

೪. ಕಾಗೆಯು ಏನಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ?

೫. ಯಾರ ಮುಖಿವನ್ನು ನೋಡಲಾಗದು?

೬. ಶರಣರು ಕೆಡಿಸುವ ನಿದ್ದೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಗೆದ್ದಿದ್ದಾರೆ?

**ಆ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.**

೧. ಶ್ರೀಗುರುವು ಶಿಷ್ಟರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುವುದು ಕಾಲಕಟ್ಟಳೆಗೆ ಹೇಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ? ವಿವರಿಸಿ.

೨. ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯನು ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ?

೩. ಅರಿವು, ಆಚಾರ, ಸಮ್ಯಜ್ಞನಿದ ಬಗ್ಗೆ ಅಮುಗ್ರಾಯಮ್ಮನ ಅನಿಸಿಕೆ ಏನು?

೪. ಬುದ್ಧಿ ಹೀನರು ಹೇಗೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ?

೫. ಶಿವಶರಣರು ಜಗವನ್ನೇ ಗೆದ್ದಿಹ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಮ್ಮನ ಅನಿಸಿಕೆಯೇನು?

೭. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎಂಟು-ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ವಚನಾಮೃತದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವ ‘ಕಾಯಕ ತತ್ವದ’ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೨. ಸಂದರ್ಭ-ಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೩. “ನಿಮ್ಮ ಕಾಲದ ಕಟ್ಟಳೆಯ ಕಲಿತನಕ್ಕೆ ನಾ ಬೇರಗಾದೆ”

೪. “ನಾಮವನೊತ್ತುಕೊಂಡು ತಿರುಗುವ ಗಾವಿಲರ ಮುಖವ ನೋಡಲಾಗದು”

೫. “ಜಂಗಮ ಮುಂದೆ ನಿಂದಿದ್ದಷ್ಟೂ ಹಂಗು ಹರಿಯಬೇಕು”

೬. “ ಕಾಯಕವನೆ ಪ್ರಸಾದ ಕಾಯಕ ಮಾಡಿ ಸಲಹಿದರು ”

೭. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ನಾಲ್ಕು ಉತ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಪದವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೮. ಶ್ರೀತಾಯಿಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು :

ಅ) ಬಡಿದು      ಆ) ಬೈದು      ಇ) ವಂದಿಸಿ      ಈ) ರುಂಕಿಸಿ

೯. ಆಯ್ದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯನ ಅಂಕಿತ ನಾಮ :

ಅ) ಗುಹೇಶ್ವರ      ಆ) ಅಮುಗೇಶ್ವರ      ಇ) ಅಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗ      ಈ) ಅಪ್ಪಣಪ್ಪಿಯ.

೧೦. ‘ಕೋಗಿಲೆ’ ಪದದ ತದ್ವಾಪ ರೂಪ :

ಅ) ಕೋಕಿಲ      ಆ) ಸಂಕಿಲಾ      ಇ) ಕೋಕಿಲೆ      ಈ) ಕೋಕಿಲಾ

೧೧. ‘ಜಂಗಮ’ ಪದದ ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಕ ಪದ:

ಅ) ವಿರಕ್ತಿ      ಆ) ವಿದ್ವಾಂಸ      ಇ) ಗುರು      ಈ) ಸ್ಥಾವರ

೧೨. “ತನುವ ಕರಗಿಸಿ ಕಾಯ ಮರುಗಿಸಿ ವಿದ್ಯೇಯನ್ನು ಕಲಿತಿಹೆ ” ಎನ್ನುವವರು :

ಅ) ಶಿವಶರಣರು      ಆ) ಬುದ್ಧಿಹೀನರು      ಇ) ಸಾಮಾನ್ಯರು      ಈ) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು

೧೩. ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರದ ಪದಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಆನೆ ಗಜ ಹಯ ಕರಿ

೨. ಒಸವಣ್ಣ ಕನಕದಾಸರು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮೆ

೩. ಕಾಮು ಕ್ರೋಧ ಧನ ಲೋಭ

೪. ದ್ವಾಪರಯುಗ ಕೃತಯುಗ ಸುವರ್ಣಯುಗ ಕಲಿಯುಗ

೫. ತನು ದೇಹ ಮಾಯ ಕಾಯ

## ಚಟುವಟಿಕೆ

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿ.

ಇ. ಆಯ್ದುಕ್ಕಿಮಾರಯ್ಯನವರ ವಚನಗಳ ಮೊದಲ ನಾಲ್ಕು ಸಾಲುಗಳು.

(ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ----- ಹರಿಯಬೇಕು.)

ಉ. ಅಮುಗೆ ರಾಯಮೃನವರ ವಚನಗಳ ಮೊದಲ ನಾಲ್ಕು ಸಾಲುಗಳು.

(ಕಾಗೆಯಮರಿ ----- ಸಮೃಜ್ಞಾನವನರಿಯದೆ)

## ಪೂರಕ ಒದು

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಸಮಗ್ರ ವಚನ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿರುವ  
ಕೆಲವು ಜನಪ್ರಿಯ ವಚನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ

+ + + +

## ೧೪. ಸೋಮೇಶ್ವರಶತಕ



**ಪ್ರವೇಶ :** ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಶತಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಶೇಷತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು. ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ರಚನೆ ಮಾಡಿರುವ ಕವಿ ಸೋಮನಾಥ. ಈತನ ಕೃತಿ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕವೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆದಿದೆ. ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕವು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯವೆಂಬಂತೆ ಜನಮನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಕಾವ್ಯ. ನೀತಿ ಬೋಧಕವಾದ ಈ ಕಾವ್ಯವು ಇಂದಿಗೂ ಅನುಕರಣೀಯವಾದುದ್ದಾಗಿದೆ. “ಮಾತೃದೇವೋಭವ ಹಿತೃದೇವೋಭವ ಆಚಾರ್ಯ ದೇವೋಭವ” ಎಂಬುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳ ಮೂಲ ಮಂತ್ರ.

ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ಷೇಯಿಂದ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ರಾಜ್ಯವಾಳುವ ರಾಜನಾಗಲಿ, ಮಂತ್ರಿಯಾಗಲಿ, ರಕ್ಷಕರಾದ ಭಟರಾಗಲಿ ಇದರಿಂದ ಹೊರತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕರ್ತವ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ದೃವತ್ವದ ಸಾಫ್ತನ-ಮಾನ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ದೃವದ ಅನುಗ್ರಹವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಏನೆಲ್ಲ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಈ ಶತಕದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇಂದಿಗೂ ಪಸ್ತುತವಾಗಿದೆ.

೧

ಹಿತವಂ ಶೋರುವನಾತ್ಮಬಂಧು ಮೋರೆವಾತಂ ತಂದೆ ಸದ್ಗುರು ।  
ಸತಿಯೇ ಸರ್ವಕೆ ಸಾಧನಂ ಕಲಿಸಿದಾತಂ ವರ್ಣಮಾತ್ರಂ ಗುರು ॥  
ಶ್ರುತಿಮಾರ್ಗಂ ಬಿಡದಾತ ಸುಪ್ರತಿ ಮಹಾ ಸದ್ವಿದ್ಯೆಯೇ ಮಣ್ಣದಂ ।  
ಸುತನೇ ಸದ್ಗುತಿದಾತನ್ಯ ಹರಹರಾ ಶ್ರೀಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ॥

೨

ಪ್ರಜೆಯಂ ಪಾಲಿಸಬಲ್ಲಾಡಾತನರಸಂ ಕೈಯಾಸೆಯಂ ಮಾಡದಂ ।  
ನಿಜ ಮಂತ್ರೀಶ್ವರ ತಂದೆ ತಾಯ ಸಲಹಲ್ ಬಲ್ಲಾತನೇ ಧಾರ್ಮಿಕಂ ॥  
ಭಜಕಂ ದೃವದ ಭಕ್ತಿಯಳ್ಳಾಡ ಭಟಂ ನಿಖಿಲತ ತಾನಾದವಂ ।  
ದ್ವಿಜನಾಚಾರತೆಯಳ್ಳಾವಂ ಹರಹರಾ ಶ್ರೀಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ॥

೩

ಅತಿ ಗಂಭೀರನುದಾರ ಧೀರನು ಮಹಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸತ್ಯಾತ್ಮನೂ ।  
ಚಿರ ನಾನಾಲಿಪಿಭಾಷೆಯೋಳ ಪರಿಚಿತಂ ಲಂಚಕೈ ಕೈನೀಡದಂ ॥  
ಪ್ರತ ಸದ್ಗುರು ವಿಚಾರಶಾಲಿ ಚತುರೋಪಾಯಂಗಳಂ ಬಲ್ಲವಂ ।  
ಪತಿಕಾರ್ಯಂ ವರ ಮಂತ್ರಿಯೈ ಹರಹರಾ ಶ್ರೀಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ॥

ಉಡುರಾಜಂ ಕಳೆಗುಂದಿ ಪೆಚ್ಚದಿಹನೇ ನೃಗೋಧಬೀಜಂ ಕೆಲಂ ।  
ಸಿಡಿದುಂ ಪೆಮರನಾಗದೇ ಎಳಗರುಂ ಎತ್ತಾಗದೇ ಲೋಕದೊಳ್ಳಿ ॥  
ಮಿಡಿ ಪಣ್ಣಾಗದೆ ದೈವನೋಲ್ಕೆಯಿರಲಾ ಕಾಲಾನುಕಾಲಕ್ಕೆ ತಾಂ ।  
ಒಡವಂ ಬಲ್ಲಿದನಾಗನೇ ಹರಹರಾ ಶ್ರೀಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ ॥

— ಮಲಿಗೆರೆ ಸೋಮನಾಥ

### ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಮಲಿಗೆರೆ ಸೋಮನಾಥ ಸಾ.ಶ. ಸುಮಾರು ಱೆಂಟೆ ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿರಹಟ್ಟಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮಲಿಗೆರೆಯವನು. ಮಲಿಗೆರೆ ಸೋಮನಾಥನೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ. ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕಾರ ಭಾಷಾಪಂಡಿತನಾದ ಈತನ ಅಂಕಿತ ಹರಹರಾ ಶ್ರೀ ಚನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ. ಕನ್ನಡ ರತ್ನಕರಂಡಕ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಚಂಪುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕವನ್ನು ವೃತ್ತ ಭಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.  
ಪ್ರಕೃತ ಚೌಪದಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆಯ್ದುಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

### ಆಶಯ ಭಾವ

ಸವಾಜದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾದ ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಮಗ, ಪತ್ನಿ, ಗುರುಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ದ್ವಿಜ, ರಾಜ, ಮಂತ್ರಿ, ಭಟ ಮೊದಲಾದವರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ನೀತಿ ಶತಕದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ನಿಜವಾದ ಮಂತ್ರಿಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ಲಕ್ಷಣ, ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹಿಂದ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಆಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಯೋಬ್ಧರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನುರಿತಾಗ ಸುವೀಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದು ಈ ನೀತಿ ಶತಕದ ಆಶಯ.

\* \* \*

### ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಆತ್ಮ-ತನ್ನ; ಉಡುರಾಜ-ನೆಕ್ಕತ್ತಾದಿಪತಿ, ಚಂದ್ರ; ಉರ್ಜೆತ-ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ; ಒತ್ತೆ-ಪ್ರೀತಿ; ಕೆಲ - ಕೆಲವು; ಕೈಯಾಸೆ-ಲಂಚ, ಆಮಿಷ; ಜತುರೋಪಾಯ - ಸಾಮ, ದಾನ, ದ್ವಿಜ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ; ನೃಗೋಧ-ಆಲದಮರ; ಪತಿಕಾರ್ಯ-ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ಯ, (ಆಸಕ್ತನಾದವನು); ಪಾಲಿಸು-ಕಾಪಾಡು, ಸಲಹು; ಪೆಚ್ಚ-ಹೆಚ್ಚು, ವೃದ್ಧಿಸು; ಪರ್ವರ-ದೊಡ್ಡಮರ; ಮೋರೆ-ಕಾಪಾಡು; ಬಲ್ಲಿದ-ಬಲಿಷ್ಠ, ಹಣವಂತ; ಭಜಕ-ಮೂಜಿಸುವವನು; ಭಟ-ಸೈನಿಕ; ಮಿಡಿ-ಹೀಚು; ವರ್ಣ-ಅಕ್ಷರ; ವ್ರತಿ-ನಿರ್ಯಾವಾಪುಳ್ಳವನು; ಮುನಿ-ತಪಸ್ಸಿ; ಶ್ರುತಿ-ವೇದ; ಸಂಪನ್ಮುಕ-ಗುಣಶಾಲಿ; ಸಾಧನ-ಸಹಾಯ.

## ಅಭ್ಯಾಸ

- ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.
- ನಿಜವಾದ ಬಂಧು ಯಾರು?
  - ಧಾರ್ಮಿಕನೆಂದು ಯಾರನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ?
  - ರಾಜನಾದವನ ಕರ್ತವ್ಯವೇನು?
  - ಆಲದ ಮರದ ಬೀಜ ಸಿಡಿದು ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಏನಾಗುತ್ತದೆ?
  - ಮುಲಿಗೆರೆ ಸೋಮನಾಥನ ಅಂಕಿತನಾಮವೇನು?
- ಆ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ
- ಸುವೃತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸುತನ ಬಗೆಗೆ ಕವಿ ಏನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ?
  - ಭಟ ಮತ್ತು ದ್ವಿಜರ ಲಕ್ಷಣಗಳೇನು?
- ಇ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಏದು-ಆರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.
- ಶ್ರೀಷ್ಟ ಮಂತ್ರಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳೇನು?
  - ಬಡವ ಬಲ್ಲಿದನಾಗುವನು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕವಿ ನೀಡಿರುವ ನಿದರ್ಶನಗಳಾವುವು?
- ಈ. ಸಂದರ್ಭ-ಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- “ಸದ್ಗುರು ಸತಿಯೇ ಸರ್ವಕೆ ಸಾಧನಂ”
  - “ಅತಿ ಗಂಭೀರನುದಾರ ಧೀರನು”
  - “ಉಡುರಾಜ ಕಳಿಗುಂದಿ ಪೇಚ್ಯದಿಹನೆ”
- ಉ. ಮೊದಲೆರಡು ಪದಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧದಂತೆ ಮೂರನೆಯ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದ ಬರೆಯಿರಿ.
- ಮಿಡಿ : ಪಣ್ಣಾಗದೇ : : ಎಳಗರು : \_\_\_\_\_
  - ನೃಗೌರ್ವ : ಆಲದ ಮರ : : ಉಡುರಾಜ : \_\_\_\_\_
  - ಭಕ್ತಿಯಳ್ಳಿ : ಆಗಮಸಂಧಿ : : ಕಳಿಗುಂದು : \_\_\_\_\_
  - ಧರ್ಮ : ಅಧರ್ಮ : : ಬಡವ : \_\_\_\_\_
  - ಕಾರ್ಯ : ಕೆಜ್ಜು : : ಭಕ್ತಿ : \_\_\_\_\_

+ + + + +

## ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಅಲಂಕಾರ : ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ವಿವರ

ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ದೇಹದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ವ ಬಟ್ಟೆ ಅಭರಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇತರರಿಂದ ಆಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ದೇಹದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಮಾತೂ ಇತರರಿಗೆ ಇಂಪಾಗಿ ಕೇಳುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಚಮತ್ವಾರದಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ - ಕಾವ್ಯದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಚಮತ್ವಾರಿಕ ಮಾತುಗಳೇ ಅಲಂಕಾರ. ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ ಮತ್ತು ಅಧಾರಲಂಕಾರ ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಧಗಳಿವೆ.

ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ : ಶಬ್ದಗಳ ಜೋಡಣೆಯ ಚಮತ್ವಾರದಿಂದ ಕಾವ್ಯದ ಸೌಂದರ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅನುಪ್ರಾಸ, ಯಮಕ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರ ಕವಿತ್ವ ಎಂದು ಪ್ರಥಾನವಾಗಿ ಮೂರು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಅನುಪ್ರಾಸವನ್ನು ವೃತ್ಯನುಪ್ರಾಸ ಮತ್ತು ಫೇಕಾನುಪ್ರಾಸ ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧಾರಲಂಕಾರ : ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾದ ಪದಗಳ ಅಧಾರ ಚಮತ್ವಾರದಿಂದ ಕಾವ್ಯದ ಸೌಂದರ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಅಧಾರಲಂಕಾರ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕಿದ ಅಲಂಕಾರಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಉಪಮೇಯ ಉಪಮಾನಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅದು ಯಾವ ಅಲಂಕಾರ ಎಂದು ನಿರ್ದರ್ಶಿಸಲಾಗುವುದು.

ಉಪಮೇಯ : ಉಪಮೇಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುವರು. ಅಲಂಕಾರಿಕ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕುರಿತು ವರ್ಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಯೋ. ಅದೇ ವರ್ಣಿಸಿ ಅಥವಾ ಉಪಮೇಯ.

ಉಪಮಾನ : ಉಪಮಾನವನ್ನು ಅವರ್ಣಿಸಿ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುವರು ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅಧರಿಸಿ ಅಥವಾ ಮಾನವಾಗಿಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವರ್ಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ಅವರ್ಣಿಸಿ ಅಥವಾ ಉಪಮಾನ.

ಉಪಮಾಲಂಕಾರ : ಉಪಮಾ ಎಂದರೆ ಹೋಲಿಕೆ ಎಂದರ್ಥ. ಯಾವ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಪಮೇಯ ಉಪಮಾನಗಳೊಳಗೆ ಉಪಮಾ (ಹೋಲಿಕೆ) ಇರುತ್ತದೆಯೋ ಆ ಅಲಂಕಾರವೇ ಉಪಮಾಲಂಕಾರ.

**ಉದಾ :** ಮನೋರಮೆಯ ಹಣ ಬಾಲಚಂದ್ರನಂತೆ ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಮನೋರಮೆಯ ಹಣ ಅರ್ಥಚಂದ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಬದಲಿಗೆ ಬಾಲಚಂದ್ರನಂತೆ ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿತ್ತು, ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

- ★ ಮನೋರಮೆಯ ಹಣೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಮನೋರಮೆಯ ಹಣೆ ಎಂಬುದು ಉಪಮೇಯವಾಯ್ತು.
- ★ ಬಾಲಚಂದ್ರನನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮನೋರಮೆಯ ಹಣೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಬಾಲಚಂದ್ರ ಎಂಬುದು ಉಪಮಾನವಾಯ್ತು.
- ★ ಉಪಮೇಯಕ್ಕೂ ಉಪಮಾನಕ್ಕೂ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಂತಹ ಅಂತೆ, ಪೂರ್ಣ, ಪೂರ್ಣ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳೇ ವಾಚಕ ಪದಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ಅಂತೆ, ಎಂಬುದು ವಾಚಕ ಪದ.
- ★ ಉಪಮೇಯಕ್ಕೂ ಉಪಮಾನಕ್ಕೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಹೋಂದಿಕೆಯಾಗುವ ಕ್ರಿಯಾಪದವೇ ಸಮಾನಧರ್ಮ. ಇಲ್ಲಿ ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಸಮಾನಧರ್ಮ.
- ★ ಉಪಮೇಯಕ್ಕೂ ಉಪಮಾನಕ್ಕೂ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಉಪಮಾಲಂಕಾರ.

ಉಪಮಾಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಪೂಜೋರ್ಪಮಾಲಂಕಾರ, ಲುಪ್ತೋರ್ಪಮಾಲಂಕಾರ ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಧಗಳಿವೆ.

**ಪೂಜೋರ್ಪಮಾಲಂಕಾರ :** ಯಾವ ಉಪವಾಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಪಮೇಯ, ಉಪಮಾನ, ವಾಚಕ ಪದ, ಸಮಾನಧರ್ಮ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳು ಇರುತ್ತವೆಯೋ ಅದೇ ಪೂಜೋರ್ಪಮಾಲಂಕಾರ.

**ಉದಾ.:** ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ತುತ್ತಾದ ಮರಗಿಡಗಳು ಬೀಳುವಂತೆ ಭರತಕುಲದ ನೂರ್ಮೆವರು ಬಾಲಕರು ಬಿಡ್ಡರು.

**ಉಪಮೇಯ :** ಭರತಕುಲದ ನೂರ್ಮೆವರು ಬಾಲಕರು

**ಉಪಮಾನ :** ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ತುತ್ತಾದ ಮರಗಿಡಗಳು

**ವಾಚಕಪದ :** ಅಂತೆ

**ಸಮಾನಧರ್ಮ :** ಬೀಳುವುದು

**ಅಲಂಕಾರ :** ಉಪಮಾಲಂಕಾರ (ಪೂಣೋದ್ವಪನೀಯ)

**ಸಮನ್ವಯ :** ಉಪಮೇಯವಾದ ಭರತಕುಲದ ನೂರ್ಯೆವರು ಬಾಲಕರು ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ಉಪವಾನವಾದ ಬಿರುಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾದ ವಾರಗಿಡಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಉಪಮಾಲಂಕಾರ.

ಈ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಪಮೇಯ, ಉಪಮಾನ, ವಾಚಕಪದ, ಸಮಾನಧರ್ಮ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಪೂಣೋದ್ವಪನೀಯಾಲಂಕಾರವೂ ಹೌದು.

**ಲುಪ್ತೋಪಮಾಲಂಕಾರ:** ಇದು ಉಪಮಾಲಂಕಾರದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಭೇದ. ಪೂಣೋದ್ವಪನೀಯಾಲಂಕಾರವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಇರಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಅಂಶ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅದು ಲುಪ್ತೋಪಮಾಲಂಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಅಂಶ ಲುಪ್ತವಾಗಿದೆಯೋ ಅದೇ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಆ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಉಪಮೇಯ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅದು ಉಪಮೇಯ ಲುಪ್ತೋಪಮಾಲಂಕಾರ. ಹಾಗೆಯೇ ಉಪಮಾನಲುಪ್ತೋಪಮಾಲಂಕಾರ, ವಾಚಕಲುಪ್ತೋಪಮಾಲಂಕಾರ, ಧರ್ಮಲುಪ್ತೋಪಮಾಲಂಕಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ಲುಪ್ತೋಪಮಾಲಂಕಾರಗಳಿವೆ:

### ಅಭ್ಯಾಸ ಚಟುವಟಿಕೆ

**ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.**

- ಅಲಂಕಾರ ಎಂದರೇನು?
- ಉಪಮಾಲಂಕಾರ ಎಂದರೇನು? ನಿದರ್ಶನ ಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ.
- ಪೂಣೋದ್ವಪನೀಯಾಲಂಕಾರ ಎಂದರೇನು? ವಿವರಣೆ ನೀಡಿ.

### ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

**ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ ಸಮನ್ವಯ ಮಾಡಿ.**

- ಮನೋರಮೆಯ ಮುಖಿ ಕಮಲದಂತೆ ಅರಳಿತು.
- ಗೀಜಗನ ಗೂಡುಗಳು ತೂಗುವ ತೊಟ್ಟಿಲಿನಂತೆ ತೂಗುತ್ತಿದ್ದವು.

**ಆ. ‘ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕ’ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಾಸ್ಯ ಯಾವುದು?**

## ಪರ್ಯಾಧಾರಿತ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿ.

ಪ್ರಜೀಯಂ ಪಾಲಿಸ -----  
-----  
-----

----- ಶ್ರೀ ಜೆನ್ನ ಸೋಮೇಶ್ವರ

### ಮಾರಕ ಓದು

- ★ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಸಮಗ್ರ ವಚನ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಜನಪ್ರಿಯ ವಚನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ.



## ರಜಿ. ಜೀವನ ದರ್ಶನ



**ಪ್ರಮೇಶ :** ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ರಜಿ-ರಣನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜಾಗ್ರಾನ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಯಸಿ, ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಆರಾಧ್ಯ ದೈವನನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವೇ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ. ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ದಾಸವಾಜ್ಯಯ, ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ‘ದಾಸ’ ಎಂದರೆ ‘ಸೇವಕ’ ಎಂದಧ್ರ್ಯ. ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು, ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿರ್ಮಲಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತ್ಯಾಗ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾ, ಹರಿನಾಮ ಜಪಿಸುತ್ತಾ ರಚಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇದಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಬರುವ ನರಹರಿತೀಧರು, ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು, ವ್ಯಾಸರು, ವಿಜಯದಾಸರು, ಕನಕ – ಮರಂದರದಾಸರು, ರಾಘವೇಂದ್ರತೀಧರೇ ಮೊದಲಾದವರು. ಭಕ್ತಿ – ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸುಂದರ ಕಾವ್ಯವನ್ನಾಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕೀರ್ತನೆಗಳು, ಉಗಾಭೋಗ, ಸುಖಾದಿ, ಮಂಡಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ರಚನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ, ಕೆಲವನ್ನು ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಭಕ್ತಿ ಬೇಕು ವಿರಕ್ತಿ ಬೇಕು ಸರ್ವ  
ಶಕ್ತಿ ಬೇಕು ಮುಂದೆ ಮುಕ್ತಿಯ ಬಯಸುವಗೆ // ಪ //

ಸತಿ ಅನುಕೂಲ ಬೇಕು ಸುತನಲ್ಲಿ ಗುಣಬೇಕು  
ಮತಿವಂತನಾಗಬೇಕು ಮತ ಒಂದಾಗಬೇಕು // ಱ //

ಜಪದ ಜಾಲವೆ ಬೇಕು ತಪದ ನೇಮವೆ ಬೇಕು  
ಉಪವಾಸ ವ್ರತ ಬೇಕು ಉಪಶಾಂತವಿರಬೇಕು // ೨ //

ಸುಸಂಗ ಹಿಡಿಯಲೆಬೇಕು ದುಸ್ಸಂಗ ಬಿಡಬೇಕು  
ರಂಗವಿಶಲನ್ನು ಬಿಡದೆ ನೆರೆ ನಂಬಿರಬೇಕು // ೩ //

- ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು

\* \* \*

ಶತನೀಗ ನಮ್ಮ ದೇವನು	ಪ.
ಪ್ರೀತಿಯಂದಲಿ ಸ್ವರಿಸುವವರ   ಪಾತಕಗಳ ಪರಿಹರಿಪ	ಅ.ಪ
ಅಕ್ಕಾರನ ಪ್ರೀತನೀತ   ಶಂಖಚಕ್ರ ಧರಿಸಿದಾತ	
ನಕ್ಕಬಾಧೆಯ ತರಿದು ತನ್ನ   ಭಕ್ತರನ್ನ ಕಾಯಿದಾತ	// ೧ //
ಅಜಮೀಳನ ಸಲಹಿದಾತ   ವ್ಯಜದಗೋವು ಕಾಯಿದಾತ	
ಭಜಿಸುವವರ ಬಿಡನು ಪ್ರೀತ   ತ್ರಿಜಗದೊಳಗೆ ಮೇರವದಾತ	// ೨ //
ಸಕಲ ಗುಣ ಪೂರ್ಣನೀತ   ಸಕಲ ದೋಷ ದೂರನೀತ	
ಸಕಲಾನಂದ ಪೂರ್ಣನೀತ   ಭಕ್ತಿ ಮಂತ್ರಹೋಲಿವದಾತ	// ೩ //
ಅನಾಧ ಬಾಂಧವನೀತ   ಅನಾದಿ ಕಾಲದವನಾತ	
ಅನಾದಿ ಹೋರೆಯ ಕೇಳಿ   ಆ ನಿಮಿಷದೊಳು ಒದಗಿದಾತ	// ೪ //
ಕಮಲಮುಖಿಯ ರಮಣನೀತ   ಕಮಲಾಸನಜನಕನೀತ	
ಕಮಲಾಕ್ಷ ಗೋಪಾಲವಿಶಲ ಹೃತ್ರ್ಯ   ಕಮಲದೊಳು ನಿಲುವದಾತ. // ೫ //	

## - ಗೋಪಾಲದಾಸರು

ಸದಾ ಎನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡೋ ಶ್ರೀಹರಿ  
 ನಾದಮೂರ್ತಿ ಮೋದದಿಂದ ನಿನ್ನ ಪಾದ ಭಜಿಸುವೆ ಪ.  
 ಅ.ಪ  
 ಜ್ಯಾನವೆಂಬೋ ನವರತ್ನದ ಮಂಟಪದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ  
 ಗಾನಲೋಲನ ಕುಳಿರಿಸಿ | ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಭಜಿಸುವೆ // ೧ //

ಭಕ್ತಿರಸವೆಂಬ ಮುತ್ತು ಮಾ | ಶೀಕ್ಯಾದ ಹರಿವಾಣದಿ  
 ಮುಕ್ತನಾಗಬೇಕುಯೆಂದು ಮುತ್ತಿನಾರತಿ ಎತ್ತುವೆ // ೨ //

ನಿನ್ನ ನಾಮ ಬಿಡುವನಲ್ಲ | ಎನ್ನ ನೀನು ಬಿಡಲು ಸಲ್ಲ  
 ಘನ ಮಹಿಮ ವಿಜಯವಿಲೆ ಕೇಳೂ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರ ಸೊಲ್ಲ // ೩ //

## - ವಿಜಯದಾಸರು

\* \* \*

## ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಶ್ರೀ ಪಾದರಾಜ : ದಾಸ ಶೈಪ್ಪರಲ್ಲಿಬ್ಬರು. ಕಾಲ ಸಾ.ಶ. ಸುಮಾರು ೧೯೦೪ ರಿಂದ ೧೯೨೨. ಮೂವ್ಯಾಶ್ರಮದ ಹೆಸರು ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣ. ದ್ವೇಶತತ್ವದ ಪ್ರತಿಪಾದಕರು ಹಾಗೂ ಆದ್ಯ ಕೀರ್ತನಕಾರರು. ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ ತಾಲೂಕಿನ ಅಬ್ಬಾರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ತಂದೆ ಶೇಷಗಿರಿಯವು, ತಾಯಿ ಗಿರಿಯಮ್ಮೆ ಶ್ರೀರಂಗ ಕೇತ್ತುದ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾರ್ಥಾರ್ಥಿ ದೀಪರಿಂದ ಸುನ್ನಾಸ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದು; ತದನಂತರ ಹೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಖಬಾಗಿಲ್ಲಿನ ನರಸಿಂಹದೀಪದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ಬೃಂದಾವನಸ್ಥಾಪನಾದರು. ಇವರ ಅಂಕಿತ ಶ್ರೀರಂಗವಿಶ್ವಲ. ಇವರ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು. ಶ್ರೀಪಾದರಾಜ ಅವರ ಉತ್ತರ ಕೀರ್ತನೆಗಳು, ಇ ಸುಳಾದಿಗಳು, ೧೫ ಉಗಾಭೋಗಗಳು, ಇ ದಂಡಕವು ಲಭ್ಯವಾಗಿವೆ. ಮಾನವನ ಜೀವನದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿ ಮುಕ್ತಿ ಸಂಪಾದನೆ. ಹರಿದಾಸರು ಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿದರು.

## ಆಶಯ ಭಾವ

ಪ್ರಕೃತ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಯಸುವವರಿಗೆ ವಾತಾವರಣ ಹೇಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಇವರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಾಧಿನೆ, ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆ, ದ್ವೇಶತತ್ವದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಲೋಕನೀತಿ, ನೀತಿಭೋಧನೆಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ‘ಕಂಗಳಿಧ್ವಾತಕೋ ಕಾವೇರಿರಂಗನ ನೋಡದ’ ಕೀರ್ತನೆ ಜನಪ್ರಿಯವಾದದ್ದು. ಶ್ರೀಯುತರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ದೇಸಿಯತೆಯ ಸೋಗಡಿದೆ.

\* \* \*

ಗೋಪಾಲದಾಸರು : ಇವರ ಕಾಲ ಸಾ.ಶ. ೧೯೨೧. ರಾಯಚೌರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ದೇವದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮೊಸರುಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ಮುರಾರಿ, ತಾಯಿ ವೆಂಕಮ್ಮೆ, ಗುರುಗಳು ವಿಜಯದಾಸರು. ಇವರದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ರ್ಯಾತ ಕುಟುಂಬ. ದಾಸರ ಮೊದಲ ಹೆಸರು ಬಾಗಣ್ಣ. ತುಂಬಾ ಬಡತನದಲ್ಲಿದ್ದ ಇವರು ಜೋತಿಷ್ಪವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ಅಂಕಿತನಾಮ ಗೋಪಾಲವಿಶ್ವಲ. ಇವರ ಶಿಷ್ಯ ಕೀರ್ತನೆಗಳು, ೨೦ ಸುಳಾದಿಗಳು, ೨೧ ಉಗಾಭೋಗಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿವೆ.

## ಆಶಯ ಭಾವ

ದೇವರು ಭಕ್ತ ಪರಾಧೀನ. ಅನಾಧರಕ್ಕ. ಭಕ್ತರು ಅಚಲವಾದ ದೃಢಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರೆ ಅವರ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪಾತಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸಹ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆದರೆ ಬಂದು ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಗುಣ ಈ ಪರಮಾತ್ಮನಾದು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನ್ನು ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಆರಾಧಿಸಬೇಕು. ನಂಬಿಕೆಟ್ಟವರಿಲ್ಲ. ನಂಬಿಕೆ, ಪ್ರೀತಿ, ದೃಢಸಂಕಲ್ಪಗಳು ಸದಾ ಅಚಲವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ತಮ್ಮ ಈ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ದಾಸರು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

\* \* \*

**ವಿಜಯದಾಸರು :** ಇವರ ಕಾಲ ಸಾ.ಶ. ಸುಮಾರು ೧೯೫೨ - ೧೯೫೫. ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾನ್ಯ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬೇಕನಪರಿವಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಮೊದಲಿನ ಹೆಸರು ದಾಸಪ್ಪ. ತಂದೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ತಾಯಿ ಕೂಸಮ್ಮೆ ದಂಪತಿಗಳ ಮಗನೇ ವಿಜಯದಾಸರು. ತುಂಬಾ ಬಡತನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕುಟುಂಬ ಇವರದು. ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುವರ್ಷಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪುರಂದರದಾಸರು ಇವರಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯಿತ್ತು ಗುರುಗಳು. ಇವರ ಅಂಕಿತನಾಮ ವಿಜಯವಿಶೆ.

### ಆಶಯ ಭಾವ

ಮಾನವನ ಜನ್ಮದ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಮುಕ್ತಿಗಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಇಹಲೋಕದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಲು ಸದಾ ಹರಿ ನಾಮಸ್ವರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಜಲವಾದ ದೃಢ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದೈವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿ - ಭಕ್ತ ಒಂದಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮುಕ್ತಿ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು, ಈ ಪ್ರಕೃತ ಕೀರ್ತನನೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

\* \* \*

ಪ್ರಸ್ತುತ ‘ಜೀವನ ದರ್ಶನ’ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಇಲಾಖೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ‘ಸಮಗ್ರ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟ’ಗಳಿಂದ ಆಯ್ದು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ.

### ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

೧. ವಿರಕ್ತಿ - ವೈರಾಗ್ಯ, ಆಸೆ ಆಮಿಷಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದರುವುದು; ಮುಕ್ತಿ - ಬಿಡುಗಡೆ; ಸತಿ - ಹೆಂಡತಿ; ಸುತ - ಮಗ; ಮತ - ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಗುರಿ ; ಜಾನ್ಮಣ - ಜಾಣ್ಮಣ, ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ; ಉಪಶಾಂತ - ನೆಮ್ಮೆದಿ, ಸಮಾಧಾನ; ಸುಸಂಗ - ಒಳ್ಳೆಯವರ ಸ್ನೇಹ; ದುಸ್ವಂಗ - ಕೆಟ್ಟವರ ಸಹವಾಸ; ನೆರೆ - ಮೂರಣ;
೨. ಪಾತಕ - ಪಾಪ, ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸ; ನಕ್ರ - ಮೊಸಳಿ; ಬಾಧೆ - ನೋವು, ಸಂಕಟ; ಪ್ರಜ - ಗುಂಪು, ಹಿಂಡು; ಶ್ರಿಜಗ - ಮೂರುಲೋಕ (ದೇವಲೋಕ, ಭೂಲೋಕ, ಪಾತಾಳಲೋಕ) ಅನಾಧ - ದಿಕ್ಷಾಲ್ಲದ, ತಬ್ಬಲಿ; ಮೌರೆ - ಆಶ್ರಯ; ರಮಣ - ಗಂಡ, ಯಜಮಾನ; ಕಮಲಮುಖಿ - ಲಾಂಡ್.
೩. ಸದಾ - ಯಾವಾಗಲು, ಸತತ; ಮೋದ - ಆನಂದ, ಸಂತೋಷ; ಲೋಲ - ಆಸಕ್ತನಾದವ, ವಿಲಾಸಪ್ರಯಿ; ಹರಿವಾಣ - ಅಗಲವಾದ ತಟ್ಟೆ; ಘನ - ಶ್ರೇಷ್ಠ; ಅನಾದಿ - ಮರಾತನ; ಭಕ್ತ

### ಟಿಪ್ಪಣಿ

೪. ಹಲಾಧರಾನುಜ : - ‘ಹಲಾ’ ಎಂದರೆ ನೇಗಿಲು, ‘ ಧರ ’ ಎಂದರೆ ಧರಿಸಿದವನು, ಹಲಾಯುಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು ಬಲರಾಮ. ಅನುಜ ಎಂದರೆ ತಮ್ಮ ಎಂದರ್ಥ. ಬಲರಾಮನ ತಮ್ಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ.
೫. ಅಜಮಿಳ : - ಕನ್ಯಾಕುಜ್ಞದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಈತ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳನ್ನೂ, ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯನ್ನೂ ಪರಿಶ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ಶೂದ್ರ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಪರ್ಕ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ

ದುರಾಚಾರಗಳಿಂದ ಪತಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರಾಣಬಿಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ನಾರಾಯಣನೆಂಬುವನನ್ನು ಕರೆದು ನಾರಾಯಣ ಸ್ತುರಣ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ದಿವ್ಯಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು.

೩. ನವರತ್ನ : ಒಂಬತ್ತು ರತ್ನಗಳು : ಮುತ್ತು, ಮಾಣಿಕ್ಯ, ವೃಘಾಯ್, ಗೋಮೇಧಿಕ, ವಜ್ರ, ಹವಳ, ಮರಕತೆ, ಮಷ್ಟರಾಗ (ಪದ್ಮರಾಗ), ನೀಲ.

### ಅಭ್ಯಾಸ

**A. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.**

೧. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯಲು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?
೨. ಸುತರಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಗುಣವಿರಬೇಕು?
೩. ದೇವನು ಯಾರ ಪಾತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವವನು?
೪. ದೇವನು ಯಾವ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಒಲಿಯುವನು?
೫. ಸದಾ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡು ಎಂದು ಯಾರನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದಾರೆ?

**A. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.**

೧. ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯಲು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು?
೨. ದೇವನು ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ಹೇಗೆ ರಕ್ಷಿಸಿದರೆಂದು ಗೋಪಾಲದಾಸರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ?
೩. ಮುಕ್ತರಾಗಲು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವಿಜಯದಾಸರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ?

**A. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಇದು ಆರು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.**

೧. ಶ್ರೀಪಾದರು ನೀಡಿರುವ ಜೀವನ ಸಂದರ್ಶ ತಿಳಿಸಿ.
೨. ಗೋಪಾಲದಾಸರು ದೇವರು ಭಕ್ತಪ್ರಿಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

**A. ಸಂದರ್ಭಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.**

೧. “ಸುಸಂಗ ಹಿಡಿಯಲೆಬೇಕು ದುಸ್ಸಂಗ ಬಿಡಬೇಕು”
೨. “ಅನಾದಿ ಮೌರೆಯ ಕೇಳಿ ಆ ನಿಮಿಷದೊಳು ಒದಗಿದಾತ”
೩. “ನಿನ್ನ ನಾಮ ಬಿಡುವನಲ್ಲ ಎನ್ನ ನೀನು ಬಿಡಲು ಸಲ್ಲ”

**B. ಮೊದಲೆರಡು ಪದಗಳಿಗಿರುವ ಸಂಬಂಧದಂತೆ ಮೂರನೆಯ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದ ಬರೆಯಿರಿ.**

೧. ಶ್ರೀಪಾದರು : ಅಬ್ಜಾರು : : ಗೋಪಾಲದಾಸರು : \_\_\_\_\_
೨. ಜಾಣವೆಂಬೋ : ನವರತ್ನ : : ಭಕ್ತಿರಸವೆಂಬೋ : \_\_\_\_\_
೩. ಹೃದಯ : ಎದೆ : : ಜಾಣ : \_\_\_\_\_

೪. ಗೋಪಾಲದಾಸರು : ಗೋಪಾಲವಿಶಲ : : ವಿಜಯದಾಸರು : \_\_\_\_\_

೫. ಮೋದ : ಅನಂದ : : ರಮಣ : \_\_\_\_\_

### ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಭಾಷಾಭಾಷೆ

ಅ. ಈ ಪದಗಳಿಗೆ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಸತಿ ನಕ್ರ ರಮಣ ಪಾಠಕ ಮೋದ ಅನಾಥ

ಆ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳಿಗೆ ತಡ್ಡವ ರೂಪ ಬರೆಯಿರಿ.

ಮುಕ್ತಿ ಹೃದಯ ಪಕ್ಷಿ ಶ್ರೀ ಮುಕ್ತ ಮಾಣಿಕ್ಯ

### ಪರ್ಯಾಧಾರಿತ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿ.

೧. ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿನ ಎರಡು ಮತ್ತು ಮೂರನೆ ಚರಣದ (ಸತಿ ಅನುಹೂಲ ----- - ಉಪಶಾಂತವಿರಬೇಕು) ನಾಲ್ಕು ಸಾಲುಗಳು.

೨. ವಿಜಯದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಯ ಮೋದಲೆರಡು ಚರಣ (ಜ್ಞಾನವೆಂಬೋ ----- ಮುತ್ತಿನಾರತಿಯೆತ್ತುವೆ) ನಾಲ್ಕು ಸಾಲುಗಳು.

### ಪೂರಕ ಓದು

▲ ಡಾ. ಜಿ ವರದರಾಜರಾವ್ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರ ಕೃತಿಗಳು ಮುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿರಿ.

▲ ಕಾವ್ಯಪ್ರೇಮಿಯವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ‘ವಿಜಯದಾಸರ ಹಾಡುಗಳು’ ಮುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿರಿ.

▲ ಡಾ. ಟಿ.ಎಸ್. ನಾಗರತ್ನರವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸರ ಕೃತಿಗಳು ಮುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿರಿ.



## ೧೬. ರಾಮಧಾನ್ಯ ಚರಿತೆ



**ಪ್ರವೇಶ :** ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕೈಗನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಓರೆ-ಕೋರೆಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ ತೀಡಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯವೂ ಇದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ೧೫-೧೬ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸುಧಾರಣಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವೇ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ. ಈ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರಾದಿಯಾಗಿ ಮರಂದರದಾಸರು, ಕನಕದಾಸರು, ವಿಜಯದಾಸರು ಮೊದಲಾದವರು ಹರಿದಾಸ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮಟ್ಟಿಹಾಕಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಮಧಾನ್ಯ ಚರಿತೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಚಚಿತವಾದ ಕೃತಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಇದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ವ್ರಿಹಿ (ಭತ್ತ) ಹಾಗೂ ನರೆದಲಗ (ರಾಗಿ)ಗಳ ಸಂಖಾರ ಜಾತಿಗಳ ನಡುವಿನ ವಿಷಮತೆಯನ್ನೂ, ಬಂಡಾಯದ ಘ್ರನಿಯಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೀಮಂತ ಬಡವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಳ ವಾದವಾಗಿಯೂ ನೋಡುವುದರಿಂದ ಈ ಕೃತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಇದೆ. ಭತ್ತ ಮತ್ತು ರಾಗಿಗಳ ಜಗತ್, ಇದು ಪರಿಹಾರಗೊಂಡ ರೀತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೆಲರು ಗೋದಿಯ ಸಾಮೆಯನು ಕೆಲ  
ಕೆಲರು ನವಣೆಯ ಕಂಬು ಜೋಳವ  
ಕೆಲರು ಹಾರಕವೆಂದು ಕೆಲವರು ನೆಲ್ಲನಿಶಿಶಯವ  
ಕೆಲರು ನರೆದಲೆಗನನು ಪತಿಕರಿ  
ಸಲದ ನೋಡಿದ ನೃಪತಿಯದರೊಳು  
ಹಲವು ಮತವೇಕೊಂದನೇ ಪೇಳಿನಲು ಗೌತಮನು.

॥ ೮ ॥

ದಾಶರಥಿ ಚಿತ್ತೇಸು ನಮ್ಮಯ  
ದೇಶಕತ್ತಿಶಯ ನರೆದಲೆಗನೇ  
ವಾಸಿಯುಳ್ಳವನೀತ ಮಿಕ್ಕಿನ ಧಾನ್ಯವೇಕೆನಲು  
ಲೇಸನಾಡಿದೆ ಮುನಿಪ ಗೌತಮ  
ದೋಷರಹಿತನು ಪಕ್ಷಪಾತವ  
ನೀಸು ಪರಿಯಲಿ ಮಾಡುವರೆ ಶಿವಯೆಂದನಾವ್ರಿಂಗ ॥ ೯ ॥



ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮದ ಸಾರವನು ನೀವೋ  
 ಬಲ್ಲಿರರಿಯಿರೆ ಎಲ್ಲಿರನು ನೀ  
 ವಿಲ್ಲಿ ನುಡಿವ ಉಪೇಕ್ಷೆಯಂಟೇ ಸಾಕದಂತಿರಲಿ  
 ನೆಲ್ಲು ನಾನಿರೆ ಗೋದಿ ಮೊದಲಾ  
 ದೆಲ್ಲ ಧಾನ್ಯಗಳಿರಲು ಇದರಲಿ  
 ಬಲ್ಲಿದನು ನರೆದಲೆಗನೆಂಬುದಿದ್ವಾವ ಮತವೆಂದ

॥ ೨ ॥

ಏನೆಲವೋ ನರೆದಲಗ ನೀನು ಸ  
 ಮಾನನೇ ಎನಗಿಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನು  
 ದಾನವಾಂತಕ ಬಲ್ಲನಿಬ್ಬರ ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದುಗಳ  
 ಜಾನಕಿ ಪತಿ ಸನಿಹದಲಿ ಕುಲ  
 ಹೀನ ನೀನು ಪ್ರತಿಷ್ಠ ಸುಡು ಮತಿ  
 ಹೀನ ನೀನೆಂದೆನುತ ವಿಶಿಯಲಿ ಬ್ಯಾದು ಭಂಗಿಸಿದ

॥ ೩ ॥

ಕ್ಷತಿಯಮರರುಪನಯನದಲ್ಲಿ ಸು  
 ವ್ರತ ಸುಭೋಜನ ಪರಮ ಮಂತ್ರಾ  
 ಕ್ಷತೆಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಶೋಭನದಲಾರತಿಗೆ ಹಿರಿಯರಲಿ  
 ಕೃತುಗಳಿಂದೆಯೋಳಗರಮನೆಯಲಿ  
 ಪ್ರತಿದಿನವು ರಂಜಿಸುತ ದೇವರಿ  
 ಗತಿಶಯದ ಸ್ಯೇವೇಧ್ಯ ತಾನಿಹೆನೆಂದನಾ ವ್ರಿಹಿಗ

॥ ೫ ॥

ಸತ್ಯಹೀನನು ಬಡವರನು ಕ  
 ಛಣ್ಣತ್ತಿನೋಡೆ ಧನಾಧ್ಯರನು ಬೆಂ  
 ಬತ್ತಿ ನಡೆವ ಅಪೇಕ್ಷೆ ನಿನ್ನದು ಹೇಳಲೇನದನು  
 ಹೆತ್ತ ಬಾಣಂತಿಯರು ರೋಗಿಗೆ  
 ಪತ್ಯ ನೀನಹೆ ಹೆಣದ ಬಾಯಿಗೆ  
 ತುತ್ತು ನೀನಹೆ ನಿನ್ನ ಜನ್ಮ ನಿರಘರವೆಂದ

॥ ೬ ॥

ಮಳೆದೆಗೆದು ಬೆಳೆಯಡಗಿ ಕ್ಷಾಮದ  
 ವಿಲಯಕಾಲದೊಳನ್ನುವಿಲ್ಲದೆ  
 ಅಳಿವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಾದರಿಸಿ ಸಲಹುವೆನು ಜಗವರಿಯೆ  
 ಎಲಪ್ಪೊ ನೀನೆಲ್ಲಿಹೆಯೋ ನಿನ್ನಯ  
 ಬಳಗವದು ತಾನೆಲ್ಲಿಹುದು ಈ  
 ಹಲವು ಹಲು ಧಾನ್ಯಗಳೆನಗೆ ಸರಿದೊರೆಯೆ ಕೇಳಿಂದ

॥ ೭ ॥

ಮಸೆದುದಿತ್ತಂಡಕ್ಕೆ ಮತ್ತರ  
 ಹಿಸುಣ ಬಲರತೆ ನಿಷ್ಟುರರು ವಾ  
 ದಿಸಲು ಕಂಡನು ನೃಪತಿ ಮನದಲಿ ನೋಡಿ ನಸುನಗುತ  
 ಹಿಸುಣರಿವದಿರ ಮತ್ತರವ ಮಾ  
 ಜೀಸುವ ಹದನೇನೆನುತ ಯೋಚಿಸಿ  
 ದ ಸುರ ಮುನಿಪರ ನೋಡೆ ಗೌತಮ ಮುನಿಪನಿಂತೆಂದ ॥ ೮ ॥

ಅರಸುಗಳು ನಾವೆಲ್ಲ ಭೂಮೀ  
 ಸುರರುನೆರೆದಿಹ ದಾನವರು ವಾ  
 ನರರು ನಮಗೇ ನ್ಯಾಯವನು ಪರಿಹರಿಸಲಳವಲ್ಲ  
 ಕರೆಸುವೆವು ಹರಿಹರವಿರಂಚಾ  
 ದ್ಯುರನಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಅವರ ಗುಣವಾ  
 ಧರಿಸಿ ಪೇಳ್ಳರು ನಯದೊಳಿಂದನುರಾಮ ನಸುನಗುತ

॥ ೯ ॥

ಪರಮ ಧಾನ್ಯದೊಳಿಬ್ಬರೇ ಇವ  
 ರಿರಲಿ ಸೆರೆಯೋಳಗಾರು ತಿಂಗಳು  
 ಹಿರಿದು ಕರಿದೆಂಬಿವರ ಪೌರುಷವರಿಯಬಹುದಿನ್ನು  
 ಮರಕೆ ಗಮನಿಸಿ ನಾವು ನಿಮ್ಮನು  
 ಕರೆಸುವೆವು ಕೇಳಿನುತಯೋಧಾಯ್  
 ಮರಿಗೆ ಪಯಣವ ಮಾಡಹೇಳಿದನಾವಿಭೀಷಣಗೆ

॥ ೧೦ ॥

– ಕನಕದಾಸರು

### ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ



ಸಂತ ಕವಿ, ಹರಿದಾಸ ಪರಂಪರೆಯ ಮತ್ತು ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಶ್ವಿನಿ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೆನಿಸಿದ ಖ್ಯಾತಿಗೆ ಭಾಜನರಾದವರು ಕನಕದಾಸರು. ಇವರ ಮೊದಲ ಹೆಸರು ತಿಮ್ಮಪ್ಪನಾಯಕ. ಇವರ ಕಾಲ ಸಾ.ಶ. ೧೫೦೮. ಜನ್ಮಸ್ಥಳ ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾಡ ಗ್ರಾಮ. ತಂದೆ ಬೀರಪ್ಪ ಹಾಗೂ ತಾಯಿ ಬಜ್ಜಮ್ಮ. ಇವರ ಆರಾಧ್ಯ ದ್ಯುವ ಹಾಗೂ ಅಂಶಿತನಾಮ ಕಾಗಿನೆಲೆ ಆದಿಕೇಶವ. ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಮಂಡಲವೊಂದರ ಡಣ್ಣಾಯಕರಾಗಿದ್ದ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನಾಯಕನಿಗೆ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ ಹೊನ್ನು ದೊರೆ, ಆ ಬಂಗಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಡವರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿ ವೈರಾಗ್ಯ ಹೊಂದಿ ಕನಕದಾಸರಾದರು. ಇವರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಗಳಾದ ಭಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಕಾವ್ಯ ರಚನಾ ಗುಣಗಳು ವ್ಯಾಸರಾಯರ ಶಿಷ್ಯರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಇವರು ರಚಿಸಿರುವ ಕೃತಿಗಳು ಹರಿಭಕ್ತಿಸಾರ, ರಾಮಧಾನ್ಯ ಚರಿತೆ, ಮೋಹನ ತರಂಗಿಣಿ, ಮತ್ತು ನಳಿಕರಿತ್ತೆ. ಇವಲ್ಲದೆ ನೂರಾರು ಕೇತಕನೆಗಳು, ಉಗಾಭೋಗ, ಸುಳಾದಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಂಡಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

### ಅಶಯ ಭಾವ

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವಿಯ ಬದುಕಿಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿರುವ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರವು ಒಂದು. ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೇ ಯಾವುದೇ ಜೀವಿಯು ಬದುಕಲಾರದು. ಇಂಥ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳ

ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಚಿಕವಾಗಿ ಬಿಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ರಾಮಧಾನ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ ನರೆದಲಗ (ರಾಗಿ) ವ್ರಿಹಿ (ಭತ್ತ) ಯರ ನಡುವಿನ ಜಗತ್ತಿನ ಕಥೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಹಾರಗೊಂಡ ರೀತಿಯ ನಿರೂಪಣೆ ಇದರ ಕಥಾವಸ್ತು. ಇದು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಸ್ತುಗಳ ರೂಪಕ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಮಿಳಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಪಾತ್ರಗಳು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅಥವಾ ಮಾನವರಲ್ಲ. ಧಾನ್ಯ, ಜೀವ ಬೀಜಗಳಾಗಿವೆ.

ಭತ್ತ ಹಾಗೂ ರಾಗಿಯ ನಡುವಿನ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ರಾಗಿ ಹೇಗೆ ತನ್ನ ಜೀಡಿತ್ಯವನ್ನು ಸಾಬಿತು ಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ರಾಮಧಾನ್ಯವೆಂಬ ಹೆಸರು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾಟಕೀಯವಾಗಿ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನಕದಾಸರು ರಾಗಿಯ ನೆಪ ಹಿಡಿದು ತಮ್ಮ ಆಶ್ಚರಿತ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ವ್ರಿಹಿ (ಭತ್ತ) ಹಾಗೂ ನರೆದಲಗ (ರಾಗಿ) ಯ ನಡುವಿನ ಸಂಭಾಷಣೆಯು ಕನಕದಾಸರ ಸೃಜನಶೀಲತೆ, ಅತಿಶಯವನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ರಾಮಧಾನ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ ಈ ಕೃತಿಯು ಬಂಡಾಯ ಸಹಿತ್ಯದ ಬೇರು ಹಾಗೂ ನವೋತ್ತರದ ಸೂರು ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಡಾ. ಸಾ.ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಕನಕದಾಸರ ಕಾವ್ಯಭಾಗ-೧ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆಯ್ದು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ. (ಕನಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಶಿಳಿನ ಸಂಮಣ-೨, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ.)

\* \* \*

### ಪೂರ್ವ ಕಥೆ

ಧರ್ಮರಾಯನು ತಮ್ಮಂದಿರನೊಡಗೂಡಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ವನವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಮ್ಯಕ ವನದಲ್ಲಿರುವ ಸಂದರ್ಭ. ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಮುನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮುನಿಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಧರ್ಮಜನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಸತ್ಯರಸುತ್ತಾನೆ. ಅರಣ್ಯವಾಸದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಶಾಂಡಿಲ್ಯಮುನಿಗಳು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನರೆದಲಗ (ರಾಗಿ) ಮತ್ತು ವ್ರಿಹಿ(ಭತ್ತ)ಯರ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಮನ ಜನನದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ, ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ದಾನವ ವಾನರ ಮುಖ್ಯರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅಯೋಧ್ಯಾ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಯಾಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೀತೆಗೆ ರಮಣೀಯ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ, ಮಣಿಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಗೌತಮ ಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲ, ಸಕ್ಕರೆ, ಜೀನುತ್ಪಂದ ರಸಾಯನಗಳು ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಧಾನ್ಯಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಭಕ್ತಿಗಳ

ಈ ಸಮಾರಾಧನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಭಕ್ತಿಗಳ ರೂಪ ತಾರತಮ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಮಾತುಕರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀರಾಮ ಹನುಮಂತನೊಡನೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಾಗ, ಅವನು ನಾನು ಸವಿದ ಧಾನ್ಯದ ತನುವನೇಕೆಸಬೇಕು ತರಿಸಿ, ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಗೌತಮನು ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಧಾನ್ಯಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಚ್ಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

### ಪದವಿಂಗಡಣಾ ಓದು

೧. ಕೆಲರು ಗೋದಿಯ ಸಾಮೆಯನು ಕೆಲ ಕೆಲರು ನವಣೆಯ ಕಂಬು ಜೋಳವ ಕೆಲರು ಹಾರಕ+ಎಂದು ಕೆಲವರು ನೆಲ್ಲನು + ಅತಿಶಯವ ಕೆಲವರು ನರೆದಲಗನನು ಪತಿಕರಿಸಲು + ಅದ ನೋಡಿದ ಸ್ವಪತಿಯು + ಅದರೊಳು ಹಲವು ಮತವು + ಏಕೆ + ಒಂದನೇ ಪೇಳು + ಎನಲು ಗೌತಮನು.
೨. ದಾಶರಥಿ ಚಿತ್ತೇಸು ನಮ್ಮಯ ದೇಶಕೆ + ಅತಿಶಯ ನರೆದಲಗನೇ ವಾಸಿ + ಉಳ್ಳಿವನು + ಈತ ಮಿಕ್ಕಿನ ಧಾನ್ಯವು + ಏಕೆ + ಎನಲು ಲೇಸನು + ಆಡಿದೆ ಮುನಿಪ ಗೌತಮ ದೋಷರಹಿತನು ಪಕ್ಷಪಾತವನು + ಈಸು ಪರಿಯಲಿ ಮಾಡುವರೆ ಶಿವ + ಎಂದನು ಆ ವ್ರಿಹಿಗೆ.
೩. ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮದ ಸಾರವನು ನೀವೋ ಬಲ್ಲಿರಿ ಅರಿಯಿರ ಎಲ್ಲರನು ನೀವು + ಇಲ್ಲಿ ನುಡಿವ ಉಪೇಕ್ಷೆ + ಉಂಟೇ ಸಾಕು + ಅದಂತಿರಲೆ ನೆಲ್ಲು ನಾನು + ಇರೆ ಗೋದಿ ಮೊದಲಾದ + ಎಲ್ಲ ಧಾನ್ಯಗಳು + ಇರಲು ಇದರಲೆ ಬಲ್ಲಿದನು ನರೆದಲಗನು + ಎಂಬುದು + ಇದು + ಆವ ಮತ + ಎಂದ.
೪. ಏನು + ಎಲವ್ವೋ ನರೆದಲಗ ನೀನು ಸಮಾನನೇ ಎನಗೆ + ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನು ದಾನವಂತಕ ಬಲ್ಲನು + ಇಬ್ಬರ ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದುಗಳ ಜಾನಕೀ ಪತಿ ಸನಿಹದಲಿ ಕುಲಹಿಣ ನೀನು ಪ್ರತಿಷ್ಠ ಸುಡು ಮತಿಹಿಣ ನೀನು + ಎಂದು + ಎನುತ ಖಿತಿಯಲಿ ಬ್ಯೇದು ಭಂಗಿಸಿದ.
೫. ಕ್ಷಿತಿಯಮರರ + ಉಪನಯನದಲಿ ಸುವೃತ ಸುಭೋಜನ ಪರಮ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳಲೆ ಶುಭ ಶೋಭನದಲೆ + ಆರತಿಗೆ ಹಿರಿಯರಲೆ ಕ್ರತುಗಳ + ಎಡೆಯ + ಒಳಗೆ + ಅರಮನೆಯಲಿ ಪ್ರತಿ ದಿನವು ರಂಜಿಸುತ ದೇವರಿಗೆ + ಅತಿಶಯದ ಸ್ನೇಹೇಧ್ಯ ತಾನು + ಇಹೆನು + ಎಂದನು + ಆ ವ್ರಿಹಿಗೆ.
೬. ಸತ್ಯಹಿಣನು ಬಡವರನು ಕಣ್ಣಿತಿ ನೋಡೆ ಧನಾಡ್ಯರನು ಬೆಂಬತ್ತಿ ನಡೆವ ಅಪೇಕ್ಷೆ ನಿನ್ನದು ಹೇಳಲು + ಏನು + ಅದನು ಹೆತ್ತ ಬಾಣಂತಿಯರು ರೋಗಿಗೆ ಪತ್ಯ ನೀನು + ಇಹ ಹೆಣದ ಬಾಯಿಗೆ ಶುತ್ತ ನೀನು + ಇಹ ನಿನ್ನ ಜನ್ಮ ನಿರಭರವು + ಎಂದ.

೭. ಮಳೆ + ತೆಗೆದು ಬೆಳೆಯು + ಅಡಗಿ ಕ್ಕಾಮದ ವಿಲಯ ಕಾಲದೊಳ್ಳು + ಅನ್ನ + ಇಲ್ಲದೆ ಅಳಿವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ + ಆದರಿಸಿ ಸಲಹುವೆನು ಜಗವು + ಅರಿಯೆ ಎಲವೋ ನೀನು + ಎಲ್ಲಿ + ಇಹಯೋ ನಿನ್ನಯ ಬಳಗವದು ತಾನು + ಎಲ್ಲಿ + ಇಹದು ಈ ಹಲವು ಹುಲು ಧಾನ್ಯಗಳು + ಎನಗೆ ಸರಿದೊರೆಯೆ ಕೇಳು + ಎಂದ.
೮. ಮಸೆದುದು + ಇತ್ತಂಡಕ್ಕೆ ಮತ್ತರ ಹಿಸುಣ ಬಲರು + ಅತಿ ನಿಷ್ಪರಹ ವಾದಿಸಲು ಕಂಡನು ನೃಪತಿ ಮನದಲಿ ನೋಡಿ ನಸು ನಗುತ ಹಿಸುಣರ್ + ಇವದಿರ ಮತ್ತರವ ಮಾಣಿಸುವ ಹದನ + ಏನು + ಎನುತ ಯೋಚಿಸಿದ ಸುರ ಮುನಿಪರ ನೋಡೆ ಗೌತಮ ಮುನಿಪನು + ಇಂತು + ಎಂದ.
೯. ಅರಸುಗಳು ನಾವೆಲ್ಲ ಭೂಮಿ ಸುರರು ನೆರೆದಿಹ ದಾನವರು ವಾನನರು ನಮಗೆ + ಈ ನ್ಯಾಯವನು ಪರಿಹರಿಸಲು + ಅಳವಲ್ಲ ಕರೆಸುವೆವು ಹರಿ ಹರ ವಿರಂಜಿ + ಆದ್ಯರನು + ಅಯೋಧ್ಯೇಗೆ ಅವರ ಗುಣವ + ಆಧರಿಸಿ ಪೇಳ್ಳರು ನಯದೊಳ್ಳು + ಎಂದನು ರಾಮ ನಸು ನಗುತ.
೧೦. ಪರಮ ಧಾನ್ಯದೊಳ್ಳು + ಇಬ್ಬರೇ ಇವರು + ಇರಲಿ ಸೆರೆಯೊಳಗೆ + ಆರು ತಿಂಗಳು ಹಿರಿದು ಕರಿದು + ಎಂಬ + ಇವರ ಪೌರುಷವ + ಅರಿಯಬಹುದು + ಇನ್ನು ಪುರಕೆ ಗಮನಿಸಿ ನಾವು ನಿಮ್ಮನು ಕರೆಸುವೆವು ಕೇಳು + ಎನುತ + ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪುರಿಗೆ ಪಯಣವ ಮಾಡ ಹೇಳಿದನು + ಆ + ವಿಭೀಷಣಗೆ.

### **ಪದಗಳ ಅಥವಾ**

ಕ್ರತು - ಯಾಗ, ಯಜ್ಞ; ಕ್ಷೀತಿಯಮರರು - ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು; ಖತಿ - ಕೋಪ, ದುಃಖ, ಅಳಲು; ನೆರೆದಲೆ - ರಾಗಿ; ನೆಲ್ಲು, - ಭತ್ತ; ಪಕ್ಕಪಾತ - ಭೇದಭಾವ ಪತಿಕರಿಸಲು - ಅಂಗೀಕರಿಸಲು; ಹಿಸುಣ - ಚಾಡಿಕೋರ, ನೀಚ; ಪ್ರತಿಷ್ಠ - ಗರ್ವ; ವಿರಂಜಿ - ಬ್ರಹ್ಮ, ಅಜ; ವ್ರಿಹಿಗ - ಭತ್ತ; ಹದನು - ರೀತಿ, ಕ್ರಮ; ಹಿಸುಣ - ಕುಶಿತ ಬುದ್ಧಿಯವ;

### **ಅಭ್ಯಾಸ**

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ದೇಶಕೆ ಅತಿಶಯವಾದ ಧಾನ್ಯ ಯಾವುದು?
೨. ವ್ರಿಹಿ ಯಾರ ಬಾಯಿಗೆ ತುತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ?
೩. ದಾಶರಥಿ ಎಂದರೆ ಯಾರು?

೪. ನರೆದಲಗ ಯಾರನ್ನು ಆದರಿಸಿ ಸಲಹುತ್ತದೆ?
೫. ಹರಿಹರ ವಿರಂಚಿಗಳನ್ನು ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಕರೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ?
೬. ಸೇರೆಗೆ ಯಾರು ಯಾರನ್ನು ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ?
೭. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.
೮. ಶ್ರೀಷ್ಟವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿರುವ ಧಾನ್ಯಗಳಾವುವು?
೯. ಗೌತಮರು ನರೆದಲಗನೆ ಶ್ರೀಷ್ಟವೆನ್ನಲು ವ್ರಿಹಿಯು ಹೇಳಿದ್ದೇನು?
೧೦. ವ್ರಿಹಿಯನ್ನು ಯಾವಯಾವ ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ?
೧೧. ನರೆದಲಗವು ವ್ರಿಹಿಯನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೀಯಾಳಿಸಿತು?
೧೨. ಶ್ರೀರಾಮನು ಧಾನ್ಯಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ತೀವ್ರಾನವೇನು?
೧೩. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಏಳು-ಎಂಟು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.
೧೪. ಶ್ರೀರಾಮನು ನರೆದಲಗ ಹಾಗೂ ವ್ರಿಹಿಯನ್ನು ಸೇರಮನೆಗೆ ಹಾಕಲು ಕಾರಣವೇನು?
೧೫. ನರೆದಲಗ ಹಾಗೂ ವ್ರಿಹಿಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಂಘಾದವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿ.
೧೬. ಸಂದರ್ಭಸಹಿತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೧೭. “ನಮ್ಮಯ ದೇಶಕತಿಶಯ ನರೆದಲಗ”
೧೮. “ಕುಲಹಿಂ ನೀನು ಪ್ರತಿಷ್ಠ ಸುಡು ಮತಿಹಿಂ ನೀನು”
೧೯. “ವಿಲಯಕಾಲದೊಳನ್ನುವಿಲ್ಲದೆ ಅಳಿವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಾಧರಿಸಿ ಸಲಹುವೆ”
೨೦. “ಇವರಿರಲಿ ಸೇರೆಯೋಳಗಾರು ತಿಂಗಳು”
೨೧. ಮೊದಲೆರಡು ಪದಗಳಿಗಿರುವ ಸಂಬಂಧದಂತೆ ಮೂರನೆಯ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದ ಬರೆಯಿರಿ.
೨೨. ಮರಂದರದಾಸರು : ಮರಂದರವಿತಲ : : ಕನಕದಾಸರು : \_\_\_\_\_
೨೩. ವ್ರಿಹಿ : ಭತ್ತ : : ನರೆದಲಗ : : \_\_\_\_\_
೨೪. ಬಾಣಂತಿಯರಿಗೆ : ಪಢ್ಯ : : ಹೆಣದ ಬಾಯಿಗೆ : \_\_\_\_\_
೨೫. ಕ್ಷಿತಿ : ಭೂಮಿ : : ವಿರಂಚಿ : \_\_\_\_\_
೨೬. ಸೇರೆಯೋಳಗೆ : ಆಗಮಸಂಧಿ : : ತಾನೆಲ್ಲಿ : \_\_\_\_\_

೧೦. ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರದ ಪದಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಹರಿಭಕ್ತಸಾರ	ರಾಮಧಾನ್ಯಚರಿತ್ರೆ	ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧಂ	ನಳಚರಿತ್ರೆ
೨. ಕನಕದಾಸರು	ಪುರಂದರದಾಸರು	ವ್ಯಾಸರಾಯರು	ಬಸವಣ್ಣ.
೩. ವ್ರಿಹಿ	ಗೋಧಿ	ನೆಲ್ಲು	ಭತ್ತ
೪. ಗುಣಸಂಧಿ	ಲೋಪಸಂಧಿ	ಆಗಮಸಂಧಿ	ಆದೇಶಸಂಧಿ.

### ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಭಾಷಾಭಾಷೆ

**ಮಾತ್ರಾಗಣ :** ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ವಿವರ

**ಮಾತ್ರೆ :** ಭಂದಶ್ವಸ್ತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರೆ, ಎಂದರೆ ಕಾಲವನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಮಾನ. ಒಂದು ಹಷಸ್ಪ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಉಚ್ಛರಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಕಾಲವೇ ಒಂದು ಮಾತ್ರಾಕಾಲ. ಮಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಫ್ಣ ಮತ್ತು ಗುರು ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಲಫ್ಣವನ್ನು ‘U’ ಎಂತಲೂ ಗುರುವನ್ನು ‘—’ ಎಂತಲೂ ಗುರುತಿಸಲಾಗುವುದು.

ಒಂದು ಮಾತ್ರಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಛರಿಸಬಹುದಾದ ಅಕ್ಷರವೇ ಲಫ್ಣ. ಎರಡು ಅಥವಾ ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತ್ರಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಛರಿಸಬಹುದಾದ ಅಕ್ಷರವೇ ಗುರು.

ಗುರು ಎನಿಸುವ ಅಕ್ಷರಗಳು :

+ ದೀಘಾಃಕ್ಷರಗಳು	=	— U	— U U
		ಕಾ ಲು	ಆ ಗ ಸ
		— U U	— U U
+ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರದ ಹಿಂದಿನ ಅಕ್ಷರ	=	ಅ ಕ್ಷ ರ	ಭ ಕ್ಷ ಣೆ
		— U U	— U
+ ಅನುಸ್ವಾರ, ವಿಸಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಅಕ್ಷರ	=	ಬಂ ದ ನು	ದುಃಖಿ
		U U_	U U_
+ ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರದ ಹಿಂದಿನ ಅಕ್ಷರ	=	ಬರುವಳ್ಳಾ	ಮರಗಳ್ಳಾ
		— U	— U U
+ ಇ, ಔ ಸಹಿತವಾದ ಅಕ್ಷರ	=	ಗೈ ಮೆ	ಜೈ ಷ ಧ

★ ಪಟ್ಟದಿಯ ಮೂರು ಮತ್ತು

ಅರನೆಯ ಪಾದಗಳ ಕೊನೆಯ ಅಕ್ಷರ

: ಈ ಅಕ್ಷರಗಳು ಒಂದು ಮಾತ್ರಾ ಲಕ್ಷಣ ಕೂಡಿದ್ದರೂ ಹಾಡುವಾಗ ಎರಡು ಮಾತ್ರಾಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಉಚ್ಛರಿಸಲಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಅಕ್ಷರಗಳು ಸುರ್ಪಣೆ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋವುದೇ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಿದ್ದರೂ ಸುರುವಾಗಿಯೇ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

**ಮಾತ್ರಾಗಣ :** ಮಾತ್ರೆಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಗಣವಿಭಾಗ ಮಾಡಲಾಗುವ ಮಾತ್ರಾಗಣದಲ್ಲಿ

— — | U — U | — — | = ೧೨  
ಕಾ ವೇ ರಿ ಯಿಂದ ಮಾ ಗೋ

— U U | U U — | U — U | — — | U U — | = ೨೦  
ಧಾ ವ ರಿ | ವ ರ ಮಿ | ದ್ರ ನಾಡ | ಧಾ ಕ | ಸ್ನ್ಯಾಡ | ದೇಳ್ |

— U U | U U U U | — U U | = ೧೨  
ಭಾ ವಿ ಸಿ | ದ ಜ ನ ವ | ದಂ ವ ಸು |

— U U | U U — | U U U U | U U U U | — — | = ೨೦  
ಧಾ ವ ಇ | ಯ ವ ಲೀ | ನ ವಿ ತ ದ | ವಿ ಷಯ ವಿ | ಶೇ ಷಂ |

ಮೂರು ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣ, ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣ ಮತ್ತು ಒಂದು ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣ ಎಂಬುದಾಗಿ ಮೂರು ವಿಧಗಳಿವೆ.. ಕಂದ, ಪಟ್ಟದಿ, ರಗಳೆ ಭಂದಸ್ಸುಗಳು ಮಾತ್ರಾಗಣ ಆಧಾರಿತ ಭಂದಸ್ಸುಗಳು.

**ಕಂದ :** ಮಾತ್ರಾಗಣ ಆಧಾರಿತ ಭಂದಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂದ ಕೂಡಾ ಒಂದು. ಇದು ಚೌಪದಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯದ ಆಧಾರದಿಂದ ಇದರ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ತಲಾ ಹನ್ನೆರಡು ಮಾತ್ರೆಗಳಿವೆ. ಎರಡು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದಗಳೆಲ್ಲಿ ತಲಾ ಇವರು ಮಾತ್ರೆಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಪಾದಗಳು ಮಾತ್ರಾ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪೇರಸರ ಸಮಾಗೆವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಎರಡು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದಗಳು ಪರಸರ ಸಮಾಗೆವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮೊದಲೆರಡು ಪಾದಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಎಂತಲೂ ಮೂರು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದಗಳನ್ನು ಉತ್ತರಾರ್ಥವೆಂತಲೂ ಕರೆಯಬಹುದು. ಪ್ರತಿಪಾದಗಳೂ ತಲಾ ನ್ಯಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರೆಗಳ ಗಣದಂತೆ ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

**ಲಕ್ಷಣ :**

★ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಿರಬೇಕು.

★ ಒಂದು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಪಾದಗಳು ಪರಸರ ಸಮಾಗಿದ್ದ ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರೆಗಳ ತಲಾ ಮೂರೆ ಮೂರು ಗಣಗಳಿರಬೇಕು.

★ ಎರಡು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಮವಾಗಿದ್ದ ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರೆಗಳ ತಲಾ ಐದ್ಯೇದ್ಯು ಗಣಗ್ಳಿರಬೇಕು.

★ ಪ್ರತಿ ಪಾದವೂ ಆದಿಪ್ರಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು.

**ಷಟ್ಪದಿ :** ಆರು ಪಾದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಪದ್ಯವೇ ಷಟ್ಪದಿ. ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಶರ, ಕುಸುಮ, ಭೋಗ, ಭಾಮಿನಿ, ವಾಧ್ಯಕ, ಪರಿವರ್ಥನಿ ಎಂಬ ಆರು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ ಇಂತಿದೆ:

ಇ	ಇ	ಇ	ಇ	= ೧೫
ಉಂಬ	ಉಂಬಂಬ	ಉಂಬ	ಉಂ_	
ಕ್ಷತಿಯ	ಮರರುಪ	ನಯನ	ದಲಿಸು	
ಇ	ಇ	ಇ	ಇ	
ಉಂಬ	_ಉಂ	ಉಂಬ	— —	= ೧೫
ವ್ರತಸು	ಭೋಜನ	ಪರಮ	ಮಂತ್ರಾ	
ಇ	ಇ	ಇ	ಇ	
ಉಂಬ	ಉಂಬಂಬ	_ ಉ	ಉಂ_	= ೨೨
ಕ್ಷತೆಗ	ಇಲಿಪುಭ	ಶೋಭ	ನದಲಾ	
		ರತಿಗೆ	ಹಿರಿಯರ	
		ನ	ಲಿ	
ಇ	ಇ	ಇ	ಇ	
ಉಂಬ	ಉಂಬಂಬ	ಉಂಬ	ಉಂ_	= ೧೫
ಕ್ರತುಗ	ಇಡೆಯೋಳ	ಗರಮ	ನಯಲಿ	
ಇ	ಇ	ಇ	ಇ	
ಉಂಬ	ಉಂ_	ಉಂಬ	_ಉಂ	= ೧೫
ಪ್ರತಿದಿ	ನವರಂ	ಜಿಸುತ	ದೇವರಿ	
ಇ	ಇ	ಇ	ಇ	
ಉಂಬ	ಉಂ_	_ಉ	ಉಂ_	= ೨೨
ಗತಿತ	ಯದಸ್ಯೆ	ವೇದ್ಯ	ತಾನಿಹೆ	
		ನೆಂದ	ನಾವ್ರಿಹಿ	
		ನ	ಗ	

ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರು ಪಾದಗಳಿವೆ. ಒಂದು, ಎರಡು, ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಬಿದನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ತಲಾ ಇಂ ಮಾತ್ರೆಗಳಿವೆ. ಮೂರು ಮತ್ತು ಆರನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ತಲಾ ಏಂ ಮಾತ್ರೆ ಮತ್ತು ಒಂದು ಗುರು ಇದೆ. ಮಾತ್ರಾಸಂಖ್ಯೆಯ ಆಧಾರದಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಒಂದು, ಎರಡು, ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಬಿದನೆಯ ಪಾದಗಳು ಒಂದಕ್ಕೂಂದು ಸಮ. ಮೂರು ಮತ್ತು ಆರನೆಯ ಪಾದಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಮ. ಹಾಗಾಗಿ ಒಂದು, ಎರಡು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಪಾದಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಾರ್ಥವೆಂತಲೂ ನಾಲ್ಕು, ಬಿದು ಮತ್ತು ಆರನೆಯ ಪಾದಗಳನ್ನು ಉತ್ತರಾರ್ಥವೆಂತಲೂ ಕರೆಯಬಹುದು. ಪ್ರತಿಪಾದಗಳ ಮಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮೂರರ ಅನಂತರ ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರೆಗಳ ಗಣಗಳಂತೆ ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೂರು ಮತ್ತು ಆರನೆಯ ಪಾದದ ಕೊನೆಯ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಗಣಕ್ಕೆ ಗಣಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ.

## ಉತ್ತರ :

- ★ ಆರು ಪಾದಗಳಿರಬೇಕು.
- ★ ಒಂದು, ಎರಡು, ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಐದನೆಯ ಪಾದಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಮವಾಗಿದ್ದು ಮೂರು ಮಾತ್ರೆಗಳ ಅನಂತರ ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರೆಗಳ ತಲಾ ಎರಡೆರಡು ಗಣಗಳಿರಬೇಕು. ಮೂರು ಮತ್ತು ಆರನೆಯ ಪಾದಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಮವಾಗಿದ್ದು ಮೂರು ಮಾತ್ರೆಗಳ ಅನಂತರ ನಾಲ್ಕು ಮಾತ್ರೆಗಳ ತಲಾ ಮೂರೆ ಮೂರು ಗಣಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದು ಗುರು ಇರಬೇಕು.
- ★ ಪ್ರತಿಪಾದವೂ ಆದಿಪೂಸದಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು.

## ಅಭಾಸ ಚಟುವಟಿಕೆ

### A. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಮಾತ್ರೆ ಎಂದರೇನು? ಉದಾಹರಣೆ ಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ.
೨. ಮಾತ್ರಾಗಣ ಎಂದರೇನು? ಅದರ ವಿಧಗಳಾವುವು? – ತಿಳಿಸಿ
೩. ಕಂದಪದ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳೇನು?
೪. ಷಟ್ಟದಿ ಎಂದರೇನು? ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಟದಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳೇನು?

## ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಭಾಷಾಭಾಸ

- ಅ. ‘ರಾಮಧಾನ್ಯ ಚರಿತೆ’ ಪದ್ಯದ ಮೊದಲನೆಯ (ಕೆಲರು — — — — — ಗೌತಮನು) ಚರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತಾರ ಹಾಕಿ ಗಣ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ಭಂದಸ್ಸನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.

## ಪರ್ಯಾಧಾರ ಚಟುವಟಿಕೆ

### B. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿ.

೧. ‘ರಾಮಧಾನ್ಯ ಚರಿತೆ’ ಪದ್ಯದ ಏಳನೆಯ ಚರಣ (ಮಳೆತೆಗೆದು — — — — ಸರಿದೊರೆಯೆ ಕೇಳಿಂದ) ವನ್ನು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿ.

## ಪೂರಕ ಓದು

- ★ ಕನಕದಾಸರು ರಚಿಸಿರುವ ರಾಮಧಾನ್ಯ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಓದಿರಿ.

★ ★ ★ ★ ★

## ಪರ್ಯಾ ಮೂರಕ ಅಧ್ಯಯನ

### ಗ. ಕಟ್ಟುವೆವು ನಾವು

ಕಟ್ಟುವೆವು ನಾವು ಹೊಸ ನಾಡೋಂದನು,

– ರಸದ ಬೀಡೋಂದನು.

ಹೊಸನೆತ್ತರುಕ್ಕುಕ್ಕೆ ಆರಿಹೋಗುವ ಮುನ್ನು,

ಹರೆಯದೀ ಮಾಂತ್ರಿಕನ ಮಾಟ ಮಸುಳುವ ಮುನ್ನು,

ಉತ್ಸಾಹಸಾಹಸದ ಉತ್ತಂಗ ವೀಚಿಗಳ

ಈ ಕ್ಷುಭ್ರಸಾಗರವು ಬತ್ತಿ ಹೋಗುವ ಮುನ್ನು

ಕಟ್ಟುವೆವು ನಾವು ಹೊಸ ನಾಡೋಂದನು !

ನಮ್ಮೆದೆಯ ಕನಸುಗಳೇ ಕಾಮಧೇನು

ಆದಾವು, ಕರೆದಾವು ವಾಂಭಿತವನು;

ಕರೆವ ಕೃಗಿಮುದಮೋ ಕನಸುಗಳ ಹರಕೆ;

ಗುರಿ ತಪ್ಪದೊಮ್ಮುಖಿದ ಬಯಕೆ ಬೆಂಬಲಕೆ !

ಜಾತಿಮತಭೇದಗಳ ಕಂದಕವು ಸುತ್ತಲೂ,

ದುಭೇದ್ಯವನೆ ಕೋಟಿಕೋತ್ತಲಗಳು;

ರೂಢಿರಾಕ್ಷಸನರಸುಗ್ರೀಯುವನು, ತೋಳ್ಣಿಟ್ಟಿ

ತೋಡತಟ್ಟಿ ಕರೆಯುವನು ಸಂಗ್ರಾಮಕೆ !

ಕೋಟಿಗೋಡೆಗೆ ನಮ್ಮ ಹೊಗಳೇ ಮೆಟ್ಟಿಲು,

ನಮ್ಮ ಸಾವೇ ನೋವೆ ಹೊಸ ನಾಡ ತೋಟಿಲು

ಆದಾವು; ಅಂಜುವದೆ ನಮ್ಮದಲ್ಲಿ;

ಸೋಲುಬಗೆ ವೀರನಿಗೆ ಸಲ್ಲ, ಹೊಲ್ಲ !



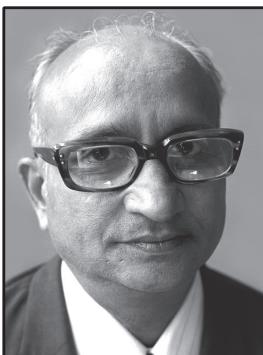
ಎಡರುಗಳ ಕಡಲುಗಳನೀಸಿ ಬರುವೆವು, ಫೋರ  
ನೃರಾಶ್ಯದಗ್ನಿಮುಖಿದಲ್ಲ ಹೂಡ  
ಹೊಕ್ಕು ಹೊರಡುವೆವೆಲ್ಲ ತೊಡುಕುಗಳ ಒಡಕುಗಳ  
ಬಿಡಿಸಿ, ಇಡಿಗೊಳಿಸಿ ಕಟ್ಟುವೆವು ನಾಡ !

ಉತ್ಸಾಹ ಉದ್ದೇಗ ಉದ್ದೇಕಗಳ ಏರ  
ಯುವಜನದ ನಾಡ ಗುಡಿಯು;  
ಅದರ ಹಾರಾಟಕ್ಕೆ ಬಾನೆ ಗಡಿಯು;  
ಬರಲು ಬಿಡೆವೆಂದಿಗೂ ಅದಕೆ ತಡೆಯು !  
ತಡೆವವರು ಬನ್ನಿರೋ, ಹೊಡೆವವರು ಬನ್ನಿರೋ,  
ಕಡೆನುಡಿವ ಕಡೆಬಗೆವ ಕಡಕು ಜನರೇ ಬನ್ನಿ !  
ಕೊಟ್ಟೆವಿದೊ ಏಳೆಯವನು;  
ನಿಮ್ಮುಲ್ಲರನು ತೊಡೆದು ನಿಮ್ಮ ಮಸಣದ ಮೇಲೆ  
ಕಟ್ಟುವೆವು ನಾವು ಹೊಸ ನಾಡೊಂದನು,

- ಸುಖಿದ ಬೀಳೊಂದನು.

- ಎಂ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ

### ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ



ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಪ್ರಮುಖ ನವ್ಯ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೆನಿಸಿದವರು ಎಂ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರು. ಇವರು ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕ್ರಾಸಲು ಗ್ರಾಮದ ಮೋಗೇರಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ೧೯೭೨.೧೯೭೩ ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎ. ಆನ್‌ಸೌ ಪದವಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ನಾಗಮರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆದು ಹೇಸ್ತುಲ್ಲು ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ, ಮೌಖಿಕ ಮತ್ತು ಶ್ರಿನಿಪಲೋರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತ ಜೀವನ ಕಳೆದ ಅಡಿಗರು ೧೯೭೨.೧೯೭೩ ರಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದರು. ಇವರು ಭಾವತರಂಗ, ಕಟ್ಟುವೆವು ನಾವು, ನಡೆದುಬಂದ ದಾರಿ, ಚಂಡೆಮದ್ದಳೆ, ಭೂಮಿಗೀತ, ಆಕಾಶದೀಪ, ಅನಾಥ, ಹುಲಿರಾಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು ಮೊದಲಾದವು ಅಡಿಗರ ಮುಖ್ಯ ಕೃತಿಗಳು. ಇವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ವಧ್ಯಾಮಾನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಮರಣೋತ್ತರ ಪಂಪ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಸಂದಿವೆ.

ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ಇ. ಯಾವುದು ಬತ್ತಿಹೋಗುವ ಮುನ್ನ ಹೊಸನಾಡೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು?
- ಉ. ನಮ್ಮೆದೆಯ ಕಾಮಧೇನು ಯಾವುದು?
- ಇ. ನಮ್ಮು ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಕಂದಕಗಳಾವುವು?
- ಈ. ಕೋಟಿಗೋಡೆಗೆ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು ಯಾವುದು?
- ಈ. ಕವಿ ಯಾರಿಗೆ ಏಳೆಯವನು ಕೊಡುವೆನೆಂದಿದ್ದಾರೆ?
- ಈ. ಹೊಸನಾಡೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಬಯಸುವ ಕವಿ ಉತ್ಸಾಹ ಉದ್ದೇಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳಾವುವು?



©KTBS  
Not to be republished

## ೨. ಸಾಧಕ

ನನ್ನ ದೇಹದ ಬೂದಿ – ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಶೂರಿಬಿಡಿ,

ಹೋಗಿ ಬೀಳಲಿ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ:

ಬೂದಿ-ಗೊಬ್ಬರದಿಂದ ತನೆಯೊಂದು ನೆಗೆದುಬರೆ,

ಧನ್ಯವಾಯಿತು ಹುಟ್ಟಿ ಸಾವಿನಲ್ಲಿ

ನನ್ನ ದೇಹದ ಬೂದಿ-ಹೋಳೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯ ಬಿಡಿ

ತೇಲಿ ಬೀಳಲಿ ಮೀನ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ;

ಮುಷ್ಟಿ ಬೂದಿಯ ತಿಂದು – ಮಷ್ಟವಾಗಲು ಮೀನು

ಧನ್ಯವಾಯಿತು ಹುಟ್ಟಿ ಸಾವಿನಲ್ಲಿ

ನನ್ನ ದೇಹದ ಬೂದಿ-ಕೊಳಢಲ್ಲಿ ಬೀಗಿ ಬಿಡಿ

ಶಾವರೆಯು ದಿನದಿನವೂ ಅರಳುವಲ್ಲಿ;

ಬೂದಿ ಕೆಸರನು ಹೊಡಿ ಹೊಸ ಪಂಕಜವು ಮೂಡೆ,

ಧನ್ಯವಾಯಿತು ಹುಟ್ಟಿ ಸಾವಿನಲ್ಲಿ

ಸತ್ತಮೇಲಾದರೂ ದೇಹ ಸೇವೆಗೆ ನಿಲಲಿ,

ಇಂದಿಗೇ ನರಜನ್ಮ ಸೇವೆಯೆಂದು

ತನ್ನ ಸ್ವಾಧ್ಯವ ನೆನೆದು ವ್ಯಧವಾಗಿದೆ ದೇಹ,

ನಿಜಸೇವೆ ಗೈಯಲಿಕೆ ಬರಲಿ ಮುಂದು.

– ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿ



ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಚುಪುಕು ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಾತರಾದವರು ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿಯವರು. (೧೯೦೯) ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂಕೋಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಅಲಗೇರಿ ಎಂಬ ಮಟ್ಟ ಹಳ್ಳಿಯವರು. ತಂದೆ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ದೇಸಾಯಿ ಶಾಲಾ ಮಾಸ್ತರು. ತಾಯಿ ಅಂಬಿಕಾ. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎ. ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಇವರು ಮುಂಬ್ಯೆನ ಸೈಂಟ್ ರ್ಯೂವಿಯರ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ವಿವಿಧ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಸಂಘಟಕರಾಗಿ, ಪ್ರತಿಕಾವರದಿಗಾರರಾಗಿ, ಸಂಸದರಾಗಿ ದುಡಿದು ನವೆಂಬರ್ ೬, ೧೯೭೨ ರಲ್ಲಿ ಇಹಲೋಕ ತ್ಯಜಿಸಿದರು. ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳು ಹಾಗೋಂಚಲು, ತರುಣರ ದಸರೆ, ಕಡಲ ಕನ್ನಡ, ದಿನಕರನ ಚೌಪದಿ, ನಾಕಂಡ ಪಡುವಣ (ಪ್ರವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ) ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ದಿನಕರನ ಚೌಪದಿ ಕೃತಿಗೆ ಕನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಮರಸ್ಯಾರ ದೊರೆತಿದೆ.

### **ಅಭ್ಯಾಸ**

#### **ಅ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.**

೧. ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೂದಿಯನ್ನು ತೂರಿದಾಗ ಎಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ?
೨. ಬೂದಿಯನ್ನು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯಬಿಟ್ಟಾಗ ಯಾರಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ?
೩. ದೇಹ ಏಕೆ ವ್ಯಘಟಿಸಾಗಿದೆ?
೪. ಬೂದಿಯನ್ನು ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಬಿಡುವುದರಿಂದ ಬದುಕು ಧನ್ಯವಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? - ವಿವರಿಸಿ.
೫. ಸಾಧಕ ಪದ್ಯದ ಯಾವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನೀವು ಮೆಚ್ಚಿರಿ?

+ + + + +

## 2. ಆಹ್ವಾನಿ

ಕೊಡಗಿನ ಗೌರಮೃ -

ನಾನು ಎಂ.ಎ. ಪಾಸಾಗಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿಯವರು ನನಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮದುಕ್ಕುದ್ದರು. ಅಂಶೂ ಕಡೆಗೆ ಮಡುಗಿಯೂ ನಿಶ್ಚಯವಾದಳು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದ ಹನ್ನರಡು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮನೆ. ಅವಳಿಗೂ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಇದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಬಹಳ ಬಡವರಂತೆ. ನನಗೇನೋ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತರ ಅಳಿಯನಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಹಳ ಆಸೆಯಿತ್ತು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟರನಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಲವಾದ ಇಚ್ಛೆ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಹಣಬೇಕು. ನನಗಾಗಿ ತುಂಬಾ ಹಣ ವಿಚು ಮಾಡುವಪ್ಪು ಅನುಕೂಲವು ನನ್ನ ತಂದೆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಐಶ್ವರ್ಯವಂತರ ಅಳಿಯನಾದರೆ ನಾನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೋಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಬಡವರ ಮಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ನನಗೆ ಮನಸ್ಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ನನ್ನ ತಂಗಿ ವಿಜಯ. ಆಕೆಯನ್ನು ನಾನು ‘ವಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಕೆ ಅಣ್ಣು ‘ಆ ಮಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಒಪ್ಪಿಗೆಯೇ ಎಂದು ಅಪ್ಪ ಕೇಳಿದರೆ ಏನು ಎನ್ನುತ್ತಿ’ ಎಂದಳು. ನಾನೆಂದೆ ‘ನಾನು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಇಲ್ಲ, ನಾನು ಏನೆಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿ?’ ಆಗ ವಿಜಯ ಎಂದಳು, ‘ಅಣ್ಣ ನಾನು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿರುವೆ. ಅವಳು ಎಲ್ಲಾ ತರದಲ್ಲೂ ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಓದು ಬರೆಹ ಗೊತ್ತಿದೆ. ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಅತಿ ಚೆಲುವೆ’. ನಾನಾಗ ಕೇಳಿದೆ : ‘ವರದಕ್ಕಿಣ ಎಪ್ಪು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ?’

ವಿಜಯ ಹೇಳಿದಳು : ‘ಅಣ್ಣ, ಅಪ್ಪನಿಗೆ ವರದಕ್ಕಿಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಬಹಳ ಬಡವರು ಆದರೆ ಮಡುಗಿ ರತ್ನದೇವಿಯಂತೆ ಇದ್ದಾಳೆ. ಅವರೇ ಏನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುವೆವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇಲ್ಲ’. ನಾನು ಹೇಳಿದೆ : ‘ವಿ, ನನಗೆ ಲಂಡನ್‌ನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಲಾ ಕಲಿಯಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛೆಯಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗುವ ವಿಚುನ್ನು ಕೊಡುವುದಾದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾನು ಆ ಮಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ’ ಆಗ ವಿಜಯ : ‘ಅಣ್ಣ, ನೀನು ಎಂ.ಎ. ಪದವೀಥರ, ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಇಂತಹ ಮಾತು ಹೊರಡಬಹುದೇ? ನಿನ್ನನ್ನು ನೀನು ಮಾರಿಕೊಳ್ಳಬಯಸುವಿಯೇಕೆ?’ ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋಪದಿಂದಲೇ ಹೇಳಿ ಒಳಗೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಜಪಮಾಡಿ ಹೋರಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದೇ ನನ್ನ ತಂದೆಯೂ ಜಪ ತೀರಿಸಿ ಹೋರಗೆ ಬಂದರು. ನೀನು ವಿಜಯಳ ಹತ್ತಿರ ಮುಂದೆ ಓದಿನ ವಿಚಿಗೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟರೆ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದೆಯಂತೆ. ಅವರು ಬಡವರು. ಆರೇಳು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಿಂದ ತಾನೆ ಹಣ ತರಬಲ್ಲರು? ಹುಡುಗಿ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ನೀನು ದೊಡ್ಡವರ ಅಳಿಯನಾಗಿ ಲಂಡನ್‌ನಿಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಈ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರೆ ಇಲ್ಲೇ ಲಾ ಓದುವ ವಿಚರನ್ನು ಹೇಗಾದರು ಮಾಡಿ ನಾನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಒಳಗೆ ಹೋರಟು ಹೋದರು.

ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಹೋರಗೆ ಹೋರಟೆ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಚಂಚಲವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಇಚ್ಛೆ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯಿದಿರು ನಿಂತು ಹಾಗೆ ಹೇಳುವ ಧ್ಯೇಯ ನನಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯೇ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟಹೋರಟೆ. ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ರೈಲ್‌ನೇಲ್ಲಾಣಿಕ್ಕೆ ಬಂದು ರೈಲು ಹೋರಡಲು ಹತ್ತು ನಿಮಿಷವಿದ್ದ ಕಾರಣ ಮದರಾಸಿಗೆ ಬಂದು ಟಿಕೆಟನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಕಂಪಾಟಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತ್ತೆ. ನಾನು ಕುಳಿತಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೇನು ಗತಿಯೇನೆಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಂತೆಯೇ ನಿದ್ರೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಏನೋ ಶಬ್ದವಾದಂತಾಗಿ ಕಣ್ಣಿ ತೆರೆದು ನೋಡಿದೆ. ನನ್ನದಿರು ಒಬ್ಬ ಮುದುಕ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಮುದುಕನಾದರೂ ಹುಡುಗನಂತೆ ಡ್ರೆಸ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು. ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಮುದುಕನೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹಣವಂತನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಅವನ ವೇಷಭೂಷಣಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ನನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದರೂ ಮಾತನಾಡುವಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ನಾನೇ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ‘ಸ್ವಾಮಿ ದಯಮಾಡಿ ಗಂಟೆ ಎಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳುವಿರಾ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಅವನು ಕೈಗಡಿಯಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ‘ಎರಡು ಗಂಟೆಗೆ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷವಿದೆ’ ಎಂದ. ಆ ಮುದುಕ ತುಂಬಾ ಮಾತುಗಾರ. ಅವನು ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ಅಂತೂ ಮದರಾಸಿಗೆ ತಲುಪುವಷ್ಟರಲ್ಲೇ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿಬಿಟ್ಟೇವು.

ಆ ಮುದುಕ ಒಬ್ಬ ರಶ್ವದ ವ್ಯಾಪಾರಿ. ನಾನು ಯಾರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ – ನಾನೋಬ್ಬ ಬಡವರ ಮಗನೆಂದೂ ಎಂ.ಎ. ಪಾಸಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಕೆಲಸ ಹುಡುಕುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮದರಾಸಿಗೆ ಹೋರಟಿದ್ದೇನೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆ. ಕೆಲಸವೇನು ಸಿಕ್ಕಿದಿದ್ದರೆ ಬಂದು ತನ್ನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಮದರಾಸು ತಲುಪಿದೆವು. ನಾನು ಓದುವಾಗ ವಾಸವಿದ್ದ ವ್ಯೇ.ಎಂ.ಸಿ.ಎ. ಗೇ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ನೇಹಿತರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದೆ.

ಮರುದಿನದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಡುಕಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲಸ ಸಿಗದೇ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಖಚಾಗಿದ್ದವು. ಉಂಟಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಯಾದಾಗ ಬೇರೇನೂ ದಿಕ್ಕು ತೋಚದೇ, ರ್ಯಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸೈಹಿತನಾದ ಆ ಮುದುಕನ ಮನಗೆ ಹೋದೆ. ದೇವರ ದಯೆಯಿಂದ ಅವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಮಾತುಕರೆಯ ಬಳಿಕ ಕೆಲಸ ಸಿಗಲಿಲ್ಲವೆಂದವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವನಿಗೊಬ್ಬ ಮಗಳೂ ದೂರ ಸಂಬಂಧದ ಸೋಸೆಯೂ ಇದ್ದರು. ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪಾಠ ಹೇಳಿಕೊಡಲು ಆಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದ. ಏನೂ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ ನನಗೆ ಅದೇ ಬಲು ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸವಾಯಿತು. ಮರುದಿನದಿಂದ ಪಾಠ ಹೇಳಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದೆ. ಮಗಳ ಹೆಸರು ಸೀತೆ, ಶಾಂತಿ ಎಂದು ಸೋಸೆಯ ಹೆಸರು.

ನಾನು ಪಾಠ ಹೇಳಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿ ಆರು ತಿಂಗಳಿಗಳು ಸಂದಿದ್ದವು. ಮಡುಗಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಪಾಠ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಶಾಂತಿಯಷ್ಟು ಚುರುಕಾಗಿ ಸೀತೆ ಕಲಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಾಂತಿಯ ಸೌಂದರ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನಾವರಿಸಿದ್ದ ದುಃಖ, ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗಿದ್ದ ಅಭಿರುಚಿ ಮಿಶ್ರವಾದ ಮಾತು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅವಳಿಡೆಗೆ ಎಳೆಯತೊಡಗಿದವು. ಅವಳ ತಂದ ತಾಯಿಯರು ಅಷ್ಟೇನೂ ಅನುಕೂಲಸ್ಥರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಗಳ ಮುದುವೆಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಡತನದ ದೇಸೆಯಿಂದ ವರದಕ್ಕಣ ಹೊಡಲಾರದೆ ಇನ್ನೂ ಮುದುವೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನನಗಂತು ಯಾವಾಗಲೂ ಶಾಂತಿಯ ಜಪವೇ ಆಯಿತು. ಮುದುವೆಯಾದರೆ ಅವಳನ್ನು ಮುದುವೆಯಾಗಬೇಕೆನಿಸಿತು; ಅವಳನ್ನು ಮುದುವೆಯಾದರೆ ಲಂಡನಿಗೆ ಹೋಗಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಮರೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಎಷ್ಟೇಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಅವಳ ಸದ್ಗುಣಗಳು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅವಳಿಡೆಗೆ ಎಳೆಯತೊಡಗಿದವು. ನಾನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಮುದುವೆಯಾಗಬಹುದಿತ್ತು ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಅವಳ ತಂದೆ ನನ್ನನ್ನು ಹಾಸ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ‘ಅಳಿಯ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಅವರ ಅಳಿಯನಾದರೆ ಲಂಡನಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಎಂದಿನಿಂದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ತ್ರೀತಿಸತೊಡಗಿದನೋ ಅಂದಿನಿಂದ ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಬಲಿಕೊಡಬಾರದೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆಯಾಗಿತ್ತು ನಾನು ಪಾಠದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯೆಯರಿಬ್ಬರನ್ನು ಇದಿರು ನೋಡುತ್ತಿದೆ. ಬಾಗಿಲ ತರೆದ ಶಬ್ದವಾಯಿತು. ತರೆದ ಬಾಗಿಲನಿಂದ ಒಳಗೆ ಹೊಕ್ಕಳು ಸೀತೆ. ಶಾಂತಿಯ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ಕಾಣದೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿಷಾದವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಕೇಳುವ ಮೊದಲೇ ಅವಳೇ ‘ನೋಡಿ ಮೇಷ್ಟೆ ನಿನ್ನ ರಾತ್ರಿಯೇ ಶಾಂತಿಯ ತಂದೆ ಬಂದು

ಅವಳನ್ನು ಉರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಯಾಕೆಂತ ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ? ಮದುವೆಗೇ?' ಎಂದಳು.

ಆಗ ನನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಶಾಂತಿ ಇಲ್ಲದೆ ನಾನು ಬದುಕಲಾರೆನೆಂದು. ಹೊದಲೇ ಅವಳ ತಂದೆತಾಯಿಯರನ್ನು ಕೇಳಿದಿದ್ದುದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ನಾನೆ ಹಳಿದುಕೊಂಡೆ. ಹಣದಾಸೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ನಾನೇ ಮಣ್ಣಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಶಾಂತಿ ವಿಹೀನ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು. ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅಂದಿನ ದಿನವನ್ನೆಲ್ಲ ಅಶಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆದನು. ಮರುದಿನ ಪಾಠದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸೀತೆ ನನಗೊಂದು ಕಾಗದ ಹೋರಿಸಿದಳು. ಶಾಂತಿಯ ಕಾಗದವನ್ನು ಓದಿದೆ. ವರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾರದ ತಂದೆತಾಯಿಯರು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಹೊಮ್ಮೆಕ್ಕಳಿರುವ ಮುದುಕನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲಾರದೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಓದಿ, ಶಾಂತಿಯಂತಹ ಸ್ವಂತಪುತ್ರಳಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳೊಡನೆ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದ ನೀಚನನ್ನು ಶಪಿಸಿದೆ. ಹಿಂದೊಂದು ಬಾರಿ ನಾನು ಬಡವರ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದುದು ದುಃಖಿದ ಭರದಲ್ಲಿ ಮರೆತೇ ಹೋಗಿತ್ತು. ವಿಧಿಯನ್ನು ದೂರುವ ಬದಲು ನಾನೇ ನನ್ನ ದುರಾಶೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಮುದ್ದು ಬಾಲೆ ಈಗ ಸುಖಿವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ನನ್ನ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ನಾನೆ ಜರಿದುಕೊಂಡೆ. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಎಂಬ ಪಿಶಾಚಿಯು ಅದೆಷ್ಟು ಸುಕುಮಾರಿಯರನ್ನು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ! ಆದರೆ ನನ್ನ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಅದು ಬಲಿತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ನನಗದರ ನಿಜಸ್ವರೂಪ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯೇ ಉರಿಗೆ ಹೊರಟೆ. ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ತಲುಪಿದೆ. ನಾನು ಹೋಗುವಾಗ ಅಮ್ಮೆ ಅಂಗಳ ಸಾರಿಸಿ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ನನ್ನ ತಂದೆಯೂ ‘ವಿ’ಯೂ ಒಳಗಿದ್ದರು. ಅಮ್ಮನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿ ಒಳಗೆ ಹೋದೆ. ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿದೆ ನನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದೆ. ಅಲ್ಲಿ ವಿಜಯ ಒಂದು ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಳು. ಆಗವಳು ತಾನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಪೇಪರನ್ನು ನನ್ನೆದುರು ಎಳೆದು - ‘ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು ನೀನು ಕೊಂದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು’ ಎಂದಳು. ನನಗೆ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಆತುರದಿಂದ ತೆಗೆದು ನೋಡಿದೆ. ಶಾಂತಿಯ ಚಿತ್ರ. - ಅದರ ಕೆಳಗಡೆ ವರದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ಆಹುತಿ. ಶಾಂತಿಯೇ ನಾನು ಹೊದಲು ಕ್ಯೊಬಿಟ್ಟ ಕನ್ನೇ? ಈಗ . . . . . ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ! . . . .

## ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ



ಕೊಡಗಿನ ಗೌರಮೃನವರು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಥಮ ಕರ್ತೆಗಾತ್ರಿ ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ರೋಗಿ ಮಾರ್ಗ ವಿರಂದು ಮಡಿಕೆರಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಆಂದೋಲನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮೆ ಗಾಂಧಿಜಿಯವರು ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಂಡಾಗ ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಆಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದಾನ ನೀಡಿದರು. ಗೌರಮೃನವರು ಮಿಸೆಸ್ ಟಿ.ಜಿ. ಕೃಷ್ಣ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ತೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕಂಬನಿ, ಚಿಗುರು ಹಾಗೂ ಗೌರಮೃನ ಕರ್ತೆಗಳು ಅವರ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳು.

### ಅಭ್ಯಾಸ

#### A. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮುದುಕನ ಉದ್ದೋಂಗವೇನು?
2. ಯಾವಕನು ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮುದುಕನ ಮನೆಗೆ ಏಕೆ ಬಂದನು?
3. ಮುದುಕನ ಮಗಳು ಮತ್ತು ಸೊಸೆಯ ಹೆಸರೇನು?
4. ವರದಕ್ಕಿಣಿಯ ಪಿಠಾಚಿ ಯಾರನ್ನು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ?
5. ಯಾವಕನು ಬಡವರ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗದಿರಲು ಕಾರಣಗಳೇನು?
6. ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ವಿಜಯಳು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಿದಳು?

+

+

+

+

+

## ಳಿ. ಭೂಕ್ಯೇಲಾಸ್

(ಪೌರಾಣಿಕ ನಾಟಕ)

ರಚನೆ: ಪಾರಂಪಣ್ಣ. ನರಸಿಂಹ ಎತಾಳ

ದೃಶ್ಯ - ಸಮುದ್ರತೀರ  
(ರಾವಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಆತ್ಮಲಿಂಗ)

ರಾವಣ : ಆಹಾ! ಪಶುಪತಿ! ಇದೇನು ನಿನ್ನ ಲೀಲೆ? ಈ ತಾಣ ಅದೆಷ್ಟು ಸೊಗಸಾಗಿದೆ!  
ಚಿಲಿಪಿಲಿಗುಟ್ಟುವ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಗುಂಪು, ತಣ್ಣನೆ ತೀಡಿಬರುವ ತಂಗಾಳಿ. ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ  
ಮುಖುಗುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯ. ಓಹ್! ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ ಬರುತ್ತಿದೆ. ನನ್ನ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಸಮಯ  
ಮೀರುಪುದಲ್ಲ! ಏನು ಮಾಡಲಿ! ಈ ಆತ್ಮಲಿಂಗವನ್ನು ಯಾರ ಕೈಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಿ? ಓ,  
ವಟುವೋಬ್ಬ ಇತ್ತಲೇ ಬರುತ್ತಿರುವನು. ಆತನನ್ನೇ ಕರೆಯುವೆ. ಅಯ್ಯಾ ಕುಮಾರ! ಇತ್ತೆ ಬಾ.

ವಟು : (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಏನಯ್ಯಾ, ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ಕರೆದೆ?

ರಾವಣ : ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು ಪುಟ್ಟಿ?

ವಟು : ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಗಣಪ ಎಂದು.

ರಾವಣ : ನಿನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಯಾರು?

ವಟು : ತಂದೆ ಪರಮೇಶ್ವರ, ತಾಯಿ ಶಾಂಭವಿ.

ರಾವಣ : ನನಗೊಂದು ಕೆಲಸ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ; ಮಾಡಿಕೊಡುವೆಯಾ?

ವಟು : ನನ್ನಿಂದ ಆಗುವುದಾದರೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ರಾವಣ : ನೋಡು ಗಣಪ! ನಾನು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ  
ಇರುವ ಈ ಲಿಂಗವನ್ನು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಇಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ  
ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಇದನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವಿಯಾ?

ವಟು : ಆಗಲಿ, ಇತ್ತು ಕೊಡಿ (ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನು) ಅಯ್ಯೋ! ಇದು ಬಹಳ ಭಾರವಾಗಿದೆ. ನನ್ನಿಂದಾಗದು.

ರಾವಣ : ಹೆದರಬೇಡ! ನನ್ನ ಜಪ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಇದನ್ನು ಹಿಡಿದಿರು.

ವಟು : ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತು. ನನ್ನ ಕೈಲಾಗದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಮೂರು ಬಾರಿ ಕರೆದಾಗಲೂ  
ಬಾರದಿದ್ದರೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ.

ರಾವಣ : ಬೇಡ ಬೇಡ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಡ. ನಾನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಒಂದು ಬಿಡುವೆ. (ರಾವಣ ಹೋಗುವನು,  
ನಾರದ ಬರುವನು)

ನಾರದ : ಸದ್ಯ ಶಿವನ ಆತ್ಮಲಿಂಗವನ್ನು ರಾವಣ ನಿನ್ನ ಕೈಗೊಪ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಬಿಡು.

ವಟು : ಅದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ನಾರದರೆ. ಇದನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆಂದು ಮಾತು ಕೊಟ್ಟರುವೆ.  
ವಚನಭಂಗ ಮಾಡಲೇ?

**ನಾರದ :** ವಚನಭಂಗ ಮಾಡಬಾರದು. ಆದರೆ ನೀನೇ ಅವನೊಡನೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮೂರುಬಾರಿ ಕರೆದು ಕೆಳಗಿದು.

**ವಟಪು :** ಆಗಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ರಾವಣಾಡ್ಸ (ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾವಣ-ಅರ್ಧ- ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.....)

**ನಾರದ :** ಅಂಬಾತನಯ! ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಶಾಗಿಬಿದು.

**ವಟಪು :** ರಾವಣಾಡ್ಸ ಭಾರ ತಡೆಯಲಾರೆ ಬೇಗ ಬಾಡ್ಸ (ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ “ಸಂಧಾರಂದನೆ ಮುಗಿಯುತ್ತಾ ಬಂತು. ಇದೋ ಬಂದೆ”)

**ನಾರದ :** ಗಣೇಶ! ಇದು ಅಂತಿಮ ಕ್ಷಣ. ನಮ್ಮನ್ನು ಹಾಲಿನಲ್ಲಾದರೂ ಹಾಕು ನೀರಲ್ಲಾದರೂ ಹಾಕು....ನಿನ್ನಿಷ್ಟ ನಾನಿನ್ನು ಬರುತ್ತೇನೆ....ನಾರಾಯಣ.... (ನಿರ್ಗಮನ)

**ವಟಪು :** ಒಳ್ಳಿಯ ನಾರದರು ! ಪಾಪ ಅವರಿಗೂ ಭಯ. ಈ ರಾವಣನ ಅರಮನೆ ಕಾಯವುದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕಷ್ಟವೇ. ! ಓ! ಅನುಷ್ಠಾನ ಮುಗಿಯುವಂತಿದೆ. ರಾವಣಾಡ್ಸ ಭಾರ ತಡೆಯಲಾರೆ. ನೀನು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇದೋ ಲಿಂಗವನ್ನು ಇಡುತ್ತೇನೆ. ಇಟ್ಟೇಬಿಟ್ಟೆ (ಕೆಳಗಿರಿಸುವನು)

**ರಾವಣ :** ಬಂದೆ....ಬಂದೆ....ಗಣಪ! ಇಡಬೇಡ ಇಡಬೇಡ (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಅಯ್ಯೋ ಎಂತಹ ಅಚಾತುಯೂ ಮಾಡಿದೆ. ಘೋರ ತಪವನ್ನಾಚರಿಸಿ ಸಾಧಿಸಿದ ನನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಶ್ರೀಮ ವ್ಯಾಧವಾಯಿತು. ಮಾತೆಗೆ ಏನು ಹೇಳಲಿ (ದುಃಖಿಸುವನು)

**ನಾರದ :** (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಇದೇನು ಲಂಕೇಶ್ವರ! ಅತುಲ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ನೀನು ಇದೇಕೆ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರುವೆ?

**ರಾವಣ :** (ಕೋಪದಿಂದ) ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಪಡೆದ ಶಿವನ ಆತ್ಮಲಿಂಗವನ್ನು ಈ ಮೋರ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ನನ್ನಸೇಯನ್ನು ಮಣ್ಣ ಮಾಡಿದ (ಬಾಲಕನ ನೆತ್ತಿಗೆ ಗುದ್ದುವನು. ಗಣಪನ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕುಗಿ ಹೋಗುವುದು)

**ನಾರದ :** ಸಾವಧಾನ ರಾವಣೇಶ್ವರ! ತಮ್ಮ ಮಾಡಿದವ ನೀನು. ಇವನಾರು ಗೊತ್ತೇ?

**ರಾವಣ :** ಯಾರಾದರೆ ನನಗೇನು?

**ನಾರದ :** ಹಾಗಲ್ಲ ಲಂಕೇಶ! ಇವನು ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಮಗ, ಪ್ರಮಥ ಗಣಗಳಿಗೊಡೆಯ, ಗಣಪತಿ.

**ರಾವಣ :** ಗಣಪತಿಯೇ? ಇವನೇಕೆ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಡೆಯೋಡಿದ?

**ನಾರದ :** ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭಿಸುವ ಮೊದಲು ಈತನನ್ನು ಮೊಜಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಯರ ಆಜ್ಞೆ ಮೊಜಿಸದಿದ್ದರೆ ಈತ ವಿಷ್ಣುಕಾರಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕಾರ್ಯ ಫಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ತಪವನ್ನಾಚರಿಸುವ ಮೊದಲು ಇವನನ್ನು ಮೊಜಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಹೀಗಾಯ್ದು.

**ರಾವಣ :** ಹೌದೇ? ಅಯ್ಯಾ ಗಣೇಶ! ಕ್ಷಮಿಸು ಸ್ವಾಮೀ! (ನಮಿಸುವನು)

**ವಟಪು :** ಶುಭಮಸ್ತु!

**ರಾವಣ :** (ಮರುಗುತ್ತಾ) ಅಯ್ಯೋ.....ಮಾತೆಯ ಆಸೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ಈ ಆತ್ಮಲಿಂಗವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಒಯ್ಯಲೇಬೇಕು. ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ (ಕೀಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರತಿ ಬಾರಿಯೂ ಲಿಂಗದ ಒಂದು ಸ್ಥಳ ಭಾಗ ರಾವಣನ ಕೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದ ನಾಲ್ಕು ತುಂಡುಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ದೆಸೆಗೆ ಬಿಸಾಡುವನು. ಕೊನೆಗೆ ದಣಿದ ರಾವಣ ಪ್ರಜ್ಞೆತಪ್ಪಿ ಬೀಳುವನು. ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ಪ್ರತ್ಯೇಕರಾಗುವರು)

**ಶಿವ :** ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರಿ! ರಾವಣ! ಎದ್ದೇಳು.

**ರಾವಣ :** ಪ್ರಭೋ! ಪ್ರತ್ಯೇಕನಾದೆಯಾ ಪರಮೇಶ್ವರಾ! ಎಂತಹ ವರ ದಯಪಾಲಿಸಿದೆ ದೇವಾ? ಆತ್ಮಲಿಂಗವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ನಟಿಸಿ ಈ ಸಮುದ್ರ ತೀರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಮಾತೆ ಕೃಕ್ಷಸಾದೇವಿಗೆ ಏನೆಂದು ಉತ್ತರ ನೀಡಲಿ.

**ಶಿವ :** ಲಂಕೇಶ! ಹತಾಶೆ, ಕ್ರೋಧಗಳಿಗೆ ವಶನಾಗಬೇಡ. ನಿನ್ನ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ತಿದ್ದಿಕೋ. ಮಾತೆಯ ಮಹದಾಸೆ ಈಡೇರಿಸಲು ಒಂದ ನೀನು ಬೇಡಿರುವುದು ಏನನ್ನು? ವಿಶ್ವದ ಸಕಲ ಜರಾಚರಗಳ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪವಾದ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವನ್ನು. ಇದು ಸಕಲರಿಗೂ ಸೇರಿದ್ದು. ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದಿರುವೆನೆಂಬ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ನಿನ್ನ ಸ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷಾಗಿ ಈ ಆತ್ಮಲಿಂಗವನ್ನು ನಿನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೊರಟಿ. ಆದರೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅದು ತನ್ನ ಮಹಾಬಲದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಗೆದ್ದಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಈ ಪಶ್ಚಿಮಸಮುದ್ರ ತೀರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ಭಕ್ತರಿಂದ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳಲಿ. ಈ ಸ್ಥಳ ಗೋಕರ್ಣ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಳ್ಳಲಿ. ಮಾತೆ ಕೃಕ್ಷಸಾದೇವಿಗೆ ಶಿವನ ಆತ್ಮಲಿಂಗವನ್ನು ಧರೆಗಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನೀನು ನೀಡಿದ ವಚನವೂ ಕ್ಯಾಗೂಡಿದಂತಾಯ್ಯಾ. ಚಿಂತಿಸಬೇಡ.

**ರಾವಣ :** ಧನ್ಯೋಸ್ಮಿ ಮಹಾದೇವ! ಧನ್ಯೋಸ್ಮಿ.

### ಅಭ್ಯಾಸ

#### ● ವಿಷಯಗ್ರಹಣ/ಉತ್ತರ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಆತ್ಮಲಿಂಗವನ್ನು ಪಡೆದು ರಾವಣ ಒಂದು ನಿಂತ ಸ್ಥಳ ಹೇಗೆದೆ?
೨. ರಾವಣ ವಟುವನ್ನು ಏಕೆ ಕರೆದನು?
೩. ವಟುವಿನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರು ಯಾರು?
೪. ಆತ್ಮಲಿಂಗವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರಲು ವಟು ಹಾಕಿದ ನಿಬಂಧನೆ ಏನು?
೫. ರಾವಣನಿಗೆ ಶಿವನಿಂದ ದೊರಕಿದ ಅಭಯ ವಚನವೇನು?



## ಇ. ಅಟೋರಿಕ್ಷಾದ ರಸಪ್ರಸಂಗಗಳು

ಎಚ್. ನರಸಿಂಹಯ್ಯ -

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಹೋಗುವುದೇ ಒಂದು ಪ್ರಯಾಸದ ಕೆಲಸ. ಕಾರ್ ಇರುವ ಕೆಲವೇ ಮಂದಿಗೆ, ಸ್ಕೂಟರಿರುವ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಂದಿಗೆ ಇದೇನು ಅಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನಂತಹವನಿಗೆ ಇದೊಂದು ತಾಪತ್ರಯದ ಕೆಲಸ. ಸಮೀಪದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ನಾನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಡೆದೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾಲಾವಕಾಶ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ನನಗಿರುವ ಮಾರ್ಗಗಳು ಎರಡು. ಒಂದು ಬಸ್ ಅಥವಾ ಅಟೋರಿಕ್ಷಾ. ಬಸ್‌ಗಳ ಟೈಮ್ ಅನಿಶ್ಚಿತ ಹಾಗೂ ತುಂಬಾ ಕಾಯಬೇಕಾಗಿದ್ದು ಆ ನೂಕುನುಗ್ಗಲಲ್ಲಿ ಬಸ್ ಸಂಚಾರ ಬಹಳ ದುಸ್ತರ.



ಇನ್ನು ಉಳಿದಿರುವುದು ಒಂದೇ ಮಾರ್ಗ, ಅಟೋರಿಕ್ಷಾ. ನನಗೆ ಅಟೋರಿಕ್ಷಾ ಕಂಡರೆ ತುಂಬಾ ಭಯ. ಅವು ಪಾದರಸದಂತೆ ಚಲಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಪಾದರಸ ತಗ್ಗಿದ್ದ ಕಡೆ ಹೋಗುತ್ತೇ, ಅಟೋರಿಕ್ಷಾಕ್ಕೆ ಅಂತಹ ಸೀಮಿತ ಅಭಾಸ, ಉದ್ದೇಶವಿಲ್ಲ. ತಗ್ಗು ಉಬ್ಬಗಳ ಭೇದಭಾವವಿಲ್ಲದೆ, ಲಂಗುಲಗಾಮಿಲ್ಲದ ಕುದುರೆಯಂತೆ ಧಾವಿಸುತ್ತದೆ.

ನನಗೆ ಜೀವದ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಆಸೆ. ಬಹಳ ವರ್ಷ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಚಪಲ. ಅಟೋರಿಕ್ಷಾ ಪ್ರಯಾಣದಿಂದ ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಅಪಘಾತಗಳಾಗಬಹುದು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೈಕಾಲು ಮುರಿಯಬಹುದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೊನೆಯ ಉಸಿರೆಳೆಯಬಹುದು. ಬಹು ವರ್ಷ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ತರ ಆಸೆ ಇದ್ದರೂ, ಕೈಕಾಲು ಮುರಿದುಕೊಂಡು ಮೂರೆ ವೈದ್ಯರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ದೇಹದಲ್ಲಿ ನಟ್ಟು, ಬೋಲ್ವೂ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು

ಬದುಕುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಸೇರುವುದೇ ಲೇಸು ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಗಮನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಕೊಂಡು ಅಪಫಾತಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ನನಗೆ ತೋಚಿದ ಎಲ್ಲಾ ಮುಂಜಾಗ್ರತೆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಆಟೋರಿಕ್ಷ್ಯಾಪ್ರಯಾಣ ನನಗೆ ವಿಧವಿಧವಾದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಆಟೋರಿಕ್ಷ್ಯಾಪ್ರಯುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ “ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಓಡಿಸಷ್ಟು, ಇನ್ನೂ ಜಿಂ ಪ್ರೇಸೆ ಜಾಸ್ತಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ, ಎತ್ತಿಹಾಕುವುದನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ” ಅಂತ ಒಮ್ಮೆ ಅಂದೆ. “ರೀ ಸ್ವಾಮಿ, ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ. ನಿಮ್ಮಂತವರಿಂದಲೇ ಆಸ್ತಿದೆಂಟ್ ಆಗುವುದು. ಹತ್ತುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೇನೆ ಅಪಶಕುನ್” ಎಂದು ಸಿಡುಕಿ ಗಾಡಿ ಸ್ವಾರ್ಥ ಮಾಡಿದ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಚಾಲಕ “ಸ್ವಾಮಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ, ಏನು ಭಯಪಡಬೇಡಿ. ಆಗೋದನ್ನು ಯಾರೂ ತಪ್ಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಹಣೇಬರಹ. ಹೋಗಬೇಕೂಂತ ಇದ್ದರೆ ಎಷ್ಟೇ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಓಡಿಸಿದರೂ ಅನಾಹತ ಆಗೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ಆಯುಸ್ಸು ಮುಗಿದರೆ ಹಾಗೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ.” ಎಂದು ನಿರಗ್ರಥವಾಗಿ ಈ ಧರ್ಮಭಾವಿಯ ಸಂಜಾತರಲ್ಲಿ ರಕ್ತಗತವಾಗಿರುವ ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಬೋಧಿಸಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ. ಅಪಫಾತಕ್ಕೆ ನಾವಾಗಲೀ, ವೇಗವಾಗಲೀ ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲಾ ವಿಧಿಲಿಖಿತ ಎಂಬ ಅಪಾಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ಭಯವಾಯಿತು. ಈ ವೇದಾಂತಿಯ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಕ್ಷೇಮವಾಗಿ ಪಾರಾದರೆ ಮನಸ್ಸನ್ನಿಬಂದ ಹಾಗೆ ಎಂದುಕೊಂಡು ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡದೆ ಜೀವವನ್ನು ಕೈಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಆಟೋರಿಕ್ಷ್ಯಾಪ್ರಯ ಚಾಲಕ “ಅಯ್ಯೋ! ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ ಸ್ವಾಮಿ. ನಿಮಗೆ ಒಬ್ಬರಿಗೇನೆ ಜೀವದ ಮೇಲೆ ಆಸೆ ಇದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ನಮಗೂ ಇದೆ. ನಮಗೂ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದ. “ನನಗೆ ಯಾವ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳೂ ಇಲ್ಲವ್ವ. ನಿನಗೆ ಇದ್ದಾರೆ ಅಂತಲೇ ಅವರ ಯೋಗಕ್ಕೇಮಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ನಿನಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಒಬ್ಬ ಆಟೋ ಚಾಲಕ ಕೇಳಿದ : “ಏನು ಸ್ವಾಮಿ, ಈ ವೇಗಕ್ಕೆನೇ ಭಯಪಡುತ್ತಿರಿ. ನೀವು ಅಮೆರಿಕಾಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಿದ್ದಿರಿ ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ, ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ನಿಮಗೆ ಭಯವಾಗಲಿಲ್ಲವೇ” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ. “ಇಲ್ಲವ್ವ, ನನಗೇನೂ ಅಲ್ಲಿ ಭಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ವಿಮಾನಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಎಮ್ಮೆ, ಹಸು, ಜನ ಅಡ್ಡ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ವಿಮಾನವನ್ನು ಓವರ್‌ಟೆಕ್ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಸಂಗವೂ ಇಲ್ಲ” ಅಂದೆ. “ಕರೆಕ್ಸ್ ಸಾರ್ ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದು” ಎಂದು ಒಪ್ಪಿದ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಇನ್ನೊಬ್ಬ “ಸಾರ್, ನೀವು ಆ ಶಿವ

ಬಾಲಯೋಗಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸವಾಲ್ ಹಾಕಿದಿರಿ. ಆತನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಬರೋ ಮಳೆಯೂ ತಪ್ಪಿಯೋಯಿತು. ನೀವು ಹಿಂದೆ ಆ ಸಾಯಿಬಾಬಾಗೂ ಹೀಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಿದಿರಿ.” ಎಂದು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಯೋಗಿ, ಬಾಬಾಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಕರಿಣ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದ.

ಒಂದು ಸಲ ವಿಧಾನಸೌಧದ ಬಳಿ ಆಟೋಗಾಗಿ ಪರದಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಆಟೋಚಾಲಕರು ನಾನಿದ್ದ ಕಡೆ ಬಂದರು. “ಏನ್ ಸಾರ್, ನೀವು ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರಲ್ಲವೇ? ಆಟೋ ಬೇಕೆ? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು?” ಎಂದು ತುಂಬಾ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಕೇಳಿದರು. ನನಗಂತೂ ಪರಮಾಶ್ಚಯವಾಯಿತು. ಹಿಂದಿನ ಕಹಿ ಅನುಭವಗಳಿಗಿಂತ ತೀರ ಭಿನ್ನವಾದ ಅನುಭವ. “ಬಸವನಗುಡಿ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಪ್ಪಾ” ಎಂದೆ. “ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳು” ಅಂದರು. “ಏನ್ ಸಾರ್, ನೀವು ವೈಸ್ ಚಾನ್ಸಲರ್ ಆಗಿದ್ದೀರಿ, ಎಂ.ಎಲ್.ಸಿ. ಆಗಿದ್ದೀರಿ, ಒಂದು ಕಾರ್ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲವೇ? ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಆಟೋ ಮಡುಕುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಯಾರು ಯಾರೋ ಕಾರ್ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ತನ್ನ ಆಗ್ರಹ ಅನುಕಂಪವನ್ನು ವೃಕ್ಷಪಡಿಸಿದರು. “ನನಗೆ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಇಲ್ಲ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲಪ್ಪ” ಅಂದೆ. “ಇದು ಅಯೋಗ್ಯಾರಿಗೆ ಕಾಲಾ ಸಾರ್” ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಅದೇ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದುವರೆದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಆಯಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ‘ಸೇವಕ’ರನ್ನೂ ವಾಚಾಮಗೋಚರವಾಗಿ ಬೈದುಕೊಂಡು ಬಂದರು.

ಒಂದು ಸಂಚೆ ಜಯನಗರದಲ್ಲಿರುವ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಿತ್ತು. ಅದು ಮುಗಿಯುವುದು ರಾತ್ರಿ ೧೦ ಘಂಟೆಯಾಯಿತು. ಆಟೋಗಾಗಿ ಕಾಲೇಜಿನ ಹತ್ತಿರ ಅಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರೊಂದಿಗೆ ಕಾದು ನಿಂತಿದ್ದೆ. “ಇಟ್ಟು ಹೋತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಪೆಲ್ ಲಾಟ್ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಲಾಟುವಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ” ಎಂದು ಒಬ್ಬಿಬ್ಬ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. “ಪರವಾಗಿಲ್ಲ, ಒಂದು ಹೊತ್ತು ಲಾಟ್ ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಜಿಂತೆ ಇಲ್ಲ. ತುಂಬಾ ಹೋತ್ತಾಗಿದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋರಟೆ. ಆಟೋ ಚಾಲಕರು ಸ್ವಲ್ಪ ವಯಸ್ಸಾದವರು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಾರ್ವಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ‘ಯಾಕೆ ಸಾರ್, ನಿಮಗೆ ಮನೆ ಇಲ್ಲವೇ? ಲಾಟ್ ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. “ಇಲ್ಲಪ್ಪ, ನನಗೆ ಮನೆ-ಗಿನೆ ಇಲ್ಲ, ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕಾಲೇಜ್ ಹಾಸ್ಪೆಲ್ ಲಾಟ್ ಇಲ್ಲದ್ದೇನೆ” ಅಂದೆ. “ಇಟ್ಟು ಹೋತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಸಾರ್. ವಿಶೇಷಾರ್ಪಮರದಲ್ಲಿರುವ ಸಜ್ಜನರಾವ್ ಸರ್ಕಾರಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ಬನ್ನಿ. ಅಲ್ಲಿ ಇಡ್ಡಿ ಮಾರುತ್ತಾರೆ. ನೀವು ಇಡ್ಡಿ ತಿನ್ನುವ ತನಕ ಕಾರ್ಯತ್ವೇನೆ” ಎಂದು ತುಂಬಾ ಆಶ್ಚೀರ್ಯವಾಗಿ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡ. “ತುಂಬಾ ಧ್ಯಾಂಕ್ಸ್, ನಿಮ್ಮಂತಹವರು ಬಹಳ ಅಪರೂಪ. ಆಟೋದವರಿಗೆ ಮಾನವೀಯತೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನೀವು ಅದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದ” ಎಂದು ವಂದಿಸಿದೆ.

ಡಾ॥ ಎಚ್. ಎನ್. ಎಂದೇ ಜನಪ್ರಿಯರಾದ ಹೋಸೂರು ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರು ಜೂನ್ ೬-೧೯೭೦ ರಂದು ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗೌರಿಬಿದನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ, ಹೋಸೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಡ ಹಿಂದುಳಿದ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ಹನುಮಂತಪ್ಪ ತಾಯಿ ವೆಂಕಟಮ್ಮ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೋಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಭೋತಶಾಸ್ತರ ಬಿ.ಎಸ್. ಮತ್ತು ಎಂ.ಎಸ್. ಪದವಿಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ತೇಗ್ರಡೆಯಾಗಿ ಬಸವನಗುಡಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಭೋತಶಾಸ್ತರ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಥ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ‘ಪದ್ಮಭೂಷಣ’ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ವೈಚಾರಿಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ‘ತೆರೆದ ಮನ’ ಮತ್ತು ‘ಹೋರಾಟದ ಹಾದಿ’ ಇವರ ಕೃತಿಗಳು.



### ಅಭ್ಯಾಸ

ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸಂಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?
೨. ದೇಹಕ್ಕೆಲ್ಲ ನಟ್ಟು ಬೋಲ್ವಾಹಾಕೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಯಾವುದು ಲೇಸು?
೩. ಸಿದುಕೆನಿಂದ ಆಟೋ ಸ್ಟೋರ್ ಮಾಡಿದ ಆಟೋ ಚಾಲಕ ಏನೆಂದು ಹೇಳಿದ?
೪. ಲೇಖಕರಿಗೆ ವಿಮಾನ ಯಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲವೇಕೆ?
೫. ಪ್ರಾಥ್ರನೆಯಿಂದ ಮಳೆಬರಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದವನಾರು?
೬. ಆಟೋ ಚಾಲಕರಲ್ಲಿಯೂ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ವರೀತ ಪ್ರಸಂಗದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿ.

+